

ΜΙΗΑΛΙΣ ΗΑΡΑΛΑΜΒΙΔΙΣ

PONTOS
ΑΝΤΙΚ ΒΙΡ ΚΙΜΛΙΓΙΝ
ΓΕΡΙ ΔÖNÜŞÜ

ΕΝΑΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΣΗΝ ΕΞΟΡΙΑΝ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΤΡΑΒΟΝ
Stravon yayınevi

MİHALİS HARALAMBİDİS

PONTOS
ANTİK BİR KİMLİĞİN
GERİ DÖNÜŞÜ

ENAN BIBAION ΣΗΝ ΕΞΟΡΙΑΝ

*Σεμέτερον τα αδελφοπαΐδια
που επέμναν σην Πατρίδα,
σον περίκαλον Πόντον*

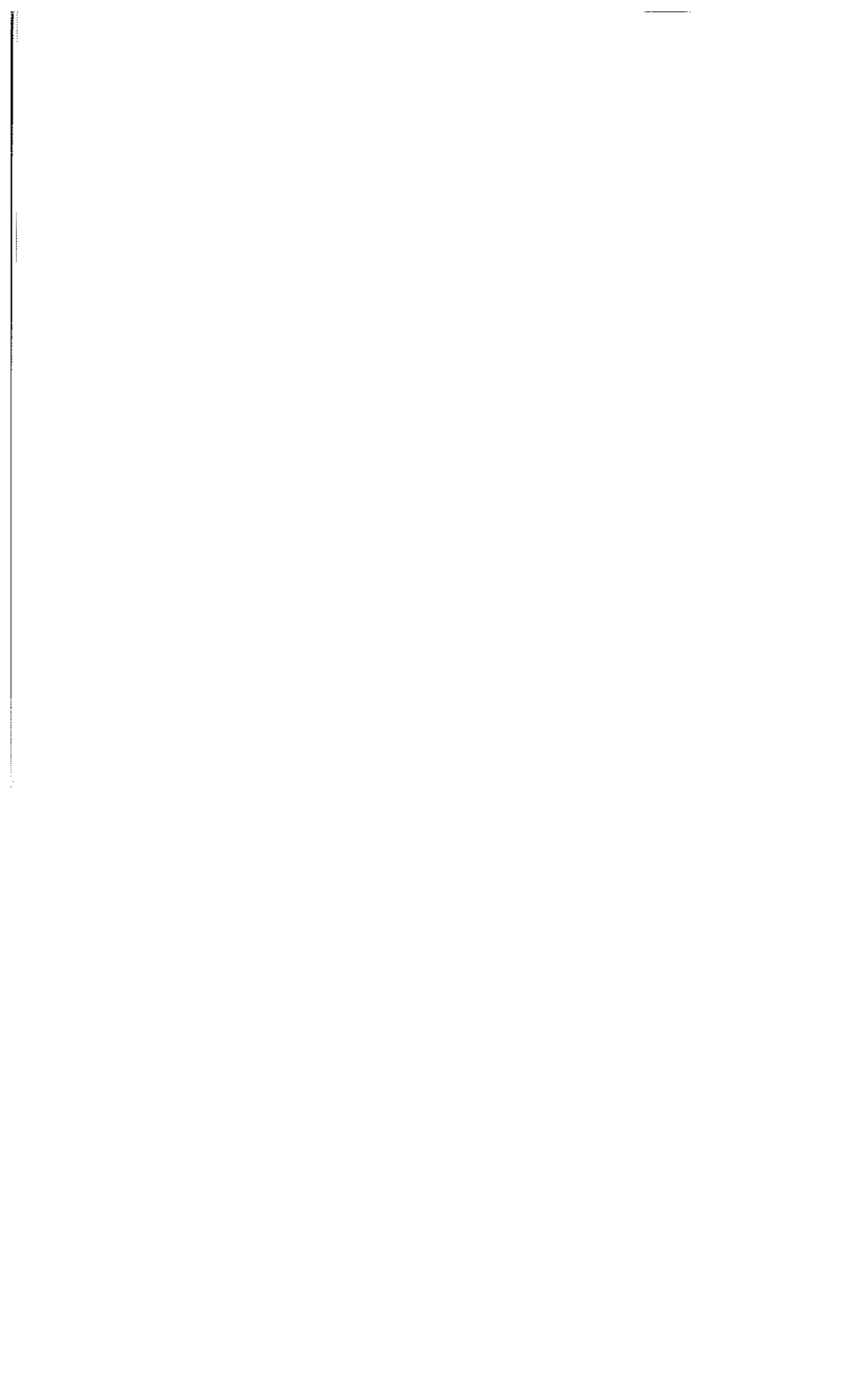
Εκδόσεις ΣΤΡΑΒΩΝ
Stravon yayınevi

© Mihalis Haralambidis
Sofokleous 31, 16674 Glyfada - Attiki
Tel & Fax: 210-8982811
<http://polis-agora.blogspot.com>

ISBN: 978-618-80247-1-7

İÇİNDEKİLER

Πρόλογος	7
Önsöz	15
600 Yıllık Halkların Yalnızlığı ve Fatihin Soykırımlarının Cezasızlığı.....	23
Mezarlık Halklarından Küçük Asya Halklarının Baharına.....	29
Pontosluların Kendi Toplumsal Belleğe Hakkı Var	33
19 Mayıs 1919 ve Pontos Asimilasyon Süreci.....	42
19 Mayıs Kemalizm Katliamı Kurbanları İçin Avrupa Anma Günü.....	45
Tayyip Senin 353.000 Komşuların Nerede Kayıp?	47
Pontos Soykırımında Kadın Η γυναικοκτονία στον Πόντον	50
Çağdas Pontos'ta Türkcülük ve Yerli Pontos Kimliği	55
Üretkenlik Belleği, Tarihi Pontos Kimliği ve Kalkınma	82
Pontos meselesi Birleşmiş Milletlerde.....	107
Bir Avrupa Meselesi Olarak Pontos Mesele	126
Pontos, Avrupa Kültürünün Bir Parçası	131
Pontos Soykırımını Tanıtma ve Pontus Sorununun Uluslararası Kurumlara Sunuş Kronolojisi.....	136
Mihalis Haralambidis'in A.B.D. Büyük Elçisine Yolladığı Mektup	140
Trabzonlu Vesarion, Avrupanın Atası.....	145
Fotograflar.....	161

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΕΝΑ ΒΙΒΛΙΟ ΣΕ ΕΞΟΡΙΑ

Έναν βιβλίον στην εξορίαν
Τρανόν χαραδοξία να είσαι Άνθρωπος

Επί εκατονταετίες, για να είμαστε ακριβείς επί χιλιετίες οι πόλεις του Πόντου όπως και των άλλων ιστορικών περιοχών της Μικράς Ασίας ήταν πόλεις των βιβλίων, των βιβλιοθηκών.

Η Τραπεζούντα, η Κερασούντα, η Αμισσός, η Σινώπη, η Αντιόχεια, η Αμίδα (το σημερινό Άμεντ), η Έφεσος, η Σμύρνη, η Πέργαμος. Στην τελευταία μάλιστα με το πέρασμα από τους κυλίνδρους των παπύρων στις περγαμηνές, εφευρέθηκε ένας νέος τρόπος δεσίματος, μια νέα μορφή βιβλίων που στην άλλη Ευρώπη την ονόμαζαν αλλά Ελληνικά. Αυτός ο πολιτισμός, αυτές οι Πόλεις του Πολιτισμού ήταν προϊόν των Ελληνικών Πόλεων Κρατών την πρώτη περίοδο και των πεφωτισμένων Ελληνιστικών ηγεμονιών των Πτολεμαίων, των Αντιγονιδών, των Σελευκιδών, των Ατταλιδών, των Μυθριδατών του Πόντου.

Ήταν οι όμορφες και Πολιτισμικές πόλεις από την Ιωνία, τον Πόντο και την Αλεξάνδρεια έως το σημερινό Αφγανιστάν που επέτρεψαν στους λαούς, τα Έθνη να ζήσουν μια μακρά περίοδο ειρήνης, ευημερίας και πολιτισμικής άνθησης όσο δεν έζησαν ποτέ μέχρι σήμερα. Γι' αυτήν την αναγέννηση που μέχρι σήμερα η ιστορική Επιστήμη την έκρυψε έχει τα επόμενα χρόνια να πει πολλά. Τότε οι έννοιες ιερός πόλεμος και σταυροφορίες ήταν όχι μόνον άγνωστες αλλά και ακατανόητες.

Η Οθωμανική επιδρομή σήμαινε το τέλος της σχέσης αυτών των ιστορικών τόπων και πόλεων, του Πόντου, της Μικράς Ασίας, της Μεσοποταμίας με τα βιβλία και τις βιβλιοθήκες. Τότε αρχίζει η εποχή της καταστροφής των βιβλιοθηκών, του καψίματος, της σφαγής των βιβλίων. Οι Οσμανικές ληστρικές ομάδες της Ασιατικής Στέπας δεν λεηλάτησαν και δεν κατέστρεψαν μόνον τις πόλεις αλλά έσφαζαν και τα βιβλία. Ήταν τότε που είχαμε την φυγή των βιβλίων από την Τραπεζούντα, την Κωνσταντινούπολη, την Θεσσαλονίκη, τον Μυστρά, την Ελλάδα προς την άλλη Ευρώπη. Είχε προηγηθεί η καταστροφή από τους ίδιους βάρβαρους των βιβλιοθηκών της Βαγδάτης του πεφωτισμένου Ισλάμ. Αυτό που είχε σχέση με την Ελληνική κληρονομιά, τον Αριστοτέλη, τον Γαληνό.

Ο Βησσαρίων ο Τραπεζούντιος με τους Κρητικούς προσπάθησε να

σώσει από την σφαγή όσα βιβλία μπόρεσε και έγινε ο ιδρυτής των βιβλιοθηκών στην Ιταλία και την Ευρώπη από την Ρώμη και την Βενετία έως το Παρίσι.

Ένα κομμάτι του πίνακα του ζωγράφου της Ιταλικής Αναγέννησης Γκοτζόλι (φωτό) στην Φλωρεντία απεικονίζει την φυγή αυτών των βιβλίων την περίοδο του 1400. Στον πίνακα εικονίζεται επίσης ο Βησσαρίων όπως και άλλοι Έλληνες Λόγιοι, Φιλόσοφοι που έφυγαν τότε στην Ιταλία. Τα νέα παιδιά του Πόντου και της Τραπεζούντας είναι χρήσιμο να επισκεφθούν αυτούς τους τόπους που συνδέονται με την πλούσια ιστορική κληρονομιά τους.

Η βάρβαρη Οθωμανική παράδοση σε σχέση με τα βιβλία που συστηματοποιήθηκε σε ένα υψηλότερο επίπεδο εκσυγχρονισμένης βαρβαρότητας την περίοδο των Νεότουρκων και των Κεμαλικών, επικρατεί σήμερα στην Τραπεζούντα και τις άλλοτε όμορφες και ένδοξες πόλεις της Ιωνίας, της Κουρδίας, του Βοσπόρου στην Κωνσταντινούπολη.

Έτσι εξηγείται ότι αυτό το βιβλίο δεν μπορεί να εκδοθεί στην Τραπεζούντα και μάλιστα απο έναν εκδοτικό οίκο που θα έχει το όνομα του Στράβωνα ή της Μαρίας της Κομνηνής. Φυσιολογικά τα βιβλία πρέπει να εκδίδονται και να κυκλοφορούν στους τόπους οι οποίοι τα γενούν, στους τόπους στους οποίους αναφέρονται. Στην περίπτωση μας στον Πόντο. Όποιος όμως θα το έκανε σήμερα στην Τραπεζούντα δεν θα ήταν απλά στην φυλακή αλλά στον τάφο. Όπως ο Ιταλός Αντρέα Σαντόρο και ο Αρμένιος Χραν Ντικ. Θύματα και οι δύο του Τουρκικού ρατσιστικού Κράτους. Τόσο του βαθέος όσο και του ορατού, του επιφανειακού που συνεργάζονται σε αυτούς τους εγκληματικούς, βάρβαρους και δολοφονικούς ρόλους τους. Αποτελούν όψεις του ίδιου νομίσματος.

Εκτός από πόλη των βιβλιοθηκών η Τραπεζούντα ήταν η πόλη της Ελευθερίας του Λόγου, του Διαλόγου, της Σοφίας, της Δημοκρατίας. Μιλά γι' αυτήν την όμορφη Πόλη, μια από τις Πρωτεύουσες του τότε Κόσμου, ο Βησσαρίων ο Τραπεζούντιος, στο «Τραπεζούντος Εγκώμιον». Οι απόγονοι του μεγάλου σοφού της Μιλήτου, της Ιωνίας του Θαλή δεν θα μπορούσαν να ζουν, να είναι άνθρωποι χωρίς τον Λόγο, χωρίς να ομιλούν, να **συντζαίνε** ελεύθερα.

Επί έξι περίπου αιώνες τώρα μετά την Οθωμανική Τουρκική κατοχή οι αξίες της ελευθερίας, του διαλόγου έφυγαν από την Τραπεζούντα. Το ομιλώ, **συντζαίνω** ελεύθερα απαγορεύθηκε, δολοφονήθηκε και δολοφονείται. Τότε από τον Πόντο και την Τραπεζούντα έφυγε μια θεμελιώδης πανανθρώπινη αξία που γεννήθηκε μάλιστα εκεί. Η αξία της ζωής, ο σεβασμός της αξίας της ανθρώπινης ζωής.

Ένας πολύ αγαπητός Πόντιος Χότζας μου μίλησε μια μέρα στην Γερμανία για το δράμα του λαού του, για την καταπίεση που υφίστανται ο

λαός μας στον Πόντο, για το τι πρέπει να γίνει και στο τέλος πρόσθεσε, «**πρόσεξον γιατί εκές Κόφνε**». Το **Κόφνε** είναι το υψηλότερο επίπεδο της βαρβαρότητας. Σε κανένα μέρος του Πλανήτη δεν θα σου πούνε **Κόφνε**.

Ακόμη και σήμερα το 2013 στον Πόντο, την Τραπεζούντα, τον Όφη, τα Σούρμενα, την Τρίπολη, τα Κοτύωρα, την Αμισό, την Σινώπη, το Άμετ, την Αμάσεια η ανθρώπινη ζωή δεν έχει καμία αξία όπως δεν είχε τον Σεπτέμβριο του 1921.

Η Τραπεζούντα μάλιστα είναι από τις πόλεις όπου ο Τουρκικός Μινωτάυρος έχει εγκατεστημένη μία από τις βάσεις των μηχανισμών του θανάτου. Οι άλλες είναι στην Αντιόχεια και την Κουρδία. Στόχος αυτών των μηχανισμών δεν είναι οι «Κόκκινοι Ρώσοι», είναι τα παιδιά, οι άνθρωποι, οι άνδρες και οι γυναίκες του Πόντου επειδή είναι Πόντιοι. Απόγονοι του Διογένη, του Ζεύξη μεγάλου ζωγράφου της Αρχαιότητας και άλλων μεγάλων ανδρών και γυναικών. Όταν όμως σε έναν τόπο η ανθρώπινη ζωή δεν έχει καμία αξία, σου την αφαιρούν σε ένα δευτερόλεπτο, τότε σημαίνει ότι από αυτόν τον τόπο έφυγαν οι Φιλόσοφοι, φεύγουν οι άνθρωποι, έφυγαν οι Θεοί. Είτε είναι ο Θεός των Χριστιανών, είτε των Μουσουλμάνων, είτε των Ζωροαστρών, είτε των Βουδιστών, είτε των Εβραίων. Αυτή είναι η περίπτωση του Πόντου και της Τραπεζούντας. Έφυγαν οι Φιλόσοφοι, έφυγαν οι Θεοί και πρέπει να επιστρέψουν. Γιατί οι άνθρωποι δεν μπορούν να ζουν χωρίς Φιλοσόφους και Θεούς. Δεν είναι άνθρωποι αν δεν έχουν Φιλοσόφους και Θεούς. **Θεόν κ' έχνε** λέμε οι Πόντιοι. Όπως πρέπει να επιστρέψει ο σεβασμός, η αγάπη για τον άνθρωπο, για την ανθρώπινη ζωή. Αξίες που γεννήθηκαν στον Πόντο, την Καππαδοκία **όπως μαρτυρούν τα Ποντιακά Τραγωδίας**.

Φυσιολογικά αυτό το βιβλίο θα έπρεπε να το γράψω στην Τραπεζούντα, στα Σούρμενα, την Κερασούντα αγναντεύοντας την Ευξείνεια Θάλασσα. Είτε στα Παρχάρια της Σάντας στους τόπους των προγόνων μου που ανέβηκαν εκεί για να σωθούν μετά την Τουρκική κατοχή. Θα έπρεπε να μπορώ ελεύθερα να εκφράζω, να επικοινωνώ, **να συντζαίνω**, τις ιδέες, τις λέξεις που περιέχει, με τους Τραπεζούντιους στην Αγορά, **στην Πλατέαν τη Τραπεζούντας. Να χαράζω τον Λόγον** όπως λέμε στα Ποντιακά.

Κάνοντας μια αναδρομή στην πορεία της ζωής μου διαπιστώνω τελικά ότι μπορώ να είμαι παρών, να επισκέπτομαι, να ζω σε τόπους, σε μέρη - **Μέρια στα Ποντιακά** - που κατοικούν οι Φιλόσοφοι, οι Θεοί και οι Άγιοι. Όταν αυτοί απουσιάζουν, απουσιάζω και εγώ. Την περίοδο της δικτατορίας στην Ελλάδα δεν μπορούσα ζώντας στην Ιταλία να επιστρέψω στην Αλεξανδρούπολη, στην Θράκη να δω **τον Κύρημ και την Μάναμ**, τα αδέρφια μου και τους φίλους μου. Όταν έπεσε το νεοφασιστικό καθεστώς που επέβαλαν οι ξένοι, επέστρεψα. Σήμερα είναι δυο

οι χώρες που δεν μπορώ να επισκεφθώ. Οι Η.Π.Α. και η ονομαζόμενη Τουρκία. Στο Καζακιστάν και το Τουρκμενιστάν μπορώ να πάω. Εκεί οι αληθινοί Τούρκοι είναι φιλικοί και φιλόξενοι μαζί μου.

Δεν μπορώ να επισκεφθώ την Κωνσταντινούπολη, να πάω **Εις την Πόλιν**. Αυτό σημαίνει Ινσταμπούλ. Το πλέον όμως ανιστόρητο είναι ότι εγώ που φέρνω στο αίμα μου, στα κόκαλα μου, στην καρδιά και τον νου, στα μάτια μου τον Ηρακλείδη, τον Διογένη, τον Στράβωνα, τον Μιθριδάτη, τους Κομνηνούς, τον Βησσαρίωνα, τους Πόντιους καλλιτέχνες μαστορες παππούδες μου τον Αριστείδη και τον Σπυρίδωνα, δεν μπορώ να επισκεφθώ τον τόπο μου, την γη μου, το χώμα μου, την Πατρίδα μου. Την θάλασσα, τα *Θαλασσάκρα* του Πόντου. Παρ' όλο που φέρνω, κουβαλάω μαζί μου το πνεύμα, την αισθητική αυτού του τόπου, την μορφή του νου, τον τρόπο σκέψης, την ανθρωπολογία του. Μια πανάρχαια διαδρομή από τις πλέον ευγενείς της οικουμένης.

Δεν μπορώ να πάω στην πατρίδα μου, γιατί αντιστάθηκα στα εγκλήματα του ανθρωποφαγικού, εθνοφαγικού, Τουρκικού Μινώταυρου. Όπως έκανα σε όλη μου την ζωή υπερασπιζόμενος τους λαούς, τους ανθρώπους, τις γυναίκες και τους άνδρες, ανεξαρτήτως θρησκείας, εθνικότητας, στην Νότια Αμερική, την Αφρική, την Ασία, την Ευρώπη.

Στις Η.Π.Α. δεν μπορώ να πάω γιατί οι Η.Π.Α. είναι αυτές που εδώ και δεκαετίες μετά το 1945-1952 κρατούν ακόμα εν ζωή τον Τουρκικό Μινώταυρο. Θα διαβάσετε στο βιβλίο την επιστολή μου προς τον Αμερικανό Πρόεδρο στην Αθήνα. Ο Τουρκικός Οθωμανικός Μινώταυρος είτε με το Κεμαλικό προσωπείο την γκριζα μάσκα είτε με τις άλλες μάσκες του την πράσινη όπως η σημερινή, είναι ιδιαίτερος. Είναι η ανώτερη μορφή κτηνωδίας που γνώρισε και γνωρίζει ο Κόσμος. Αυτό λέει η ιστορία και η επιστήμη. Οι ξένες δυνάμεις που τον διατηρούν και τον στηρίζουν κάνουν τα πάντα ώστε να παρουσιάζουν με ανθρώπινη μορφή, ένα Τερατόμορφο δικό τους δημιούργημα. Δεν θα υπήρχε ο Μινώταυρος αν δεν υπήρχαν οι Δυτικοί. Αυτή είναι η αλήθεια. Αυτήν την αλήθεια υπερασπίστηκα και υπερασπίζομαι. Η επί δεκαετίες σύγκρουση μου είναι μια σύγκρουση με τις δυνάμεις του σκότους είτε είναι στην Άγκυρα, είτε στην Ευρώπη, είτε στις Η.Π.Α. ακόμη και την ίδια την Αθήνα. Γιατί συγκρούομαι; Γιατί υπερασπίζομαι ένα σύστημα αξιών. Κυρίως όμως γιατί είμαι συνέχεια μιας μεγάλης παράδοσης κληρονομιάς και ενός πολιτισμού του φωτός. **Φως' τ' ομμάτιας', Λέγομεν την Αλήθειαν** λένε οι Πόντιοι ακόμη και σήμερα. Είτε κατοικούν στην Ελλάδα, είτε στην Αυστραλία, είτε στη Γερμανία, την Ρωσία, είτε στην Κωνσταντινούπολη, είτε στην πατρίδα στον Πόντο.

Πρόκειται για λέξεις, φράσεις που έρχονται από πολύ μακριά χιλιετίες πριν. Αυτές χρησιμοποιούσαν οι Αρχαίοι Έλληνες, γι' αυτό ήταν

Έλληνες. Ο Ελληνισμός είναι ένας πολιτισμός του Φωτός, της Αλήθειας που σημαίνει στα Ελληνικά όχι στην λήθη.

Έρχονται από τον Προμηθέα που καταδικάστηκε, αλυσοδέθηκε στον Καύκασο γιατί υπερασπίστηκε τους Ανθρώπους. Σήμερα όμως στην Τραπεζούντα οι απόγονοι του Προμηθέα, οι νέοι άνθρωποι δεν μπορούν να ανεβάσουν στο αρχαίο θέατρο της πόλης το έργο του Αισχύλου Προμηθέας Δεσμώτης.

Για τους αγώνες μου αυτούς υπέρ του φωτός ενάντια στις δυνάμεις του σκότους το 1994 και το 1998 ο Τουρκικός Μινώταυρος επεδίωξε να μου αφαιρέσει την ζωή. Χρόνια πριν οι ρατσιστές της Νότιας Αφρικής δολοφόνησαν συναθλητές της Διεθνούς οργάνωσής μας για τα Δικαιώματα των Λαών. Όταν μετά την ομιλία μου στον Ο.Η.Ε. το 1986 για το δικαίωμα των Κούρδων να λένε ότι είναι Κούρδοι και να ζουν ειρηνικά στον τόπο τους, την Κουρδία, είδα τα δολοφονικά μάτια του Τούρκου Πρεσβευτή και των μπράβων του, κατάλαβα ότι σκέφθηκαν να με σκοτώσουν. Γελοιοποιήθηκαν εκείνη την ημέρα στον Ο.Η.Ε. στην Γενεύη.

Το ετοίμασαν ένα μήνα μετά την ψήφιση από το Ελληνικό Κοινοβούλιο του Νομοσχεδίου που καθιέρωνε την 19η Μαΐου ως ημέρα μνήμης της γενοκτονίας των Ποντίων. Ακόμη και σήμερα μένουν ατιμώρητοι αυτοί που επεδίωξαν να με δολοφονήσουν. «Είχαμε πάρει απόφαση να σκοτώνουμε ακόμη και Ευρωπαίους που υπεράσπιζαν τους Πόντιους και τους Κούρδους» αποκάλυψε πριν δυο χρόνια ένας Στρατηγός των δολοφονικών, ανθρωποφαγικών μηχανισμών του Μινώταυρου.

Είναι οι ίδιοι που αφαίρεσαν τις ζωές των Τραπεζούντιων, Σανταίων προγόνων μου. Όσοι ήταν με το Καπετάν Ευκλείδη σώθηκαν. Εκτός από την θεία μου, βρέφος τότε, την Κυριακή. Από το 1914 έως το 1924 κάθε ημέρα εξόντωναν χιλιάδες Πόντιους. Αυτό το συνέχισαν και το συνεχίζουν μέχρι σήμερα. Στόχος η τελική εξαφάνιση, εξολόθρευσή μας. Ούτε ο Χίτλερ το έκανε με αυτόν τον τρόπο στους Εβραίους. Εγώ ήμουν και είμαι ένας από τους στόχους τους. Παρ' όλο που δεν είχα μαζί μου την προστασία κανενός Κράτους, καμίας Κυβέρνησης, κανενός πολιτικού κόμματος έμεινα ζωντανός, ακέραιος. Γιατί; Γιατί είχα μαζί μου τους Θεούς, τους Αγίους του Πόντου και τους Προγόνους μου.

Μη μπορώντας - προς το παρόν - να επικοινωνήσω αυτές τις σκέψεις με τα αδέρφια μου στον Πόντο με την παρουσία μου εκεί, επέλεξα την έκδοση αυτού του βιβλίου εκτός τόπου, εκτός Πόντου. Το εκδίδω στην Αθήνα κοντά στην Ακαδημία όπου ο Μιθριδάτης ο ΣΤ' ο Ευπάτωρ ζήτησε από τον Πόντιο Στρατηγό Αρχέλαο να στήσει ένα άγαλμα του Πλάτωνα. Ο Μιθριδάτης ο ΣΤ' αποτέλεσε την προτελευταία αντίσταση του Ελληνισμού προς τους βάρβαρους τότε Ρωμαίους πριν Εξελληνισθούν αργότερα.

Το βιβλίο αυτό είναι ένα βιβλίο σε εξορία. Τα Ποντιακά βιβλία είναι

σε εξορία μετά το 1461. Πήγαν να επιστρέψουν το 1800-1900 αλλά τα έσφαξαν, τα πέταξαν, τα έκαψαν ή τα κρατούν φυλακισμένα σε παλιές αποθήκες της Άγκυρας. Κρατούν φυλακισμένη την ιστορία, την συλλογική μνήμη των Ποντίων, όπως έκαναν πάντοτε όλα τα ρατσιστικά ολοκληρωτικά καθεστώτα.

Φυσιολογικά έπρεπε να παρουσιάσω αυτό το βιβλίο σε μια αίθουσα του Φροντιστηρίου της Τραπεζούντας ή στην βίλα Καπαγιαννίδη. Αυτή πρέπει να είναι ένα Μουσείο της Ζωής όχι ένα Μουσείο της κλειψιάς και του θανάτου όπως είναι σήμερα. Θα έπρεπε να το παρουσιάσω στην Βησσαριώνεια Βιβλιοθήκη, σε ένα από τα αποκατεστημένα παλάτια των Κομνηνών, στην Ακρόπολη της Τραπεζούντας. Ποια βαρβαρότητα, ποια αντινομία, ποιοι αντίθεοι, ποιοι διάβολοι το αποτρέπουν;

Ο Τουρκικός Μινώταυρος είναι πολύ βάρβαρος στον Πόντο, στην Τραπεζούντα. Ίσως περισσότερο βάρβαρος από ότι στην Κουρδία. Γιατί το όνομα του Πόντου, ο Συμβολισμός είναι πολύ ισχυρός. Είναι Πανευρωπαϊκός, Οικουμενικός, Πανθρώπινος. Αποκαλυπτικός του τέρατος, της τερατογέννησης, της τερατομορφίας που επιβάλλεται βίαια στην Ιωνία, στον Πόντο, την Κουρδία, την Καππαδοκία, την Λαζία, την Αντιόχεια, την Κωνσταντινούπολη ως φυσιολογικό κράτος και ως έθνος. Το τέρας δεν είναι φυσιολογικό. Ούτε στην περίπτωση των Κρατών, ούτε των Εθνών.

Επί αιώνες τώρα δολοφονούν το όνομα, την μνήμη, την ταυτότητα, τον πολιτισμό του Πόντου. Εξοντώνουν τους ανθρώπους του, τους αυτόχθονες κατοίκους του. Τον τελευταίο αιώνα συστηματοποίησαν την δολοφονία του τόπου, του τοπίου, την ομορφιά, την αισθητική, το πνεύμα του τόπου που έλεγε ο Αριστοτέλης. Ξεθεμελιώνουν ακόμη και τους τάφους των νεκρών όπως τον τάφο του Αλέξιου Δ' (φωτό) του Κομνηνού στο κέντρο της πόλης της Τραπεζούντας.

Η βιολογική γενοκτονία των Ποντίων άρχισε με την σφαγή του Δαβίδ του Κομνηνού, του τελευταίου αυτοκράτορα της Τραπεζούντας και των παιδιών, της οικογενείας του.

Η πολιτισμική με τον νεκρό κοιμόμενο αυτοκράτορα Αλέξιο Δ'. Αυτό το επίπεδο βαρβαρότητας δεν συναντάται πουθενά στον πλανήτη γη. Θέλουν να αλλάξουν το αρχιτεκτονικό, το ιστορικό, το φυσικό, το συμβολικό, το ανθρώπινο τοπίο του Πόντου. Το DNA του Πόντου. Να το αντικαταστήσουν με ένα ψεύτικο. Να το κάνουν ασιατική στέπα.

Ο Μινώταυρος, το θηρίο για να αναπαραχθεί τρώει λαούς, έθνη, ανθρώπους, θρησκείες, πολιτισμούς, άνδρες, γυναίκες, παιδιά. Πόσους έχει φάει μέχρι σήμερα σε όλη την Μικρά Ασία; Πόση ιστορική, πολιτισμική, ανθρώπινη καταστροφή προκάλεσε; Αυτή η καταστροφή δεν μετρήθηκε ακόμη. Η ιστορία όμως σήμερα κινείται προς άλλες ευγενείς και όχι ανθρωποφαγικές και τοποφαγικές κατευθύνσεις που θέλουν οι

μηχανισμοί του ξένου με τον τόπο Τουρκικού Μινώταυρου. Παρ' όλη την βία και βαρβαρότητα ο Πόντος, οι Πόντιοι άντεξαν, υπάρχουν, αναγεννιούνται και επιστρέφουν.

Το 1988 στο δεύτερο Παγκόσμιο συνέδριο των Ποντίων μίλησα για την επιστροφή των Ποντίων στην ιστορία, την γεωγραφία, την πολιτική. Η ιστορία μου έδωσε δίκαιο. Λίγα χρόνια μετά οι Τούρκοι γελοιοποιούνταν στον Ο.Η.Ε. στην Γενεύη και την Νέα Υόρκη για το Ποντιακό όπως θα δείτε στο βιβλίο.

Στο συνέδριο του 1988 ήταν για πρώτη φορά παρόντες δειλά-δειλά, μια μικρή αντιπροσωπευτική ομάδα Ποντίων από την διασπορά της Ρωσίας, της Ουκρανίας, της Γεωργίας, της Αρμενίας, του Καζακστάν την πατρίδα των Τούρκων. Ήμασταν στις παραμονές της πτώσης του διπολικού τείχους. Δύση – Ανατολή – Καπιταλισμός – Σοσιαλισμός που οι Πόντιοι το πλήρωσαν πολύ.

Στο συνέδριο δεν ήταν τα αδέρφια μας από τον ιστορικό Πόντο από την πατρίδα. Όπως δεν είναι παρόντα στις άλλες Παγκόσμιες συναντήσεις, ανταμώματα των Ποντίων. Γιατί το Τουρκικό τείχος είναι περισσότερο βάρβαρο, πολύ διχαστικό και το συντηρούν ακόμη όχι όμως για πολύ. Όπως έπεσε το διπολικό τείχος, το τείχος του Βερολίνου τα επόμενα χρόνια θα πέσει το ανιστόρητο για όλη την Μικρά Ασία και τους αυτόχθονες λαούς της Τουρκικό τείχος. Ήδη είναι ορατές οι πτώσεις του, οι κατολισθήσεις του, τα χαλάσματα του. Το τείχος γίνεται τρύπιος φράχτης.

Σήμερα οι Πόντιοι είμαστε πολύ περισσότεροι από ότι ήμασταν πριν την βιολογική γενοκτονία του 1914-1924. Είμαστε διασκορπισμένοι σε όλον τον Πλανήτη. Κατακτάμε ένα θεμελιώδες δικαίωμα που μας στέρησαν. Αυτό της επικοινωνίας, της συνάντησης, της ενότητας. **Ευρίουμε Παντού.** Η Ποντιακή Παγκόσμια Κοινότητα επαναενώνεται, επανασυναντιέται και επαναλειτουργεί ανεξαρτήτως θρησκευτικών, δογματικών ή πολιτικών πεποιθήσεων. Πρώτα και πάνω από όλα είμαστε Πόντιοι. Έκφραση αυτής της αλληλοαναγνώρισης, της αλληλεγγύης και ενότητας είναι αυτή η πανάρχαια λέξη που εκφωνούν όλοι οι Πόντιοι, οι Πόντιες όταν συναντιόνται. **Τεμέτερον Εν. Από εμάς Εν.** Δικός μας είναι από εμάς είναι.

Γιατί όμως αντέχει αυτός ο λαός, αυτός ο Ιερός Τόπος;

Ο Πόντος, οι Πόντιοι δεν είναι μόνον βαθιά ριζωμένοι στην ιστορία, τον Πολιτισμό, την γεωγραφία της περιοχής ανάμεσα στην Ευξείνεια Θάλασσα και τα Ποντιακά Όρη. Δεν είναι μόνον οι νοικοκύρηδες που έχτισαν αυτούς τους ωραίους οικισμούς της υπαίθρου, τα σπίτια στολίδια των αμφιθεατρικών πόλεων του Πόντου από την Σινώπη, την Αμισό, την Μπάφρα, τα Κοτύωρα, την Κερασούντα έως την Αθήνα του Πόντου.

Ο Πόντος είναι η βαθιά Ελλάδα. Οι Πόντιοι δεν είναι μια ιστορική

επιστροφάτωση του Ελληνικού Έθνους. Υπήρξαν άλλες ομάδες που εντάχθηκαν ειρηνικά, εθελοντικά, συσσωματώθηκαν με το Ελληνικό Έθνος. Οι Πόντιοι δεν είναι αυτό. Είναι κάτι βαθύτερο, είναι η μαγιά, είναι το προζύμι του Ελληνικού Έθνους. Αυτό λέει η ιστορία, η μνήμη του τόπου, οι άνθρωποι, τα πρόσωπα τους, **η λαλία τουν**. Αυτό λέει η επιστήμη. Έτσι εξηγείται ότι πρωταγωνιστικό ρόλο στον αγώνα των Ελλήνων, αρχηγοί των Ελλήνων ενάντια στην Τουρκική κατοχή το 1800 ήταν η Ποντιακή Τραπεζούντια Οικογένεια των Υψηλαντών. Ο παππούς Αλέξανδρος, ο πατέρας Κωνσταντίνος, οι γιοι Αλέξανδρος, Δημήτριος, Νικόλαος και η αρχόντισσα μητέρα τους.

Αν θέλετε να δείτε απογόνους των Αρχαίων Ελλήνων να πάτε στον Πόντο έγραψαν όσοι επισκέφθηκαν αυτόν τον ιστορικό τόπο.

Ακόμη και σήμερα οι νέες γυναίκες και οι νέοι άνδρες, οι έφηβες και οι έφηβοι έχουν την ευτυχία, την χαρά, την υπερηφάνεια να ακούν να τους αποκαλούν, **Κούρους** τους άνδρες, **Κόρ**, Κόρη τις γυναίκες. Όπως αποκαλούν τα αρχαία Ελληνικά αγάλματα των νέων γυναικών και νέων ανδρών σε όλα τα Μουσεία του Κόσμου. Στην Ελλάδα, την Γερμανία, την Γαλλία, την Αμερική, το Αφγανιστάν, το Πακιστάν. Μόνον στην περιοχή του Πόντου και της Τραπεζούντας τα αρχαία αγάλματα, τα θέατρα μένουν θαμμένα και καταστρέφονται όταν ανακαλυφθούν τυχαία κατά τις επιχειρήσεις τιμεντοποίησης του ιερού Ποντιακού τοπίου. Στον Πόντο απαγορεύονται οι ανασκαφές από τον παρά την φύσιν και παρά την ιστορία Τουρκικό Μινώταυρο.

Μόνον στον Πόντο και την Τραπεζούντα τα κορίτσια και τα αγόρια ακούν να τους ονομάζουν με εκείνη την φωνή, **την Λαλίαν**, εκείνες τις εκφράσεις της αρχαίας γλώσσας που εκπολίτισε και εξανθρώπισε τον Κόσμο. Συνέβαλε στο πέραςμα από τον Μινώταυρο, στον άνθρωπο.

Είμαστε στην περίοδο της επιστροφής, της Άνοιξης των λαών, των αυτόχθονων Εθνών, της Αυθεντικότητας, του Ανθρωπισμού, στον Πόντο, την Μικρά Ασία, την Μεσοποταμία.

Ο θάνατος του Τουρκικού Μινώταυρου σημαίνει την υπεράσπιση και την επιστροφή του ανθρωπισμού στον Πόντο και την Μικρά Ασία.

Τι ευτυχία να αισθάνεσαι ότι είσαι Άνθρωπος. **Τρανόν χαραδοξία να είσαι Άνθρωπος.**

Ο ανθρωποφαγικός λύκος της ασιατικής στέππας πέθανε. Ακούμε τα τελευταία ουρλιαχτά του. Ο Πόντος και η Μικρά Ασία θα ξαναγίνουν τόποι των Πουλίων, όπως λένε τα ποντιακά τραγούδια.

ÖNSÖZ

SÜRGÜNDE BİR KİTAP İNSAN OLMAK BÜYÜK MUTLULUK TRANON HARADOKSIA NA İSE ANTROPOS

Pontos şehirleri,, Küçük Asya'daki diğer tarihi yerler gibi yüzlerce hatta binlerce yıl boyunca kitap ve kütüphane şehirleri idi. Trabzon, Kerasunta (Giresun), Amisoss (Samsun), Sinope, Antakya, Amida bugün Amed, Efes, Smyrna (İzmir) ve Bergama.

Bergamada silindir rulo papirüslerden parşömene geçme bağlamında kitapları ciltlemek için Avrupada "ala Elinika" diye adlandırdıkları yeni bir form icat edildi. Bu kültür, bu Kültür Şehirleri, ilk dönemde Yunan şehir devletlerinin bir ürünü idi, aydın Hellenistik yılların hakimiyeti döneminden kalma Andigonideslerin, Ptolemeosların, Selevkosların, Attalidlerin ve Pontuslu Mythridatların varisleri. İoniadan Pontusa, Aleksandriyadan (İskenderiye) Afganistana kadar uzanan yörede Halklara ve Uluslara bugüne kadar yaşamadıkları barış, refah, ve kültürel gelişme sağlayan çok güzel ve kültürel şehirler idi.

Tarihsel bilimin sakladığı bu rejenerasyon için önümüzdeki yıllarda söylenecek çok şey var. O yıllarda kutsal savaş ve haçlı seferleri gibi kavramlar bilinmeyen hatta akıl almaz derecede anlaşılması güç kavramlardı.

Osmanlı istilası, kitaplar ve kütüphaneler ile donanmış bu tarihi yerlerin ve şehirlerin Pontos, Küçük Asya, Mezopotamyanın sonu, imha, kitap yakma ve katliam döneminin başlangıcı oldu. Asya Bozkırlarının soyguncu Osmanlı grupları sadece şehirleri talan ve tahrip etmekle yetinmedi kitapları da katletti. İşte o tarihte kitaplar Trabzon, İstanbul, Selanik, Mystras ve Yunanistanın diğer şehirlerinden Avrupa'ya kaçırıldı.

İslam aydınlarının Bağdat'ın kütüphanelerinde yılarca barındırdıkları Yunan mirası olan Aristoteles, Galinosun kitapları da imha edildi.

Trabzonlu Vissarion Giritliler ile birlikte olabildiğince birçok kitabı katliamdan kurtarmaya çalıştı ve daha sonra Roma ve Venedikten Paris'e kadar İtalya ve Avrupa'daki kütüphanelerin kurucusu oldu.

İtalyanın Rönesans ressamlarından Gkoltzolinin (resimde) tablosundaki bir parça 1400 yıllarında yaşanan bu kitap kaçışını belirgin bir

şekilde resmediyor. Tabloda aynı zamanda o dönemde İtalya'ya kaçan diğer Yunanlı bilginler, filozoflar ve Vissarion da yer almaktadır.

Pontus ve Trabzon yöresindeki yeni neslin, gençlerin, zengin tarihi mirasları ile bağlantılı olan bu şehirleri ziyaret etmeleri hem gerekli hem de yararlıdır.

Osmanlıların kitaplarla ilgili geleneksel barbarlığı, Jön Türkler ve Kemalizm döneminde daha yüksek bir seviyede modernleştirilerek sistemleştirildi ve bu barbarlık günümüzde bir zamanların güzel ve görkemli şehirleri olan Trabzonda, İonianın, Kürdianın şehirlerinde, İstanbul'un Boğazında halen hüküm sürmektedir.

Bu kitaplar Stravon'un veya Maria Komnini nin adını taşıyan bir yayınevi tarafından Trabzon'da asla yayınlanamaz. Genellikle kitaplar doğdukları ve bahsettikleri konu ile ilgili olan vatanlarında yayınlanmalı ve dolaşıma sürülmelidir. Bizim olgumuzda Pontusta. Ama her kimki günümüzde Trabzon'da buna teşebüs etmeye kalkışırsa sadece hapse tıkmakla yetinilmez mezara sokulur. İtalyan asıllı Andrea Santoro ile Hrant Dinke yapıldığı gibi. İrkçi Türk devletinin iki kurbanı. Aynı madalyonun iki yüzü.

Trabzon, kütüphanelerin şehri olmaktan ziyade ifade özgürlüğünün, Diyalogun,

Bilgeliğin, ve Demokrasinin de şehridir. Trabzonlu Vissarion, Dünya başkentlerinden biri olan bu güzel şehir için. "Trapezuntos engomio" (Trabzona Övgü) adlı kitabında bahseder. İonianın Militos şehrinde yaşayan büyük bilge Thalisin soyundan gelen yerli halk, ancak mantık çerçevesinde düşünür, konuşur ve hür bir şekilde yaşar "συντζενω, sinceno".

Osmanlı Türk işgalinden yaklaşık altı asır sonra, özgürlük değerleri, diyalog Trabzonu terk etti. Konuşma, sinceno serbestçe yasaklandı, öldürüldü ve katledildi. İşte o vakit Pontusta, Trabzonda doğan temel evrensel bir değer olan Yaşamın değeri ve insan hayatının değerine saygı duymak olgusu kayboldu, gitti.

Çok sevilen Pontuslu bir Hoca bir gün Almanyada benimle yaptığı bir söyleşide halkımızın yaşadığı trajediyi, Pontus halkının uğradığı zulüm ve baskıları dile getirdi neler yapılması gerektiğini söyledi ve sonunda "prosekson yati eki Kofne" (Dikkat et çünkü orda keserler) dedi. Kofne (kesmek) barbarlığın varacağı en yüksek seviyedir. Dünyanın hiç bir yerinde Kofne yoktur.

Bugün bile 2013 yılında Pontusta, Trabzon, Of, Sourmena, Tripoli, Kotyora (Ordu), Amisus (Samsun), Sinopi, Amasyada, Eylül 1921'de olduğu gibi insan hayatının hiçbir değeri yoktur. Trabzon, Türk Mino-

tavrosun (Mitolojide Minos boğası) ölüm mekanizma üslerini yerleştirdiği şehirlerden biridir. Diğer ölüm mekanizmalarını Antiohia (Antakya) ile Kurdiaya konuşlandırmıştır. Bu ölüm üslerinin hedefi “Kırmızı Ruslar” değil Pontuslu oldukları için Pontusun çocukları, kadınları, erkekleri, insanlarıdır. Diyojenin, Antik yılların büyük resamı Zevksin ve daha bir çok yüce bilginlerin torunları. Ama bir yörede insan hayatının hiçbir değeri yoksa, eğer insanlar bir saniyede öldürülüyorsa, bu oradan Filozofların gittiği anlamına gelir, insanlar gider, Kutsallık gider. Allah gider. Bu Allah, ister Hristiyanların ister Müslümanların, Zerdüşterin, Budistlerin veya Yahudilerin Tanrısı olsun. İşte Pontusun Trabzonunda bu durum yaşanıyor. Filozoflar ve Allah orayı terk etti fakat geri dönmeleri gerekir. Çünkü insanlar Tanrılar ve Filozoflar olmadan yaşayamaz. Allahları ve filozofları yoksa insan değillerdir. Biz Pontuslular “Θεον κ εχνε \Theon k ehne” Bunların Allahı yok deriz.

İnsanlara ve insan hayatına sevgi ve saygının da geri dönmesi gerekir. Pontus Tragodiyalarının (şarkılarının) kanıtlandığı gerçek bu değerlerin Pontus ve Kapadokya doğumlu olduğudur.

Normalde bu kitabı “Efksinia talasa” (karadeniz) i seyrederken Trabzon, Kerasounta, Sourmenada yazmam gerekirdi. Veya Türk işgalinden kurtulmak için Santasin Parhariasına sığınan atalarımın yerlerinde. Biz Pontusluların dedikleri gibi Trabzonun merkezindeki meydana gidip “Sin Platea tıs Trapezuntas” düşüncelerimi özgürce ifade edebilmem, iletişim kurmam ve “Na harazo ton Loğo” ve akıl konuşmaları dizelemem gerekirdi. Hayatımın seyrine dönüp bakacak olursam nihayetinde benim “Meria Pontiaka” diye adlandırdığımız, filozofların, tanrıların ve azizlerin yaşadığı yerlerde yaşamaya, bu yerleri ziyaret etmeye hakkım var. Onların olmadığı yerlerde ben de yokum.

Yunanistan’ın diktatörlük ile yönetildiği yıllarda ben İtalyada yaşıyordum. Trakya’nın Aleksandrupolis (Dedeağaç) şehrine gelip “Kyrim” ve “Manam” (anne-babamı), kardeşlerimi ve arkadaşlarımı görmeye gelemezdim, yasaktı. Yabancıların dayattığı Neo-faşist rejim değişince geri dönebildim. Bugün iki ülkeyi ziyaret edemiyorum. A.B.D ile Türkiye. Gerçek Türklerin yaşadığı samimi ve konuksever Kazakistan ve Türkmenistana rahatça gidebiliyorum.

Konstantinopolisi ziyaret edemiyorum. İstanbul kelimesini manası “İs tin Polin” den kaynaklanıyor. Ben ki kanımda, gözlerimde, kemiklerimde, kalbimde ve zihnimde Heraclidesi, Diyojeni, Stravonu, Mithridatesi, Vissarionu, Komnenosları, Pontuslu sanatçı, usta Aristides ve Spyridon büyükbabamı, yörenin ruhunu, estetiğini, aklını, düşünce

tarzını, antropolojisini taşıyorum, kendi yöremi, evimi, denizimi, toprağımı, yurdumu, Anavatanımı, Pontusun denizini, “Thalassakra” sını (deniz kıyısı) ziyaret edemiyorum.

Pontus, tarihin antik yıllarında yol alan dünyanın en soylu ırklarından biridir.

Vatanıma geri dönemememin sebebi Türk Minotavrosunun (boğa canavarı) yamyamlık, ulus katletme suçlarına direnmemden dolayıdır. Ben hayatım boyunca dini, milliyeti ne olursa olsun hiç bir farklılık gözetmeden Güney Amerika, Afrika, Asya ve Avrupa halklarını kadınları ve erkekleri savundum. ABD’de gidemememin sebebi, 1945-1952 yıllarından sonra Amerikalıların halen Türk Minotavr’ını canlı tutma çabasında oldukları içindir. Kitabımda Atina ABD Büyükelçisine yazdığım mektubu okuyacaksınız.

Türk Osmanlı Minotavrı gerek Kemalist maskesi veya bugünkü diğer yapmacık maskeleri ile her daim ayırd edilen kendisine özgü tektir. Tüm dünyanın tanıdığı vahşetin en yüksek şeklidir. Bunu tarih ve bilim anlatıyor. Dış kuvvetler kendi yaratıkları insan şeklindeki Canavarı korumak ve desteklemek için mümkün olan herşeyi yapmaktalar. Gerçek budur ki Batı dünyası var olmasaydı Minotavros ta var olmayacaktı. Ben hep bu gerçeği savundum ve savunmaya devam edeceğim. Onlarca yıl Ankaranın, Avrupanın, ABD’nin hatta Atinanın karanlık güçleri ile çatışıyorum. Neden çatışıyorum? Çünkü bir değerler sistemini savunuyorum. Ama esas neden, ben büyük bir geleneğin ve mirasın parlak bir medeniyetin, kültürün, ışığın, zıyanın devamıyım. Yunanistan’da, Avustralya’da, Almanya’da, Rusya’da, İstanbul’da veya vatanları Pontusta yaşayan Pontuslular bu gün bile “Fos ta omatia su leğomen tin alithian”. Φως τ’ ομμάτιας’, Λέγομεν την Αλήθειαν (Gözün aydın hakikatı söylüyoruz) derler.

Bu kelimelerin, bu cümlelerin, bu ifade tarzının binlerce yıl evveliyatı vardır. Eski Yunanlılar bunları kullandığı için Yunanlı idiler. Helenizm bir ışık ve bir doğruluk kültürüdür. Yunanca’daki anlamı unutulmaya, bellekten silmeye müsade yok demektir. İnsanları savunduğu için Kafkasyada mahkum olan ve zincire vurulan Prometheusun soyundan geliyorlar. Bu günkü Trabzonda Prometheusun torunları, gençler, Aishilosun (Yunanlı trajedi yazarı) Prometheus Desmotis (mahkum) adlı trajedisini kentin antik tiyatrosunda sahneleyemiyorlar.

Türk Minotavrı, karanlığın güçlerine karşı Işık lehine verdiğim mücadelelerden dolayı 1994 ve 1998 yıllarında beni öldürmeye çalıştı. Güney Afrika ırkçılarının yıllar önce Uluslararası Halkların Hakları or-

ganizasyonunda çalışanları öldürdüğü gibi. B.Milletlerde 1986 yılında, Kürtlerin Kürt olduklarını söylemek ve kendi ülkelerinde, Kürdiada barış içinde yaşamak hakkına sahip olduklarını içeren konuşmanın ardından Türk Büyükelçisi ve onun korumalarının kanlı gözlerini gördüm. Beni öldürmeyi düşündüklerini sezdim. O gün B.Milletlerin Cenevrede düzenlediği toplantıda alay konusu oldular. Yunan Parlamentosunun 19 Mayıs gününü Pontus Soykırımını anma günü olarak kabul etmesinden bir ay sonra beni öldürme teşebüsünde bulundular. Beni öldürmeye teşebüs edenler halen cezalandırılmamışlardır. Cani, yamyam mekanizmaları olan Minotavrın bir generali iki yıl önce "Pontusluları ve Kürtleri savunan Avrupalıları bile öldürme kararı aldık" diyerek çok önemli bir ifşada bulundu. Bunlar Trabzonlu, Santaslı atalarımı katleden kişilerle aynı kişilerdir. Kaptan Efklidis ile olanlar kurtuldu. O zaman bebek olan teyzem haricinde.. bir Pazar günüydü.. 1914 yılından 1924 yılına kadar her gün binlerce Pontusluyu katlettiler. Bu katliam bu güne kadar devam etmektedir.Hedef nihai yok etme, ortadan kaldırma, imha etmektir.Hitler bile Yahudilere bu şekilde davranmamıştır.Ben hedef aldıkları bir kişiydim ve hala hedefleri içinde olmaya devam ediyorum. Hiçbir devletin, hiçbir hükümetin, hiçbir siyasi partinin koruması altında olmamama rağmen ben hayatta kalmayı başardım. Neden ? Çünkü benim yanımda Pontusun Tanrıları, Azizleri ve Atalarım vardı.

Şu anda Pontusa gidip Pontuslu kardeşlerimle bu düşüncelerimi paylaşıp iletişim kuramadığım için bu kitabın yayını Pontus harici bir yörede gerçekleştireceğim. Kitabımı, Atınada, VI Efpator Mithridatesin Pontuslu General Archelaos'tan Platon'un heykelini dikmek istediğini söylediği Akademinin yakınında yayınlayacağım. VI Mithridates, Yunanlıların sonradan Yunanlılaşan barbar Romalılara karşı direnen son kralı idi. Bu kitap sürgünde yazılan bir kitaptır. Pontus kitapları 1461 yılından itibaren sürgündedir. 1800-1900 yılları arasında geri dönmeye çalıştılar ama katledildiler, atıldılar yakıldılar ya da Ankara'nın eski depolarındaki zindanlarda hapis kaldılar. Tüm ırkçı totaliter rejimlerde olduğu gibi Pontusun geçmişi, tarihi, ortak belleği hapsedildi. Ben bu kitabımın sunumunu doğal olarak Trabzon dershane-sinde veya Kapayianidişin köşkünde yapmalıydım. Ölüm ve soygunculuğun simgesi haline gelen bu köşk esasında Hayat Müzesi olarak halka açılmalıydı. Sunumumu, Trabzon Akropolisinde bulunan ve restore edilen Komnenoslara ait sarayların birinde, Vissarionia Kütüphanesinde yapmam gerekirdi. Buna hangi zulüm, barbarlık, çatışkı, kötü niyetli engeller mani? Türk Minotavrı Trabzon'da yaşayan Pontuslu-

lara çok barbarca davrandı. Sanırım Kurdiada yaşayan Kürtlere uyguladığı barbarlıktan çok daha fazlasını Pontusta gerçekleştirdi. Çünkü Pan-Avrupa, Evrensel, Hümanist Pontusun adı, ünü ve sembolizmi çok güçlü idi..

İonia, Pontus, Kürdia, Kapadokya, Lazia, Antiochia, Konstantinopoliste canavar ruhlu ve yüzlü barbarlık olgusu, normal bir devlet ve bir millet olarak zorla dayatılmaktadır. Bu gerek Devletler gerekse Uluslar düzeyinde normal bir canavar değil. Pontus adını belleğini, kimliğini, kültürünü yüzyıllarca öldürmeye çalışan bir canavar. Pontusun insanlarını, yörede yaşayan yerli halkı ortadan kaldıran bir yapı.

Son yüzyıllarda yörenin, çevrenin, Aristotelesin dediği gibi toprağın ruhunu, güzelliğini, estetiğini öldürmeyi sistemleştirdiler. Ölülerin mezarlarını dahi yok ediyorlar. Trabzon şehir merkezinde bulunan IV Aleksios (resimde) Komninosun mezarını yok ettikleri gibi. Pontusluların biolojik soykırımı Trabzonun son İmparatoru David Komnenosun ailesi ve çocuklarına reva görülen katliam ile başladı.

Kültürel soykırım ölü imparator IV Alexiusun mezarını imha ettikleri gün başladı. Bu düzeydeki vahşete dünya gezegeni üzerinde herhangi bir yerde asla rastlanmaz.

Pontusun mimarisini, tarihini, doğasını ve insanlarını Pontusun DNA'sını, yerine sahtesini koyarak değiştirmeyi ve Asyanın bozkırlarına benzetmeyi arzulamaktadırlar Minotavros canavarı çoğalmak için halkları, ulusları, insanları, dinleri, kültürleri, erkek, kadın ve çocukları yer. Mikrasia da bu güne kadar acaba kaç kişiyi yedi ? Tarihsel, kültürel, insan kaynaklı felakete ne boyutta ulaştı ? Bu yıkım ve felaket henüz ölçülmüş değildir. Ama tarih bu gün yöreye yabancı olan Türk Minotavru mekanizmalarının istekleri haricinde, insan ve yöre katleden değil iyi ve yüksek duygularla soylu bir geleceğe hamlede bulunuyor. Pontus bütün bu vahşet ve şiddete rağmen direnç göstererek varlığını yeniledi ve geriye dönüş yapmaktadır. Pontusluların 1988 yılında düzenlediği ikinci Uluslararası Kongrede yaptığım konuşmada Pontusluların tarih, coğrafya ve siyaset alanına geri dönüşleri hakkında konuştum. Tarih bana hak verdi. Birkaç yıl sonra kitabımda okuyacağınız gibi Pontus meselesinde, Türkler, Cenevre ve Newyorkta düzenlenen B.M toplantısında alay konusu oldular.

Rusya, Ukrayna, Gürcistan, Ermenistan, Türklerin ana yurdu Kazakistan diasporasından çekinerek gelen küçük temsili bir grup Pontuslu ilk kez 1988 yılında konferansa katıldı. Biz iki kutuplu duvarın yıkılışının arifesinde idik. Batı - Doğu - Kapitalizm - Sosyalizm. Pontusluların

ödediği ağır fatura. Diğer küresel toplantılarda olduğu gibi Kongrede tarihi Pontustan, vatanımızdan gelen kardeşlerimiz yoktu. Bölücü ve barbar niteliği muhafaza dilen Türk devletinden dolayı Pontuslu kardeşlerimizle biraraya gelmek bir hayli zor. Bu durumun uzun süreceğine inanmıyorum. Berlindeki utanç duvarının, iki kutuplu duvarın düşüşü gibi Mikrasianın yerli halklarına karşı inşa edilen, tarih bilgisinden yoksun Türk duvarı da düşecektir. Düşüşü, toprak kayması, heyelanı, enkazı açıkça görünmeye başladı. Duvar delik bir çite bir parmaklığa dönüştü.

Biz Pontuslular, 1914-1924 yıllarında yaşanan biyolojik soykırımdan sonra nüfusumuzda büyük bir artış kaydettik. Tüm dünyaya yayıldık. Mahrum edildiğimiz temel bir hakkı fethettik. İletişim, toplantı ve birliktenlik hakkını. “Ευρίουμες Παντού” (evriumes pantu Biz her yerde bulunuruz).

Dünya çapındaki Pontusluların dini, doktrini veya siyasi inançları ne olursa olsun gün ve gün yenilenmekte, yeniden biraraya gelmekte ve yeniden birlikte çalışmaya başlamaktadırlar. Herşeyden önce, en önemlisi Pontusluyuz. Bütün Pontuslu kadın ve erkekler buluştukları zaman çok eski zamanlardan antik yıllardan kalma (Bizden biridir) anlamına gelen “Τεμέτερον Ev. Από εμάς Ev” (Temeteron en, Apo emas en). derler. Bu, karşılıklı dayanışmanın, birliğin, birbirini tanımanın ifadesidir.

Bu insanlar, Bu kutsal yer neden direnmeye devam ediyor ?

Pontus ve Pontuslular sadece Efksinia denizi (Karadeniz) ile Pontus dağları arasında olan bölgenin coğrafyasında yaşayan, derin tarihin derinliklerine, kültüre, kök salmış bir millet değildir. Sinoptan, Amisosa, Bafradan, Kotyoraya, Kerasountadan Pontusun Atinasına kadar uzanan bu güzel kırsal yerleşimlerin, amfitiyatrik şehirlerin güzel süslü evlerini inşa eden derli toplu aile reisleri değildir. Pontus Yunanistanın temelidir. Derin Yunanistandır. Pontuslular Yunan Milletinin tarihi bir dış astarı değildir. Yunan milletine barışçıl ve gönüllü olarak katılan, onunla kaynaşan ve bütünleşen başka gruplar da vardır. Pontus öyle değildir. Yunan milletinin mayasıdır. Yörenin tarihi, belleği, insanları, çehresi ve sesleri bunu söylüyor “η λάλια τουν” (i lalia ton) (sesleri). Bilimde bunu söylüyor. 1800 yılında Türk işgaline karşı Yunanlıların verdiği mücadelede Yunan liderleri arasında başrolü Trabzon asıllı Pontuslu İpsilantis ailesinin üstlenmesi ancak böyle açıklanabilir. Büyük-baba Alexandros, Peder Konstantinos, Oğulları Alexandros, Dimitrios, Nikolaos ve soylu bir hanımefendi olan anneleri. Bu tarihi yeri ziyaret

600 YILLIK HALKLARIN YALNIZLIĞI VE FATİHİN SOYKIRIMLARININ CEZASIZLIĞI

1492 yılı “kızılderilerin felakete” uğradığı yılların başlangıç tarihi olarak algılanabilir. İspanyollar ilk başta Kuzey ve Güney Amerika bu adı verdi. Bu, Bartolome de la Casas adlı Dominikalı İspanyol bir rahibin 1542 yılında yayınladığı otokton halkların insan haklarını savunan bir raporunun başlığı idi.

1453 yılı Anatolia, Romania ve Rumelinin mahvoluş tarihi olarak kabul edilebilir. Bu gün Bosporosun (Boğaziçi) batı yakası Rumeli, doğu yakası Anadolu ismini taşır Rumeli Kavağı - Anadolu Kavağı. Türkçede Kavak sahil anlamına gelir. Osmanlı soygunculuğunun bir asır önce başlamış olmasına rağmen.

Azınlık olan Osmanlı soyguncu toplumunun iktidar döneminde, tarihin en üst derecelerine ulaşan Osmanlı şiddetini, vahşetini, barbarlığını öngörecek ve kınayacak Bartolomeo gibi bir kişi yoktu. İşte o tarihlerden itibaren büyük medeniyetlerin devamı olan otokton halkların, Osmanlı akınlalarının temsil ettiği tehlikelere karşı sesleri ve ittifak teşebüsleri yalnız ve yarımsız kaldı. Aynen Trabzonlu Vissarionun sesi gibi. Avrupa ve Akdeniz halklarının vicdanında vandal, vandalizm kelimelerinin yerini Turkos, Türkizm kelimeleri aldı. Türkler Y. Palamastan K. Marksa kadar olan kaynaklarda barbarların en barbarı olarak tanımlanır.

Avrupa sömürgeciliği, kültürel ve siyasi kurumları onlarca yıl “Amerika kıızılderililerinin canı var mı? yok mu?” tartışması ile meşgul oldu. Aralarından en fanatik, bağınaz gruplar Rumeli ve Anadolianın otokton Ortodoksları için 1204 yılında karar aldı. Ayrı mezhepte olanların, tarikatçıların insan haklarına sahip olmadıklarına dolayısı ile cezalandırılacaklarına hükmetiler.

Bu Avrupanın sömürgeci kapitalizm öncesi birikiminin başlangıcı olarak adlandırdığım ideolojik kılıftı. Hükmeden İsa ve Azizler değil, Allah=Para idi. Daha sonraki yıllarda Vissarion ile Uluslararası Humanizm değişik bir yol biçimlendirdi. Tarih onlara hak verdi. Bundan dolayı günceliklerini korudular. Osmanlı soygunculuğu asırlar boyu tarih

duyusundan yoksun parçalanmış Avrupanın işbirliğini, hoşgörüsünü, dokunulmazlığını yaşadı. Cezasız kaldı. İyi ki 11 Eylül 1684 tarihinde son anda Polonyalı bir prens Viyanayı kurtardı. Osmanlı soyguncuları birçok kez Avrupanın durgunluğundan, ataletinden, tarikatlara ait gördükleri Romania ile Anatolia yörelerini soyguna, beyaz insan ticaretine ve katliamlara terk etmesinden dolayı kurtuldu. Osmanlılar 1571 yılında Nafpaktosta büyük bir yenilgiye uğradı. Osmanlı soyguncuları teker teker Avrupa şehirlerini ve kalelerini hatta İstanbulu bile terk etmeye Asyaya geri çekilmeye başladılar. Bu kaçışlar birçok kez tekrarlandı. Amma her seferinde dönemin Avrupa liderlerinin küçük hesaplarından, menfaatlerinden, fanatik tavırlarından, bölünmelerden haysiyetsizliklerinden dolayı kurtuldular. Osmanlı akınları ve yöreye yerleşmeleri çevrenin doğasına, mimarisine kültürüne insanlığına tarihi bir felaket getirmiştir. Bu günkü sorunların kökeni büyük bir derecede o dönemin tarihi geri kalmışlığına aittir. Geri kalmışlıktan çağdaşlarının düzeyine ulaşamamaktan, vahşetin Balkanlarda tekrar yaşanmasına kadar.

Altı asırlık bir tarihi hesaplaşma yapacak olursak İnkasların, Mayaların, Azteklerin halef ve soylarının, Antik Yunanlıların, Asurluların, Ermenilerin, Medlerin haleflerinden daha şanslı olduğunu görürüz. Bunun nedeni de bizim yöremizde otokton Hristiyan ve Müslüman halkın, Osmanlı payitahtının sultanlık çeşitleri, Jön Türkler ve 1908 Kemalizm dönemlerinde uğradıkları sistemli soykırımlara demokratikleşme çağdaşlaşma adı verilmesidir. Bunlara hoşgörü gösterme, işbirliği yapmak dialog, dostluk ve barış adını aldı. Benim yurdumda ise dış ırkçı merkezlere bağımlı, ahlaksız yaltakçı yorumu ile Türk Yunan dostluğu adını aldı. Bunun uzun bir geçmişi vardır. Yakın tarihte Yunanistan Ulusal Güvenliği konseptini değil, Amerika Birleşik Devletleri Ulusal Güvenliği konseptini ifade eden diktatör Y. Papadopoulos ile Y. A. Papandreou'nun tutumları...

Benim siyasi stratejim 1980 li yılların başından itibaren bilimsel bir analiz ve teori ile destekleniyordu. Çalışılmış stratejinin temel konusunu ve hedeflerini tarihi gelişmeler haklı çıkardı. Bu bilimsel ve siyasi yaklaşımlar geniş çevremizin sorunlarını yeni bir ifade ile okudu. “Yeni Anadolu sorunu”, “Türk Sorunu”, “İrkçı fenomen olan Kemalizm” “Bilgesel enternasyonalizm”, “Mikrasianın Otokton Halkları”.

20. asrın ikinci soykırımı olan Pontus Soykırımı başlangıç noktası olarak almarak Yeni Pontus Sorununa, getirdiğim bu yaklaşım bahsettiğim yapısal analizlerin bir ürünüdür...

Otokton halkların ırkçı, baskıcı rejimlerle mücadele edebilmeleri ve

bağımsızlıkları yönünde kendi duruş ve adımlarını ikmal etmeleri için, eğitim ve bilimsel alanda donanım sahibi olmaları gerekir. Daha önceki yayınlarımın devamı olan bu günkü kitabımla da aynı çabayı göstermeye devam ediyorum. Yörenin siyasi ve tarihi evrimi geleneksel araştırma sahası haricinde, bugüne kadar hiç araştırılmamış yeni sahaları da öne çıkarmaktadır.

Günümüz döneminin başlıca özelliği Türk kimliğinin krizi olarak ifade edilen Kemalizmin yaşadığı krizdir. Bu krizin diğer yüzünde, benim yöre ile siyasi ve bilimsel dialoguma başladığım ilk zamandan itibaren “Mikasia Halklarının İlkbaharı” olarak adlandırdığım yörenin uyanması durumudur...

Benim bu günkü katkım Tarihi Pontus yöresine ve antik Pontus medeniyetine odaklanmaktır. Bu araştırma konumum, metodoloji, yöntem bilimi, ve yorum boyutu olarak Anatoliada yaşayan diğer otokton halklara faydalı olabilir...

Pontus sorunu bu gün sadece bir soykırım sorunu değildir. Aynı zamanda çağdaş Pontus tarihinin başlangıç noktasıdır. Soykırımı tanıma mücadelesi illaki ulaşılmak istenilen bir sonuç değildir. Türk toplumu ve Türk devleti ile hesaplaşma veya intikam alma hedefini de gütmeyiz. Mikrasianın gerçek bir demokratik sisteme kavuşması, insanlaştırılması, uygarlaşması mücadelesi ve İslamlaştırılmış Pontuslular ile diğer otokton halkların sessizce ve devamlı olarak ulus katletme işleminden kurtarılmasıdır. Bu mücadelenin ortak hedefi Mikrasia otokton halkları ve bölgeleri arasında eşitlik, haysiyet, demokrasi ilişkilerini saptayan yeni bir Temel Haklar haritası çizmektir. İlk başta hazırlanacak olan bildiri sembolik olarak “Gordios” adını alabilir (Gordiyom düğümü – kör düğüm). Yani Mikrasia halklarının arasındaki bağların çözümünü simgelemesi anlamında.

Kitaptaki metinler geopolitik, geokültürel alanların tekrar birleştirilmesinden, Pontus medeniyetinin tekrar canlanmasından ve Pontus kimliğinin güncelleşmesinden söz etmektedir. Bu dönem ulusal ve kültürel kimliklerin hem dış ülkelerde Asya ve Avrupada hem içte Pontus ve Mikrasiada yeniden saptanması dönemidir. Bu dönem aynı zamanda Otokton antik kimliklerin, küreselleşme sürecinin homojen üretme (aynı soydan gelen) mekanizmalarına karşı, bir direniş, savunma, hatta hegemonia dönemidir.

Türkizmin krize girmesi ile küreselleşme süreci Otokton halkların tarih, doğa, mimari, çevre, ortam, yaşanılabilir gelişme, devlet ve bölgesel yapılandırma ile olan ilişkilerini yeniden belirlemeye ve tayin

etmeye sebep olmaktadır. Otokton halkların geleneklerinde ve miraslarında yaşanılabilir ekolojik bir gelişmenin maddi manevi her türlü nitelikleri mevcuttur. Pontusta, çevre bilimi vicdanına sahip olan Pontuslular dünya çapında bir zenginlik teşkil etmektedirler. Onları katletmek ve imha etmek değil dünya çapında değerlendirmek gerekir.

Azınlık işgalciler tarafından, inkara, Pontus kültürünü yasaklamaya, yadsımaya verilecek bir çok cevap alanı vardır. Başlıca alan Pontusluların toprak-yöre kimliğidir. Yöre, Toprak,sadece ekonomik faaliyetler alanı değil aynı zamanda Medeniyetin, İkametin, Örf ve Adetlerin, Geleneklerin, Müziğin, Çevre Biliminin, Hümanizmin kimliğinin kültürel, sembolik özeliğini taşır.

Bir diğer alan ise Çevre Bilimi –ekolojik gelişme konularına ve yeni bölgesel eğitim sistemlerine değinir. Bu geçmişten miras kalan Üretim Bilincidir ve günümüzde güncelleştirilmesi gerekir. “Pontuslular: Üretim Bilincine sahip olma” konulu yazılarım bu sorunlara odaklanır ve gerek Otokton halklara ve bölgesel alanlarda – Mikrasia Temalarına – ve gerek tarihi Yunanistan bölgelerine yararlıdır.

Pontus ailesi asırlar boyu bu değerli mirası, üretim bilincini, geçmişlerinden miras kalan bilgi birikimlerini günümüze kadar taşıdı. Tüm uyumları bozma işlemlerine rağmen bu gün bile İmalathane, kültür, pratik, teknik meslek eğitimi profesyonellik Okulu olmaya devam etmektedirler. Bu Okul göçmenlerin yerleşmeye gittiği yeni yörelerde bile, yörenin kalkınmasına ve gelişmesine büyük katkılarda bulundu.

Atiki bölgesinde bulunan Nea İonia semtine yerleşik tekstilcilerden, Mağnisia bölgesinde bulunan Nea İonianın ahçılarına, Trakinin bağcıları, inşaatçıları, ustaları bal üreticilerine kadar. Küreselleşme ve küreselleşme sürecinin getirdiği değişiklikler gerek Üniversitelerde gerek iş ortamlarında bu tip bilgilerin ihtiyaç duyulduğu her yerde çağdaş, güncel ve gerekli olduğunu saptar. Manipule edilen soykırım ideolojisine dönüşmediği vakit, bu bilgiler bir çok kez mirasları ve kimlikleri zenginleştirmek için değil tahrif etmek, özünü bozmak için kullanılan metafizik pek soyut olmayan, din yörüngelerinde bulunmaz. Bu bilgiler Mikrasianın derinliklerinde gerçekliliğinde Otokton halkların miraslarında, Pontuslulukta, Kapadokyalılıkta bulunur.

Feth edenler soykırım ve ulus katletme aracılığı ile halkların nüfus yoğunluğunu değiştirmeyi ve onları çoğunluktan azınlık durumuna düşürmeyi arzuladı. Pontusluları, bazı ekzotik ve vahşi artıkları kalan, tarih sonrası, müzeye konulacak eskilikte köhnemiş bir halk olarak göstermeyi amaçladı. “Pontuslular: özgeçmişlerini bilme HAKKI’na sa-

hip olma” başlıklı yazımda Yunanlıların hatta Avrupa ailesinin en trajik parçalarından olan Pontusluların tarihi bir halk olarak geri dönmele-
rinin altını çizmek istedim. Bu yazımı toplam sorunun vazgeçilmez,
ayrılmaz bir parçası olduğu için ve bu kitabımda var olmasını gerekli
gördüğüm için içeriğine ilave ediyorum.

Ulusal ve kültürel yeniden yapılandırma, yeniden düzenleme kay-
bolmaya yüz tutmuş itibarın geri alınması sürecinde, Yunanlılar ve Yu-
nanistan için sorun, kurumların haricinde yasadışı ve Yunanistan hari-
cinde dayatılan bir Yunan iktidarının değil, doğal bir iktidarın hatta hür
bağımsız Üniversitelerin yörede gerçekleşecek olan tarihi değişimde
onlarla birlikte yan yana başrol oynamaları sorunudur.

Kürt lider Abdullah Öcalanın olayı vesilesi ile yazdığım

“Yunan halkı hariç tüm Halklar” adlı yazım işte tarihin bu davetini-
den, bu yönlendirmesinden söz eder.

Sahte ulusların değil, tarihi, gerçek, varlığı hiç bir biçimde yadsına-
mayan hakiki kimlikleri tehdit eden, tahrif eden ve katleden aynaların
oyunu, dün Osmanlılar, Panislamcılar, Pantürkizm, Türkçülük, Turan-
cılık, bugün Türkiye, Kemalizm yarın tekrar Osmanlılar, Panislamcılar
artık sonuna vardı. Özgün, otantik ulusları inkar etti, Sultanlar sınıfı
kasti, soyguncu, elleri kana bulaşık nomenclatura (imtiyazlı subaylar
listesi) başıbozuk bozkurtları üretti, korudu dolayısı ile barışçı, mede-
ni, demokratik ve yaratıcı bir ulus kuramadı.

Avrupa sömürgeciliği ve Orientalizm, “Anadoluda mücade edilebi-
lir” algısı ile Türk vahşetine gösterilen hoşgörü ve şark masalları ardın-
dan tarihi yörede asırlar boyu ahlaksız,etik olmayan geopolitik anlaş-
malar imzalandı, büyük felaketler ve katliamların üstü örtüldü. Avrupa
ve Asyanın entrikacı, düzenbaz, hilekar, kinik (yüzsüz -pişkin -utan-
maz) sömürgeciliği dünyanın hiç bir yöresinde olmadığı kadar halklara
karşı özdeşleşmedi. Halklar bu gün tarihi Türkçülüğün tahrif ve imha
ettiği kültürel miraslarının, muazzam sermayelerinin bilincindedir. Or-
tak bir dil ortak bir eylem arayışındalar. İlk buluşmaları 1987 yılının
Mayıs ayında Viyanada gerçekleşti. “Halkların mezar sesliğinden Ba-
hara geçişi” adlı yazımı bu buluşma vesilesi ile yazdım.

Bu tarihi yöre kendi hakiki Destanlarının, ölümle iç içe olmaktan,
hayatı sevmeye başlamanın, Konuşmaya – Polis’e (şehir devletine) ge-
çişinin arayışı içindedir. Elinistik (Yunan) ve Bizans dönemlerindeki
gibi sayıca çok olan zengin, şanlı, parlak Polis’ lere - kentlere geçişi.
Türklerin istilacı akınları bu kentlerin yeni bir Atina yeni bir Floransa

olmalarına mani oldu. Onları yıktı, tahrip etti. İşte bundan dolayı bu gün Mikrasia güzel, şen ve canlı şehirlerden yoksundur.

Kitabın yayınlanmasının zamanlanması benim, Kapadokya'da 21. yüzyıl başlıklı kitabımdan alıntı bir konuşmamın DVD sini ilave etmeme engel oldu. Tarihte, Kapadokya yeni sentezlerin, bileşimlerin ve yeniden doğuşların yeri idi. Trabzonlu Vissarionun ısrarla arzuladığı Anadolu halklarının barışçı sentezini Osmanlı istilacıları engelledi.

Bu gün Mikrasiada yaşayan halklar, Anatolianın ve Mikrasiyanın ismine saygılı yeni bir kimliği, sentezi, osmosu beklemektedirler. İnsan hayatına saygılı olmak bağımsızlık ilkelerinde en büyük etik ve siyasi değerlerin başında gelir. Bir diğer değer de Yörenin saygınlığına değer vermek Yörenin ismine itibar etmektir. Tarihi ismine. Bu değerler Mikrasiada terör estiren, şiddet içeren siyasi denetimler uygulayan azınlık "Türkçüler" için yabancı ve düşmancadır.

*Glifada – Eksoni
MART 2011*

*"Mikrasia birleştiren, Türkiye barbarlaştıran bir kavram"
adlı kitabın önsözünden alıntı.*

MEZARLIK HALKLARINDAN KÜÇÜK ASYA HALKLARININ BAHARINA

Yaşadığımız dünyanın Doğu Akdeniz bölgesi gerçek dünya tarihinde de belirtildiği gibi insanlık tarihinin tanıdığı en zengin medeniyetlerin doğduğu yerdir. Bu bölgede bu gün çeşitli halklar yaşamaktadır.

Bu halklar arasında, dünya medeniyetine büyük ölçüde katkıda bulunan, sistemli olarak bölünme siyasetine ve soykırıma maruz kalan ve bundan dolayı tarihten silinen veya diasporada yaşamlarını vatansız olarak sürdüren antik halklar mevcuttur

Bu kategorideki halklara Ermenileri ve Süryanileri dahil edebiliriz.

Bunun haricinde başka kategoriye ait halklar da mevcuttur. Bu halklar her ne kadar etnik ve kültürel kimliklerinden dolayı katliamlara, kovulmalara, kimlik bilinçlerini kaybetme amacı ile değişik yaşam tarzlarına itilmelerine rağmen kendi ana vatanlarında temel hak ve hüriyetlerinden yoksun kalarak boyundurluk altında yaşamlarını sürdürmeye devam etmişlerdir.

Bu kategorideki halk Kürtlerdir. Bu tarihi halk onlarca yıl evvel Avrupa ve Latin Amerika halklarının kazandığı, kendi kaderini tayin etme hakkından yoksundur. Böylece Kürtler günümüzde siyasi oluşumu ve devleti olmayan halklar arasında yer alır.

Bu tarihi yörede özellikle feodalizm - ağalık döneminden kapitalizme geçiş sürecinde bu yöreyi tarihi ve sosyal açıdan karakterize eden fenomenler yaşandı. Bu fenomenler yörenin vahşet dolu, üzücü yönünü teşkil etti. Olaylar, eylemler, önceden planlanan siyasi soykırımlar. Bu yörelerde sınıf çatışmasının diyalektiği aynı zamanda Avrupa ülkelerinde rastlanmayan ulusçuluğu da ihtiva eder. İmihaya, soykırıma veya sosyal, milli, kültür farklılığına karşı soykırım savaşına varan vahşi şekiller alır. İşte asrımızın ilk soykırım olayları olan Ermeni ve Pontus soykırımı bu şekildedir. Bir buçuk milyon (1.500.000) Ermeni ile toplam 750.000 Pontuslu'dan 353.000 Pontuslu, sistemli, önceden hazırlanan siyasi vahşet içeren kovulma, sürgün tehcir şekilleri ile katledilmiştir.

Kendine has özel bir özellik taşıyan bir diğer fenomen de yörede yürütülen savaştır. Bu savaş tarzına aynı şekilde nazizmde rastlanır.

Savaşın yöredeki anlamı sadece işgal, bölgeleri kendi bünyesine

katma, hasıma kendi koşullarını kabul ettirmek değildi. Burda savaş / zafer demek değil. İmha etme, sürgüne sürme, kovma, tehcir, ırkçı bir yaklaşımla yörede asırlarca yaşayan yerli halkı ve genelde farklılığı reddetmek anlamına geliyordu. İşte bu şekilde bir savaş tekniği düşüncesi geliştirildi ve uygulandı. Kazım Karabekir'in ordusu Batı Ermenistan'ı istila etmeye başladığı zaman hiç bir Ermeni kadın ve hiç bir Ermeni erkek yerinde kalamadı.

Halkların mübadele edilmesi uydu devlet şeklini alan Yunanistan'ın yakın tarihinde görülen bir devlet yorumudur. Sürgünlerden kurtulmayı başaran Pontus'luların bir kısmı Lozan antlaşmasından çok daha önce Kafkasya'ya, Yunanistan'a ve başka ülkelere sığınmıştı. Bir diğer kısmı ise Anadolu'nun iç kesimlerinde Kürdistan'a yollanan sürgünler arasında idi. Osmanlı imparatorluğunun ilk yıllarında, devlet – toplum ve çoğalmayı yani nüfus artışını “soygunculuk” fenomeni tayin ederdi. Günümüz çağdaş ulusalcı Türk devletinin kuruluşu yıllarında Yunanlılara ve Ermenilere ait mülklerin soyulması ile ilgili bir çok kanıt bulunmaktadır.

Bir an için herhangi bir kişinin bu yörelerin halklarına karşı yapılan bu haksızlıkları ve cinayetleri “Hristiyanlığı” “enternasyonalistliği” veya siyasi kasıtlı olduğundan dolayı hoşgörülü olup “affetmek” “zaman aşımına uğratmak” veya “haklı, mazur göstermek istediğini varsayalım”. Her ne kadar 1915-1916-1921 uzak bir tarih olmamasına rağmen soygunculuk, değişik savaş tekniği, soykırım yöntemleri sadece mazi-deki olaylarda kalmıyor, bizim yaşadığımız bu zamanda da devam ediyor. Bu olayları yaşayan kişiler hala hayata ve bu olayların yaralarını taşıyarak yaşamlarını sürdürmeye devam ediyorlar.

Türk oluşumunda kapitalist birikim şekilleri günümüzde sömürge birikim şekli gibi çalıştır. Bu da Kürdistan halkının gerek doğal ve gerekse insan kaynaklarından istifade ederek, Kuzey Kıbrıs'ta yeni sömürgeler işgal edip, soyarak veya ırkçı soygun yasalar uygulamaya koyma ile gerçekleştirilir. Bu bahsettiğim Türk devletinin 1942 yılında on altı ay süresince sadece İstanbul'da Yunanlılara, Ermeni'lere ve Musevi'lere uyguladığı ve 221.307.508 türk lirası topladığı Varlık Vergisidir.

Barbar, ırkçı Türk ordusu 1974 yılının Temmuz ayında kendisine has savaş usullerinden “özel boşaltma – sürgün tekniklerini” Kerinia (Girne) ve Morfu'da uygulamaya koymasından sonra yörede kimse kalmadı.

Tarihi Kürt halkı asıl adını kullanmaktan mahrum edilmiştir Türkiye'nin resmi anayasası Kürtleri “dağ Türkleri” olarak adlandırmakta ve yurtlarına “Doğu eyaleti” demektedir. Kürt'ler özgürlüklerine kavuşma beklenti ve mücadelelerini bu gün bir sıra cinayet, sürgün, ve ko-

vulmalarla ödemektedirler. Yaşamlarını özgürlük ve soykırım arasında sürdürüyorlar.

“Hükümetlerimiz” tarafından terkedilmiş, yalnızlığa itilmiş, yardım eli uzatılmamış olan Ege denizindeki adalardan Bozcaada ve Gökçeada’nın yerli halkları, sistemli bir inkar siyasetine ve kovulmaya tabi tutulmuştur.

Dürüst olmayan ikiyüzlü yetersiz ve bilgisiz araştırmacıların, günümüzde bu gibi fenomenlerin devam etmesi ve tekrarlanması durumunu “anadolu halkları için doğal” olarak nitelendirmeleri veya istisnai bulmaları günümüz şartlarında bu ırkçı iktidarın siyasi, ideolojik, ekonomik gelişimini sağlamaktadır. Bu iktidarın ırkçı ideolojisi ve uygulamaları kendisine akraba olan güney Afrika ırkçı ideolojilerinden daha vahşidir.

Güney Afrika’nın ırkçı iktidarı kültürel ve milli açıdan farklılığı olan yerel halkın “ayrı gelişme” ilkesine dayanır.

Türk ırkçı iktidarı ise soykırım, kovma ve asimilasyon siyaseti ile “ayrı halkların” varlığını inkar etmeye dayanır.

Halkların geçmiş yıllarda aleyhine işlenen suçlar uluslararası düzeyde toplumlar tarafından hiç bir zaman incelenmedi, tanınmadı ve böylece adalet yerini bulmadı.

Bunların sorumlusu olan Türk devleti bu suçlarla ilgili araştırmaları ve yargı kararlarını engellemek için öncelikle tanınmasını önlemek doğrultusunda tepki göstermekte, sistemli çabalar sarfetmektedir.

Kendi sınırları dahilinde ve doğu Akdeniz çevresinde yaşayan halkların aleyhine işlediği suçları özellikle Batı dünyasının ve diğer egemen devletlerin gösterdiği müsamaha ile devam ettirmektedir.

Batı dünyasının egemen devletleri geopolitik nedenlerden ve çeşitli menfaatlerden dolayı eski zamanlarda işlenen ve halen günümüzde devam eden suçlara karşı sorumlu olan Türk devletini korumakta, uluslararası organizasyonları susturmakta ve böylece devam eden suçlara suç ortağı olmaktadır.

İşte bu şartlar altında suçlu ırkçı Türk devleti suçsuz, masum görünmekte ve Orğuel tipi iktidarlara mahsus küstahlık ve cüretle uluslararası toplumların kurumlarında yer almayı talep etmektedir. Eğer işlenen haksızlıklara uluslararası toplumlar susma tutumunu tercih ediyorsa, insan haklarını koruyan sivil toplum örgütleri suç ortaklığı teşkil eden bu suskunluğu ifşa edip yıkmak mecburiyetindedir, muazzam siyasi ve etik boşluğu örtmek zorundadır.

Uluslararası organizasyonların temsilcileri 1987 yılının 9-10 Mayıs tarihinde Viyana’da bir toplantı düzenledik. Toplantıda bahsettiğim ko-

nular ile ilgili konuşmacıları, ihbar edenleri, şahitleri dikkatle dinleyip inceledikten sonra Türk devletinin alta belirtilen uluslara karşı güttüğü siyaseti kınayan, mahkûm eden bir karar yayınladık;

Kıbrıs Rumları, Kürt'ler, Ermeniler, Pontus Rumları (soykırım olayları).

İstanbul Rumları, Bozcaada, Gökçeada, Süryaniler, Çerkezler, Lazlar, Gürcüler Yezidiler (Müslüman olmayan Kürt'ler).

Yunanistan hükümeti bu gün bile yöre halklarına karşı işlenen ve işlenmeye devam eden haksızlıklara müsamaha göstermektedir. Yunan meclisi halen resmen Ermeni soykırımını tanımamıştır.

Kıbrıs'ta haksızlığa uğrayan kendi halkını müdafâ etmekten aciz, uydurulan Yunan devletinin siyaseti tabii ki haksızlığa uğrayan diğer Doğu Akdeniz ülkelerini müdafâ edemeyecek değişik bir siyaset uygulayamayacaktı.

Bağımlı yeni Yunan devletinin Kıbrıs'la ilgili uyguladığı siyaseti size sorarım? Doğu, batı, üçüncü dünya ülkeleri dahil olmak üzere hangi devlet uygulardı?

İtalya? Bulgaristan? Libya? Yani dünya ülkelerinin en tabii hakkı olan Kıbrıs'ın kendi kaderini tayin etme hakkını sonuna kadar müdafâ etmesi gerekmez miydi?

Bu gün suçluluğundan dolayı durmadan silahlanan komşumuz cüretle Ege'de yeni tip Zürih – Londra anlaşması talep ederken, Yunan toplumunun siyasi temsilcileri, siyasi partiler, bilhassa solun siyasi partileri ve hükümetin bu çevre halklarının sorunları ile ilgili hümanist, barışçı, enternasyonal, vatansever, özgürlükçü değerlerde tarihi yükümlülüğü vardır. Avrupa Birliği başta olmak üzere tüm uluslararası organizasyonlara Türk iktidarının suçlu, acımasız, ırkçı doğa ve mantığını ifşa etme ve aynı zamanda yaptırımlar uygulanmasını sağlamalıdır. Kıbrıs ve Ege sorunları ile diyalog kurup müzakerelere girme yerine, siyasi, ekonomi ve etik olarak tecrit edilmesini talep etmelidir.

Türk devletinden bu halklara karşı işlediği suçları tanıma talebinde bulunmak bir daha tekrarlanmaması için bir güvence teşkil eder. Bu Türk halkının medenileşmesi ve özgürlüğe kavuşması için atması gereken bir adımdır.

Eğer bu siyasi temsilciler (bunların arasından biri 1987 yılında Türk yayımlıcılığını anladı) bunları gerçekleştirmez ise, bir çok kişinin her ne kadar yıllarca unutulması ve halkı Yunanlılar - Kıbrıslılar diye ikiye ayırmaya çalışmasına rağmen, bu görevi halkın taa kendisi üstlenecektir.

Elefterotipia gazetesi 17 Haziran 1987. Mikrasia otokton, yerli halklarının 1987 yılının mayıs ayında Viyanada düzenlenen ilk toplantısından sonra yayımlandı.

PONTOSLULARIN KENDİ TOPLUMSAL BELLEĞE HAKKI VAR

Pontus Rumları Unutulmuş bir jenosid

Pontoslular, mecburi göçe tabi tutulduktan sonra gerçek durumlarını ve tarihsel evrimlerini yazmak için¹ tarih bilimin, haklar hukukunun, etnoloji ve sosyoloji biliminin kenarından-köşesinden yararlandılar. Politik durum ise dikkate alınmadı. Fakat, Pontoslular tarihsel olguları ve durumlarını korumak için politikayı kullanmak için çaba sarfettiler².

“Sorunun ört-bas edilmesi için” büyük devletlerin şiddet mantığı egemen oldu. Yenilgiye uğrayan halkın karşı koyma yöntemleri ise, bilinçsiz sayılarak, tarih dışına atılma, yok olma tehlikesiyle yüzyüze kaldı. Pontus halkının evrimini düşünen, saptayan, planlayan ve onun kaderini belirleyen büyük devletlerin politikalarıydı. Bunlar arasanda Lozan anlaşmasından başka³ büyük devletlerin politikalarına uygun olarak Pontus halkının kaderini tayin eden iki büyük anlaşma daha vardır: Birincisi:

Venizelos-Atatürk dostluk antlaşması.

İkincisi ise:

Yunanistan 'ın NATO 'ya girmesi ve Türkiye'nin toprak bütünlüğü doktrinidir.

Sol bir mülteci politikası oluşturulmasına rağmen (böylece ülkemizde “Yunanistan'da ç.n” kitlesel bir proleterleşme olgusu ortaya çıkmıştır) Pontusların ucuz iş gücünü kullanılmış, ve onların etnik kimlikleri, yaşam durumları vb. görmezlikten gelerek sahip çıkılmaya ve onların sözcülüğünün yapılmasına çalışılmıştır. Böylece Pontuslar için müsait bir ortam yaratılmadığından onların tarihleri, örf ve adetleri yeni nesillere aktarılamıyor. Göçmenlerden gelen anılar, tarihi olgular, hatıralar, örf adetler, dil konusunda anlatımlar nesilden nesile yabancılaştırmış, yabancı değerlerle kaynaşmıştır. Anılar karışmış, unutulmuş ve giderek yok olma tehlikesi ile karşılaşmıştır. Geçmişini tanınamamak, bugün ve gelecek için ciddi kuşuklar yaratmaya başlamıştır.

Danslar, türküler, oyunlar bir halkın ulusal kimliğini yeterli olarak

belirleyebilecek nitelikte olmadığı zaman, eksik ve yanlış değerler de üretebilmektedir. Sonuç olarak ancak, iki şartla bir halkın mücadele etmesine müsaade edilebilir: halkın tarihinin gerçek muhtevasıyla kavranılması, ki böylece tarihsel ve politik evrimin nedenlerini, bugünkü durumun anlaşılmasının sağlanması ve bu halka karşı uygulanan katliamların insanlık yasalarına göre uluslararası örgütler tarafından tanınması.

Bu iki şartla bir halk varlık hakkını garantiye alabilir. Ve varlığını ispatlayarak sürdürebilir.

Eğer 1923'ten sonra böyle bir perspektif açılrsa ve gerekli işlemler yapılsaydı Pontus sorunu gündeme getirilirdi. Bunun için tekrar aynı işlemlere dönmek gerekecektir.

Hakların hukuku mantığı

Biz bu soruna hakların hukuku mantığına göre yaklaşımda bulunacağız. Günümüzde, bölgedeki hakların Yeni Doğu Sorunu ile ilgili görevleri oldukça yüküldür. Bölge halkları tarihi yeniden araştırmak ve kendi açılarından yeniden yazmak zorundadırlar. Devletlerinin tarihi değil hakların tarihi yazılmalıdır. Bu çalışma olumlu sonuçlara ve yeni perspektiflere yol açabilecek yeni doğu sorunu için hakların hukuk mantığına göre çözümlenmeler belirlenecektir. Eğer devletlerin mantığı egemen olursa, bu, Doğu Akdeniz Bölgesinde etnolojik, sosyolojik, kültürel kargaşalığa yol açabilecek ve yeryüzünün hiç bir yerinde rastlanmamış olgular oluşacaktır.

Kısa tarih

Küçük Asya'nın kuzeyindeki kıyılarda M.Ö. 8'ci asırda yaşayan Paflagonia'dan Lazlara kadar ulaşan hayat Pontuslulara tanıklık etmektedir. Potnusların tarihe katkılarını, gelişimlerini ve uygarlıklarını; Helenizm ve Bizans devrinde tarih kitaplarında okumak mümkün. Bu kitaplara ve yazarlarına karşı çok tepki duyulmuştur.

Osmanlı işgalinden, siyasi, iktisadi ve ırkçı mekanizmalar ve Pontus halkına uygulanan yöntemler bu halkın varlığını ve birliğini imha tehlikesine kadar genişlemiştir.

Potnuslar ve Küçük Asya'nın diğer hakları, özellikle hristiyan uluslar kendi ülkelerinde görülmemiş bir zulma ve zorbalığı yaşadılar. Bu zulüm ve zorbalık bütünü ile Osmanlı despotizminin, azınlıklar üzerindeki politikasının ürünleriydiler.

Bu baskı ve zorbalıklar Pontus halkını göçe zorladı. Pontoslular, kıyılardan dağlara, manastırlara, giderek Kafkaslara doğru yöneldiler. Pontus halkının direnmesi güçlüydü. Tarih buna tanıklıktır. Örneğin, Pontus'ta XVII. YY. dan önce inşa edilen cami yoktur.

Çıkış Yolu

Pontusların, Kafkaslara doğru yığınsal göçleri ve Kafkaslarda ortaya çıkan Pontus toplulukları, Osmanlı-Rus savaşlarının sonuçlarından biridir. Pontus halkı, geri çekilen Rus Ortodoks askerlerinin peşine takılarak Kafkaslara göç etti. Çünkü, savaş sonrası yaşadıkları bölgede kendilerini bekleyen akıbeti biliyorlardı. Zorba işgalcinin zulmünü yakından tanıyan Pontus halkı, doğal olarak ülkesini ter-ketme durumunda kaldı. Eğer, Kuzey Kafkaslarda, Gürcüstan'da var olan topluluklarının geçmişi incelenirse, bu toplulukların, Osmanlı-Rus savaşları (1828,1856,1871,1916) sırası veya sonrasında ortaya çıktıkları görülür. Örneğin, 1916 yılında 250 binden fazla Pontuslu Kafkasya'ya göç etmişlerdir.

Yüzyılın başından bu yana Pontus sorunu, genel olarak Doğu Sorunu'nun bir bölümünü oluşturur. Devletlerin egemenlik uğruna giriştikleri mücadelelere bağlı olarak, tarihsel olguları reddedildi, halkların etnik kimlikleri yok sayılarak tarihin dışına itildi. Pontus'un kaderi ile Ermeni ulusunun kaderi de devletlerin bu egemenlik mücadeleleri içinde "doğu sorunu" un dışına atılarak, bir yok oluşa terkedildi. Pontus halkının kendi etnik kimliğini, kültürel ve ulusal özelliklerini koruma uğruna giriştiği mücadele, 1908'den sonra İse Jön-Türkler'in ırkçı saldırılarına hedef oldu, özellikle, 1916-23 arasında Pontus halkı üzerindeki zulüm, zorbalık, sürgün ve katliamlar olabildiğince boyutlandı. 1916'da Pontus halkı ünlü 'Amele Taburları" nda katledildiler. Daha sonra Türk devleti tarafından önceden planlanmış sistemli saldırılar 1923'e kadar süren bir jenosidle tamamlandı. Bu dönem içinde büyük katliamlar yapıldı, şehirler, köyler yakılıp yıkıldı, binlerce insan öldürüldü. Binlercesi sürgün edildi. İmha eylemleri, Pontus kıyılarından, Erzurum'a; Kürdistan'a ve giderek Suriye'ye kadar genişledi. Bu olaylarla ilgili belgeler, aynı dönemde bölgede bulunan Alman, Amerikan, Avusturya ve benzeri devletlerin konsolosluk arşivleri arasında bulunabilir elbette. Ve zaten, Pontus örgütleri de bilimsel çalışmalarla ilgili belgeleri yayınlamaya başlamışlardır.

353 bin Kurban

Zorbalık ve sürgünlerden sonra özellikle kadınlar ruhsal bunalımlara düştüler. Bu kadınlardan birçoğu, bu ruhsal bunalımlar içinde kıvrılarak Yunanistan'da öldü. Yunan Üniversitesi ve psikologları bu konu ile hiçbir zaman ilgilenmediler.

Belgelere göre katledilen Pontuslular 353 bin civarındadır. Kuşku yok ki, eğer Pontus halkı imhaya karşı direnmeseydi, katliam çok daha büyük olacaktı. Nitekim, Ermeni halkının silahlı direnişinin var olduğu bölgelerde de katledilen Ermeni sayısı, direniş olmayan bölgelere nispetle daha az olmuştur.

Pontus halkının imhasında ittifak eden güçler, lümpenler ve Osmanlı Askeri Bürokrasisiydi. Katliamı Giresun'da Topal Osman ile Kemal'in (Mustafa Kemal) çeteleri yaptılar. Zaten, Kemal'in Samsun'a gelişi de Pontus direnişini bastırmak ve imha etmek içindi.

Pontus üzerinde uygulanan sürgünler de kapalı bir imha biçimi idi. Bu imhanın "savaş hukuku" ile açıklanması da mümkün değildir. Çünkü, sürgünlerin uygulandığı bölgelerde Yunan ordusu yoktu ve bölge askeri-stratejik bir bölge değildi.

1923 yılında imzalanan Lozan anlaşmasında, şöyle bir ifade vardır; "yığınların değiştirilmesi meselesi tamamlandı".. Fakat Pontus halkı için herhangi bir işlem söz konusu olmadı. 1923'den sonra, kendi ülkesinden herhangi bir barışçıl çıkış yapamadı. 1923'ten sonra, zulumdan ve katliamlardan kurtulabilen Pontuslular, binlerce yıllık ülkelerinden zorla çıkarıldılar. Zorla ülkelerini terketmek durumunda kaldılar. Zorla göçe tabi tutulanlar, Rusya'ya, Latin Amerika'ya, Orta-Doğu'ya ve Avrupa'ya gittiler. Çok büyük bir bölümü ise Yunanistan'a geldi. Bağlımlı Yunan devleti açısından herhangi bir mübadele (değişim) şekli uygulanmadı.

Pontus halkının varlığı ile ilgili hiçbir hak tanınmadı. Kendi ülkesinde yaşama hakkının korunması bile sağlanamadı. Öte yandan, ulusal ve kültürel kimliğine saygı gösterilmedi. Pontus'un zenginlikleri, halkın mal varlığı yağma edildi.

Türk devletinin Pontus halkına karşı giriştiği bu jenosid, unutulmaması, tarihten silinmemesi ve affedilmemesi gereken bir olgudur. Devletler, kendi çıkarları gereği, jeo-stratejik ve jeo-politik doktrinler uğruna Pontus halkının maruz kaldığı zulmü, sürgün ve katliamlar; unutturmaya, yapılan haksızlıkları küçümsemeye ve bir takım amaçları gizlemeye çalıştılar. Bundandır ki bu gün bu olguların ortaya çıkarılma-

sı için çaba sarfedilmektedir. Jenosidin resmi olarak kabul edilmesini istemek elbette ki her halkın doğal hakkıdır.

Dünya uluslar topluluğu ve özellikle jenosidin sorumlusu ırkçı Türk devletine destek sağlayan devletlerin; en az hukukî, manevî ve siyasal kurallar içinde uygulanmış olan jenosidi tanıyarak Pontus halkının yanında yer almaları gerekir.

Pontuslar ilk defa 1985 yılında Selanik’de kongre yaptılar. Bu kongrede, bütün özverileri, kendi güç ve sorumluluklarıyla hiç bir gücün ve kişinin Pontus sorununu anti-sovyetik bir kampanya olarak kullanılmasına müsaade edilemeyeceği kararını aldılar.

Üç kez mültecilik

Pontus’lara uygulanan jenosidin sorumlusu çağdaş ırkçı Türk devletidir, iddia budur ve bu jenosid ile Türk devletinin kuruluş “yöntemleri” aynı tarihe raslamaktadır Şimdi gerekli olan, Türk devletinin olguları ve Pontus halkını yok etmek için uyguladığı sistemli jenosidi tanıması ve bundan pişmanlık duymasıdır. Böylece hiç olmazsa ölçülemeyecek derecede zarara uğramış olan Pontus halkının morali düzeltilebilir. Dünya uluslar topluluğu ve özellikle jenosidin sorumlusu ırkçı Türk devletine destek sağlayan devletlerin; en az hukukî, manevî ve siyasal kurallar içinde uygulanmış olan jenosidi tanıyarak, Pontus halkının yanında yer almaları gerekir.

Şimdi ve gelecekte, Pontus halkının ve haklarının savunucusu olma görevi ise, çağdaş Yunan ve Sovyet devletleridir.

Bağımlı Yunan devletinin Pontus göçmen mültecileriyle ilişkilerinin tarihine gelince, bu tarih pek de mutluluklarla dolu bir tarih değildir.

Pontus’ların kültürel kimlikleri, tarihsel anıları, ulusal hakları savunulacak yerde; devlet siyasetine egemen olan ilkeler ile tarihsel anıların unutturulmasına çalışılmış ve Pontus’ların ulusal kimlikleri tahrip edilmiştir. Bu siyaset öyle boyutlara varabilirdi ki, bir halkın kendi topraklarından tarihinin üzerinde yükseldiği ülkesinden kopması, kültürel yönden yok olma tehlikesi ile karşılaşabilirdi.

Fakat, Pontus dernekleri, Pontus’ların bilincini ve ulusal kimliğini koruyup geliştirdiler. Bağımlı devlet siyasetinin karakterini ve büyük tarihsel-ulusal sorumluluklarını herkes artık kavrayabilir. Bilgi sahibi olmak isteyenler için şunları da ekleyelim: 1982 yılından itibaren Pontus ve Küçükasya rumlarının tarihleri orta öğretimde tarih derslerine katıldı ve 1986-87 öğretim yılında da akademiye okutulmaya başlanacak.

Ulusal mücadelelere katılım

1923'ten sonra Yunanistan'da halkımızın ulusal ve toplumsal demokratik mücadelelerine, Pontus göçmenleri de aktif olarak katıldılar. Böylece Pontus sorunu belli boyutlara ulaştı ve toplumsal yanları ile oluşturuldu.

Teodoros Aggelopulos'un "Kithira'da Seyyahat" filmini izlersek, iç savaşın bitiminde binlerce Pontus göçmeninin ikinci ve üçüncü kez mülteci olduklarını görürüz. Böylece birçok antropolojik ve etnolojik bilimsel tezlerin değerlendirilmesi gerçekleşmekte ve ispatlanmaktadır. Zaten bir insan, bir kez ülkesini kaybedince, bütün hayatı boyunca mülteci kalmaktadır.

Pontus tarihi ile ilgili bilgilerin toplanması, gelecek kuşaklar için, Yunanistan'ı bir araştırma alanı haline getirecektir. Çünkü, gelecek kuşakların aydınları, eskilerin oldukça zor şartlarda sürdürdükleri çalışmaları, her şan altında sürdürmeye devam edeceklerdir.

Sovyetler Birliği'nde Pontus rumlarının tarihleri pek geniştir. Çünkü, yüzyıllar öncesine uzanmaktadır. Bir çok acı ve tatlı anılardan çıkarak belirlenmiştir. Pontus'lar Rusya'da Büyük Ekim Devrimi'ne de katılmışlardır. Eğer, Baku, Batum, Kafkas bileşimi herhangi bir yerinden incelenirse devrimci komitelerin içinde Pontus isimlerine de raslanacaktır. Kaldı ki, Yunan işçi hareketi de yalnızca Patra ve Selanik ile sınırlanmamalıdır.

Bilindiği gibi Büyük Ekim Devrimi'nden sonra yayınlanan tarihi deklerasyonda Sovyet Halkları için etnik ve politik bir statü de saptanmış, böylece, Pontus'lar yüzyıllardan sonra ilk kez aynı şartlarda etnik, kültürel ve siyasal eşitlik ve özgürlük içinde yaşamışlardır

Pontus'lar bazı yörelerde nüfus oranlarına göre özerk olarak var olmuşlardır. Kendi okulları, yayınları (örneğin, Komünist, Kırmızı Tütünler) ve Sovyet Cumhuriyetleri'nden Gürcistan ve Abhatias'ta oyuncularının çoğu Pontuslu olan bir Pontus tiyatrosu da vardı. Bu gelişmelere karşılık, maalesef özgürlüğün yeşermesi evrimi pek uzun ömürlü olmadı. 1937'den sonra karanlık durumlar yaşandı. Aynı dönemde siyasi yöneticiler ve aydınlar için sürgünler başladı.

Büyük savaş

Sovyetler Birliği'nde Pontus halkı büyük yurtsever anti-faşist savaşta varlığını ispat etti. Pontus'lular çok şehit verdiler. Savaştan sonra

Pontus şehitleri anıldı. Yalnız Kafkasya'dan uzak olan Kuma Sokum köyünde EDA (Demokratik Sol)'nın eski rahmetli başkanı Yanni Pasalidi ve 97 Pontuslu şehit düşmüşlerdi.

Kavrayamadığımız nedenlerden ötürü, Pontus'lar 1937'de olan sürgünleri 1947'de gene başlamış.. Zaten, onlar Pontus'tan Kafkasya'ya yerleşmişlerdi. Bunlar dışında binlerce Pontuslu da, o zaman Kazakistan Cumhuriyeti'ne, Ortaasya'ya gönderilmişler..

Sürgüne gönderilenlerin büyük bir bölümü, 1950'den sonra Kafkasya'ya geri döndüler. Bir kısmı da Yunanistan'a geldi. (Yunanistan'da Kalithea, Akarnon, Koridallu semtlerinde yaşamaktalar) Bunların dışında daha onbinlerce Pontuslu Kazakistan'da yaşamlarını sürdürmekte.

Trajedik tarihi bir olaya değinirsek, zanederiz bu Pontus sorunu için yeteri kadar açıklayıcı olur.

İç savaştan sonra demokratik ordunun bir Pontus savaşçısı, gemiye binerek Kafkasya'daki Poti

limanına iniyor. O esnada Rus ordusunun bir subayı ile yüzyüze geliyor, onun simasından Pontuslu olduğunu anlıyor. Pontus dilinde soruyor: "Bizimkiler nerede?" Cevap şu oluyor: "Gideceğin yerde bulacaksın".

Bilindiği gibi Demokratik ordunun savaşçıları Taşkent'e yerleşmişlerdi.

Sovyet Pontus 'ları

Bugün Sovyetler Birliği'nde Pontusların nüfusu resmi istatistiklere göre 400 bine yaklaşmaktadır. Başlıca şu cumhuriyetlerde: Gürcistan, Kazakistan, Ermenistan ve Ukranya.

Son dönemde (1983'de) Gürcistan Komünist Partisi Genel Sekreteri ve bugün SSCB dışişleri bakanı Edvvard Sevarnaçe ilk defa olarak bu Cumhuriyetle Pontus asıllı olanlara Yunan dili ile öğretimin kabul edildiğini açıklamıştır. Bu öğretim haftada iki saattir. Yine Gürcistan'da geçen Temmuz ayında Yunan dili için seminer hazırlandı ve büyük bir ilgiyle karşılandı. Sovyetlerde ve dünyanın diğer yerlerinde yaşayan Pontuslular atılan bu önemli adımları memnuniyetle karşılayarak, diğer Sovyet Cumhuriyetleri'nde de buna benzer olumlu adımların atılmasını temenni ediyorlar.

Buna benzer, ya da Yunan devletinin katılımı ile ve Sovyet-Yunan

bilim, eğitim ve kültürel ilişkileri çerçevesinde daha önemli adımlar atılabilir ve sorunlar çözümlenebilir.

Nitelik yönünden Pontuslann SSCB'deki sorunları farklıdır. Eğer, batıyla kıyaslarsak, Sovyetler Birliği'nde ulusal sorun büyük oranda, eşit olarak, özgür ve her halkın ulusal kimliğine saygı duyularak çözülmüştür.

Bazı eski ulusların tarihten silinme tehlikesi ile karşı-karşıya bulunmaları, ancak, bu ulusların gelişimleri ve onlara duyulan saygı siyaseti ile önlenmektedir. Böylece, bu uluslar tarih ve insanlık evrimine katılmaktadırlar.

Pontus halkının dili, kültürü, ve bunlarla beraber eğitimin tanınması hakkı yok muydu? Vardı, ve bu hakları ilk olarak Büyük Ekim ihtilali tanımıştır.

Pontuslar, ilk defa olarak 1985'te Selanik'te kongre yaptılar. Bu kongrede; örgüt ve siyasal inançlarından ayrı olarak, bütün özverileri, kendi güç ve sorumluluklarıyla, hiçbir gücün ve kişinin Pontus sorununu anti-Sovyetik bir kampanya olarak kullanmasına müsaade edilmeyeceği kararını aldılar.

Yunanistan'da ve Sovyet Cumhuriyetlerin'deki Pontuslular, Yunan ve Sovyet haklarının sağlıklı ilişkiler oluşturmaları için aracı olacaklarına inanmaktadırlar. Zaten, Yunanistan, zamanımızda, bir batı ülkesi olarak, hiç bir anti-Sovyetik biçim oluşturmamaktadır.

Tam tersine, soğuk savaş ortamı dışında, bazı ülkelerle birlikte, uluslararası düzeyde insiyatif kullanarak, barış, yumuşama, halklara olumlu yaklaşım göstermeye çalışılmaktadır.

Tarihin yeniden inşası

Zamanımızda, Pontusların dileği, tarihlerini yeniden inşa etmeleri; sorumlu Türk devletinden ve dünya uluslar topluluğundan haksızlıklar konusunda hesap sorulmasıdır. Bu da, Pontuslann kurtuluş potansiyellerinin muhtevasıdır.

Pontus sorunu, öznel olarak tarihin tekrar geri dönüşümüdür. Yani, insanların anılan, bilinçleri, etnik ve sosyal mücadeleleri, kültürleri gibi sorunların yeniden biçimlendirilmesidir (Editör: Pontus tarihinin Reorganizasyonu).

Unuturma (unutma) siyaseti bazı güçlere yarar sağlamakta; bunlar ulusal, uluslararası ve bölgesel düzeyde –Yunanistan'da, Doğu Akdeniz'de, Avrupa'da- yeni örgütsel bir tip olarak, otoriter bir düze-

nin inşasını meşrulaştırmaya çalışmaktadırlar. Bunu, halkların, tahrip edilen insanların anıları üzerinde kurmaktadırlar.

Bu, ırkçı, şöven Türk devlet biçiminin, özellikle kendi tarihi rolünü devam ettirmesine mücadele etmektedir. Tarihin çarpıtılması (değiştirilmesi), uygarlıkların gaspedilmesi, halkların talan edilerek, soyulmaları ve bir halkın doğduğu zengin bölgenin biçiminin değiştirilmesi... Herşeye rağmen yine de aynı siyasetin sürdürülmesi devam etmektedir. Zorbalık, sürgünler, etnik jenosidler... Kıbrıs'ta yapılanlar, Kürt halkına ve dolayısıyla Türk halkına da yapılmaktadır.

Eğer, Türk devleti ve Türk toplumu uyguladığı katliamları ve jenosidler tanıyamıyorsa, demek ki, aynı uygulamaların tekrarlanmasına hazırdır. (Son paragrafım Türk Solunu da içine almaktadır.)

Bu nedenlerle talep ettiğimiz hak, anıların tanınmasına yöneliktir. Ve bu, özgürlük potansiyeli, Pontus sorununun boyutunu da aşmaktadır

Elefterotipia 18 Eylül 1986 Athina
Çeviri: Yorgo BACA

Kaynaklar:

1. İfiyenia Anastasidu: Venezilos, Yunan-Türk Anlaşması 1930.
2. Falmaraiar: Trabzon imparatorluğunun Tarihi.
3. Peri Anderson: Seminerdeki Açılış Konuşması "The Onaman Empire im The World Economy State Universty of" NewYork 1984.
4. Hristo Samuilidis : Rum Pontus Tarihi, Atina 1986.
5. Savvas İoakimidis: Pontus Genel Tarihine Katkı.
6. Yorgo Lammsidis: Mübadele Edilen Mülkler Üzerine, Atina 1983.

19 MAYIS 1919 VE PONTOS ASİMİLASYON SÜRECİ

*PASCALOS-MOMAS-LUCAS**

Kaderimizin biçimleri arasında bizim fedakarlığın yüzü diye tabir ettiğimiz bir biçim de vardır. Ve bu okuduğumuz kaderi veya başkasında gördüğümüz kaderi bir gün kendi kaderimiz haline dönüştürebiliriz. Ernest Giouger

Dağılmakta olan Osmanlı imparatorluğu'nun 20. yy. baharında parçalanmayı engellemek amacıyla başlatmış olduğu Türkçülük (ulusçuluk) ve islamcılık Akımları bir halklar mozayigi olan Anadolu'da çeşitli ayaklanmalara sebep olmuştur. Bu ayaklanmalar içerisinde etkili olan ve en uzun süren Karadeniz'deki Pontos isyanı'dır. Pontos isyanı müslüman, hıristiyan, Pontos, Laz, Kürt, Gürcü, Ermeni gibi Anadolu'nun ezilmiş halklarının Karadeniz'de beraberce başlatıkları bir başkaldırı tarihidir.

Yılanın başını küçükken ezmek isteyen Osmanlı'nın tutkal ideolojisi 19 Mayıs 1919'da maşasını Samsun'a göndermiştir. Bu hareketle birlikte yeni asimilasyon politikası büyük katliamlarla Pontos İsyanı'nı kontrol altında tutmayı amaçlamıştır.

TBMM Anadolu'da bir güç oluncaya kadar, Kemal Karadeniz Bölgesin'de ortaya çıkan Pontos İsyanı'nı yok etme planlarını yapmıştır. Bu isyanları bastırmak amacıyla eli kanlı çeteler oluşturmuştur. Bu çeteler TC döneminde oluşacak olan katliamlara ortam hazırlamıştır. TBMM döneminde aslen Pontos olan Topal Osman'ı kullanarak Karadeniz'de bir soykırıma girişmiştir. Bu etnik temizlik içerisinde, ezilmiş halkların temsilcisi olan fakat kendisine muhalif gördüğü mebusları'da katlettirmiştir. Topal Osman ve çeteleri Samsun ve Giresun arasındaki bölgede büyük katliamlar yapmıştır. Özellikle Giresun'du neredeyse tek bir Pontos kalmayacak derecede soykırıma gitmiştir. Kemal'e muhalif olan Trabzon Sancak'ı mebusu olan Ali

* Yazarlar Trabzon Pontuslularıdır.

Şükrü Bey'i öldürtmüştür. Topal Osman daha ilerlemek istemiş fakat Trabzon'daki Pontoslar tarafından engellenmiştir. Bu eli kanlı çetelere karşı Pontoslar'da da halk örgütleri kurulmuştur. Bu Örgütler Kemal'in soykırımına bazı yörelerde engellemiştir. Mavri Mira, Etniki Eteryaa... gibi cemiyetler okullarda ve vakıflardaki çalışmaları ile (silah depolama, mücadelede adam sağlama...gibi) isyanda önemli bir rol oynamışlardır.

Silahlı mücadele de Nüfus Mübadelesi Kanunu'na kadar devam etmiştir. Bu kanunla birlikte Pontoslular topraklarını terke zorlamışlar ve bu kanuna karşı çıkanlar katledilmiştir. Mübadele Kanunu ile yurtlarından sürülenler yollarda çeşitli uygulamalarla öldürülmüşlerdir. Karadeniz Bölgesi'nde kalmayı başarmış olan Pontoslar, disiplinli ve sistematik bir asimilasyona tabi tutulmuşlardır. Halkların imha ve inkarı üzerine kurulan TC Pontos'da Türkçülük ideolojisini yerleştirmek amacıyla bir toplum için hafıza görevini gören yayın organlarını kapatmıştır. (Bunlar arasında Anadolu'nun ilk devrimci gazetesi de vardı). Bunun yanında eğitim kurumları da millileştirilmiştir. TC kendisine tepki göstermeyen kişileri ödüllendirerek Pontoslar arasında bir karmaşa yaratmıştır.

Bu politika 1950'li yıllara kadar yoğun bir şekilde devam etmiştir. 50'li dönemlere gelindiğinde yörelerin isimleri değiştirilerek, Türkçü ideolojiyi yaymaya çalışan köy okulları ve enstitüleri açılarak Pontos Kültürü'nün özünü saklayan kırsal kesimdeki insanların tarihlerini unutmaları amaçlanmıştır. Pontos çocuklarının zorunlu olarak TC okullarında okutulmasıyla asimilasyonun yayın organları kullanılarak, İslam Dini istismar edilerek Türkçülük İdeolojisi halka benimsetilmiştir. Bölgede yaratılan işsizlik sorunuyla gençlerin bölge dışında göçü sağlanmış, böylece Pontos Halkı dağıtılarak asimilasyon büyük ölçüde kolaylaştırılmıştır. Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde dağıtılan Pontos'ların kültürlerini kaybetmeleri daha da hızlanmıştır. Pontos halkına karşı uygulanen politika ile Pontoslar ekonomik anlamda büyük bir güç kaybetmişlerdir. Ponton Halkının yaşamlarını sürdürebilmeleri için sadece ekonomik zorluklarla mücadele etmeleri sağlanmış kültür faaliyetlerinden uzak tutulmuşlardır. Bu da Pontos'larda önemli derecede kan kaybına sebep olmuştur. Pontoslar'ın gelecek nesillere bırakacakları kültür hazinesi karanlığa gömülmeye çalışılmıştır. Bu politikalar sonucunda yeni nesil bilinçsizleştirilmiş. Türkçülük ideolojisi sahiplendirilmiş ve hatta kendi kültürüne düşman edilmişlerdir. Oluşturulan yeni neslin gözünde, Rum, Ermeni gibi ezilmiş halklar aşağılanmış şekilde gösterilmiş, yeni nesile bu halkların isimleri küfür olarak kullandırıl-

mıştır. Bu şekilde halklar birbirine düşman edilmiş, halkların imhası, inkarı ve kişiliksizleştirilme ideolojisi bir anlamda Pontoslar'a kabul ettirilmiştir.

Osmanlı İmparatorluğu'nun devamı olan TC'nin yürütmüş olduğu bu imha ve inkar politikasına rağmen Pontos topraklarında kültürü yok edememişlerdir. Özellikle kırsal kesimde Pontosça konuşulmakta. Pontos örf ve adetleri bilinçsiz olsa da hala yaşatılmaktadır. Belli bir dönem suskun kalan TC propagandalarına (TC'nin yapılandığı MHP ve FP bu politikaların bir ürünüdür). Kürt Halkı'nın yarattığı mücadele Türkçülük ideolojisinin yeniden yapılanmasına etki etmiştir. TC'nin yaratmak istediği tek ulus, tek kültür, tek dil projesi Kürt Halkı'nın büyük direnişiyle çözülmüş, bu çözümlüş sürecinde TC Türkçülük ideolojisini yerleştirmeye çalışmıştır. Fakat 20. yy. başlarında ortaya çıkan bu ideoloji ne zaman harekete geçirilse halkların hafızası tekrar canlandırılmış, bu ideolojiye karşı mücadele ruhu yaratılmıştır. Şöyle ki Karadeniz Bölgesin'de yaşayan halklar asıl kimliklerini kabul etmeye başlamışlar ve Karadeniz'de TC'nin baskılarına karşı yeniden bir mücadelenin filizlenmesini sağlamışlardır.

TC'nin patlamaya hazır bir bomba olarak gördüğü Karadeniz Bölgesi halklarını, 20'li yıllarda olduğu gibi gelecekte de büyük mücadeleler beklemektedir. Karadeniz Bölgesi Halkları'nın tek bir çatı altında toplanıp TC'nin örgütlenmiş gücüne karşı örgütlenerek mücadele etmeleri gerekmektedir, TC'nin halkları birbirine düşürme planlarını boşa çıkarmanı soyunan bilinçsiz Pontoslar'ı eriterek, özgür bir gelecek için her yolu deneyecek ve her aracı kullanarak mücadele edilmelidir.

Karadeniz Halkları günün koşullarını da gözönüne alarak halk kimliğine, kültürel değerlerine ve tarihine sahip çıkmalıdır. Dilin, kültürün yaşatılmasına yönelik atılacak her somut adımda Anadolu bir kat daha güzelleşecektir.

YAŞASIN HALKLARIN KARDEŞLİĞİ VE İŞBİRLİĞİ
19 MAYIS 1919 KATLIAMINI UNUTMAYACAYIZ

19 MAYIS KEMALİZM KATLIAMI KURBANLARI İÇİN AVRUPA ANMA GÜNÜ*

Sovyetler Birliğinin ordusu 27 Ocak 1945 tarihinde Ausviç'in ana giriş kapısını kırdı ve on yıl süre ile Musevi'lerin büyük can ve mal kaybına neden olan,Çingenelerin, Sırp'ların ve diğer Avrupa ülkelerinin maruz kaldığı insanlığa karşı işlenmiş olakaft suçuna, soykırımı son verdi.

Avrupa Birliği Parlamentosu on yıllarca yıl sonra, temel ilkesi insan yaşamına saygılı olmak olan Avrupa'nın tekrar yapılanması sürecinde, her yıl 27 Ocak gününü nazizm katliamı kurbanlarını anma günü olarak resmileştirdi. Bu, yaşam ideolojisinin nazizmin temsil ettiği ölüm ideolojisine karşı kazanmış olduğu bir zaferdir.

Bu aynı zamanda Yunan halkının da bir zaferidir. Yunan halkı diğer Avrupa ülkeleri dahilinde nazizme ve totalizme en çok direniş gösterenler arasında yer aldı Faşizmin şiddetini tanıdı ve Avrupa ülkeleri arasında dini Musevi olan hemşerilerini en çok müdafa eden ülke oldu.

Tarihi kıtada yaşayan bütün halkların eşit olarak yapılandığı Avrupa, hala kendi saygınlığını zedeleyen büyük etik ve tarihi bir boşluk içindedir.

Biz Yunan'lılar nazizm şekline giren ölüm ideolojisini yakından tanıdık. Kalavrita, Kandanos, Distomo, Hortiatıs, Domeniko.

Tarih aynı zamanda Yunan'lıların onyıllarca yıl evvel kemalizm tarzı ölüm ideolojisini ve soykırım şiddetini tanıdığından söz ediyor. Kemalizm, Hitler'in öğretmeni ve öncüsüdür. Bir çok Yunan'lı önce Kemalizmin "Ausviç akışı" nı andıran ölüm yürüyüşlerini ve daha sonra Hitler'in, Dahau, Ausviç, Maithauzenini yaşadı.

Mesovunio, Eordea'nın Pirğos yöresi, Kerdilia, Kesariani, Kokinia Pontus'luları 20 inci asrın en büyük iki felaketine tanık oldu. Nazizm ve Kemalizm.

İstanbul, İonia, Trakya, Kıbrıs Yunan'lıları, Mikrasia'nın ve Anadolu'nun diğer otokton halkları, Ermeni'ler, Süryani'ler, Kürt'ler, Arap'lar, onyıllarca yıl kuluçkaya yatan ve zaman zaman ölüm saçan

* Bildiri - manifesto Eordea'nın Mesovuno ve Pirğos'u, 29-4-2007.

kemalizmin yılan yumurtasını yakından tanıdılar ve halen günümüze kadar da onunla yaşamaya devam ediyorlar.

Trabzon'un güneyinde bulunan Cevizlik ölüm kampı eğer zamanında ihbar edilse idi Ausviç var olmayacaktı. Tarihin son 80 yılında görüldüğü gibi kemalizme ceza verilmemesi durumu, günümüzde soykırım şiddetinin tekrarlanmasına neden olmaktadır.

Avrupa Kurumları, Avrupa'nın genişleme ve katılım sürecinde olan Avrupa Birliği Parlamentosu, Kemalizmin temsil ettiği daim, sürekli ölüm mekanizmasını durdurmak zorundadır.

Avrupa, geçmişte olduğu kadar gelecekte de insanlığı ilgilendiren bu büyük etik boşluğu, 19 Mayıs gününü Kemalizm Katliamı Kurbanlarını Anma günü olarak resmileştirip doldurmak zorundadır.

Bu yaşam ideolojisinin zaferi ve Kemalizmin temsil ettiği ölüm ideolojisinin mahkûm edilmesi anlamına gelir. Büyük bir değer zaferi. İnsan hayatına saygı duyma değerinin zaferi. Bu değere, İstanbul'da, Trabzon'da, Amed'te (Diyarbakır) Antakya'da, Kars'ta Ankara'da, İzmir'de hiç bir saygı duyulmaz ayrıca suç unsuru teşkil ettiği için kovuşturma işlemine de tabii tutulur. Avrupa demokrasileri Nazizme karşı verdiği büyük savaşlardan sonra temellerini bu değerler üzerine kurmuştur.

Arzu ettiğimiz Avrupa'nın yeniden yapılanmasının derin anlamı bu değere saygı duymaktır.

Avrupanın etik ufkunda başrolü Yunan siyasi ve Akademik kurumları üstlenmelidir. Bu hakkı, bu rolü ve yükümlülüğü onlara Avrupa'nın kendi tarihi vermektedir.

* Bu bildiri Mihalis Haralambidis tarafından düzenlenmiştir.

Ντὸ ἐγέντανε καὶ οἱ Σανταῖοι
τ' ἐμόν οἱ γειτονάδες
ἀτεῖν ταφεῖα ἐγόμεωσαν
σ' Ἐρζέρουμ τι τοβάδες

Ποντιακὸν τραγῳδία

TAYYİP SENİN 353.000 KOMŞULARIN NEREDE KAYIP?

*Tarihi bir medeniyetin yeniden doğması mı yoksa yok edilmesi mi?
22 Temmuz seçimleri Erdoğan için gerçeklerle yüzleşme zamanını da
getirdi. Yıllardır süren gelen Kürt, Kıbrıs, Patrikhane sorunlarının yanısıra
Pontus yarısına da artık çözüm bulmak zorunda.*

Trabzonun birkaç km doğusunda doğan Recep Erdoğan çocukluk yıllarında Trabzon, Sürmene, ve Of köylerinde bulunan boş, güzel ve sahipsiz evlerin kimlere ait olduğunu herhalde merak etmiştir. Annesine sık sık * burda kimler oturuyordu? * sorusunu mutlaka sormuştur. Pontus soykırımını genç yaşlarda öğrenmiş olan Erdoğan kendisi gibi 7 ile 10 yaşlarında olan birçok Rizeli gibi İstanbula yerleşti. Dinine saygılı iyi bir müslüman olarak yetiştirilen Erdoğan yurtlarını terketmek zorunda kalanlarla ilgili kemalist propagandayı sala benimsemişti.

Babasının Pontuslu okul arkadaşları en fazla 5-7 veya 10 yıl hayatta kaldılar..... Erdoğan gibi Rizeli olan hemşehrisi Mesut Yılmaz da Pontus topraklarının, kemalist barbarlığından kaynaklanan insan kemikleri ile dolu olduğunu gayet iyi bilir. Tüm toplumlarda ölümlere saygı gösterilir ve en azından mezarları bilinir. Bu sadece Avrupa da değil tüm dünyadaki insanlar için geçerli olan bir kuraldır. Erdoğanın büyük dedeleri ejdatı, mutlak surette Trabzon kentinde büyük yazar Sofoklesin Antigonu trajedisini seyrettiler veya en azından duydular... Daha pratik olarak konuşmak gerekirse Avrupada Aihman ve Hitlerin heykellerini barındıracak toplumlar yok. Adalet, Demokrasi, Gelişme, ve Avrupa değerleri, barbarlığın, kin ve nefretin göstergesi olan ve Pontusluların Aihmanı olarak tanınan Topal Osmanın Giresundaki heykeli ile bağdaşmaz. Pontusun demokratikleşmesi ve Avrupalılaşması için gerekli olan

ilk adım Giresunun güzel doğasını ve kutsal topraklarını zehirleyen bu anıtın yıkılmasıdır.

Erdoğan bu düşünce doğrultusunda karar vermelidir. Böylece Pontus, Hrant Dink ve rahip Andrea Santoroyu öldüren katilleri yetiştiren bir bölge olmaktan çıkacaktır.

Aksi takdirde Pontusta işlenen cinayetlerden, Anadolu'nun ikinci büyük mezarlığından, tarih karşısında, Abdullah Gül ile birlikte en az Büyükanıt, Baykal, ve Bahçeli kadar sorumlu olacaktır.

Pontus, şiddet üreten bir mekanizmaya döndürüldü.

Hükümette bulunanlar arasından Pontusun Avrupalı kimliğini en iyi bilen Erdoğan Bey dir Pontusun Avrupalılaşmaya ihtiyacı yoktur. İhtiyacı olan, yıllardır cebren gömülenleri su yüzüne çıkarmaktır.

Pontus, A.B komisyonundan. Toni Blerden, Sarkoziden, Berlusconi'den yıllarca önce, Avrupalının kültür alanındaki yol göstericisi idi.

Erdoğan beyin öğrencilik yıllarında, okulunun tertiplemediği öğrenci gezilerinde, Trabzonun Akropolünü ve daha önceleri güneş tanrısı Apollonun tapınağı olan Aya Sofia kilisesini ziyaret etmiş olması gerekir. Stravon ismi ise ona mutlaka yabancı değildir.

Amma en çok da şuna eminim ki antik çağların medeniyetlerinden kaynaklanan Pontus ruhuna sahiptir. Kemeçe eşliğinde oynanan Horonları iyi bildiğinden de eminim. Eski bir futbolcu olarak da Fenerbahçe'nin Trabzonspor Rumları ile yaptığı maçları biliyordur.

Küçük yaşta kendisinin konuştuğu Lazca'yı, Pontusçadan ayırd etmesini öğrendi. Daha ileriki yıllarda ise Türkçeyi Üçüncü lisan olarak tanıdı.

Halkların Uluslararası Hakları ve Bağımsızlıkları Birliği, Birleşmiş Milletlere Pontusluların Pontustaki hakları ile ilgili yazılı olarak bir girişimde bulundu.

Türkiyenin Birleşmiş Milletler temsilcisi Altay Cengizerin, Pontus lisanı yok, Pontus bölgesi yok diye yaptığı savunma Tayip beyin Rizede ki akrabalarını dahil sokakta oynayan küçük çocukları bile kahkahalar ile güldürmüştür.

Herhalde, Recep Tayip Erdoğan, kendisini, Avrupalının uluslararası forumlarında, Türkiyenin Birleşmiş Milletler temsilcisi Altay Cengizerin düştüğü gülünç duruma düşürmek istemez.

Pontus kültürü bu tarihi yöre için utanılacak bir eksiklik değil aksine övünülecek bir zenginliktir. Yöre başka ne ile övünebilir ki? Burda ika-met eden, barışsever müslümanlar bugün antik çağlarda konuşulan eski Yunancaya yakın bir dil konuşma şansına sahipler. Bu dil günümüzde Avrupa dillerinin esasını teşkil etmektedir.

Sen herşeyden önce iyi komşuluk ilkesine istinaden bu dil ve kültürü koruman ve savunman gerekir. Tarih bunu arzu ediyor.

Kemalistlerin veya Talibanların Buda heykellerine yaptığı gibi katilliklere devam edersen sonunun çok kötü olacağından emin olabilirsin.

Parçası olduğun bu değerli kültürü, Pontusluluğu, savunmak zorundasın. Eminim ki Mesut Yılmaz iktidarda iken bu kültürü savunmadığı için vicdan azabı çekiyordur. Kendisine bir sor bakalım.

Diojenin, Stravonun, Mitridatisin, Komninosların, Bir numaralı Avrupalı Trabzonlu Visarionun torunları ne istiyor?

Santeos asıllı Mihalis Haralambidisin dediğine göre Pontuslular Trabzon için, Batı Trakya müslümanlarının sahip olduğu hakların yüzde onunu, Barselona haklarının da onda birini istiyorlar.

Pontusun Guernikası, Trabzonun birkaç kilometre güneyinde Cevizliğin yakınında bulunan, Pontusluların Ausviçi, Santa.

Sen bunu iyi bilirsin. Bilmiyorsan, Bahçeliye veya Büyükanıta sor ve öğren. Onların Kemalist arşivleri var.

Yunanistanı yöneten bir avuç sahte elitin kudretsizliğinden dolayı sakın ola yanılığa uğrarsın. Biz onların onayını beklemeden konuyu uluslararasılaştırdık. Birleşmiş Milletlere A.B.D. ye, Avrupaya başvurduk. Devam edeceğiz.....

Kişi isterse Muhamette, İsaye, Apollona, veya dedelerimizin inandığı Mitra ya inansın‘

İ Kor epiyen son Parhar.....İ Romania eperasen....Anastoro.....İ Hamsia ertan son yalon....Tragudo romeika.....bu dizeleri öldürenleri cinayetle suçlayacaktır.

Ölüm ideolojisi ile hayat ideolojisi arasında seçim yapmak kararı sana ait.

Kemalistler, laikler İslamcılar değil. Küçük Asyada yaşayan gerçek gruplar, Anatolia, Trapezunta, Ofi, Rize, Pontus. gruplarıdır.

Tarih, Halk, insanlar, istikbal çok merkezli bir K. Asya istiyor. Ölü mü değil yaşamayı istiyor.

Kaynaklar:

1. Pontos Gazetesi, Pontus. Avrupanın kültürel mozaiki Sunucu - Mihalis Haralambidis, Halkların Uluslararası Hakları ve Bağımsızlıkları Birliği. BRÜKSEL 2004 EYLÜL

2. Günümüzdeki Pontus Sorunu, Stravon Yayınevi Atina (türkçe çevirisi hazırlanmaktadır)

PONTOS SOYKIRIMINDA KADIN Η γυναικοκτονία στον Πόντον

Bu konuşmamı Eleni Haralambidu'ya atfetmek istiyorum

Santas yöresinde, ırkçı Türk ordusu tarafından kuşatılan gerilla ile birlikte kadın, çoluk ve çocukların arasında, çocuğunu gerilla kaptanlarına teslim eden yedi kadından biri idi. Çocukların ağlama sesi yöredeki topluluğu tehlikeye atıyordu. Bu olay kadının geleceğine damgasını vurdu, benim de ruhsal manevi, iç dünyamı etkiledi ve yönlendirdi. Bu kadın çok sevdiğim baba annem idi.

1916-1923 yılları arasında asrımızın ikinci büyük soykırımı olan Pontos Soykırımı yaşandı. Birincisi Ermeni Soykırımı idi. Homojen bir Türk devleti ve milleti yaratma planı Mikra Asia'da yaşayan yerli otokton halkın, değişik milletlerin vahşice yok edilmesini gerektiriyordu. Sığınmacı veya mülteci diyebiliriz. Medeniyetlerin doğum yeri mülteci yaratan bir yere dönüştü. Kemalist'ler ile jön Türk'ler dünya çapında uluslar arası düzeyde, siyasi vahşi etnik temizliğin öğretmenleri oldular. Sistemli ve dikkatli çalışma neticesinde uygulanan siyasi soykırım 350 000 Pontos'lunun katledilmesi ile neticelendi.

Yeni nesil Pontus aydınları grubunu teşkil eden bizler on yıl önce Pontos olayını, uluslar arası etnik, siyasi ve ucu soykırımı dayanan bir olay olarak yeniden tanımladık. Bu karar çağdaş Pontos Tarihinin doğum günüdür. Bu kararın alınmasında çaba gösteren ve başrolü üstlenen bizler, erkek olduğumuz için soykırım olayında mağdur olanların çoğunun kadın ve çocuk olduğundan pek söz etmedik. Yani Pontus'ta sadece Pontus soykırımı değil aynı zamanda bir Kadın Soykırımı olayı yaşandı.

Kadın ve çocuklar her zaman nüfusun korunmaya muhtaç olan hassas parçasını teşkil eder. Kadın ve çocuklara uygulanan şiddet ve imha olayları yabancı Konsolos, Büyük Elçi, Misyonerlerin ihbarname ve raporlarında açıkça ifade edildi. Suç unsurlarını bolca göz önüne seren bu kaynaklardan edindiğimiz bilgiler, Türk ordusu ve çetelerinin özellikle kadınlara karşı vahşi ve planlı bir imha sistemi uygulamasına giriştiğini açıkça gösteriyor.

Kadın ve çocukların yerlerinden sürülerek, İç Anadolu ve Kürdistan'a doğru yürütülmesi sistemli bir imha siyasetidir. Bunun yanı sıra, Pontus'ta kadınlara karşı siyasi amaçlı toplu şiddet hareketleri uygulandı. Pontus kadınları Türk haremlerine kapatılmak üzere her türlü ölçüleri aşan vahşice kaçırmalara maruz kaldılar. Bu kadınlar zorla müslümanlaştırıldı. Topluca ırzlarına geçildi ve hamile bırakıldı. Daha sonra gebe kadınların ırzına geçildi ve başları kesildi. Annelerinden ve ailelerinden zorla koparılarak alınan bebekler ile küçük yaştaki çocuklar, yetiştirilmek üzere Türk ailelerin yanına verildi. Anneden zorla ayırma, belli bir etnik gruptan çocuk alma ve başka bir etnik gruba verme olgusu yaşandı. 6 ile 10 yaş arası çocuk ve genç kızların toplu ırzına geçme ve küçük çocukların başlarının kesilmesi olgusu yaşandı. Erkeklerin öldürülmesi, kadınların, annelerin, kızkardeşlerin kaçırılması olayı yaşandı.

Pontus'lu kadın maruz kaldığı bu siyasi şiddete nasıl karşı koydu?

Dünya kadınları, Pontus'un kurtarılması yönünde gerilimleri düzenledikleri silahlı karşı koyma eylemlerine katılan, yüz kızartıcı, alçaltıcı hakaretlerden kurtulmak için toplu bir şekilde uçurumlara, akarsuların şelalelerine düşerek intihar etmeyi tercih eden bu kadınlar için, özel bir araştırma yapmak zorundadır.

Toplulukların kurtulması için bebek yaşındaki çocukların terkedilmesi yöntemi sadece Santa yöresinde değil Pontus'un diğer kesimlerinde de bir direniş yöntemi olarak uygulanmıştır.

Önce kendi kendimize bir soru soralım; Neden kadınlara karşı özel bir şiddet siyaseti uygulandı? Acaba bu Türk toplumunun gayriihtiyari, tesadüfi yıllarca baskı altında tuttuğu hayvani içgüdüsel seksüel arzularını su yüzüne çıkaran bir siyaset tarzı mı idi? Hayır. Bu kadar basit değil. Kadınlar, planlanmış bir soykırımın değerli parçası olarak özel hedef teşkil ediyordu. Kadınlar sadece değişik etnik gruba ait kişiler olarak algılanmadı, farklılaşma, ötekileşme siyaseti çerçevesinde Yunan etnik grubu olarak algılandı. Kadınlara karşı uygulanan cinayetler, etnik temizlik olan soykırımın siyasi aracı oldu.

Hedefleri çok yönlü idi. Herşeyden önce ırza geçme ve kaçırma olayları ile öteki olarak kabul edilen etnik grubu aşağılamak, teşhir ve tahkir etmek, ruhsal olarak korkutmak ve çökertmek arzusunda idiler. Asıl hedef ise öteki etnik toplumun medeni ve ailesel örgütlenmesini engellemektir. Böylece, Yunan etnik grubunun biyolojik devamını sağlayacak olan, toplumun örgütlenmesine temel teşkil eden aile hedef alındı.

Aile ve kadınsız ulus olamaz. Ulusun devamı aileye ve kadına bağlıdır.

Uygulanan bu siyaset, Yunan'lı Pontus kadınının hakları seçenekleri, kişisel özgürlükleri açısından hangi anlama gelir?

Kendi benliği ve vücuduna hükmetme hakkından yoksun bırakıldı. Doğurma hakkı ve sürecine hakimiyet sağlaması engellendi. Doğurduğu çocuk gaspedildi. Kendi özgür iradesi, sevgi ve aşkınım ürünü olan çocuğuna hamile iken öldürüldü. Yunan'lılara karşı üstünlüklerini vurulamak arzusunda olan Türk etnik toplumu Pontus'lu kadınları zorla hamile bırakma tertiplerine girdi.

Bu soykırım olaylarını bir fiil yaşayan kadınların fiziksel sonuçlar haricinde ruhsal dengelerinde belirlenen sonuçlar nelerdir? Tartışılması gereken bu büyük konu hakkında Yunanistan'da manevi, siyasi ve özellikle bilimsel bir boşluk vardır. Yunan psikiatri bölümü bu boşluk için söz sahibi olabilir ve bu tip olayların kadın sağlığında doğurduğu sonuçlar hakkında fikir beyan edebilir. Orta yaşa varan bu kadınların bir çoğu ruhsal sağlıklarını yitirdi. Yunanistan'ın Kuzey yörelerinde 1950 li yıllarda Pontus soykırım trajedisini bir fiil yaşayan binlerce kadın vardı. Bu kadınlar bu trajedinin canlı şahitleri idiler. Bu kadınlardan biri de Baba annem di.

Bu vahşet ve katliamlardan kurtulanlar ömürleri boyunca hayatta kalmanın suçluluk duygusunu taşıdılar. Seçenekleri olsaydı, sevdiklerinin, akraba ve dostlarının yerine kendilerinin ölmesini tercih ederlerdi. "Ah keşke ben öleydim de, keşke onlar yaşasa idi kızkardeşim, ağbim, annem, babam". Düşünce, bellek ve anıları kovulma ve katliam olaylarında kilitlendi. Geri kalan hayatlarını devamlı moral bozukluğu, güçten düşme ve gerilim belirtileri içinde yaşadılar.

Bu olayların neticesinde özel bir ruhsal yapıya sahip yiğit çilekeş bir Pontus toplumu gelişti. Bundan dolayı yeni nesil, çocuklarına katliam döneminde kaybolan akrabalarının isimlerini verdi. Katliamdan kurtulan erkek ve kadınlar arasında bir kardeş, ağabey ilişkisi kuruldu. Bu fenomenlere özellikle eğilip, derinlemesine araştırmalar yapmak gerekir.

Kadın ve insan nesline yönelik işlenen planlı, kasıtlı cinayetlere karşı acaba hangi ideoloji ve anlayışlar hakimdir?

Soyguncu gelenekler mi, Yeni Türk devleti ve Kemalist akımın ırkçı ideolojisi mi, İslamın başka etnik gruba ait kadınlar hakkındaki görüşü mü, yoksa genelde bütün kadınlar mı? Bu gün bile Türk kadını baskı altında yaşamaktadır.

Kadınlara karşı Ermenistan'da 1915, Pontus'ta 1916-1923 yılında işlenen cinayetler, 1955 yılında Konstantinopolis ve İzmir'de ve 1974 yılında Kıbrıs'ta neden halen tekrarlanıyor?

Türk ordusu neden günümüzde Kürdistan'da kadınlara karşı, ikinci dünya savaşı sürecinde Nazi ve Japon'ların kadınlara uyguladığı metodlardan daha ağır uygulamalarda bulunuyor? Hangi ideolojik ve siyasi yapılar bu fenomenleri üretmektedir?

Türkiye'de toplum ve ordunun eğitim sistemindeki değer ve kurallar, Ermeni, Pontus, İonia, Kıbrıs, Atina, Ege, Trakya ve Kürdistan kadınına savaş ganimeti olarak algılar.

Günümüzün çağdaş Türk toplumu halen geçmişteki soyguncu savaş toplulukları özelliklerini korumaya devam etmektedir. Bu gün bile değişmez sabit psikolojik ve kültürel bağlar sistemli bir şekilde korunmaya ve geliştirilmeye devam eder. Gerekli görüldüğü vakit, yani etnik temizlik, soykırım, toplu şiddet gibi olayları hayata geçirebilmeleri için erkeklerin hayvani seksüel içgüdüleri muhafaza edilir. Türk gazeteleri sistemli olarak Yunan ve Ermeni kadınların resimlerini yayınlar. Türk toplumunda Kürt karşıtı akımların doruk noktasına ulaştığı bu son dönemlerde Kürt kadını da barbar ırkçı Türk ordusunun avı haline gelmiştir.

Pontus ve İonia asıllı Yunan kadınına karşı işlenen bu cinayetler neden unutulmaya mahkum edildi?

Unutulmanın sebebini, Pontus Olayını genel olarak tarihi ve kültürel açıdan yeniden tanımladığımız vakit bahsettiğimiz, meşhur devlet teorisi "Halkların Mübadalesi'nde" buluruz. Bu olay günümüzde yeni Pontus mültecilerinin gelmesi ile "Vatana Dönüş" teorisi olarak tekrar gündeme gelmiştir.

Bu pratikler Tarihe ve Tarihi bilinç ve anılarımızı yeniden bulmak için gösterdiğimiz büyük çabalarımıza karşı ancak saygısızlık ve sövme olarak nitelendirilebilir. Venizelos ile İnönü arasında 1930 lu yıllardaki dostluk anlaşması, Bolşevikler ile Kemalistlerin 16 mart 1921 yılında imzaladıkları ahlaktan yoksun anlaşma.

Tarihi bilincimizi kaybetiren ve kültürel güçsüzleştirilmemize neden olan en son olay ise Yunanistan'ın Nato ittifakına girmesi ile Türkiye'nin bütünlüğünü arzu eden Nato konseptinin hakimiyet kurması durumu olmuştur. Bu geopolitik ve devletsel nedenlerden dolayı kadınlar, toplumsal değerlerin başında gelen tarihi bellek ve etnik tanımlama konularından yoksun bırakıldı. Yunanistan'da kadınların zaman sürecinde gelişmesi ve varlığı ile ilgili otokton bir teori yazıl-

madı. Bütün dünya, en acılı etnik ve toplumsal süreci yaşayan kadınların Yunan'lı olduğuna dair herhangi bir bilgiye ve vicdana sahip değil. Yunanistan gerçeğini ve tarihi sürecini bilmeyen yabancı teoriler, Batı Avrupaya nazaran taşralı kültürel bakış açısı olan bir ifade ile Yunan kadınının ayrıcalığını fark edemiyordu. Mesela tarih boyunca bir Fransız, bir Alman kadını "devşirme" olayını hiç yaşamamıştı. Buna mukabil hiç bir Yunanlı kadın, bir İngiliz, bir İtalyan kadınının oğlunu başka ülkeleri sömürme, işgal etme ve köleleştirme amaçlı savaflara yolladığı için duyduğu suçluluk duygusunu pek tabii ki bilemez.

Kısacası onlar etnik temizliğe hedef olmamış kadınlardır.

*8 Mart 1994 yılında Atinada
yapılan konuşmanın bir bölümü.*

ÇAĞDAS PONTOS'TA TÜRKÇÜLÜK VE YERLİ PONTOS KİMLİĞİ

ANTİK BİR KİMLİĞİN ÖLÜMÜNDEN YENİDEN DOĞUSUNA

Antik kimliğin katledilmesi döneminden sonra yeniden doğuş dönemine geçiş devresi

Büyük ölüm fabrikaları, yirminci yüzyılın ilk on yıllarında Pontus'ta kuruldu ve işletildi. Bu fabrikaların ölüm saçan, imha edici araçlarının, geleneksel, çağ dışı, eski tip, Türk işi olduğu iddia ediliyor. Benim düşüncem ise bunun çağdaş bir ölüm makinesi olduğu, ölüm saçanların ise, iş ve rol dağılımının günün şartlarına göre uyarlandığı yönündedir.

Ereğli (İraklia), Sinop (Sinopi), Samsun (Amiso), Bafra, Tirebolu (Tripoli), Giresun (Kerasunta), Trabzon (Trapezunta), Santa, Gümüşhane (Arğirupoli), Sivas (Sevastia), Amasya şehirlerini ihtiva eden coğrafyada ölüm kemendi, Yunanca isimlerini koruyan Dicle (Tiğri), Fırat (Efratis) nehirlerine doğru çıkış yapan ölüm yürüyüşleri ile nihayetleniyordu.

Aynı zamanda çağ dışı ölüm mekanizmaları kullanıldı. Bunların arasında Nazilerin keşfettiği gaz fırınları yerine odun fırınları kuruldu. Kundaklanan kiliselerin içinde canlı insan etinin yakılması gibi yöntemler ölüm aracı olarak seçildi.

Bu davranışlar teşvik edildi. Bu yöntemleri uygulayanlar, Jön Türkleri ve daha sonra daha etkin ve işlek duruma getirilen Kemalizin çağdaş ölüm mekanizmasının askerlerini temsil eden kişilerdi.

Osmanlı ölüm mekanizmasının tekamül etmiş, gelişmiş durumu diyebiliriz.

Osmanlı ölüm mekanizmasının 1770 yılında Mora yarımadasındaki işlevi (Pelopones) bir hayli ilginçtir¹.

Pontus, Kemalizm soykırım planının stratejik ve aynı zamanda zayıf noktasını teşkil ediyordu. Bundan dolayı bu yörede ölüm mekanizması en yüksek seviyeye ulaştı. Kemalizm ölüm mekanizmasının projeleri, çalışmaları henüz başlamıştı. Daha ileriki yıllarda üst düzey zalimliğini gözler önüne serecek ve büyük bir vahşet sergileyecekti. Benim konu

ile ilgili yeni katkıları <Kemalizm: Vahşetin eşsiz fenomeni > başlığını taşıyacak.

Kemalin şahsının ve zalim yapılanmasının dokunulmazlığı, kutsallaştırılması dönemi gerek iç, gerek, Moskova, Londra, Berlin, Roma, Paris, Vaşington başkentleri gibi dış kutsallaştırma ve koruma merkezlerinde artık mazide kalmıştır.

Tuhaf gelse de en önemli koruma merkezi Atina oldu, gerçek dışı sahte Atina.

Kemalizm, geç te olsa kendisine akraba olan Nazizm ölüm ideolojisi gibi aynı şekilde geçmiş ile yüzleşecek ve sonuçlarına katlanacaktır.

Pontusta işlenen cinayetler ile ilgili demin söz ettiğim tüm başkentler de savunmalarını verecektir. Özellikle Atinada, Pontus Yunanlılarını savunmayanlar ki o dönemde onlar için çok kolay olduğunu düşünüyorum. Yunan gemi filosunun üstünlüğü kafi idi.

Geopolitik açıdan esir olan bir ordu veya deniz kuvvetleri kadın ve çocuklar için insani kurtarma hareketlerini bile gerçekleştiremez. Yunan ordusu, Mikra Asiada, Batıların ve Bolşeviklerin koruma altına aldığı ve silahlandığı Kemalistler tarafından esir alınmadan önce esir düşmüştü.

Pontus, İonia, Trakya Yunanlıları, kutuplaşmanın başlangıcını, birinci Yalta 1917-1923 bedelini ilk ödeyenlerdi. Bilahare 1944 yılında zaferi kazanan taraf olmasına rağmen ikinci kez bedel ödediler. Dünyanın iki tarihi başkenti zarar gördü. Biri Eski Yunan tanrıçalarından birinin adını, Atina'nın, ikincisi Pontus amazonlarından olan Smirni'nin adını taşıyordu. Bu şehirlerin günümüzdeki mimari çirkinliği işte bu olaylara dayanmaktadır. Mahkeme huzurunda ceza ve savunmayı gerektiren başka bir hussus Smirni'nin (İzmir) korunmamasıdır. Suçlusu, şehri yakan Kemal ile yanan şehri savunmayanlardır.

Kemalin ortaya koyduğu iş, Hitlerin işinden daha zor ve değişik idi. Bundan dolayı Kemalin ölüm makineleri 90 yıl ölüm saçmaya devam ederken Nazizmin makineleri on yıldan daha az bir süre çalıştı. Hitler bir Alman ırkı yaratmak arzusunda değildi. Sadece üstün gördüğü Alman ırkının (Arya) hakimiyetini ve yayılmasını arzu ediyordu. Jön Türklerin Mikra Asia da yeni bir Türk ırkı icat etme, yaratma planını devralan ve üstlenen Kemal bu siyasetin sürdürücüsü oldu. Bu paranoyak, mantıksız olarak niteledirilebilecek Kemalist planın hayata geçmesi için engellerin ortadan kalkması gerekiyordu. İlk hedef Mikra Asianın yerli otokton halklarının doğal olarak katledilmesi idi. İkinci yoğunlaştığı nokta sadece Hristiyan değil Müslüman ahali oldu. İşte

böylece Kemalist soykırım makineleri tekrar çalıştı ve Kürd insanını 1924 yılında Koçgiride Topal Osman ile ve 1936-38 yıllarında Dersimde katletti.

Mezopotamya ve Mikra Asiada bir Türk Irkı yaratma hedefi paranoyası için teknik olarak da yaratıcılık gerekiyordu. Kültürel soykırım ve doğal katletme mekanizmalarından geriye kalan yerli otokton ve yerli olmayan halklara Ulus kıyımı uygulama siyasetleri takip etti. Paranoya döngüsü diyebiliriz. Pontus, Laz, Pomak Arap, Kürd halkları nasibini aldı. Ksenofonun Karduhosları isimlerini kaybetti.

Halklara uygulanan, ete kemiğe karşı yamyamlığın akabinde zihinsel, kültürel, şiddet, çirkinlik, canavarlık içeren ulus doğuşunu önleyen siyasetler güdüldü.

Bu gün yüzyılı aşkın bir süre zarfında Mikra Asiada bir Türk Irkı Kimliği yaratma teşebbüsü artık zayıf, gelip geçici gücünü yitirmiş, ömürsüz hatta komik bir proje gibi durmaktadır.

Bu girişimin yapılandırma zorlukları ta ilk baştan beri mevcuttu. Ulusal bir toplumu yoğurmak, yaratmak için gerekli hamur elde yoktu. Kazakistan Başkanı Nursultan Nazarbayef bu zafiyeti kısa ve öz bir deyişle şu şekilde açıkladı "Birkaç yüzyıl evvel batıya ordular yolladık. Askerler yerli halkın kadınları ile evlendi ve geri dönmedi. Fakat gerçek Türkler burada" dedi.

Tarihi Uluslardan olan Pontus Yunanlıları ve Kürtler müslümanlaştırılmış dahi olsalar ulus kıyımı siyasetlerine karşı üst düzey direnişler sergileme kabiliyetine sahiptir. Hele hele bu siyasetler Kemalizm – Türkislam kimliği gibi teknik açıdan zayıf buluşların önderliğinde yapılıyorsa.

Uluslar, Kuranın el altından yönetimi, Kemalin meydanlardaki resim ve heykelleri, Sovyet – Avrupa topları, Amerikan tankları ve hatta Türk kılıçları ile asla yaratılamaz.

Ulus oluşturma işlemi, çok derin uzun vadeli ve çok biçimli süreçler neticesinde başarılıdır. Türk – Kemalizm görüşünde devamlı şiddet hali değil, belli barış koşulları çerçevesinde, billur, saydam bir Ulus meyvesi doğumuna müsade edecek parametreler, bileşenler yoktu halen de namevcuttur.

Kemalist –Türk kimliği taa başından beri Mikra Asiada kabul edilme-yen bir kimlikti. Kendi kaderini olumsuz tayin eden bir kimlik. Olumsuz tayini hep olumlular üzerine hüküm sürdü. Ötekiyi inkar eden nesnelere sahip olmasına rağmen kendisini yapılandırarak malzemeye sahip olmayan bir kimlik. Pontus, Kürt, Giritli, Ermeni Süryani kimliği gibi değil.

Türkün ne olduğuna, nasıl yorumlanması gerektiğine dair hayali - düşsel - mitolojik oluşumuna ilişkin izahatlerinde fevkalade zayıf kaldı. Hele mitolojik kısmında gülünç denilebilecek seviyelere ulaştı.

İnkâr durumu, yapay vicdanın ve en önemlisi bu günkü varlığın azınlık olmasından kaynaklanıyor. Azınlık vicdanı ve hayali kabul görme imkansızlığı güvencesizlik ortamını yarattı bu da devlet şiddetine, ırkçılığa ve farklıyı inkâr etmeye yol açtı. Güney Afrikada yaşayan beyazların azınlık olması dolayısıyla duyduğu güvencesizliğin Aparhayı yaratması gibi. Aparhayan Osmanlı milleti ile akrabalık içinde olduğunu düşünecek olursak Kemalist prototipin çok üst düzey vahşet sergilediğini görürüz.

Kemalist icat etme ve teknik hayali yapılandırma teşebbüsünün en başından beri çok daha başka ve farklı yapılanma zaaf ve kusurları vardı. Yörede temel bir Ulus yaratma parametresi yönünde şizofrenik bir tavır vardı. Hayali vatanı Asyada efsanevi bir Türk yöresi olan Ergenekondu. Gerçek vatanı ise asırlar boyu güçlü, tarihi ve otokton medeniyetlerin yer aldığı dünyanın en zengin, ve dolu dolu tarihine sahip, yerli uygarlıkların yönlendirdiği münevver düşünüş tarzına sahip

Mikra Asia idi.

Son iki yıldır vatan, özne – insan, soy- ulus olmadan Türk kimliği krizinin iki gülünç ifadesini yaşıyoruz. Biri Ergenekon meselesidir. Türk kimliğinin kutsal kurumları olan askerler ve gaziler şimdi canavar olarak gösteriliyor.

Diğeri ise Çinde yaşayan Uygur Türklerine düzenlenen ve başlamadan sona erdirilen devlet dayanışma kampanyasıdır.

Günümüzde Doğu Trakya, İstanbul, İonia, Pontus, Kurdia (Kürdistan), Kapadokya, Antiohia (Hatay) yerleşiklerinden ancak cüzi bir rakkam Uygur Türklerinin yüz şekilleri ile ortak özellikler tanımlayabilir.

Bir televizyon ikonası ile lağvedilen bir ulus, sürekliliği olan gerçek, bir ulus değildir.

Türk ulusunun Mikra Asia yöresinde birçok değişik inşa edilme teorisi vardır. 19. ve 20. yüzyılda geliştirilen bu teorilerin yazarları genel olarak Türk, Kürt Tatar vs olmayan kişilerdi.

En son teori Turgut Özalın idi. Davutoğlu teorisi de kuğu gölünde olduğu gibi kuğunun ölmeden önce en son yapıtı olarak nitelendirilebilir.

Geopolitik nedenler itibarı ile günümüze kadar muhafaza edilen bu teoriler esas itibarı ile ilkel, çocukça, gülünç yapımlardı. Türk Ulus – devletin yaratılması geopolitik açıdan gerekli idi ve Osmanlı paşala-

rının burjuva elbiseleri giymesi ile gerçekleşti. İsmet İnönü ile Kemal'in burjuva kıyafetleri ile çektiği resimler bu kendine özgü geçiş dönemini karakterize eder.

Avrupa sömürgeciliği dünyanın güney yarısında keşifler, yaratıcılıklar, ulusları tekrar canlandırma anlayışında iken buna karşı Jön Türkler kılığına bürünen Osmanlı paşaları tarihi ulusları, dinleri, medeniyetleri yok etme ve onların yerine sahte ulusu zorla kabul ettirme arzusunda idiler. Gerçek hedefleri feodal soyguncu imtiyazlarını korumak için yeni köleler, reayaların (Osmanlı döneminde kulluk sistemi) yeni bir versiyonunu yaratmak idi.

Türk – Ulusu uydurma teorisinin maddi uygulayıcısı ve eyleme geçireni Kemaldir. Kemalist ırkçı yapının kendine has teorileri için bahanelere ihtiyacı vardı.

Bundan dolayı 30 lu yılların başında Dil ve Tarihe odaklandı ve sıradan, ucube niteliğinde denilebilecek çirkin teorisini üretti.

İrkçı, uydurma- sahte teorilerde bile bir yörenin kültür DNA sında yörenin tarihini ve uygarlığını değiştirmeye yönelik bu kadar vahşi, küstahça bir kalpazanlık uygulanmadı. George Orwell'in yazarlık fantazilerini aşan bir uygulama.

Ulus kıyan Kemalist mekanizma, tarihi, ana lisanları katletme imha etme ve onların yerine Arap, Yunan, Latince ve Farsça lisanlarının karışımından gelen fakir, zayıf, yakıştıрма ilavelerle teknik bir lisanı yaratmak ve bu lisanların yerine koymak istedi.

Bunu da ancak hükümlanlıkla değil şiddet ile gerçekleştirebilirdi.

Sahte Tarih yaratmak tekniğine, Gılgamış, Omeros, İrodotos, Stravon cinayeti adı verilebilir. Bu insanlığa kaşı işlenen bir suçtur. Çünkü Mikra Asia halklarının, medeniyetlerinin, dinlerinin, uluslarının Tarihi, tüm insanlık tarihinin bir parçasıdır. Bu yörede, vahşet ve insanlık dışı davranışlar değil, insan soyunun medenileşme ve gelişme sürecine katkıda bulunan uygarlıklar yeşermiştir.

Talibanların Buda heykellerini bombalamakla veye fundametalist, kökten dinci, gerici İslamın arta kalan Hristiyanlara karşı elde etmeyi düşündüklerini, Kemalizm bir asır boyunca batının hoşgörüsü ve desteği çerçevesinde Mikra Asia ve İstanbul'da uygulamıştır. Osmanlılar ve Kemalistler binlerce heykel, Aziz ikonaları, kilise ve tapınakları tahrip etmiştir. En son tahrip alanları ise Kıbrıstır.

Vahşetin bir diğer tüyler ürpertici perdesi 2010 yılında, Tenedos (Bozcaada) da İliada metinlerinin turistler tarafından okunması sırasında Omeros lisanının yasaklanması ile sergilendi. Metinler Türkçe,

İngilizce, İtalyanca, Almanca vs. okundu amma esas yazılan lisanında Yunancada OKUNMADI.

Atina, Brüksel, Roma, Paris, Berlinde İnsanlık tarihine vakıf kültür bakanları bulunsaydı ilk etapta Türkiyeyi derhal Unesco dan ihraç ederdi. Görünen şu ki bu başkentlerde Avrupanın doğurduğu hümanist akımları devam ettirecek, hümanist bakanlar görev yapmamaktadır. Yörenin ve tarihin kalpazanlığını üstlenen "Türk kimliği" nin sadece bir tek çıkış yolu vardı o da inanılmayacak derecede canavar üretmek idi. Kan, şiddet, vahşet içinde yaşayan, yüzen ve üreyen bir canavar.

Orduları, siyasal güçleri, askeri ekonomik yapılanmaları biçimlendirebilecek ve kurabilecek güçte olsa dahi, bir ulusu, herhangi bir ulusu asla kuramazdı. Uluslar şiddet, kan, silah, yalancı hikayeler ve efsanelerle yaratılamaz.

İşte bu yaratı yapıt, devlet, demokrasi, fikir, Kemalist vahşet ile Kuran arasında denge bulmaya çalıştı.

Kemalist ırkçı yapıt Türk ulusu ile ilgili sahte teorileri için 1980 li yıllardan sonra kriz yaşamaya başladı ve camilerden destek arayışına girdi. Hiç bir dönemde Mikra Asiada Kemalist generalerin inşa ettiği camiler gibi bu kadar çok ve bu kadar çirkin cami inşa edilmedi. İlk yıllarında azınlık, darbeci bir grup olarak ortaya çıkan Kemalizm kendisini yine Gazi olarak yeniledi. Çok az kişinin katıldığı, göstermelik "Erzurum ve Sivas Kongrelerine" katıldığı yıllarda olduğu gibi.

Kuran ı Kerim (kuranın rolü bu değildir) veya Kemalın resim ve heykelleri tek başlarına bir ulusu yaratamaz. Ancak Totaliter katletme ideolojileri üretebilir. Her insan için doğal olan kutsal değerlerin arayışını çarpıtmayı, canı bir din anlayışına dönüştürmeyi başarır. Bu din değil bir cinayet ideolojisidir.

Teknik melez (hibrit) olarak nitelendirdiğim Türk ulusu deneyinin Kemalizm ile devlet tarafından manipule edilen İslam arasındaki canbazlığını, Omeros Odisia adlı eserinde Sirines (deniz kızı) görüntüsünde olsa Skila ile Harivdi (efsanevi deniz canavarları) ile Odisea arasında geçenler ile en iyi şekilde tasvir eder.

Mikra Asia halkları yeni yüzyılın başlarında Sirinesler (deniz kızı) tarafından sürüklenmeden kendi İtakilerini (İtaki bir adadır) aramaya başladılar. İşte Yaşar Kemal, Orhan Pamuk, bu halkların Skila ile Harivdi arasından İtakiye doğru ilerleyişlerini kitap haline getirebilir yeni bağımsızlık mücadelesi sergileyen edebi eserler yazabilirler. Geciktirler ve halen gecikiyorlar. Yılmaz Güney, Eduardo Galeano ve Garcia Mar-

kesin Güney Amerika yerli otokton halkları için yaptığı gibi Kemalist yamyamlığın barbar yıllarında bunu belgeleyen filmler çevirdi.

Mikra Asia ile Mezopotamia günümüze kadar gelen tarihi sürecinde, ahlaki kurallardan yoksun ittifaklar sayesinde birçok kez diğer dünya ülkelerinin bilgisizlikten kurtulma dönemleri olan Rönesans, Halkların Baharı gibi akımların haricinde bırakıldı. Bu gün dünyanın gelişmelerden mahrum kalan bir bölgesini temsil eder. Hios (Sakız) adasında 1822 yılında gerçekleşen kıyım olayları - katliamların aynuları Kürt halkına uygulandı, bir taraftan Kürdia yöresini kana bularken diğer taraftan da Kürt Rönesansı girişimi önlendi.

1400 yılından önceki yıllarda, Mezopotamia halkları olan İran, Karaman, Ermenistan, Gürcistan, Trabzonun Komninosların bir ittifakı ve Avrupanın yeniden doğuşu –Rönesans akımlarını ifade eden Trabzonlu Visarion, zengin ve medeni bir yörenin Osmanlı ortaçağına girişine mani olamadı. Sermaye ve zenginlik birikimi.

Bir avuç Osmanlı maceraperesti dikkatsizlik ile yetersizliklerden faydalandı. Onlar için, mal ve paranın toplanıp çoğalması ve birikimi için gerekli kaynak sadece Soygunculuk idi. Bu gelişme bu tarihi yöreye çok pahalıya mal oldu ve halen de öyle devam etmektedir.

Avrupada kurulan şehir – devlet statüsünün tam aksine bu yörede şehirler tahrip edildi.

Tücarların, burjuvaların, sanayicilerin yerine soyguncular, başı bozuk gruplar ile paşalar hakim oldu. Daha sonraki yıllarda Fransanın Sevr ile İsviçrenin Lozan kentinde İngiliz, Fransız, İtalyan ve Amerikalıların yeri yoktu. Geçen yüzyılın başlangıcında halklar kendilerine has özgü bir anlaşma arzu ediyordu.

Amed, Trabzon, Lefkosia, İstanbul, Erzurum, İzmir Amasya, Rodos Anlaşması.

Halkların arasında uyum sağlayan, din, tarih, coğrafya ve insanlarına saygılı olan bir anlaşma metni.

Lozanda, tarihin günümüze kadar olan sürecinde yazılan en ahlaksızca ve en emperyalist anlaşma metni imzalandı. Ulus yaratmadan söz ederken o güne kadar yapılan soykırımlar yasallaştırıldı ve daha sonra yapılacak olan soykırımların temeli atıldı.

Yeni asrın başlangıcında, Mikra Asia yöresinin otokton halkları için beklenen yeniden doğuş, Rönesans, Eşitlik, Hürriyet, Barış, Kardeşlik, Uyumluluk, Hayırseverlik, İnanç gibi değer ve ideolojileri ön plana çıkarmaktır. Hümanizm, birliktenlik, yaşam tarzları, gibi kelime ve duygular bir asır boyu yörede yoktu.

Anadoluda beklenen bağımsızlık herşeyden önce bellek ihtilalidir.

Tüm Mikra Asia halkları ilk etapta belleğine, gerçek belleğine sahip çıkmak, tarihi itibarlarının iade edilerek, yalanlara değil gerçeklere dayanan yeniden bir yapılandırılma temelini atılmasını arzu etmektedir. Kelimenin tam anlamı ile Yunanca dilinde gerçek kelimesinin karşılığı olan “Alithia”nın anlamı ile.

Ulusların yeniden doğması, halkların baharının öncü bir ifade tarzı da Muses”lerden (mitolojideki sanat perileri) adını alan Musikidir (müzik). Dünya tarihindeki bağımsızlık mücadelelerinin aldığı isimler haricinde, Mikra Asiada yaşanacak olan bağımsızlık mücadelesi Musikinin tekrar geri gelmesi ile Musiki adını alacaktır. Bunu İstanbulda, yeni çıkan halk musikisi çalan orkesraların tek başlarına, ayrı ayrı veya hep birlikte yeni bir Mikra Asia Melodisi uyarlamaları ile elde edilen özgün, yeni, otantik bir Mikra Asia osmosu ve bestesi ile açıkça götürürüz.

Pontusta bu gün yeniden doğuş süreci antik çağlardan kalma Pontus kimliğinin senbolü haline gelen iki törenle ifade edilir. Günümüzde en önde gelen, en göze çarpan iki şey. Lira (kemençe) “ta tragodias” ve Horon. Bu arkaik kelimeler asırlar boyu yaşayan dinsel törenlerin geri dönen sembolleridir. Orfeas, Eshilos, Evripides, Sofoklis aynı kelimeleri ve aynı isimler kullanıyordu.

Pontusun Atinasında kırk kuşak önce yaşayan dedelerimiz, Trabzonda, Giresunda, Samsunda, Sinopta aynı kelimeleri ve aynı isimler kullanıyordu. Bu gün tarihi Pontusun genç nesilleri de aynı kelimeleri kullanıyor. Bu insanlık tarihinin, ender güzel, duygulu ve çok çarpıcı anlarından biri olarak tanımlanabilir. Pontusta, Türkçülüğü zorla kabul ettirmek için Hristiyan Pontusluların doğal olarak katledilmesi kafi değildi. Kemalist rejim asırlardan beri bu yörede barışçı, uyumlu zamanla Yunan özelliklerini, ifade ve bilincini taşıyan güçlü ve zengin bir medeniyet merkezi oluştuğunu biliyordu. Bu gerçeğin idrakında olan Ankaranın ırkçı kurulu düzeni büyük sayıda islamlaştırılmış Pontus nüfusunun bu kültürün etkisinde olmasından huzursuzdu. Pontusta tezgahlanması düşünülen kültürel soykırım planının özenli, iyi işlenmiş, kararlı ve sonuç alıcı olması gerekiyordu.

Pontos ve Pontuslu adı doksan sene süresince tarihten, coğrafyadan, sosyal ve siyasi hayattan silinmeye çalışıldı. Stravon”un vatanının tarih ve coğrafyasını hükümsüz kılmaya, lavetmeye kalkışmak daha da büyük bir suçtur. Laz, Çerkez, Gürcü tanımlamaları kabul gördü, belki de mahsus öne sürüldü fakat Pontuslu tanımlaması Kemalistlerin sürekli şiddetli tepkilerine neden oldu. Rum kelimesinde de olduğu gibi. Rum

sadece Bizans Roma kültürünün kültürel ve siyasi kimliği değildir. Yani Romania”nın. İki ulus, iki medeniyet, Yunan ve Yunanlaşmış Romalıların tarihinde yaşanmış en büyük ve derin özdeşleşme durumudur. Bilindiği gibi bu başarı Yunanlı aydınlara aittir. Plutarhos’un “Paralel Ömürler” adlı kitabında da ifade edilmiştir. Pontusta yaşayan Pontuslular şarkılarında belirttikleri gibi Rum, Yunanlı “Trantelines” dir.

Pontusta 1923 yılından sonra hiç bir ırkçı, sömürgeci idare şekilinde rastlanmayan sistemli kültürel bir soykırım siyaseti uygulanmıştır. Avrupa ve Dünya kültürüne büyük katkısı olan arkaik, otokton bir uygarlık hedef alındı.

1916-1922 yıllarında uygulanan demografik uyum bozma, yeniden dağıtma ve yerleştirme metodları, İslamlaştırılmış Pontus toplumlarının bütünlüğü ve birliğini sağlamak amacı ile tekrarlanmıştır. Yeniden yerleştirme usulleri Pontusluların “Kurdia’ya” (Kürdistana), İmvrosa (Bozcaada), işgal altında olan kuzey Kıbrıs’a yerleşmesini sağladı. Bundan dolayı İmvros adası Ege denizinde en çok inek besleyen adasıdır.

Pontusun, Pontusuzlaşması için kullanılan en önemli ve sonuç veren silahlardan biri de bütünlüğü dağıtma ve toplumları küçültme aracılığı ile fakirlik ve az gelişmişlik durumunu yaratmaktı. Pontusluların büyük bir nüfusu Anadolu’nun çeşitli şehirlerine, İstanbul’a, Avrupaya göç etti ve böylece geniş çaplı yeni bir coğrafyada Hristiyan ve Müslüman Pontus Diasporasını yarattı.

Pontusluların Pontusu terk etme siyasetinde hesaba katılması gereken bir diğer unsur da Balkan ülkeleri ve Kafkasyadan programlı ve sistemli olarak getirilen nüfustur.

Kemalist ırkçı topluluk 1923 yılına kadar sürdürdüğü Pontusluları tamamı ile yok etme hedefini sonraki dönemlerde de terketmedi. Koşulların elverdiği her durumda demografik doğal azalmaların gerçekleştirilmesi görüşünde kanaatinde idiler. İşte bundan dolayı son yıllarda Kürt bağımsızlık hareketinin gerilla çatışmalarında Kürdiaya yerleştirilen Türk katliam – kırım evlerinin yeni eti Pontus gençleri oldu Pontus kadınlarının, annelerinin, ablalarının toplu tepkisi bu pislik ve adi siyasetin geniş alana yayılmasını ve kitlesel toplum hareketine dönüşmesini önledi. Bu durum Mikra Asia ve Mezopotamianın iki otokton halkı arasında kanlı derin bir uçurum yaratmayı başardı. Osmanlı siyasetinin bilinen ögesi, tarzı Bölerek – yönetme.

Pontusluları siyasi olarak azaltma, yok etme, dağıtma çabaları, Pontusluların Mikra Asia geniş yöresinde en yüksek doğum oranlarına sahip olma engeline çarpmıştır.

Kuzey Kıbrıs ve Kürdia, dünya çapında görülmemiş bir oranda bir yörenin askerleştirilmesi, militarizasyon halini yaşarken, Pontus iktidarının, devletin, polisin her türlü kültürel organizasyon ve mekanizmaların, siyasi gizli güç odaklarının yoğunluğunu yaşıyordu. Pontusu denetleme çarkları yöreyi Anadolunun en büyük şiddet yükünün birikimini taşıyan yeri haline getirdi. Bir zamanların tarihi kültürel medeni sanayisi bu gün ölüm sanayisine dönüştü. Bu ölüm sanayisinin mağdurları İtalyan Katolik din adamı Andrea Santoro ile Ermeni asıllı gazeteci Hrant Dink oldu.

Birinci cinayet Pontusta yaşayan, faaliyet gösteren, devletin resmi idarecileri tarafından yönetildi ve Allah adına işlendi. Her iki cinayeti işleyen kişiler, Pontus yöresinde yetişmiş az gelişmişliğin ve bahsettiğimiz çarkların ürünü, genç ve işsiz kişilerdi.

Bilindiği gibi katiller, hırsızlar, caniler suçu işledikten sonra arta kalan ömürlerinde kronik sinir buhranlarına kapılır, kabus ve hayaletler görür. Pontus günümüzde, Ankaranın ırkçı düzenine karşı buna benzer devamlılığı olan toplumsal sarsıntılara bağlı oluşan ruh durumu, delilik ve cinnetlerin kışkırtıcı, tahrik edici alanını teşkil eder.

İşte Pontusta 1960-70 li yıllarda yaşanan büyük toplumsal olayların arkasında Mitridatların, Komninosların ve Pontus Krallığının dirilişi hayaletlerini gördüler.

Amasya katliamı Mahkemesinden birkaç yıl sonra Fatça katliamı mahkemesi şehrin Komunasına aynı suçlamayı yöneltti. Bu Katliam Mahkemelerine İstiklal mahkemeleri adı verildi².

Pontusluların ekonomik, seçkin ve aydın kişilerinin idam edilmesi ile Amasyada 1921 yılının Eylül ayında açılışı yapıldı. Yer sembolik, faaliyet ise kötü niyetli şeytanca idi. Bu yörenin insanları olan Mitridatların, Stravonun ruhunu katletmeyi hedefliyordu. Daha ileriki yıllarda yamyam biçiminde ölüm abidesi Kemal'in bir anıtını diktiler. Ali Paşanın 1800 yılında Yanena şehrinde ArnavutTürkü olan oğlunun heykeli gibi³.

Amasyadan sonra kötülükler, felaketler devam etti. Tüm Mikra Asia hatta İstanbul Dünyanın en barbar hapisaneleri, toplama kampları, Mahkeme – katliam- kıyım – merkezleri ile dolup taşıtı.

Trabzonlu müslüman bir talebenin Atinadan İstanbul'a yaptığı sevgi yolculuğu, Türk devletinin kurulu düzenine, Pontus Krallığının yeniden dirilişi ve hayaleti psikozunu yaşatmaya kafi geldi. Bundan dolayı talebe gülünç bir yargılanmadan sonra 90 gün Redestos ta (Tekirdağ) hapis yattı. Birleşmiş Milletlerin İnsan Hakları Komisyonuna yaptığımız girişim neticesinde apar topar serbest bırakıldı. Bu şekilde kendi

vatanlarında sesizce Pontuslu kadını, çocuk, genç, ihtiyar ve bebekleri katletme döneminin artık sona erdiğini vurguladık.

Pontusta Pontusluluk doksan yılı aşkın süre zarfında yani 32.850 gün boyunca sadece darbe değil her türlü şiddet, ırkçılık alevleri ile boğuşmasına rağmen halen dim dik ayakta halen ölmemiştir.

Pontus, Avrupanın, Amerikanın, Rusyanın hatta Yunanistanda yaşayan Pontusluların dayanışmasından yoksun bir halde doksan yıl boyunca ablukaya alınmış, kuşatılmış, hapis ve harp durumları yaşamış olmasına rağmen dayanmıştır. Kendi yağı ile kavrulmuş, mevcudiyetini koruma ve özsavunma biçim ve yöntemlerini bulmuştur.

Kemalist düzenin kurguladığı Genel Kültürel soykırım operasyonu başarısızlığa uğradı. Tıpkı 1916-1923 yıllarında doğal katletme, genel imha operasyonunun başarısızlığa uğradığı gibi.

Bu uluslararası düzeyde siyasi ve bilimsel bir paradigma teşkil eder. Herhangi başka bir kimlik bu şartlarda yok olurdu. Bu kimlik geçici, yapay, icat edilmiş veya konjonktürel, rastlantı eseri başı bozuk topluluk veya orduların veya sahte kişiliklerin yarattığı bir kimlik değildi. Yörenin tarihinde temeli olan, yöre ile yoğrulmuş arkaik bir kimlikti.

Meşhur Etnolog (ulus bilimci) Levi Strauss'un Pontusu hiç ziyaret etmemesi, Etnoloji ve Antropoloji bilimi için büyük kayıp ve eksiklik-tir. Tarihin büyük medeniyetlerine ait Etnik grupların kimliği, özgünlüğü hakkında bir çok önemli değerlendirmelerde bulunacaktı. Onun haricinde başka bilim adamları değerlendirmelerde bulundular "Antik Yunanlıların haleflerini, soyunu görmek isterseniz Pontusu ziyaret edin" sonucuna vardılar.

Bu nitelikçe üstün medeniyet 1980 yılından sonra mevcudiyetini koruma, özsavunma ve katakomb (yeraltı sığınakları) larda saklanma durumundan korka korka çıkmaya, Mikra Asia ve Avrupanın Tarih ve coğrafyasına yeniden dönüş yaparak kendini göstermeye başladı.

1980 yılının son aylarında Avrupanın bir şehrinde buluşup sohbet ettiğim Pontuslu bir Hoca, Pontus lisanında "Telo ta pediam na matane Elinika" (çocuklarımın Yunanca öğrenmesini istiyorum) dedi. Sonra da "Alla prosekson ekes kofne" (Dikkat et orda kesiyorlar) yani bıçakla katlediyorlar diye ilave etti.

Etnoloji bilimi, Pontus kimliğinin kültürel, etik ve etnik örgütlenmesi ve düzenlenmesi için gözle görülebilen çok yönlü, karmaşık son derece komplike olan, düzeltme ve güncelleştirme için gerekli araştırma alanını anlayabilecek güçtedir. Çünkü bu kimlik maruz kaldığı zorunlu kültürel soykırım, aşırı düşmanca şiddet koşullarına rağmen kendini

korudu amma acaba günümüzde hangi düzeyde yeniden doğabilir yenilenebilir?

Bellek bu araştırmanın birinci alanını teşkil eder. Tarihi Pontusta yaşayan Pontuslular Hristiyan Pontusluların da yaptığı gibi 1980 yılından itibaren ilk dönemler de ağır ağır başlayıp sonra daha süratli bir şekilde belleklerini yeniden gözden geçirmeye, soruşturmaya, bulmaya ve yapılandırmaya başladılar. Pontuslular için Bellek konusu kendilerine üstünlük, nitelik yönünden daha yeterlilik sağlayan bir husus. Türk devleti zayıf hafızası, zayıf belleği ile tanınır. Esasında bellekten mahrum bir devlettir. Bunca yıl, yüzlerce yıl geçmiş olmasına rağmen yer adlarını bile halka kabul ettirememiştir. Belleği olmayan devletler, oluşumlar, ulus yaratma süreci (etnogenesis) gerçekleştiremezler.

“Kürtler dağlı Türktür”, “Pontuslular Orta Asyadan geldi”, “Omeros Türktür” cinsinden yalancı bilimsel kaplamalarla donatılan ucuz propagandalar gülünç olarak nitelense bile malesef siyasal biçimlendirmeler ile etnik kimlikler oluşturmaktan ziyade bir dolu kanın akmasına sebep olan deyişlerdir. Binlerce yıl güçlü ve zengin olarak varlığını sürdüren ve sürekliliği olan Pontus belleği ile asla kıyaslanamazlar. Türk belleğinin en büyük günahı ve boşluğu Devamsızlığı, Süreksizliğidir.

Trabzon, Of, Sürmene, Tonya, Maçuka, Kerasunta, Sinop, İstanbul, Avrupa da yaşayan Pontuslular, kendileri için Tarihin 1461 yılında Trabzonun işgali, son Komminosların vahşice öldürülmesi veya 1923 yılında Kemalist Diktatoria ile başladığını kabul edemez. Tarihi sürecininin, insanlığa yararlı olan parlak, şerefli bölümünü silip atamaz. Uygarlık merkezi olduğu yılları silip, cinayeti, marjinalleşmeyi seçemez.

Araştırmanın ikinci alanı bir kimliği ele geçirmek veya icat etmek alanıdır. Pontuslular için bir etnik kimlik yaratma çabası ve sıkıntısı içinde olan Türk devletinin Kemalist veya Kemalist-islam formülü bu çabalara odaklanırken esas olan başlangıç noktasının değişik olduğunu unuttur. Bu sorunda, Yunan ırkının doğuşu aşamasında olduğu gibi icatlara gerek yoktur. Başka yörelerin, başka kimliklerin, başka ulusların kimliklerine sahip çıkmaya gerek yok. Hele hele çalmaya hiç gerek yok. Asırlar boyu var olan zengin bir kimliğin çocuklarıdır, devam edicileridir. Kurulma süreci mitolojiden başlar. Birbirini izleyen ilavelerle billurlaşır. Klasik yıllarda Elinikes - Polis - Krati (Yunan – şehir- devlet) sistemi ile şekillendi, Mitridatların Elinistik dönemindeki tarihlerde ilkel ordulara sahip Roma askerlerine direniş gösterdi.

Bu Yunanlıların, Roma imparatorluğuna karşı son direnişi idi. Bundan dolayı Evpator Mitridat, Arhelaos ile birlikte Platonun (Eflatun)

heykelini Akademiye dikince⁴ Silas onu yıktı. O dönem Trabzon imparatorluğu yıllarına aitti.

“Otan i polis para pasis shedon ğis edoksazeto” (Şehrin, tüm dünyanın itibarını kazandığı dönemlerde).

Ulus yaratma sürecinde diğer unsurlar arasında simgeler konumu güçlüdür. En güçlü simgelerin arasında isim baş köşede yer alır. İslamlaştırılmış Pontusluların isimlerine tekrar sahip olma sürecinde Türkçe isimlerden çok daha güçlü olan efsaneler, mitler, simgeler vardır. Pontusluların geçmiş zamandan kalma Pontus efsaneleri ile yeniden buluşma döneminde bu mitlerin Asya kökenli Turancı mitlerden çok daha etkileyici, tesirli, gerçekçi, düşsel, harikulade ve aynı zamanda kendilerine bildik tanıdık ve yakın olduğunu keşfediyorlar. Elen (Yunan) mitolojisi sadece Pontuslular, Giritliler, Peloponesliler, Makedonyalılar ve Kıbrıslılar için değil diğer uluslar ve diğer halklar için de son derece çekicidir. Birçok ulus özellikle aydın zümreleri arasından birçok kişi kendilerini Elen diye tanımlar ve manevi vatanlarının Elen toprakları olduğunu iddia eder.

Elen mitolojisinin ışık saçan eşsiz parlaklığını ve çekiciliğini katletmek kişilere kültür alanında bir yükselme sağlamadığı gibi tam aksine onların barbarlaşmasını sağlar.

Türk devleti çok biçimli mekanizmaları ile doksan yıl boyunca İslamlaştırılmış Pontuslulara sistemli bir şekilde hakaretimiz etiketler yakıştırdı. Budala, aptal, saf, barbar, aşiret, Anonim, ismi olmayan... Hollywood filmleri bile Kızılderili kabilelerinin yaşadığı şekli ve çadırları bu denli aşağılamadı. Türkiye Dış İşleri Bakanlığının bu gün bile web sayfasında yürüttüğü sistemli, ırkçı propagandaya rağmen Pontuslular hiç bir şekilde Türk asıllı olduklarına inanmadı ve bunu kabul etmediler. Tam tersi daim olarak tarihi kökenlerinden kaynaklanan üstünlüklerini hep hissettiler “Emis apo emas peromen apatunus kı peromen” derler (Biz bizden alırsız bunlardan almayız) yani Türklerle evlenmezler. Bu sözler Pontusa giden Yunanlı ziyaretçilerin sorularına cevap veren Pontuslu bir anneye aittir.

Son yıllarda gözlenen tarihi ve genel görünümleri ile kendilerini tanımlamaları ve bulmaları süreci, kimlikleri ile ilgili gurur duymalarına yol açmaktadır.

Pontus Rum medeniyetine ve toplumuna ait oldukları için gurur duyarlar.

Güçlü kültürel faaliyetleri ve zamanın yarattığı tarihi bir gerçekliliği kökünden kazımak, gömmek çok zordur. O her zaman tekrar tekrar

ortaya, açığa çıkar. Pontus hiç bir zaman Türkistan olmadı. Kemalistler bile aslında buna hiç inanmadı bundan dolayı Karadeniz – Mavri Talasa ya tahammül gösterdi. Stravon bu denize Melani yani Kara derdi. Pontus aynı Gökyüzü gibi dünyanın yaratılışındaki belirleyici parçalardan biridir. Pontus Yunancada Deniz demektir. Pontuslular “enalon yenos” deniz soyudur. Bir yöreye yerleşmiş olan bir halk ve medeniyettir. Göçebe değildir. Yörük Türkleri gibi düzensiz bir kavim değildir. Sicilyanın Akrağanda yöresinden olan Filozof Embedoklisin dediği gibi, tüm Yunanlılar çadırlara değil ebediyete uzanan aile ocaklarına sahiptirler.

İlgi alanları Bozkırların kurtları değil, İneklerin kutsallığı, temiz kalpliliği üretkenliği ile ilgilidir.

İslamlaştırılmış Pontuslular acaba neden daha önce değil de son on yıllarda devlet ve diğer uluslara oranla, belleklerini yeniden elde etme, kimliklerini düzeltme ve ilerleme yörüngesine girdi? Asıl sebep Siyasi Planın krize girmesi ve aşamalı olarak zayıflamasıdır. Kemalist ırkçı yapılandırmanın geçirdiği iç ve dış bunalım ile geopolitik coğrafi zorluklardır.

Sözde Türk omojen etnisitesini kanla dayatma teşebüsü gerçekleştirilemedi.

Kemalin “Ne mutlu türküm diyene” özdeyişi ancak alay konusu olabilir, gülüşlere sebep olur. Kemalist - islam sentezinin islamla sarılarak ambalaj edilmesi Erdoğan tarzı yorumu uç noktalara vardı. Mikrasia Türklüğünü üretmek, korumak ve kurtarmak için yetersiz kaldı. Bu tez Orta Asyada gerçekleştirilebilirdi amma Mikrasiada mümkün olmadı.

Batının, Sovyet Rusyasına karşı, koruyucu engel, siper durumunda olan Jeopolitik coğrafi yer üstünlüğü, iç işlerinde ve çevresinde işlenen cinayetleri cezasız bırakan Türk mezbaalarından dolayı üstünlüğünü kaybeden bir arazi durumuna geldi. Kirli mütefik, geopolitik olarak öksüz kaldı. Sürekli olarak devam eden kesimler etrafa müdafası olmayacak kadar pis kokular saçtı. Yeni Osmanlı vizyonu genel olarak pek çekici değildir. Günümüzde hiç kimse geniş yöreyi geri bırakan Osmanlı ortaçağına, Osmanlı barbarlığına geri dönmeyi arzu etmez. Bundan dolayı Doğuda hatta Balkanlarda dahi hatırı sayılır konuşmacılar ile görüşmelerden yoksundur.

İç işlerinde özellikle dayanıklılığı yoktur, gücünü yitirmiştir. Bunun dış uzantıları tahrik edicidir ve büyük çelişkilere yol açar. Bosnalılara, Türkarnavutlarına, Paşalara, Enver Paşaya, El Kaideye, ve efsanevi Ergenekona geri dönüştür. Enver Paşanın sonu malumdur. Jeopolitik kimsesizlik, Jeokültürel öksüzlük ile birliktenlik içindedir el ele gider-

ler. Avrupa, Asya, İslam, Arap dünyası Jeokültürel yörüngesine adapte olmak hem sorunlu hem çok zor hatta olanaksız gibidir. Jeokültürel kriz, Anadolu içindeki üst seviyelere ulaşan Türk kimliği arayışını daha da bilemiş kötüleştirmiştir. Çok boyutlu kriz bir yandan iç dinamiklerin ilişkilerini, güç oranlarını diğer yandan ise dış ilişkileri ve dengeleri tahrik eder Balkanlar, Anadolu'lular, İslam, Otokton yerli halklar.

Bu Tarihi çelişkilerin birikiminden kaynaklanan tahrikler sonucu ve Mikra Asia yöresinin demokrasileşme sürecinin açılımında Ksenofonun Karduhos diye hitap ettiği antik tarihi bir halk olan Kürtler katalitik bir güç teşkil etmiştir. Osmanlıların eskiden kullandığı kılıçlar şimdi özgürlük bağımsızlık hareketinin melekleri durumundadır. Maalesef 90 yıllık bir gecikme ile.

Günümüz ilişkilerinde mazide uygulanan siyasetlerin devamının ve tekrarlanması mümkün olmadığı aşıkardır. 1920-1922, 1922-2000 yılları arasında otokton halkların soykırımı ve ulus kimliklerini katletme imkanlarının çok müsait olduğunu görürüz.

Güç oranlarının değişmesi etnik toplulukların canlanmasını, gerçekleri kavrar anlar duruma gelmesini, kendilerini göstermeye, güncellenmeye, çoğalmaya aynı zamanda kültürel, sosyal, ekonomi, kurumsal yapılandırmada yer bulmaya yönlendirir.

“Karduhoslar – Kürtlerin kendi ana dillerinin eğitimini alması durumunda bizlerin de ana lisanımızı bilme hakkımız var”.

“Eğer Kürtler siyasi özgürlük, kendi kendini idare etme talebinde ise, biz de Trabzon İmparatorluğunun varisleriyiz”.

Bu söylemler, yeni şekillenen durumda etnik topluluklar arasında rekabet ve kendilerini tayin etme çerçevesinde, düşünce ve beklentilerini ifade eden söylemlerden sadece birkaçı.

Bu eğilimler zamanla artacak, toplumsal bütünlerin örgütleniş biçimlerine paralel ve birleşme projeleri oluşturacak.

Gündem yeni Polikentrik (çok merkezli) Kurumsal Mimari şekildir. 1990 yılı başlangıcında Anadolunun İberya yarımadasında olduğu gibi İspanyolaştırılmasını teklif etmişim.

Güç oranlarının değişmesi ekonomik denge ve ekonomik koalisyonların da değişmesine sebep olur. Orta Anadoludaki iş adamlarının, girişimcilerin İslam aracılığı ile zenginleştirilmeleri refah düzeylerinin üst seviyelere taşınması çok belirgin olan bir eğilimdir. Anadolunun Protestanları. Bana göre bu halkın iş alanındaki yükselmesi İslam haricinde daha ziyade Kapadokyalı olmasından kaynaklanıyor. Kemalist ulus

ve ekonomi prototipi, anlayışı Pontusun, Lazların, Kürtlerin, ve çevre halklarının geri kalmışlığı ile özdeşleşmiştir.

Benim, Birleşmiş Milletler binasında 1986 yılının Mart ayında Kürt halkı ile ilgili yaptığım tarihi ve güncel konuşmam, sömürülen Kürt halkının Türkiyenin başka yörelerindeki ve merkezindeki diğer halklarla ilişkili olarak onların geri kalmışlığına odaklandı. Tarihte konu ile ilgili bir ilk teşkil eden bu konuşmam bütün dünyanın dikkatini çekti. Türkiyedeki kurulu düzenin şahsıma karşı yamyamlık içeren içgüdüsel tepkilerine neden oldu. Yunanistan meclisinde 19 Mayıs gününü Pontus soykırımını anma günü olarak kabul ettirme başarısını göstermem onları pratikte beni yok etme yollarını aramaya itti. Başaramadılar çünkü herkesin bildiği gibi ben Pontusun Allahu ve Azizlerinin koruması altındayım.

Mikrasiada bulunan tarihi vatanların günümüzdeki az gelişmişliği, fakirliği, çağdaşlarının düzeyine ulaşamaması bunun otokton halklar için bir yok etme aracı olarak kullanılması Türkiyedeki kurulu düzen için bumeranga dönüşmüştür. Çevre bölgesel halkları artık yeni bir ekonomi coğrafyası talep etmektedir. Bu yörelerin yükselen sesi sadece ekonomik, sosyal talepler değil ulusal ve etnik özelliklere sahip taleplerdir. Bu az gelişmişlik şartları dahilinde kimliklerine tekrar kavuşma sürecinde Tekrar Pontuslaşma, Kürtleşme, Kapadokyalılık vs istemi ile ekonomik gelirlere ve kurumlara ulaşma stratejisini güderler. Bu yeni bir siyaset ve ekonomi coğrafyası için gereken aracı teşkil eder.

Geçen yüzyılda Pontus yöresinde, güçlü, bağımsız, kendine yeterli bir ekonomi yaratacak herhangi bir girişimcilik faaliyeti Kemalist idare tarafından şiddet, kaba kuvvet ile karşılanırdı. Çevre birikim yörüngesinde hareket eden Pontuslu girişimciler, şüphe çekti, terörize edildi, kovuldu hatta yok edildi. Pontusun siyaseten denetlenebilmesi için ekonomik olarak zayıf olması gerekiyordu. Bu güne kadar işsiz olan genç nesiller çareyi göçe "Ksenitian" Gurbete gitmekte yada devletin veya derin devletin katil üreten mekanizmalarına katılmakta buldu. Bu prototip artık çöktü. Müşterisi bitti.

Pontusluların belleklerinde vatanlarının refah ve zenginlik içinde olan merkezi bir yörede olduğu kaydedilmiştir. Pontus, Ankaranın fakir bir mahallesi değil Dünyanın merkezidir.

İslamlaştırılmış Pontusluların tekrar Pontus kimliğini geri alma çabalarını besleyen ikinci bir faktörde yöresel boyuttur. Küreselleşmenin özelliği, tüm dünyanın güçlü bir omojenleşme eğilimine girmesi ve bu-

nun sonucunda yörelerin krize girmesidir Küreselleşmede aynı zamanda yörelerin geriye dönüş eğilimleri de vardır.

İki kutupluluğun bitmesi ve İpek yolunun açılması Pontusta merkezîyeti ve yöresel güzelliğın geri alınması istemine yol açtı. Tarihte özellikle Komninosların imparatorluğu döneminde, merkezîyet ve yöresel güzellik büyük bir medenîyetin refah ve gelişimine katkıda bulunan başlıca öğelerdir.

Yöresel boyut, üretim, ekonomi, maddî manevî kültür olarak, Adı Korunmuş Ürünlerle, bir ticaret malının üretildiğî hangi ülkeye ait olduğunu gösteren belgelerle mimaride, Pontuslulukta, üslup ve tarzda, kimlikle geri gelir. Bir yörenin ruhu ise özdeşleşmeye, kendi kendini tayin etmeye ve ulus yaratma sürecine katalit tesiri yapar yani son derece etkilidir. Bu unsur, tarihi açıdan yoğun, tarihi, kültürel, estetik zenginliklerle temsil edilmiş yörelerde özellikle daha da güçlüdür katalitiktir.

Pontus tüm dünyada, bir Yörenin ruhunu biçimlendiren tanzim eden yoğun, üst düzey tarihi anıtlarla dolu olan bölgelerinden birini temsil eder. Tarihte Pontus ruhunun temel özeliğî, gerçeğî, asırlar boyu ve bu gün de Yunanlığıdır. Kemalist Uluskıyımı siyaseti işte bu nedenden dolayı yöreyi, yörenin ruhunu Ausviç - Cevzlik misali bir mimari kent düzenlemesi yıkımı ile katletmeye odaklandı. Hedef yörenin DNA sını temel alarak Pontusluların DNA sını değıştirmekti. Pontusta zamanla güzelden anlayan, beğenme yeteneğî üstün ve tam olan Pontusluların yerine çirkinlik ve Pontussuzluk hakim olmuştur. Dünyanın hiç bir yerinde tarihi yapıların mimarisine ve yörenin ruhuna yönelik bu kadar aşırı ve ölçüsüz şiddet davranışları uygulanmadı. Sinoptan Offa kadar her yerde yapı kalıntılarına yıkıntılara harabelere rastalamak mümkün. Trabzonun merkezinde güzel görünümü ile hayranlık uyandıran bir anıt olan Komninosların mezarları katledildi. Bütün bunlara rağmen Pontuslular "san tragudas" şarkı söyledikleri vakit hala bir ilahi gibi övgü, hayranlık ve özlem içinde güzel Trabzonu anımsarlar.

Küreselleşme çağında, yöresel geri dönüşü talep eden isimsiz anonim sermaye Pontus kimliğinin geri kazanma sürecini ikmal eden yardımcı bir güçtür. Pontusluların tekrar Pontuslu olmalarını sağlayan parametrelerden biri yörenin ruhudur. Yörenin ruhu geniş çevrede o denli güçlüdür ki orda yaşayıp Pontuslu olmamak mümkün değildir. Farklı tarihi dönemlerde Pontusa yerli olmayan başka coğrafyalardan getirilip yerleştirilen ahalide kimlik biçimlendirmesi ve farklılaşma çok belirgindir Pontus medenîyetinin bu ahalinin üzerindeki etkisinde aynı şekilde apaçık ortadadır. Küçük ve az sayıda yöreye yerleşmiş olan Türk

toplumları dahi bu medeniyetten etkilenmiştir. Yörenin ruhu, yerleşik halkın büyük bir kısmının bazı özelliklerini kaybettiği Pontus kimliğini geri alma arzusunun besler. Pontus lisanını konuşmamalarına rağmen kendilerini Pontuslu hissederler.

Yöreye dönüş süreci Mikasianın diğer tarihi yörelerinde de kimliklerin ne olduğunun tekrar belirlenme ihtiyacına yol açacaktır. Bu Kemalist-islam ırkçı tasarısının en büyük düşmanıdır. Yerli ekonomilerin, geleneksel çevre sistemlerinin küreselleşme süreci dahilinde kalkınmaya alternatif olarak tekrar hayata geri dönmesi, Pontusluların üretken belleklerinin tekrar gündeme gelmesini ve geri alma istemini kışkırtıyor. Sadece maddi, manevi ve kültür değerleri ile ilgili bilgi sahibi olmaları kafi değil, üretken bellekleri hakkında da bilgi sahibi olmaları gerekir. Kitabımda bu konudan Üretim Bilincine Sahip Olma Hakkı olarak söz ediyorum.

Bu çerçeve, kalkınma, refah ve zenginlik ekseninde kimliği geri alma yolu olarak ta öne çıkar. Bu bir halkın topluca varlık olarak kendisine kültürel ve etnik kimlik sağlayan yaratma ve üretim tarzıdır. Bu hussusta Pontuslular özellikle çok nitelikli ve zengindir. Tarihte usta adı ile özdeşleşmişlerdir. Dünya ustalarını ve eğitimcilerinin temsilcileridirler. Araplar, Persler (İran), Hindistanlılar, Mogollar Rumları Yunanlıları hep usta bildi. Timurleng Orta Asyaya birçok kişiyi beraberinde götürdü. Bu kişiler Orta Asyada bulunan birçok tarihi İslami, dini anıt ve eserleri yaratmış ve yerli halkı eğitmişlerdir. Dikkatli bir inceleme Pontustan Apuliaya ve Kalavriaya kadar olan coğrafyada usta isimlerinin Yunanlı ismi ile özdeşleşmiş olduğu sonucuna varır.

Pontus yöresinde Pontus kimliğinin itibarını yeniden canlandırmak için gereken tarihi yollar ile maddi manevi her türlü gereçler mevcuttur. Yörede tüm dünyada var olamayacak derecede, Kimlik, ulus yaratma yeniden geri alma işlemlerini kolaylaştıracak, ikmalini yapacak ve aynı zamanda tarihi yöreyi yeniden canlandırıp rönesans yaşatacak ilham kaynakları mevcuttur.

Pontus kimliğini düzeltme, yeniden canlandırmak yönünde yapılan tartışmalar ve karşılaşılan sorunlar din ayırımı problemine takılmaktadır. Din,ulus tayin etme süreçlerinde önemli bir rol oynar. Günümüzde, devlet tarafından birleşme kaynaşma sağlamak amacı ile üretilen kendine özgü bir model olan Türk İslam modeli ideolojisi, yerli otokton halkın gerçekleri kavrayıp anlar duruma gelmemesi için geçmişte olduğu gibi tekrar tekrar teklif edilir ve bir şekilde dayatılır. Bu tekrarlanma çeşitli yöntemlerle gerçekleştirilir. Öğretmenler, kamuda çalışanlar, din

adamları, gizli güç odakları, Finans, büyük iç ve dış kaynaklı ekonomi yönlendirmeleri gibi çeşitli şekillerde dayatılır.

Hedef şehirde ve kırsal alanda yaşayan nüfusun büyük bir kısmının sefalet yoksulluk koşulları içinde bırakmaktır. Hedef devlet ve derin devlet mekanizmalarının hatta silahlı kuvvetlerin bile kaba kuvvet kullanma seferberliğinde olmasıdır.

Yapay Türk kimliğini kurtama çabasında olan silahlı ve katı Türk İslam ideolojisi sisteminin tüm faaliyetlerine rağmen yörede farklı bir tarihi eyilim oluşmuştur. Kişisel ve toplumsal düzeyde ilk etapta ulus kimliği öne çıkarılır. Onyıllarca önce Kürt asıllı bir vatandaşa sorulduğu vakit evvela müslümanım derdi. Bu gün sorulduğunda önce Kürt sonra müslümanım der. Bu eyilim, devlet islam dayatması rolünün Güneyde Araplaşma ve Kuzeyde Türkleşme aracı olduğunu anlayan

Kürt vatandaşlarda daha güçlüdür. Bu gün geniş yörede öne çıkan tarihi eyilim İslam, Kürt, Pontus, Laz, Pomak, yarın ise Kritikos (Girit) “uluslarıdır”.

Alevi, Sunni, Şii gibi birçok islam mezhebinin varlığından, bu mezheplerin kendi aralarında oluşturduğu tarikat ve çekişmelerden dolayı devlet planlaması engellerle karşılaşır.

Pontus kimliğinin geri alınması süreci dini inanış ilkeleri ile bir karara bağlanamaz. Bu günlük yaşamlarının kimliklerinin bir parçasını teşkil eder. Müslüman, Kriptohristiyan, Laik veya Ateist olmaları Pontuslu olmak Rum olmak gerçeğini değiştirmez. “İmes Romii” derler. Müslüman olabilirler fakat yaşam tarzları ve davranışları Pontuslu gibidir. Yöre, zaman, güncellikleri, ortamları, belleklerindeki anılar o denli çok ve o denli güçlüdür ki adeta bütün varlıkları ile Pontusluluk saçarlar. Bu öğeler Pontusa aittir ve diğer müslüman topluluklarının öğelerinden çok farklıdır.

Etnik grupların ulus teşkil etmeleri için zaman içinde devinim stratejileri süreçlerinde var olan veya var olmayan somut nesne, işaret, an, simge, yer, belleklerini yapılandırma mekanları keşfedilir ve öne sürülür. Bu Yunan Ulusunun ve günümüzde Pontusta islamlaştırılmış Pontusluların yapılandırma yöntemi değildir. Yunan ulusu gibi bir ulus kendi yapılandırma ve var olma sürecinin bu denli bayağılaştırılmasına tahammül edemez. Türklerin “Atatürk” ü gibi bir Yunan Ataya ihtiyaçları yoktur.

Yunan etnik toplumundan çekip koparılarak bağlantısı kesilen İslamlaştırılmış Pontusluların anılarının yaşadığı yer Mekke, Kudüs, Asya, kurt gibi hayvan şekilleri veya ucuz kilimler değildir. Trabzonun,

Sinopun surları, kaleleri, Mitridatların mezarları, Komninosların Akropolisleri hatta Sumela manastırındır. Sumela manastırına her yıl sadece ülkenin dışından değil Pontustan da artan ziyaretçi gruplarından da bu bellidir.

Anılar, Pontus şehirlerinin Trabzonun, Kerasuntanın (Giresunun), Kotioranın (Ordunun) Tripolinin neoklasik yapılarındadır. Bu şehirlerin kimlikleri, yaşanmış olgulardan belleklerde kalan hatıraları, bu gün bile aynen isimlerini koruyacak kadar güçlüdür. Trabzonda ve diğer şehirlerde Diojenin, Stravonun, Arhelaosun, Evpator Mitridatın, Aleksios Komninosun isimlerini taşıyan yollar meydanlar yoktur. Ailesi ile birlikte, Fatihin acımasız şiddet ve vahşetine maruz kalan Trabzonun son imparatoru Davit Komninosun ismi hiç bir yerde geçmez. Davit'in ailesinin katliamı soykırımın başlangıç noktasıdır. Son Komninoslar bir mezar, bir simge, bir anıttan mahrum bırakılmışlardır. Pontus soykırımında katledilen 353.000 Pontuslu gibi. Aleksios Komninos da mezardan mahrum bırakılmıştır. İmparatorluğun başkentinde merkez bir yerde bulunan mezar anıtı planlanarak imha edilmiştir. Pontuslular, özellikle yeni nesiller bunların aracılığı ile belleklerini yeniden inşa etmeye başladılar. Şimdi sadece kalplerinde ve zihinlerinde bulundukları anılarını, şanlı atalarına ait anıtlarını tekrar inşa edecekleri vakit uzakta değildir.

Pontus şiirlerinde “sa trağudias” olarak ifade edilen Pontus anıları ve ekolojisi hep “Talasakria” deniz, dağ sırtlarına, “Rasia” Dağlara “Parharia” lardadır. Şarkı sözlerinde Asyanın çölleri, stepleri ile ilgili söylemler yer almaz, hep Pontusun tabii ve tarihi güzelliklerini anlatan ifadeler mevcuttur. Yıllar boyu toplum olarak yaşamları süresince alışkanlıklarına Dini veya Asyaya ait öğeler hakim olamamış hep Pontusluluk hakim olmuştur. Pontus toplumunun yaşam tarzının öne çıkan özellikli bir niteliği de dinden bağımsız olarak yaz aylarında düzenledikleri büyük Panayırlardır. Bu Panayırın göçmen olarak Almanya'ya çalışmaya giden Pontuslular tarafından orada kırsal alanda tekrar yaşatılması Türk devletinin resmi müdahalesine sebep olmuştur. Hedef Türkleştirme siyasetidir.

Pontusun her alanda Türkleştirilmesi vahşet haricinde son yıllarda bir çirkinlik, antiestetik, zevksizlik örneği olarak algılanmaktadır.

Trabzonun futbol takımı olan Trabzonsporun Pontus kimliği ile yakın ilgisi vardır ayrıca Pontus kimliğinin önemli kurumsal bir ifadesidir. Barcelona futbol takımının Katalan kimliği ile olan ilgisi gibi. Trabzonspor futbol takımının taraftarlarının farklı kimlik tayini, etnik

kimliği sadece takımın içinden ve Pontuslulardan değil dışarıdan da gelmektedir. İstanbul, Ankara futbol takımlarının taraftarları farklılıklarını belirtmek için onlara “Rumlar” diye haykırır. Kendi bünyelerindeki iç tayinleri takımın giydiği üniformalardan bellidir. Pontuslu kadın kimliğinin karakteristik özeliği olan, günlük giyiminde kullandığı çizgili önlük.

Etnoloji Biliminin, Pontusta yaptığı değişik kültür, kimlik araştırmaları ve çalışmalarında, zaman arayışlarında alelacele yaratılan, doğal olmayan, gerilimli sahte uluslarda olduğu gibi zorluklarla karşılaşmaz. İrkçı şiddet uygulamalarına maruz kalmış olmasına rağmen, öne çıkmış, günceliğini koruyan herkesin gözü önüne serili tarihi bir kimlik apaçık ortadadır. En çok ta Dügünlerde “Haran”, oyunlarda “Horon”, gastronomi ve ev eşyalarında öne çıkarlar. “Sa Halka” bakırlarda tüm dünya müzelerini süsleyen Klasik Elinistik yıllarının devamı olan antik küp, çanak ve vazolarda. İmal edildikleri, yaratıldıkları yer olan Pontusta, Pontusun müzelerinde, anıtlarının yakınında, sergilenmeleri yasaklanmıştır. Yöreye sadece ölüm anımsatan ırkçı, kin ve nefret anıtlarının müzeleri hakimdir.

İslamlaştırılmış Pontusluların Pontus kimliği bir musiki kimliği olan “Liran”, “Aggion”, “Horon”, “Ta tragudias” ile ifade edilir ve ile günceliğini korur. On yıllarca süren Türkleştirme çabaları boşa gitmiştir. Dans eden Pontusluların üniformalarına işlenen Türk bayrakları bu yenilgiyi, korkuyu, tedirginliği ve sıkıntılı çabaları göstergesidir. Pontus kimliğinin tekrar geri alınması ve güçlendirilmesi sürecinde Musiki başrolde dir. Liranın (Kemençe) etrafa saçtığı musiki Pontus bedeninin içine işler, ona tekrar can katar aynı zamanda tüm bir halkı canlandıracak güçtedir. Bir Müzik akımı aynı zamanda kültürel ve Etnik iletişim, söyleşi, kendi kendini tayin etmedir. Omojenleşmiş küreseleşmenin anonim sermayesine cevap olarak binlerce Lira çalan çalgıcılara, dans edenlere, imalatçılara, Lira imal eden imalathanelere, bir tarza, bir kimliğe dönüşür ve ifade edilir. Küreseleşmeye İslam Fundamentalizmi, kökten dincilik, Din ile değil Lira ile karşı koyarlar. Liranın nüfuz alanı sadece Pontus sınırları ile sınırlanmadı. Tüm Mikrasiaya, İstanbula yayıldı. Bu Pontusluluğun bir şekilde diğer Anadolu halklarını etkisi alanına almasıdır. Pontusta kimliğin geri alınması, kimliğin isyan etmesi, barışçı, lirik, ilham dolu, şiirsel ifadeler ve senboller aracılığı ile gelişir. Silahlarla, Kalasnikof silahları ile değil Liranın (Kemençe) silah olarak kullanılması ile gelişir. Buna Liranın ve Musikinin isyanı diyebiliriz.

Pontus ile Musiki ilişkisi sadece Pontus yöresinde değil diasporada

da, Pontusluların mizaçlarını ve özelliklerini ifade eden büyük ilgi çeken konuların başında gelir.

Pontus şarkıları, Pontus destanlarının kökeni ilk etapta Omerostan başlar sonra sırası ile Romania ve Bizansa varır. Türk işgalinden önce söylenen şarkıların ayrı bir güzeliği vardı. “Ola ta katra ida” (bütün kaleleri gördüm), “Epira Frangopula itan mayisa” (Bir Frenk kadını ile evlendim büyücü imiş).

İslamlaştırılmış Pontusluların, Söz sanatları, deyişleri anlatım, yöntemleri ile kendine özgü Lisanları, Dilleri günümüze değin halen Omeros sanat türünün özeliğine sahiptir. Bu tesbit bir araştırmacının küçük Pontuslu bir kız ile olan söyleyişinden de anlaşılır.

Araştırmacı sorar “Pos len to kiris ke tis manas” (Anne, babanın ismi nedir?) “is akui Ayşe is Muhamet” (biri Ayşe ismine dinler diğeri Muhamet).

Bu Omeros tarzı bir cevaptır. Omeros İliada destanında “to onoma tu akuye Ahileas” der (İsmi Ahileası dinler yani ismi Ahileastır)

Önümüzdeki yıllarda tüm dünyadaki Dilbilimciler ırkçı Kemalist devlete ceza verir gibi Uluslararası Kültürel Mirasın canlı anıtı olan bu lisanı coşku içinde çalışacaktır. Eski, antik Yunancaya en yakın olan ve halen konuşulan bir lisan. Böylece etik bir boşluk doldurulmuş olacak. Dünyaya medeniyeti öğreten, miyadını doldurmuş, ölmüş değil tam aksine diri, canlı Pontus dilini Uluslararası toplum koruyamadı.

Sizlere sadece, Yurt ve devlet işlerini düzenleme yürütme arzusunda olan politik Yunanlıları karakterize eden onun özellikli olduğunu ispat eden bir kelimeyi misal vermekle yetineceğim. Dilbilimciler buna benzer binlerce kelimeden söz edebilir.

“Sinceno” Bu kelime iki kişinin, siyasetçi, politik yönü olan iki kişinin buluşması, iletişimi, diyalogu anlamına gelir. Pontusta bugün Pontuslularla sohbet ederseniz “Sinceno” Pontusça konuşuyorum yani Rumca konuşuyorum dediklerini tesbit dersiniz.

Bundan dolayı Pontusta Pontus dilinin katledilmesi insanlığa karşı işlenen bir suçtur⁵.

Düne kadar katiller Türk Jandarmasının üniformasını giyiyordu. Erdoğan döneminin başlaması ile katillere mollalar da ilave edildi. Mollaların tehdit ifade eden faşist söylemi şudur “Bu lisanı katiyen konuşmayın Bu lisan Gavurların imansızların lisanıdır”.

İşte bu şekilde Omerosun, Platonun, Aristotelesin, Stravonun lisanının konuşmaya devam eden savunmasız küçük çocuklar terörize edildi. Bu, 1916-1923 yıllarında vuku bulan çocuk katliamının devamıdır.

Birleşmiş Milletlerin 2002 yılındaki Cenevrede düzenlenen toplantısında Uluslararası toplumun büyük bir çoğunluğu, Pontusta, Pontus lisanını koruma teklifimizi önlemeye teşebüs eden Türk diplomasisini aşağıladı, itibarını zedeledi ve küçümsedi.

Pontusluların Pontus kimliğini geri alma, kendini belirleme, saptama, eğilimi son yıllarda geopolitik değişimlerden dolayı bir hayli güçlendi. Avrupanın Anadoluya, Mikrasiaya doğru genişlemesi, açılım yapması yapay Türk kimliğini krize sürüklemekte ve müslüman Pontusluların kimliğini geri alma sürecinin şartlarını elverişli ve müsait kılmaktadır. Sadece Pontusa yerleşik olanların değil Avrupada yaşayan binlerce Pontuslu göçmenlerin de.

Türk kimliği krizi ve geopolitik öksüzlük çerçevesinde, daha önceleri Balkan veya Kafkas olan "Türk" Kazaklarda, Özbeklerde, Pakistanda, Araplarda arayış içinde olmasına rağmen akrabalık bağlarını zorlukla teşhis eder.

Pontuslular, yeni Avrupa düzeninde şekilenecek sentez ve geçişlerde (osmos), iletişimde, kimliklerinin Avrupa ile tekrar birleşme, iştirak etme fırsatında olduğunu fark etmekte. Pontus tarihi Avrupa tarihinin zengin bir bölümünü teşkil eder Avrupada birçok yer Pontus anısını taşır. Venedikten Romaya, Nürenbergten Parise.

Bu yöreler Hristiyan veya Müslüman Pontus ziyaretçilerini genel olarak da genç nesilleri kabul etmekte. Avrupanın genişleme süreci Trakya, Batı Mikrasia, İoniada yaşayan Balkan halkları nüfusunun büyük bir çoğunluğunun kimliklerinin de yeniden belirlenmesini etkiler.

İslamlaştırılmış Pontusluların, Pontus kimliği ile süratle tekrar bağlantı kurması Pontusu yaz aylarında ziyaret etmeye başlayan diaspora Pontusluları ile olan karşılaşmaları ile başladı. Bu rastlantı sonucunda dini ögenin mutlak bir değer olmadığı, zayıf bir öge olduğu kanıtlandı. Her iki taraf dinin tayin etmediği ortak zengin bir medeniyetin temsilcileri, binlerce asır geçmişi olan nitelikli bir kimliğe sahip olduklarını farkına vardı.

Pontusta yaşayan Pontusluların kimliklerini araştırma, düzeltme, tekrar tayin etme ve geri alma sürecinde, önceden hazırlanıp düşünülen, dogmatik, mutlak, salt yaklaşımlar faydalı olamaz. Çünkü, Yöre, Düşünme yetisi, tefekkür, Destanlar, Örf ve Adetler, Alışkanlıklar bu süreci bütünleştirecek ve güncelleştirebilecek kadar son derece güçlüdür. Bu bahsettiğim ögeler yaşam tarzının içindedir aynı zamanda mantıken de açıklanabilirler. Bu ögeler aynı zamanda Kültürlerinin, kişileri birbirine bağlayan bağlar olan İlişkilerinin ve Tarihi belleklerinin sağlamca

yerinde durmasını sağlar, pekiştirir. Özellikle genç nesillerde bu eğilim son yıllarda İnternet aracılığı ile hızla artmaktadır. Türkiyenin olduğu gibi Totaliter rejimlerin en büyük düşmanı olarak gelişen internet.

Ögelerin belleği kişisel ve toplumsal bellek olarak değişebilir. Gün geçtikçe zenginleşen bellekleri ile artık ögeleri sembolik olarak okuma durumuna gelmişlerdir Sumela Manastırını, Trabzondaki Aya Sofia kilisesini, Kemençeyi, Fotayı, Diyojeni, Omerosu, Platonu (Eflatun) dini bakışla değil Pontus, Rum gözleri ile görürler. Kimlik duygusunu, kimliklerinden ve ortak geçmişlerinden dolayı gurur duymaları hissini sağlayan, onları onurlandıran bu kaliteli semboller duygusal olarak ruhen, zihnen onlara yaşam verir canlandırır, birleştirir. Bunlar sadece kültürel alanda bir değişiklik yaratacak nitelikte olan ögeler değil ulus yaratacak nitelikte olan ögelerdir.

Gördükleri bütün şiddet uygulamalarına rağmen, yaya savaşan askerlerin oluşturduğu bir sınıfın - tücar ve kentlerin geleneksel vatan- daşlarının oluşturduğu Antik bir Ulusun, tesadüfi sınıfsal düzenlemeleri değil, bir bütünün arta kalan, halen yaşayan parçaları, tarihi devamı oldukları bilincini taşırlar.

Pontusluların özellikle İslamlaştırılmış Pontusluların Antik Yunan medeniyetinin birçok ögesini taşıdığı saptanmıştır. Bu ögeler Yunan Ulusunun Pontustan, Girite, Peloponisos (Mora yarımadası) Kalavriaya, Rumeliye, İpirosa (Epir) kadar bir bütün olduğunun ispatıdır. Liranın, pidenin, taşın ve daha birçok ögenin geopolitik nüfuz alanıdır. İpiros Despotatosunda (Bizans imparatorluğu döneminde bağımsız hükümdarın yönettiği ülkelerin taşıdığı isim) “Yiani mu” şarkısı dillendirilirken, Pontusta “O Yianes” şarkısı söylenirdi. Pontusta “Sin Gefran” (köprüde) Epirde “To Gefri tis Artas” (Arta köprüsü) şarkısı söylenirdi. Epiros “Kontula Lemonia” şarkısını söylerken, Pontusta limon ağaçlarının pek fazla bulunmamasına rağmen “Lemona” şarkısı söylenirdi. Özgünlüğün, orijinaliğin özelliklerine değinmek illaki başka bir kimliğe karşı korku, negatif olumsuzluk duyma anlamına gelmez.

Pontus kimliği, Yunan kimliği gibi tarihte düşünceye diyaloga dayanan bir kimlik teşkil eder. Bu üstünlüğünün, Demokrasiye bağlılığının ve sürekliliğinin bir özeliğidir.

Pontusta Pontus kimliği etkilenmiş olmasına rağmen asimile edilememiş ve diğer komşuları ile diyalog, birbirlerini etkileme bölgeleri oluşturmuştur. Lazlar, Ermeniler, Gürcüler, Kafkaslar, Kürtler.

Pontusun kurtuluşu için verilen gerila hareketinde 1916-1923 yıl-

ları arasında Müslüman Kafkas göçmenleri Pontusluların yanında yer almıştır.

Laz kökenli Topal Osman, Kemalın soykırım planlarını hayata geçirmek için askere aldığı Lazların sefil, lümpen kimliklerinden söz eder. Lazların kültürel, ekonomik kalkınması ve gelişmesi tarihi olarak Yunan kültürü ile olan ilişkileri ile bağımlı idi. Yunanlılara ayak uydurdıkları vakit kültürel değerleri yükselirdi. Tifliste bulunduğum yıllarda Laz kökenli Pontuşça konuşan bir profesörün “emis aderfia imes” (biz kardeşiz) sözleri hale kulaklarımda çınlar, aklımdan silinmez.

Düşünce –fikir kimliklerinin iade edilmesi Pontusta Sinoptan Rize ve Artvine kadar olan geniş yörede yaşayan her türlü Kültürel ve Ulus gerçeğine itibar kazandırır.

Pontusta ki değişik topluluklarla yapılacak olan diyalog görüşmeleri Tarih, halklar, insanlar arasında barış, uyum, karşılıklı saygı ilişkileri biçimlendirir.

Osmanlı soyguncu, parazit kastı Pontusu sömürmek ve hakimiyeti altına alabilmek için Pontusun bütünlüğünü bölme, ayırma planı uyguladı.

Millet sistemi ve ayrı yaşam tarzlarına dayandırılan, asırlar boyu, diyakronik, sürekli soykırım, sürekli katillik, pogromlar, küçük düşürücü kovulmalar, döngü kesimler- katliamlar Kemalist yön Türklerle sonuçlandı.

Bu barbarlık, bu vahşet gelecek için çözüm üretemez. Pontus bu gün birleşmeyi, Avrupaya, uygarlığa dönmeyi arzu ediyor. Pontusluların adı ve katkıları Avrupa tarihinde belgelenmiştir. Pontus asırlar boyu Avrupa kültürel mosaikinin bir parçasıdır.

Mikrasia otokton halklarının, Balkan ve Kafkasyadan gelen göçmenlerin düşünce –fikir kimliklerinde, Mikrasia Halklarının Anlaşması adı altında yeni bir kültürel ve siyasi oluşum yapılandırılabilir ve bu oluşum yeni bir anayasa ile ifade edilebilir.

Tayip Erdoğan Hükümeti her zaman olduğu gibi köylü kurnazlığı, sözde açıkgozluğu şiddet tavırları, şark usulü sarılmaları, devlet Kurunu, kan ve para ile ırkçı –canavar Türk hasta adamını tekrar canlandırmaya teşebüs etmekte ısrar ediyor.

Asrımızda MikrasiaToplumlarının bütünlüğü kastlara, ordulara,din sömürüsüne, el altından yönetmelere tutunamaz, varlığını sürdüremez. Mikrasianın Hürriyet, Eşitlik, Kardeşlik, İnsan Hakları gibi genel kavram ve değerlere ihtiyacı vardır.

Mikrasianın geri dönmesi – Türkiyeden Mikrasiaya geçişi- İsmine

tekrar sahiplenmesi, Demokrasi, Kent devleti, Vatandaşlık esas ve ilkelere, tekrar temel atması demektir. Bu çerçeveler dahilinde eskisine nazaran tamamı ile değişik, geçmiş ile bir ilgisi olmayan yeniden incelenecek ve yapılandırılacak olan Türk kimliğine yer ve fonksiyonlar mevcuttur. Yeni Türk ruhu ölüm yaratan azınlık varoluş güvencesizliği içinde, rahatsızlık ve öfke ile değil uyum içinde yaşmalıdır.

“Türk” kelimesi asırlar boyu şiddet, geri kalmışlık, soygun, barbarlık, katliam, soykırımlar ile eşit anlam taşıdı. Stravonun yazdığı gibi “Türk ulusu tarihe soykırımla katılmıştır M.Ö. 2inci yüzyılda Tokari soykırımı ile...” İnsanlık artık üçüncü asırda soykırımlara tahamül edemez göz yumamaz. “Türk “Türkiye” halen çekinmeden bir yandan bölmek, ikiye ayırmak, birliklerin parçalanmasını sağlarken diğer yandan kültürel, manen, ruhsal travmalar yaratmaya, soykırımlara devam etmektedir.

“Mikrasia, Anatolia” birleştirir, felsefe bilim ve sanat kültür seviyesini artırır tekrar hümanlaştırır.

Notlar

1. Osmanlılar 1770 yılında Türkarnavutlarını emir kulu cellat olarak kullanarak yüz binlerce Yunanlıyı yok etti. Yunanlıların bir kısmı İonia, İzmirle bir diğer kısmı ise Terğestiye kaçtı. O yıllarda Peloponesin nüfusu 100.000 kişiye düştü.

2. Türk mahkemeleri 1970 yılında, Fatça şehrinin Komunasını, halk ayaklanmasının liderlerini Pontus devletini yeniden kurma eylemi ile suçladı.

3. Ali Paşanın oğlu Muhtar, Yunanlıların 1808 yılında İpiros – Tesalia yöresinde başlattığı istiklal harbini bastırma yöntemleri sırasında katlettiği Yunanlıların vücutlarını kireçleyerek piramit inşa etti. Hayvanlara yapıldığı gibi katlettiği kişilerin başlarının derisini yüzdü ve tuzladı.

4. Elinistik ve Roma imparatorluğu döneminde Atina akademilerinde öğrenim gören binlerce genç talebenin büyük bir kısmını Pontuslu gençler teşkil ediyordu. Megas Vasilios'ta bu talebeler arasında yer aldı..

TÜRKİYE PONTUS LİSANINDA UYGULADIĞI KATLETME SİYASETİNE SON VERMEZSE UNESCO'DAN TARD EDİLMELİDİR⁵

Avrupa'da öğrenciler için bir “Erasmus” Avrupa öğrenim programı düzenlenmiş olmasına rağmen, öğretmen Vissarion için herhangi bir Avrupa öğrenim programı düzenlenmemiştir.

Avrupa ve Avrupa eğitimi ona çok şey borçludur.

Yunanistan bunu bilmez, Brüksel ve Avrupa Birliği kurumları Avrupa Tari-

hi ve Avrupa Kültürü tarihini bilmezler. Vissarion asırlar boyunca Trabzon'da ışıldayan

Avrupa Kültürünün yarattığı bir mozaik taşıdır.

Günümüzde konuşulan ve antik Yunancaya en yakın olan Pontus lisanını katletme ancak Avrupa Kültürünün yarattığı mozaik taşına indirilen son darbe olarak nitelendirilebilir

Kemalist Jandarmaların başlattığı cinayeti bu gün Erdoğan'ın mollaları devam ettirmektedir.

Bu lisanın katledilmesi Avrupa'ya ve insanlığa karşı işlenen bir cinayettir.

Türkiye, Birleşmiş Milletlerin İnsan Hakları Komisyonunun 2002 yılındaki Toplantısında bu çok eski antik lisanı katlettiği için kınanmıştır.

Bu sadece Pontusluları, Yunanlıları ilgilendiren bir konu değildir. Avrupa'yı, bütün dünyamızı, tüm uluslararası kurumları, Hristiyan veya Müslüman, iyi niyetli olan herkesi ilgilendiren bir konudur.

Tüm Avrupa Kültür Bakanlarına sesleniyorum İtalya, Almanya, İsveç, İspanya Kültür bakanlarına. Birkaç gün sonra Kıbrıs'a gidiyorum. Kıbrıs Kültür Bakanına da sesleneceğim. Türkiye'nin tavrı Avrupa Kültürüne karşı bir saygısızlık ve küfürdür.

Türkiye bu lisana karşı uyguladığı yasakları durdurmadığı ve lisanın gelişmesi için gerekli koşulları yaratmadığı takdirde Unesco'dan tard edilmelidir.

Trabzon'un en güzel binası olan "Frontistirio" (Dershane) binasının Pontus lisanı dersleri verilmesi üzere tekrar kulanıma girmesi bu yönde atılacak bir ilk adım olabilir. İkinci adım ise şehrin Akropolünde bulunan Komninosların sarayında Vissarion kütüphanesi kurulmasıdır.

Mikrasia, Pontus, Trabzon, Avrupa olabilir mi? Trabzon, Avrupa kütüphanelerini doğuran kişiye atfedilen bir kütüphaneden mahrum kalabilir mi?

Pontus lisanının korunması ve geliştirilmesi önümüzdeki yıllarda Türkiye'nin sadece Avrupa yöresine katılımı için değil aynı zamanda Türkiye'nin ve Türklerin Medeni Dünya ile olan ilişkilerine yön verecek bir koşul olmalıdır.

Her ne şekilde olursa olsun artık Türk barbarlığının, hoşgörü dönemi hatta ve hatta cezasız kalması dönemi sona ermiştir.

Notlar

5. Pontus lisanını koruma sorununu 26 Şubat 2011 tarihinde Napolide bulunan İtalyan Felsefe Eğitimi Enstitülerinde dile getirdim. Konuşmamın teması "Vissarionun günceliği – Yunanistan İtalya Avrupa" adlı kitabımdı. Napolide yaptığım konuşmamdan örnek bir metin ilave etmeyi gerekli buluyorum.

ÜRETKENLİK BELLEĞİ, TARİHİ PONTOS KİMLİĞİ VE KALKINMA

Bu gün karşılıklı konuşarak bazı düşüncelerimizi sistemleştirmeye, Yunan geleneksel özelliğinin bir parçası olan Pontus boyutunu başlangıç noktası kabul ederek, bu düşüncelerimizle Yunan gelişme prototipi yaratmaya çalışacağız.

Günümüzde bulunmayan bir Yunan gelişim okulunu hep birlikte yaratmak ve zenginleştirmek gerektiğine inanıyorum.

Avrupa, Akdeniz ve müteakiben Yunan gelişim yollarını inceleyecek olursak bu ülkelerin vardıkları yüksek kaliteli gelişme standartlarına ulaşma başarılarını, geçmişlerinden kalan geleneksel üretim sistemlerini korumuş ve yenileştirmiş olmalarına borçlu olduklarını tebit ederiz.

Yunanistan'ın bu gün uluslararası düzeyde denizcilik alanında gösterdiği hakimiyet, atalarından kalan mirasından kaynaklanır. İtalya'nın bugün seramik, tekstil ve moda dünyasında başrol oynamasının başlıca nedeni atalarından miras kalan geleneksel üretim sistemleridir¹.

Aynı durum, İspanya'nın tarım ürünleri sektöründe gösterdiği çağdaş potansiyel faaliyette de görülür.

Açıklıkla ifade edecek olursak, modanın İtalya'ya çok uzaklardan geldiğini, Mazeratti'nin ise geleneksel bir makine atölyesinden çıktığını görürüz.

Bu prototip ile kıyaslanacak olursak Yunan gelişim tecrübesi bazı değişiklikler arz eder. Bunlar da Yunanistan'ın gelişimini bloke eden ve çapraşıklılığına neden olan unsurlardır.

Yunanistan diğer ülkelerin aksine son yıllarda geleneksel üretim sistemlerini oluşturan tekstili, halıcılığı, gastronomi çiftçiliğini, beslenme ile ilgili endüstri dallarını, mobilyacılığı, seramik, kürk, ipek, deri, mermer, tütün gibi sanatları geliştirmek ve yenileştirmek yerine bozgunculuk, uyumsuzluk ve ortadan kaldırma yöntemleri uygulamıştır.

Nausa –Edessa – Patra – Thesaloniki – Attiki – Kastoria – Siatista – Livadia – Suffi – Thraki 'de bulunan yerel, çevre üretim sistemleri terkedildi. İlk etapta sözde ağır sanayi, ikinci etapta da teknoloji treni gibi

soyut kavramlar kullanılarak zaman geçirildi. Şimdi hem eldeki sanayi yok oldu hem de teknoloji treninin beklentisi boş çıktı.

Yunanistan'ın uğradığı değişikliğin ikinci bir nedeni de, İonia, Pontus, Kapadokia, Thraki ve daha sonra Konstantinupolis² üretim sistemlerine uygulanan şiddet içeren ırkçı, uyum bozucu politikalarıdır. Bu yörelerde insanların yok edilmesi haricinde üretim sistemleri de katledilmiştir. İnsanlar ile birlikte asırlar boyu yörede var olan yaratıcılık dolu, üretici miras da kayboldu. Mikrasia halkı 1922 yılından sonra otuz seneden fazla bir zaman diliminde, sanatkar ve üreticiden yoksun kalmaya mahkum edildi. Bu bir üretim soykırımıdır. Bir tektoktonia'dır (sanatın katledilmesi).

İonia, Pontus ve Kapadokia'nın üretim sistemleri bazı koşullarda Yunanistan'a yerleştirildi ve güçlü bir üretim sanayi sektörü oluşturdu. Bunların arasında en önemli olanlardan biri Atina'nın –Nea İonia semtinde açılan İonia Tekstil fabrikasıdır. Yüksek kalite üretimine sahip olan fabrika günümüzde de Avrupa ile rekabet edebilecek güçtedir.

Bazı Avrupa devletleri ve tekellerinin hedeflediği, yaratıcı, dinamik ve rekabetçiliği ile tanınan Mikrasia Yunanlılarını yok etme arzusu tamamı ile başarıya ulaşamadı. Şimdi de kendileri ile Filozof ve sanatçıların vatanı olan tarihi İonia değil, Atina'da yeni kurulan Nea İonia semti rekabet etmeye başladı.

Atiki'nin Nea İonia semtindeki tekstil endüstrisi tarihi ve sosyoloji açısından incelenmeye değer bir sanayi kuruluşudur.

Ülkenin çeşitli yörelerinde, tütün, üzüm, ve fındık (leptokaria) sektörünün kurulması İonia, Pontus ve Thraki'den gelenlerin üreticilik bilgisi mirası sayesinde gerçekleşmiştir.

Kuzey Avrupa'da insan ve üretim sistemlerinin zorla yerlerinden edilmesi, uyumsuzlaştırılması gibi bir fenomene rastlanmaz. Tarım işçilerinden oluşan toplulukların düzensizleştirilmesi nedeni ile sadece çiftçilerin İspanya, Portekiz ve güney İtalya'ya göçü şeklinde bir olaya rastlayabiliriz³.

Yunanistan toplumunun düzensizleştirilmesini ve geri kalmışlığını inceleyecek olursak sosyal, teorik ve bilimsel nedenlere dayandığını tesbit ederiz. Ekonomi dallarından bir çoğu, çağdaş sistemlere dönüştürülmesi gereken, mazinin kaybolmaya mahkum olan geleneksel kalıntıları gibi algılandı.

Halbuki Avrupa'nın diğer ülkelerinde kalkınma süreci değişik bir gelişme gösterdi. Burda modernleşme süreci geleneksel üretim dallarının bir devamı olarak yenileştirildi ve modern kalıplara oturtuldu. Bu

lkeler çağdaşlaşmayı, geleneksel üretim metodlarının bir devamı olarak gördüler. Yunanistan'da ise dogmatik bir tarzda asgariye indirilip yok etme metodu uygulandı. Bu dogmatik tarzın uygulanması, gastronomi iftiliğinde olduğu kadar birçok sektörde kötü sonuç alınmasına neden oldu.

Finlandiya'da öncelikle geleneksel odun sanayisi korundu ve daha sonra buna bilişim sanayisi eklendi. Hepimizin bildiği NOKIA cep telefonları. Yunanistan'da kaybolan üretim sektörlerinin yerini, vngen, grup çıkarları gözeten bir kamu anlayışı aldı.

Bundan en çok evre gelişmesi menfi olarak etkilendi. Özellikle evre gelişmesinde görülen ağdaş, modern prototiplerin, fortizmin değer kaybetmesi, bunalım yarattı ve bu görüşlerin temelde ne kadar geçersiz olduğunu gösterdi, ayrıca geleneksel potansiyelin, yeni ve ağdaş olarak tekrar geri dönüp ağdaş dünyada yeniden yerini almasını sağladı.

Piyasa ve günümüzün tüketicileri, geleneksel ürünlerin, yeni ve modern bir düzenlenme ile tekrar piyasada yer almasını arzu ediyor. Geleneksel mimari yapılar dahil, müzik, yerel besin maddeleri, herşey.

Yunanistan'da geleneksel üretim sistemleri, ağdaş olarak yerini almaya başladığı andan itibaren modern olarak geçinen bazı Yunanlılar buna şiddetle karşı çıktı ve polemige girdi.

lke tekstil, halıcılık, gastronomi çiftçiliği, beslenme ile ilgili endüstri dalları, mobilyacılık, seramik ve mermer gibi sektörlerde gerek Avrupa ve gerekse dünya çapında merkez teşkil edeceği yerde malesef çok sorunlu bir ekonomi süreci yaşıyor.

Sol ve sağ düşünce alanlarının çağdaşlık teması ile ilgili dogmatik ve işlenmemiş görüş tarzları⁴ gelişme ve kalkınmanın gerektirdiği temel gereksinimleri anlama kabiliyetinden yoksun kaldı.

Bir ürünü yaratmak ve yaymak, geleneksel üretim sistemlerinin gelişmesi, atalarımızdan, geçmişimizden kalan bilgi birikimine dayanır. Bilgi birikiminden yararlanma durumuna nihayet verilmesi ile bu sektör ve ürünler durgunluğa uğradı. Müzelerde yer alıp folklor olmaya başladı.

Bu sektörlerin ve ürünlerin piyasadaki yerlerini alabilmeleri için bizlere miras kalan değerli bilgi birikiminin sistemleştirilmiş bilgi ile birleştirilmesi gerekmektedir.

Besin, seramik, desen, tasarım, tekstil, halı, mobilya, mermercilik dallarında gelişmiş teknolojilere sahip, niversiteler ve yüksek teknik okullar açılmalıdır.

Ülkemizde, geçmişimizden bizlere miras kalan değerli bilgi bi-

rikimi bir taraftan terkedilmeye mahkum edilirken, Üniversiteler ve sistemleştirilmiş bilgi alanları, geleneksel Yunan üretim alanlarına ve metodlarına mesafeli kaldılar. Bu uçurum günümüzde halen aşılamadı. Yunanistan'ın eğitim sistemi kamu memuru ve sendika yapılanmalarını destekleyen bir konumdadır.

Kriti, Peloponisos (Mora yarımadası), Thesalia yörelerindeki geçmişimizden miras kalan değerli bilgi haznesi kaybolmamış olup devam etse idi bu Anadolu'dan göçmen gelen Yunanlılar için de farklı olurdu.

Bu toplumların tarih bilincini kaybetmesi aynı zamanda geçmişlerinden miras kalan bilgi haznesini de kaybetmelerine ve kimlik arayışına girmelerine neden oldu⁵.

Vatanlarından, tarihlerinden, maddi manevi kültürel olgularından zorla koparılmaları onları kimlik arayışına sürükledi.

Pontoslular; üretkenlik belleğe hakları var

Halkların kimliği daima maddi, manevi kültürleri ile orantılı olarak belirlendi.

Bu boyutların etkileşimi, halkların ulusal kimliklerine ve uluslararası medeniyete olan katkılarına yön verir. Kayıp edilmesi durumunda ise kimlik arayışına, bunalıma neden olunur.

Yirmi yıl önce ifade ettiğimiz, kişilerin özgeçmişlerini bilme HAKKI'na sahip olma⁶ talebimiz, üretim bilinci ile bütünleştirilmediği takdirde, kişiler, bu haklarını, yani ulusal kimliklerini ve özgeçmişlerini bilme haklarını asla gerçekleştiremez. Pontoslular ulusal kimliklerini devamlı olarak aramak zorunda yaşamaya maruz bırakılmış bir halktır.

Bu haklar, kalkınma ve gelişme ile eş anlamlıdır. Kemalizm, günümüzde tarihi Pontus'ta yaşayan Pontus'luları, sistemli bir şekilde tasarlanmış bir plan ile bu haklarından mahrum etmiştir.

Ele aldığımız bu görüşleri başlangıç noktası olarak niteleyerek Pontosluların, üretim bilincini, geçmişlerinden miras kalan bilgi birikimlerini, ulusal kimliklerini ve gelişmeleri ile olan ilişkilerini inceleyeceğiz. Yorum tarzımız gerek çevre bölgelerde ve gerek göçmen olarak yaşayan Yunanlılar için de geçerlidir.

Pontus'luların kimliklerini bulmaları, hayata geçirmeleri, kalkınmaları, gelişmeleri ve refaha ulaşmaları açısından, tarihi geleneksel kültürel ve üretim bilincine tekrar sahip olmaları şarttır. Hayal etme güçlerinin, simgelerin ve bunu müteakiben buluş yeteneklerinin ser-

best bırakılması, kendilerine özgürlük tanınması gerekir. Çünkü hapsedilmiş hülya aynı zamanda yenilik ve icad etme kabiliyetini de kısıtlar, hapseder. Bu yaklaşım tarihi Pontus'ta kalan çok sayıda Pontus nüfusu için geçerlidir. Bu yörede kültürel kişiliğin katledilmesi, kültürel soykırım, Türkleştirilme süreci, cemaat ve üretim sistemleri uyumunun bozulması, fakirlik ve geri kalmışlılık, yürürlükte olan bir olayın çeşitli görünümelerini teşkil eder. Bir paranın iki yüzü gibi^{6a}.

Günümüzün küreselleşmiş dünyasında geri kalmışlıktan kurtulup, ekonomi ve kültürel düzeyde onurlu bir seviyede yer almak için yegane yol, kişinin özgeçmişini bilmesi ve kültürel kimliğine sahip olmasıdır. Pontus'un tarihi açıdan tesbit edilmiş olan refah düzeyi ve gelişme seviyesi, coğrafi ekonomi ve coğrafi kültürel merkez teşkil etmesinden kaynaklanır. Bunun tekrar hayata geçirilmesi gerekir.

Pontus kültürel kemeç bölgesi iken çevrenin marjinal eğlence merkezine dönüştü. Günümüzde özellikle artan küreselleşmenin de etkisi ile sosyal ve kültürel savunmadan yoksun bırakılan Pontus halkının sosyal, kültürel ve insani değerleri çarpıtıldı ve istikrarlı olan sosyal yaşamında düşüklük yaratıldı.

Kimlik ile gelişme arasındaki ilişki aynı zamanda Yunanistan ve diasporada yaşayan Pontus'luları da ilgilendiren bir konudur. Gürcistan, Rusya, Almanya.

Bu yörelerde yaşayan Pontus'lular yurtlarından koparıldıktan sonraki dönemlerde potansiyel enerji gösterip dinamik bir şekilde çeşitli ekonomi, bilim, sanat ve atletizm dallarında yeni gelenekler üretmeye başlamışlardır.

Genel olarak, siyasi şiddet, soykırım ve bütünü ile imha olma kabusunu yaşayan halklar özel bir dinamizm ve yaratma gücü sergiler.

İşte bu karakteristik özellikler yani dinamizm ve yaratma gücü hem Pontus'lularda hem 1930 ve 1950 yılları ve sonrasındaki göçmenlerde görülür.

Seferis'in şiirleri, Kazantzidis'in sesi, Papadopoulos'un mısraları, Pontus ve İonia'da halkın yaşadığı cennet ve cehennem şartlarından kaynaklanarak yazılmıştır.

Yunanistan'a yerleşen Pontus'lular ana vatanlarından kendilerine miras kalan geleneksel teknikleri ve bilgileri beraberlerinde getirerek yerleştikleri çeşitli çevrelerin kalkınmasına katkıda bulundu. Bu süreç artık sona erdi.

Ekonomi, üretim, kültür alanında yaşanan büyük değişiklikler, for-

tizmin sonu ve küreselleşmenin başlaması, üretim bilincini, kimlik ve kalkınma konumlarını yeniden belirleme gereğini gündeme getiriyor.

Bir Pontus'lu, İonia'lı, Trakya'lı, Girit'li, Makedonia'lı Peloponisos'lu, eğer geçmişinde sahip olduğu maddi manevi kültürden yoksun bırakılıp, kültürel kökeninden koparılmış ise, küreselleşme sürecine eşit değerde iştirak etme şansını yitirmiştir. Bu durumda üretimde işçi ve tüketimde yabancı kalır. Geri kalmış, düşük, seviyesiz bir yaratma ve üretim sergiler. Küreselleşmeyi hayata geçiren, küreselleşmeye katkısı olan değil küreselleşmiş olur.

Kişinin, üretim bilincine tekrar kavuşup maddi manevi kültürü ile ilişki kurması, üretkenliği, yaratıcılığı ve produktivitesindeki bilim kurgularının gelişmesine neden olur.

Ananevi olarak bilinen, gelenek ve göreneklerin hakim olduğu birçok sektörün, günümüzde çağdaş ve modern olarak tekrar geri döndüğüne şahit oluyoruz. Bilhassa yaşadığımız bu dönemde yani ekonominin sembolik ve sermayenin spirit zeka olduğu dönemde.

Ülke tarihi miras, kimlik bilinci, ve yaratıcılık arasında olan ilişkinin tartışmaya açılmasından yararlanabilir. Bu gün başka ülkeler, tüm dünya halkları Yunan mirasının kendine özgü dinamik yapısından faydalanarak kendilerine yaratıcılık kaynağı ve olanağı sağlarken, maalesef Yunanistan dahilinde bu gerçek görmemezlikten geliniyor hatta bazen düşmanca da davranılıyor. Buna neden olarak kişisel görüşümü ifade etmem gerekirse son yıllarda Yunanistan'da yaratıcılığın en düşük seviyede olduğunu hatta hiç olmadığını söyleyebilirim.

Pontuslular yurtlarından zorla koparıldıktan sonra geleneksel toplum anlayışlarından yoksun kaldılar ve bunun sonucunda yeteneklerini yitirdiler. Bu onlar için ikinci bir yıkım oldu. Kendilerini tarihi açıdan fakir ve dar bir çerçeve dahilinde bulan Pontus'luların kendileri hakkında yeğane bilinci ulusal kimliklerini vurgulayan dansları olan Horonu geliştirme oldu. Bunu bir halka karşı yapılmış bir saygısızlık ve ölüm olarak niteliyebiliriz.

Aharnes, Kalithea, Elefsina, Kordelio, Thesaloniki'nin Stavrupolis semti, Thraki'de yaşayan Pontus çocuklarının Pontus hayali bu çevre şehirlerinin gerçeğini aşmıyor. Bu görüntünün değişmesini gerçekleştiremiyen bir eğitim sistemine sahibiz^{6b}.

İşte bu koşullarda yaratıcılık, üretim, kalkınma, refah, toplumsal ve kişisel armoni, düzen, bir hayalden ibaret kalıyor.

Bunları müteakiben akıllara şu soru takılıyor.

Pontus'un yaratıcı, üretici tarihi kimliği hangisidir? Nedir?

Pontus yöresinde tarihin çeşitli zaman dilimleri arasında oluşan ve Pontus'luların geleneksel toplum anlayışına has, bir ulusal kimlik oluşturan kültürel, maddi ve manevi miras nedir?

Bu mirasın izleri, şiddet ve asimile politikalarının uygulandığı Pontus'ta halen mevcuttur.

Pontus, klasik yıllarda olduğu kadar Elinistik(Yunan) ve Roma (Bizans) dönemlerinde de Yunan irade ve bilincine sahip uluslararası bir kültür merkezi idi^{6c}.

İran, Çin, Kürdistan, Siam⁷, Yunanistan, Roma, Venedik, Batı Avrupa, İngiltere, Rusya arasında kültür ve ticari iletişim kuran bir merkez statüsünde idi. Klasik ve çağdaş kitaplar arasında bu şehrin merkezliliğini en mükemmel şekilde ifade eden Vissarion'un "Trapezuntos engomion (övgü)" adlı kitabıdır⁸.

Osmanlı imparatorluğunun şiddet dolu, uygarlaşmamış ortaçağ ortamından sonra 18.yüzyılda Pontus tekrar kültürel ve ticari kimliğine kavuşma çabasına girdi. Yeniden doğan canlanma ve diriliş çabaları şiddet uygulanarak aniden tekrar durduruldu (resme bak). Kemalizmin ve Türklerin geri kalmışlığına itildi. Kemalizm, Pontus'lulardan var olma, özgeçmişlerini bilme ve atalarından kalan yaratıcılık ve üretim bilincini bilme haklarını esirgedi.

Pontus gerek tarihe ve gerekse Avrupa medeniyetine, Avrupa çevre şehirleri Toskana, Lombardiya, Alsatia, Baskların ülkesi, Katalonia'dan yüzyıllar önce giriş yapmış olmasına rağmen bu yörelerde yaşayan toplumların gösterdiği tabii gelişmeyi göstermekten yoksun bırakıldı.

Rönesans döneminde, Trabzon ve Atina yüksek okulları Avrupaya ilham kaynağı oldu. İşte bu tarihi miras Vissarion'un, Roma'nın merkezinde kendisine ait bir Akademi açmasına neden oldu⁹. Vissarion'u taklid eden Medika'lılar onu müteakıben Floransa Akademisini açtılar. Bu akademiler Avrupa'da rönesans devriminin doğmasına sebep oldu. Rönesans döneminin yaşanmasına, Pontus'un, Trabzon'un, Pontus'luların katkısının önemine işaret etmemek mümkün değil.

Bu katkının gözle görünür ve elle tutulur çağdaş bir kanıtı Vissarion'un kitaplarından elde edilen bilgilere dayandırılarak kurulan ve Venedik'te inşa edilen tarihi Markiani kütüphanesidir.

Pontus, matematik, astronot, astronom, gök bilimcilerin coğrafyacıların, tarihçilerin filozofların, mimarların, tüccarların, el sanatlarının, uç bölgelerde yaşayan üreticilerin ve denizcilerin memleketi idi.

Don Kişot'u yazan Servantes Trabzon süvarilerinden, en üstün kabiliyetli biniciler olarak söz eder.

Marko Polo, yüksek gümrük vergisi ödeme zorunda kaldığı için onlardan uzman ve sert gümrükçüler diye söz eder. Trabzon yöresinde uygulanan gümrük kontrolleri zaman zaman sürtüşmelere neden olurdu. Marko Polo ile olduğu gibi¹⁰.

Bizans Pontus'lularını sergi ve fuar düzenledikleri için çağdaş olarak tanımlayabiliriz. Sergiler günümüzde ekonomi alanında gerekliliği olan bir sektörü oluşturuyor.

Trabzon şehrinin Bizans döneminde düzenlediği ticari fuar zamanın en büyük fuarı idi. Tıpkı bu günün Paris, Frankfurt, ve Tokyo büyükşehirlerinin düzenlediği fuarlar gibi.

Venedik, Brij ve Almanya fuarlarından daha büyük.

Bir ticari girişimin bu ölçekteki başarısı, parlaklığı yörede bir kültür temelini olduğuna işaret eder. Fuar her yıl şehrin koruyucusu Aziz Evgenios'un kutlandığı güne denk getirilirdi¹¹. Aziz Evgenios senede iki kez kutlanır dolayısı ile şehirde iki ticari fuar düzenlenirdi. Bu gün Trabzon'da nitelikli hiç bir fuar faaliyeti yoktur.

Trabzon maalesef Venedik, Cenova, Barselona, ve Kiev kadar şanslı olamadı. Onlar gibi bir istikbale sahip olamadı.

Trabzon 17. yüzyılda Frontistirion-Dershanesi¹² ile yeniden, tarihe, ekonomiye, bilgiye, Yunanlı gibi hareket edip Avrupalılaşmaya dönüş yapmaya çalıştı fakat Batının ve Sovyetlerin yardımı ile Kemalist Türkiyenin kurulması buna mani oldu. Suç ortaklığı yapan Avrupa ve Rusya bugün adalete ve tarihe hizmet edip dünya kültürüne büyük katkıda bulunan bu şehrin kimliğini ve itibarını iade etme zorundalar.

Kaynaklardan edindiğimiz bilgilere göre Pontus'lular öncü denizcilerdi.

Ticaret ve el sanatları dallarının geliştiği Trabzon şehri aynı zamanda Bizans donanmasının en önemli ve en büyük üssü idi. Kekavmenos yazılarında "o stolos estin i doksa tis Romanias" (Romania'nın en büyük şerefi donanmasıdır) der. Trabzonlular gemileri ile her yere ulaşırdı "Navsin imedapis pantahi diavenomen" (kendi gemilerimizle heryere gideriz).

Tüm dünyayı tanırlar çünkü tüm dünyadan ziyaretçi kabul ederlerdi ve böylece kendilerini eğitir daha zeki olurlardı. "Epantahoten katerusin sofoteri te ke afton ke veltius ginometa"¹³.

Bu gün Trabzon limanını hareketsiz, ölü olarak niteliyebiliriz.

Pontus'luların maddi manevi kültür ve değerlerine tekrar sahip olmaları Bizans ve Roma kültürü ile ilişkilerinin tekrar kurulmasına bağlıdır. Pontus ulusal kimliği bugün hayatta olan, klasik, Romeiki-Bizans

kimliklerine en yakın olan kimliktir. Bu önemli boyuta dikkatle eğilmek ve vurgulamak gerekir.

Uzmanlar haricinde, Yunanistan'da eğitim sistemi, kamu alanı ve bilgi açısından yetersiz olan Yunan aydınları, Bizans'ın, dünya çapında bin yıl gibi uzun süreli bir zaman zarfında devrin bilinen ülkeleri arasında Çin ve Hindistan ile hem rekabet hem işbirliğinde bulunan büyük bir kültür merkezi olduğunu bilmez^{13a}. Bu bilinçten yoksun olan Yunanlılar kültür alanında Doğudan ve Batıdan gelen yabancı akımların etkisi altına girer. Bu durum kendine güvenen bir kişilikten uzak olan insanların yaşadığı, çekiciliği, özelliği olmayan, yaratıcılık ve ilham kaynağından yoksun, taklitçi, turkobarok bir ülke şekillendirir.

Bizans döneminde Kuzeybatı Mikrasia'nın dünya çapında seramik merkezi olduğunu bilmeyen günümüz çağdaş Yunanlıları, Çanakkale seramiklerini Türk bilir.

Aynı zamanda soykırımdan kurtulan tarihi kültürel mirasın bir kısmının Lesvos adası, Ayiaso ve Thesaloniki'ye kaçırıldığını da bilmez. Yunanlıların üretim bilinci diğer Avrupa halklarına kıyasla çok zayıftır.

Marko Polo ile Arap asıllı İbn Batuda dokumacılık¹⁴ ve halıcılıktan, Yunan ve Ermeni sanatkarlarının ürünleri diye bahsederken, günümüz Yunanlı tüketiciler kaba dokumacılık ve halıcılık bilgisine sahiptir.

Temel eğitim gören ve ülkesinin üretim bilincine sahip olan kişiler büyük Nafkratitıs'in yazdığı Athineo'ndan, M.S. 2inci yüzyılda Thiva, İonia ve Sicilya'nın ipek, dokuma ve halı sektörü merkezleri olduğunu bilir. Yöre, Bizans döneminde orta Asya 'ya halılar ihraç ederdi.

Dion ve Korinthos'taki mozaiklere baktığımız zaman Hollanda¹⁵ ve Fransız duvar halılarının orjinallerini görür gibi olursunuz. Halılarda, motif, renk ve estetik aynıdır. Bu halılar ilk kez Bizansta dokuldu.

Daha sonra gelişen İran ve Arap medeniyeti Bizans'la olan ilişkisinden yararlanmıştır. Büyük Bizans kültür merkezine çok şey borçludurlar. Türk fenomeni, olgusu, Türk islamı diğer islam ülkelerinden farklı bir görünüm ile bu büyük medeniyeti imha etme, soymak, yıkmak istemiştir. Bu büyük medeniyet ile olan ilişkisi onu tanımak değil, sadece imha etme olmuştur¹⁶.

Mikrasia, Balkanlar, ve Arap dünyasının geri kalmışlığının başlangıç tarihi ve nedeni Osmanlı fetihlerinden başlar. Bunu da Kemalist dönemin soykırım politikaları takip eder.

Tarih, bilim adamları genelde kişiler günümüzde eriştikleri olgunluk ve hür düşünce çerçevesinde, Bizans ile Roma medeniyetinin Batı

medeniyetleri, İran ve Arap medeniyetleri ile olan ilişkisini, Orta Asya medeniyetlerini ve Türklerin¹⁷ yakıp yıkma ve imha politikalarının geride bıraktığı enkazları tekrar değerlendirmelidirler.

Bu tip bir tartışmanın gündeme gelmesi bile, yapay kemalist kimliğini bunalıma sürüklemeye yeterlidir. Neden diye soracak olursak “kemalist kimliği oluşturan unsurların yöreye yabancı olduğunu” görürüz. Tarih, kültür, medeniyet, antropoloji ve binlerce yıllık ekoloji, çevrenin doğal yapısından uzak, sahte ve zorba kemalist embrionu tartd etmek istiyor. Breht bu duruma, yılanın yumurtası diyebilir.

Pontus medeniyeti - Üretim şekilleri

Üç ayrı sektör: Madencilik, Kuyumculuk, Gümüş-Altın işlemeciliği

Bu günkü konuşmamızda Pontus'luların geçmişte büyük sanat alanı teşkil eden sektörlerle olan ilişkilerinden, kültür ve üretim kimliklerinden nitelendiren faktörlerden söz edeceğiz. Bu sektörler maden, altın, gümüş işlemeciliği, besin ve gastronomi ürünlerinin üretimi, taş işlemleri, şehir mimarisidir. Müzik, dans, bal, arı kovanları, balcılık, büyük endüstri, tarım merkezi olan Bafra ve Amisos'taki tütün tarlaları da dialogumuza ekleyebiliriz amma bizim burda tartışma konumuz sektörlerle ilgili tamamlanmamış veya mevcut olmayan araştırma ve incelemelerden söz etmektir. Pontus boyutu geniş çapta Yunan boyutunda olduğu gibi bilimsel araştırmacılardan yoksundur.

Pontus'un gümüş madeni işlemeciliği genelde kuyumculuk ile olan ilişkisi çok eski yıllara dayanır, mitolojiden başlar. Arğonotlar, Halives (demir), Amazonlar, İpoliti'nin altın kemeri, İliada destanı, Marko Polo ve yakın tarihte Evliya Çelebi.

Bu büyük medeniyetin eserlerine Roma'daki Kapitolda, Odessa müzelerinde, güney İtalya'da Venedik'te, Petersburg'ta, Trabzon'da, hatta burda sizin Arğirupolis (Gümüşhane) müzesinde bile rastlarız.

Bu konuşmayı özellikle burda yapmayı arzuladım. Pontus'ta bulunan tarihi Arğirupolis (Gümüşhane) şehri kemalizmin katliamına uğramamış olsaydı bu gün Unesco'nun koruması altında uluslararası maden merkezi^{17a} halinde olacaktı.

Bu gün burda toplanan sizler, şehrin ta kendisisiniz. O uluslararası düzeye ulaşan, büyük sanatkarların torunlarısınız.

Yeorgios Kanis¹⁸ kemalizmin kara hummasından işte bu mirası kurtarmak için mücadele etti.

Marko Polo'da Trabzon'da yaşayan Yunanlı kuyumculardan söz etti. Bir süre sonra Evliya Çelebi¹⁹ seyahatnamesinde önce sultan Süleyman'ın sonra üçüncü Selim'in Trabzon'da yaşayan Yunanlı kuyumcu Konstantinos'tan altını işleme sanatı öğrendiğini yazdı.

Amsterdam'da düzenlenen ve büyük ilgi çeken bir sergiye, Pontus'ta gelişen, üstün bir medeniyetin yaratıcılığını ve estetiğini yansıtan Kapitoll'deki kral Mithridat'ın vazosu²⁰ ve Ermitaz'daki eserler getirildi (foto bak)²¹.

Bu sanatın seviyesi ve İslam sanatına oranla olan farklılığı bu gün bile Trabzon çarşısında bulunan dükkanlardan kolaylıkla anlaşılabilir. Arapların etkisi altında kalan "Türk sanatı" onların motiflerini taşır. Pontus sanatı ise klasik Yunan ananevi motiflerini korur. İşte sizin müzenizde bulunan eserler gibi. Aynı görünümde dirler.

Benim neslimdeki yaşıtım insanlar bu estetiğe sahip atmosferi tanıdı. Ninelerimizin devam ettirdiği klasik Bizans isimleri ile andığı araç ve gereçler, ev donanımları, bakırlar "halkon – halkomaton "(eski yunanca) kukum²², (latince de cucume) hayatımıza girdi. (foto bak)

Bu kültürel ve ticari medeniyetin etkisi bugün Venedik ve Bergama'da canlılığını korumaya devam eder. Genelde İtalyan'lar çatala "forketa" derken sadece bu yörelerde "peron" kelimesini kullanırlar. Pontus lisanında çatal = "peron" dur.

Bizans prensesleri, Pontus sanatkarlarının yaratığı eserleri kuzey ve batı Avrupa'ya taşıdı (18. yüzyıl Avrupa'sında Trabzon prenseslerinin güzelliğini öven operetler yazılmıştır).

Yunanistan'da olduğu kadar Pontus'ta da, kuyumculuk, bakırcılık sektörleri alanlarında geçmişten miras kalan eski üretim sistemleri bilgilerinden yararlanarak onları diriltip, yeniden hayata geçirebilir, çağdaştırarak fayda sağlayabiliriz. Thesaloniki'nin Panağia ton Halkeon semtinde bu mirasın bazı kısımlarının halen var olduğunu ve canlandırılabilirliğini tesbit ettik. İtalya'nın Toskani şehrinde olduğu gibi. Burdaki eserlerde Bizansın etkileri bariz ve net bir şekilde gözlerimizin önüne serilir.

Bu binlerce yıllık geçmişe sahip, şiddet kullanılarak önu kesilen bir medeniyetin geri dönüşüdür. Altmış –yetmiş yıllık bir süre binlerce yıllık medeniyeti bir kalemde silmeye yeterli olabilir mi? Bana göre bu süreç sadece olumsuz bir parentez dir.

Bir medeniyetin ve zengin bir kimliğin tekrar hayata geçirilmesi, kodlandırılmış bilgi olarak adlandırdığımız yani sistemli teknik bilgilerle donanımlı üretim sistemlerinin hayata geçirilmesine bağlıdır.

Açıkhçası Yunanistan'da ve Trabzon'da Teknik Akademi veya Üniversite kurulması gerekir²³.

Bu şekilde küçük sanayicilere, altın, gümüş ziynet eşyaları, hediyelik eşya hatta araç ve gereçleri imal eden sanatkarlara yeni bir diriliş dönemi yaşatılabilir. Klasik antik çanak çömlek ve seramikler, Pontus, Makedonia ve İpiros yöreleri metal ve altın gümüş işleminde sanatkarlarının atalarından kalan bilgi birikimi, yeni bir kalkınma siyaseti dahilinde günümüzün çağdaş potansiyel alanlarına dahil edilmeli ve sistemleştirilmelidir. Günümüzde uluslararası düzeyde özellikle Yunan, Bizans efsane ve simgelerinin geri dönüşüne şahit oluyoruz. Dönem, kişileri bilgi ve sanattan uzaklaştıran proleterleşmiş kitle işçiliği yerine, yaratıcı insan dinamizminin geri dönüşü dönemi olacaktır.

Üniversitelerin, imalathanelerin, piyasaların yeni ufuklara açılım yapması gerekir.

Mithridatis'in vazoları ile Eyes'te bulunan Filibos'a ait eserler uluslararası çok kültürlü bir pazara rahatlıkla hitap edebilir^{23a}.

Beslenme - Gastronomi

Yunanlılar, Avrupada yaşayan toplumlar arasında beslenme ve gastronomi tarihlerinden haberdar olmayan tek toplumdur. Bu konu ile ilgili bilgiler eğitim kitaplarında ve genel olarak eğitim sistemlerinde asla yer almaz.

Üçüncü Vinkelman²⁴, tadları, yamyamlıktan insanlığa geçişi, besinin bölünmesini yani diyeti, perhizi, şef'in bir üst derecesi olan "Aşçı"lığın doğmasını Yunanlılara borçlu olduğumuzu yazar. O yıllarda aşçı olan kişilerin mutlak surette astronot, mimar veya doktor olması gerekirdi. Aşçı grubunun böbürlenmesi belki bundan kaynaklanıyordu. "Tüm aşçı dünyası övüngendir" (Alazonikon d'esti pan ton mağiron filon)²⁵.

Gastronomi, Dipnoloji (akşam yemekleri), Katıkcılık ile ilgili ilk kitapları milattan önce 5.yüzyılda derleyen Sicilyalı Arhestratos'a borçluyuz.

Athineos, Ğalinos, Theodoros Studitis'e göre Pontus diahronik olarak çevrenin en büyük besin ve gastronomi merkezidir. Vissarion'un Athineos'un yazdığı kitabı kurtarması, günümüze kadar gelmesini sağlaması tarihi açıdan güzel bir sürpriz olarak nitelenebilir. Markos Musuros'un 1514 yılında Venedik'te ilk kez yayınladığı kitap.

Tarihin yarattığı güzelliklerden biri de, cilvesi desek daha doğru

olur, biz Pontus'luların binlerce yıl sonra harika bir Pontus yemeği olan "kinteata" aracılığı ile (ısrırgan otu) İsiodos ile iletişim kurmamızdır.

Athineos'a göre, Aristofanes'in "kokimela" (caneriği)²⁶ "opsaria" (balık) ve Pontus "karia" (fındık) (Kariatides'ler Karia'dan gelir) "leptokaria a prosağorevusin enii Pontiaka" (Pontus lisanında leptokaria denir).

Osmanlı imparatorluğunun asırlar süren fethine rağmen Pontus'ta "leptokaria" kelimesi unutulmadı, muhafaza edildi, günümüzde de kullanılmaya devam ediliyor. Fındık kelimesi leptokaria'nın yerini alamadı. İslamlaştırılan Pontus'lular dahi bunu kullanıyor. Yoğurt yerine Rumlardan kalma "oksiğala" dolma yerine "koftades" in kullanıldığını görürüz. Tarih şimdiki zaman gibi, dimdik önümüzde, bu söyleyişler bizi bilinçlendiriyor, bizlerin eskilere, Bizanslı atalarımıza ne kadar yakın olduğumuzu gösteriyor. İşte sizlere anlatmak istediğim böylece doğrulanıyor. Yani beslenme ve gastronomi mirasımızın bilincine varmamız bizleri Klasik ve Bizans yılları ile tekrar ilişkilendiriyor, irtibat kurmamızı sağlıyor.

Halkın, medeniyet seviyesinin gastronomi seviyesi ile ilişkili olduğu ve ölçüldüğü bilinir. Soyguncu, savaşçı kavimlerin gastronomi zenginliği gibi seçkin bir özelliği yoktur. Tarihçiler Türk kavimlerinin ve başıboş grupların Mikrasia'yı ilk istila ettikleri yıllardan söz ederken bu kavimlerin yemek kültürleri ile ilgili hayretler içinde kaldıklarını yazarlar. Kinnamos 12. yüzyılda tarım hakkında hiç bir bilgisi olmayan göçebe hayatı yaşayan gruplardan söz eder. Stravon'un "Cosmografia" sını devam ettiren Sienna başepiskoposu Enea Silvio Piccolomini bu kavimlerden "şarabı, buğdayı hatta tuzu bile bilmeyen" topluluklar olarak bahseder. Oysa Asya, Hindistan, Avrupa, Marsilya halklarının belleklerinde Yunanlı kelimesi şarap kelimesi ile özdeşleşmiştir^{26a}. Pontus'un gastronomi kültüründe başrolü "opsaria" (balıklar) tutardı. Antik yıllardan kalma balık kültürü Pontus'a "ihthionenta" balık dolu havuz adını da verir. Pontus'lulara "balıkçı ulus"²⁷ denirdi. "Pontion enallon yenos".

Sinop'un balık pideleri hapsufustoron (sfugato) (menemen)²⁸ yumurtalı hamsi çeşidi, hapsö pilavı (hamsi pilavı) gibi terimler yemek pişirme sanatı kültürünün bazı deyimleridir. Pontus'lu kadın ve erkek sanatkarlar, balıklar üzerine özellikle hamsi pişirme ile ilgili binlerce tarif yarattılar. Pontus'un besin ve gastronomi galaksisinde süt ürünleri ve peynir krallığı hakimdir²⁹. Pontus'ta yaşayan müslümanlaştırılmış Pontus'lular bu gün bile süt ürünlerindeki ayırımı "ğlikin ğala" ve "ok-

siğala” olarak yapar. Bu bile Avrupa kültür mozaikinin bir parçasını teşkil eden. kemalist devletin katlettiği, Pontus kültürü hakkında ilgi duyulması ve geniş çaplı bir araştırma konusu olması için yeterli bir nedendir.

Sebze ve bakliyat, Pontus’un İtalya şehirleri özellikle Cenova³⁰ ve Venedik³¹ ile olan yakın ilişkisini ifşa eder. Santas’ın furnikaları (pişirilmiş mısır) minestroneye (sebze çorbası) akrabadır, özellikle minestrone’nin domuz yağı ilave edilerek pişirilen tarzı. Santas’ın “vaftofayi” si (haviç)³² Pontus’un “polenta”sı aralarındaki ilişkinin başka bir örneğini teşkil eder.

Makarina’nın kökeni Pontus’luların antik çağlarda ölümlerinin ruhu için verilen ve “makaria” adını taşıyan bir geleneğinden gelir. Makarina, Pontus’u coğrafi kültürel ve coğrafi gastronomi açısından Neapolis’in Makaronisi ile ilişkilendirir³³ Neapolis dahil tüm güney İtalya’da makarna antik çağlardaki ismini korur. Kimse spageti kelimesini kullanmaz.

1100 yılına kadar idari olarak Bizans’a ait olan Emilia Romania yöresi kısaca Romania’daki, Lazania veya Lagana yemeklerinde de olduğu gibi. İşte böylece Avrupanın egzotik yabancılaştırılmış oryantalist ekollerinin iddia ettiği, makarnanın Çin menşeyli olması görüşü de yıkılmış oluyor. Marko Polo, Trabzon’u ziyareti esnasında her ne kadar gümrük sorunları yaşamış olsa dahi mutlaka “makarina” yı beğenerek ve severek yemiştir.

Pontus’un kendisine özgü olan besin ürünlerinin yüksek kalitesi bu ürünlere tanınırlılık sağladı. Avrupa’da kullanılan yeni terminolojiye göre menşeyi belli olan, marka ürünlerdi. Antik Atina ve Konstantinopolis çarşılarına o tarihlerde bolca yollanan ürünler, özellikle “opsaria” balıklar bugün halen İstanbul çarşılarına yollanmaya devam ediyor. İstanbul’da Trabzon yağı ve Pontus ekmeği pek meşhurdur. Avrupa yağları ile kolaylıkla rekabet edecek güçte olan Trabzon yağı yapımı ve satımı Trabzon dağlarında terkedilmiş bir vaziyette yaşayan hayvancılıkla geçinen fakir Pontus’luların hayat seviyesini yükseltebilir. Pontus’luların fakirlik koşulları altında yaşamaları Pontus’u terketmelerine Avrupa büyükşehirlerine göç etmelerine neden oluyor.

Pontus topluluğunun tarihten ve Pontus medeniyetinden kalma zengin üretim, beslenme ve gastronomi seviyesi arda arda felaketlere uğradı, uyumu bozuldu buna rağmen yine bu gün bu zengin mozaik taşına rastlamak ve bunu derlemek mümkündür.

Sanayileşen toprak tarım üretiminde kullanılan kimyasal zehirlerin,

masadaki tabaklarımıza, ata topraklarımıza, arazilerimize girmesi, lezzetlere son vererek sağlığını tehdit etmesi, bizlere her zamankinden çok atalarımızdan miras kalan, eski üretim metodlarının geri gelmesi zorunluğunu uyandırır.

Rus'lar, Gürcü'ler, Kazak'lar, Laz'lar, Kürt'ler, Arap 'lar, diahronik olarak devamlı yer değiştirmeye mecbur bırakılan Pontus'luların ağız tadlarına zenginlik kattılar. Zamanla daha da zenginleşen Pontus tadlarının tekrar gündeme getirilmesi gerekir. Yunan'lı Pontus'lular, Diaspora Pontus'luları ile birlikte Avrupa Birliği çerçevesi dahilinde işbirliğinde bulunarak bu alanda yeniden bir doğuş devri canlandırabilirler. İlk etapta Pontus'a özgü besin ve gastronominin toplu görüntüsünü içeren coğrafi bir harita çizilmeli. İkinci etapta Pontus'un yerli, otokton çeşitlerinin Yunanistan'a nakledilmesi ve yerleştirilmesi sağlanmalı. Üçüncü etapta ise Trabzon ve Thesaloniki'de Pontus simposiumları eşliğinde, ilk Pontus gastronomi fuarının düzenlenmesi gerekir. "Ağrofilia" adlı kitabımda biyolojik tarım esas alınarak, gastronomi tarımının, tarımın, ve markalaştırılmış ürünlerin nasıl geliştirileceğine dair önerilerde bulundum. Yerli otokton çeşitliliğe dayandırılmayan biyolojik tarımın ne tadı ne de anlamı vardır. Genç Pontus'lu bilim adamları ve üreticiler besin sektörüne derinlemesine dalmak istiyorlar. Bu eğilimin desteklenmesi gerekir. Pontus gastronomisi çok zengindir. Zamanımız kültür, ekonomi, üretim alanlarında büyük boyutlara varacak değişikliklere gebe. Pontus kimliğine, refah ve gelişmesine değinen tarihi değişimin, geriye dönüşün göstergelerini görmeye başladık bile.

Bu eğilimi hızlandırmak için sembolik girişimlerde bulunmak, mesela Kavala ile Nevrokopi havzasında yetişen patates üretimini tekrar canlandırmak amacı ile önce üretimin markalaşmasını sağlamak sonra da teminat altına almak gibi bir girişimde bulunulabilir. Çok uluslu şirketler sadece marka ürünler üretirken, yerli otokton halkların kendilerine özgü üretimleri pek tabii olarak marka olmalıdır. Bu patateslere "Kartofia Nevrokopiu" "Yerel Kartofia" ismini verebiliriz. Bildiğiniz gibi Pontus'lular patatesin adını Rus'lardan ödünç aldı. Rus'larda Alman'lardan. Alman'lar patatese "kartofia" der. Santas'ın meşhur leziz "Kartoflin" yemeği gibi. Pontus patatesi efsanesi yaratmak için akıllıca bir yöntem olduğunu düşünüyorum. Ayrıca beslenme milliyetçiliği bir yana "patatotiganon" (patates kızartması) "kromidotigano" (soğan kızartması), yumurtalı fasulye gibi yiyeceklerin İspanyol ve Meksika tortiliyaslarından çok daha üstün bir lezette olduğu kesin. Amma İspanyol'lar, Pontus'luların aksine, bu yiyecekleri kültürel kimlikleri-

nin bir parçası olarak görmekteler. Macdonald'larla karşı, kromidotığanon, patatotığanon, Thrakiki varvara (Azize Varvara'nın gününde yenilen buğday, incir, kuru üzüm, elma karışımı) ve tortilisi sıralıyalım.

Pontus tarım gastronomisinin tekrar canlanması, değişik bir ekonomi, değişik,yeni bir kalkınma, Yunanistan, Pontus, Almanya ve genelde Diaspora için değişik bir gelişme anlamına gelir. Sadece Almanya'da bu yönde hayata geçirilecek olan yeni bir ekonomi ekonomisinin tüketicileri, Yunanistan Pontus'luları ve Pontus'taki halk dahil olmak üzere 600.000 kişinin üstünde bir tüketici kitlesi rakkamına ulaşacak. Mirasımız, kimliğimiz, vatanımız ve geleceğimiz ile yeni bir ilişki kuracağız. Avrupa'nın kalbinde tam orta yerinde mirasımız tekrar canlanacak hayata kavuşacak.

Taş - Mimarlık

Stravon'a göre Pontus'ta estetiği üst düzeylere ulaşan, seçkin bir mimari, kent ve çevre düzenlenmesi, şehircilik, bayındırlık kültürü çok gelişmişti. Gelişmiş taş kültürünün özü klasik yıllardan kaynaklanıyordu. Makedonia, Thraki ve Kafkaslar'da yaşayan göçmen evlerinden kalma, günümüze kadar ulaşan bulgular bizlere, üst düzey estetiği olan taştan yapılan ev ve tarım eşyaları ile mezarlıklarda bulunan heykellerin klasik yıllardan esinlendiğini gösteriyor. Klasik yıllarda mezar başlıklarına konulan anıt taşlarının yontuları gibi.

Tarihi kaynaklar, Yunanistan, Pontus, Mikrasia, Kafkas'ların konu ile ilgili, ortak bilincine tanıklık eder. Pontus ismi usta mimar ile eş anlamlıdır. Pontus adı aynı zamanda madencilik ile de özdeşleşmiştir. Mikrasia, Persia (İran), Ermenistan'ın her yöresinde Pontus madencilerinin kolonileri mevcuttu. Taş işleme sanatı, mimarlık, ev inşası sektörleri Pontus kimliği ve kültürü ile en çok özdeşleşen sektörlerdir. Trabzon yöresi evlerinin çokluğu ve güzelliği atalarımızın mimarlık alanındaki üstün kabiliyetlerinden ve zevk sahibi sanat severliklerinden kaynaklanır³⁴.

Marko Polo Trabzon'u gördüğü şehirler arasında en güzeli olarak niteler. Trabzon'a vardığı zaman çoğu ahşap evlerin hüküm sürdüğü tüm Asya şehirlerini, Venedik içdenizi şehri ve Cenova'yı³⁵ katetmişti.

Mikrasia seferinden sonra Orta Asya'ya geri dönüş yolunda olan Timurlenk³⁶, Yunanlı gümüşçüleri, inşaatçıları ve taş yontma sanatkarlarını bereberinde götürdü. Zorla yerinden edilen, yalnız bu dönem de

değil, mükerrer kereler doğuya götürülen bu kültür, Yunan kültürünün Anadolu ve Batı kültürü ile ilişkisini yarattı.

İşte buna benzer bir diğer taşıma da Pers kralı Horsoi'nin, Antiohia'lı (Antakya) Yunanlı müzisyenleri, Persepolis'e taşıması olayı, müzik alanını etkiledi ve yeni yapılandırmaların belirlenmesine yol açtı.

Ülkemizde bu gün, Antiohia'nın (Antakya), Aleksandria'nın (İskenderiye), Trabzon'un o tarihlerde çevre coğrafya halklarını etkilediklerini ve kültür merkezleri teşkil ettiklerini bilen yok. Yunan tarihi şehirlerinin kültür tarihini bilmiyoruz. Şunu unutmamak gerekir, Yunan kültürü Elinistik dönemlerde gelişmeye başlayan ve Bizans dönemine kadar süregelen bir şehir kültürü idi. Antik yıllardan bu güne kadar olan dönemde Yunan mimarisi ile ilgili bir tarih bilgisi de mevcut değildir³⁷. Çağdaş Yunanlılar eğer bu konuda bilgi sahibi olsalardı, binaların balkonlarına Türk ve Arap şekillerini değil, Bizans mimari şekillerini, Roma solariumunu, Bizans güneş sistemlerini kullanma yönünde çalışmalar yapardı.

Yunan mimarisinin tarihini ve mirasını bilmeyen Yunan'lıların aksine Avrupa'nın mimarlık akademileri³⁸ Pontus ve Trabzon'da mimarlık kültürünün varlığını tespit etmişlerdir. Hatta İtalya'nın mimarlık rönesansında bu kültürü taklit edenler olmuştur.

Mimarlık tarihini araştıran mimarlık hayranları Trabzon'daki Bizans döneminden kalma mimari kalıntıları incelemek arzusunu taşır. Özellikle Bizans rönesansının, Avrupa rönesansı ile olan ilişkilerini incelemek ister.

Trabzon misali Bizans şehirlerini örnek alan Avrupa^{38a}, rönesansa doğru adım atarken, Bizans'ın Mikrasia'daki şehirleri Türk islamının felaket derecesine varan çılgın şiddeti ile karşı karşıya idi. Türk islamı, insanlara ve değişik medeniyetlere karşı barbarca bir şiddet uyguladı. Bizans'ın Mikrasia ve Pontus'ta sayıca çok ve aynı zamanda güzel olan şehirlerine daha da barbarca davrandı. Avrupa, şehir statüsüne geçerken Mikrasia'daki şehirler yerel medeniyetleri yok eden Türk akıncılarının yıkım ve tahrip dolu şiddet uygulamalarına maruz kaldı.

“Bütün dünya, herkes Trabzon'u övüyor”³⁹.

Bizans şehirlerinin Türk akıncıları tarafından yağmalanıp, imha edilmesi,uluslararası mimarlık tarihinin en hazin olaylarından birini teşkil eder. Bu olay sadece Yunan ve Avrupa mimarlığı için değil aynı zamanda sanat tarihi⁴⁰ için de bilimsel ve manevi bir boşluk yaratmıştır.

Pontus, 17. yüzyılın başında başlayan ve iki asır sonra, kent düzenlenmesinde şehir – tiyatro görünümü olarak nihayetlenen, özel bir

güzelliğe sahip yeni bir mimarlık tarzı uyguladı. Bu tarzı Pontus sahilindeki şehirlerde görürüz. Kotiora (Ordu), Amisos (Samsun), Kerasus (Giresun), Trabzon, Tripoli. Kırsal alandaki şehir ve beldelerde mimari, Bizans tarzı rönesans mimarisi şeklinde ifade edildi⁴¹.

Bu devirde yaşayan Pontus ustalarının, güzeliğe dayanan sanat-severliği, önce tüm Mikrasia sonra da Kafkasya'ya yayıldı. Pontus ustalarının eserlerinden bazıları Kapadokia'nın Sinassos şehrinde bulunan ve günümüze kadar korunan harikulade yapılarıdır.

Üç asırlık çalışma ve faaliyetler sonucunda elde edilen bu mimari kültürün, bu gün uluslararası organizasyonlar tarafından, dünya kültürü olarak korunma altına alınmış olması gerekirdi. Bu durum Pontus halkının kalkınması yönünde, refah kaynağı oluşturacaktı. Buna benzer gözlemlere İtalya şehirlerinde, Toskani ve Umbria'da bulunan beldelerde rastlarız.

Bu kültür, Türklüğün imha edici hırslının en kötü tarzı olan kemalizmi tanıdı. Dünyanın hiç bir yerinde sayıca virane haline gelen bu kadar çok belde ve anıt mevcut değildir. İnsanların katliamı, mimari kültürün katliamı ile devam etti. Bunun nedeni de Pontus'ta aşık olan, Yunan ve Pontus kimliğinin tamamı ile imha edilmesi idi.

Bu soykırım ideolojisinin mağdurları sıra ile önce şehirler, tarımsal üretimle geçinen beldeler, Pontus'un tarihi manastırları ve İzmir oldu⁴².

Pontus şehirlerinin mimari kimliğini yok etme siyasetine, yerli halkın yurdundan koparılmasından sonra da devam edildi. Dinî dolayısı ile yurtlarında kalan bir kısım Pontus'lulara kültürel soykırım uygulandı.

Pontus'luların güzeliklere yönelik sanat severliği filokalia⁴³ aşamalı olarak yerini kemalizm ideolojisinin çirkinliklerine, zevksizliklerine bırakarak harabe yığını anlayışına dönüştü.

Pontus bugün bu sapıklığın ve çarptırmanın sonucu olarak trajik bir mimari görünüme sahip oldu. Bu görünüme birde ölüm ideolojisini öven, kemalizmin kurucusu Kemal'in heykelleri eklendi. Yörede sistemli olarak çimento demir yapılarla oluşturulan yeni, çirkin, ırkçı, yapay, anıtları tahrif eden, yöre kimliğine yabancı, düşman bir siyaset uygulanıyor.

Dahau – Ausviç – Cevişlik düzeni (Trabzon'un güneyinde, Pontus'luların öldürüldüğü kemalizmin ölüm kampları).

Pontus geleneksel mimarisinin Yunanistan'ın kuzeyindeki göçmen yerleşim merkezlerindeki iskan inşaatlarında özellikle kilise ve okul yapılarında kısıtlı da olsa bir devamlılığı oldu. Pontus'un zengin mimari kültür mirasına iç savaş, tarım alanlarını terketme ve Yunanistan'ın

çağdaşlaşma anlayışı son verdi. Pontus'tan Ptolemaida'ya gelen ilk göçmen grupları ile Aharnes yöresine yerleşen yeni göçmenler ikinci bir yurtlarından koparıma süreci yaşamaya başladı. Bu gün yaşadıkları topraklar anılarından, geleneklerinden, anıtlarından uzak, estetiği olmayan anlamsız bir yöre şeklini aldı. Pontus'lular asırlık tarihleri boyunca bu denli bir çirkinlik içinde hiç yaşamadılar.

Pontus'lu ustalar Kafkasya'da, özellikle Gürcistan'da uzun yıllar süren maden çıkarma kazıma, taş işleme ve yapım sistemlerini işleten ehli kişilerdi. Taş üretim sistemleri ile ilgili tarihin derinliklerine uzanan, değerli teknik karakteristik bilgiler üzerine araştırmalar yapılmalıdır.

Bu ustaların edindikleri tecrübeler, teknik bilgiler, mimari miras, geliştirilerek değerlendirilmeli ve Yunanistan'da tekrar yeni bir çıkışla hayata geçirilmelidir. Malesef büyük miras hiç değerlendirilmedi aksine Atiki yöresi getolaştırıldı.

Romania şehrini kurma projesini teklif etmemizin başlıca nedeni, mimari mirasımızı kullanarak yeniden hayata geçirmek, estetiği olan güzel bir şehir düzeni kurmaktır.

Günümüzün şehir düzeninden uzak mimari bayındır anlayışı, mimari bunalımı, Yunanistan'da olduğu kadar Pontus'ta da mimari estetik anlayışının tekrar canlanması için şartların müsait olduğu görüşünü destekler.

Mimari mirasın ve estetiğin tekrar canlanması yörenin kalkınmasını sağlar.

Yaşadığımız asırda estetik, güzellikleri sevmeye sanatı kalkınma ile özdeşleşirken aksine çirkinlik, geri kalma anlamındadır. Kendine özgün güzel Pontus zengin, kemalist çirkin Pontus fakir olacak. Bu konulara "Poleon ke topu Pedia" (Şehir, yer, eğitim) adlı kitabımda genişçe yer verdiğim için şimdi bahsetmeyeceğim.

Pontus vakasında, çok güçlü olan mimari miras olayı Pontus kimliği ve kültürü ile eş anlam taşır. Bu durumun, Pontus'ta yaşayan Pontusluların tekrar öz bilinçlerine ve kimliklerine kavuşma sürecine büyük katkısı olacaktır. Kemalizmin yıkıcı, tahripkar dünya görüşünden dolayı, anıtlar, şehirler, yöre, mimari (foto) harap edildi. Özellikle diahronik tarihi anıtların yoğun olduğu Pontus, Peloponisos, İonia yöreleri bu tahripkar şiddeten en çok nasibini alan yöreler oldu.

Birkaç yıl önce çağdaş tarihimizde işlenen soykırım suçunu anma hakkını talep ettik. Bu yaşamımızı sürdürme hakkımıza sahip çıkma demektir. Üretim bilinci hakkına sahip olma talebimiz ve bizlere özgeçmiş-

mizden miras kalan bilgi birikimi ile ancak yaratıcılık alanında hak sahibi olabiliriz. Tarih sayfaları, bizlerden yaratıcı bir halk olarak söz eder.

Bunu başarabilmemiz için gerekli ön koşul, üniversite düzeyinde, özbilincimizi, atalarımızdan kalan bilgi birikimini inceleyip toparlayan ve sistemleştirilmiş bilgilerle zenginleştiren yasal kurumların kurulmasıdır. Bundan dolayı kurmayı planladığımız yeni şehir Romania'da Efksinos Pontos üniversitesini açmayı düşündük. Trabzon'da da eski dershanenin (Frontistirio'nun) yerine bir üniversite kurabiliriz.

Trabzon, Osmanlı mezalimi ve en son kemalizmin barbarca şiddeti ve geri kalmışlığı ile tanışmasa idi bu gün Floransa, Barselona, Argirupoli, Sienna, Tippingen, Nürenberg gibi bir şehir konumunda olacaktı.

Trabzon çevresi, asrın başlangıcında tarihi olaylarla yüzleşip, kökeni⁴⁴ (şemaya bak) geçmişi, mirası, kimliği, yeniden doğuşu, geleceği, olanak ve olasılıkları ile ilgili bir söyleyişe başladı.

Doğal, fizyolojik gelişme yollarını keserek önleyenler artık bunu tekrarlamaz. Şiddetin, ölümün, soykırımın, fakirliğin ön planda olduğu dünya artık, yerini barışın yaşamın, hayatın, yaratıcılığın dünyasına bırakmaktadır.

Bizans rönesansı ikinci asrın ilk yüzyıllarında Türk akıncıları tarafından önlendi. Allaktan, İtalya ve Avrupa rönesansını doğurabilecek vakti buldu.

17inci, 18inci, 19uncu yüzyıl rönesansları İzmir ve Pontus'ta kan gölüne ve küle dönüşürken, Pire'de "rebetika" şarkıları söylenmeye başladı ve Yunanistan göçmen şehircikleri ile doldu.

Trabzon'da yörenin yeniden canlanması için simge niteliği taşıyan ünlü hümanist ve filozof Vissarion'un adı ile büyük bir kütüphane kurulması (foto) ve bu şekilde Omiros'un, Aristotelis'in, Platon'un, Diojen'in, Trabzon'a geri getirilmesi sağlanmalıdır.

Bu tarz bir kütüphanenin inşa edilmesi Akropolis'in ve Komninos'un sarayının yeniden yapılandırma projesine dahil edilebilir, "Vasileon ikimata" (kralların evleri) "kalus aristu ke prepusis armonias eskevasmena" (çok güzel ve uyumlu armonik inşa edilen)⁴⁵.

Türklerin fethi, kitapların^{45a}, kütüphanelerin, düşüncenin, konuşmanın ölümü (susturulması), ve filozofların ölümü anlamına geldi. Lauro Quirini Konstantinopolis'in fethinden bir buçuk ay sonra, 15 temmuz 1453 tarihinde, Papa 5inci Nikolas'a yazdığı mektupta sanatların ve kutsal felsefenin sona erdiğinden söz etti. "Bu barbarlar Yunan ismini sildi. Saygıdeğer kardinal Rutenna 170.000 yazıtın imha edildiğini söyledi⁴⁶. Yunanlıların uzun yıllar süren ve büyük çabalar ve çalışmalar

sonucu elde ettikleri mükemmelliğe varan lisanları, edebiyatları kayboldursa mahfolduk. Bu durumda gözyaşlarını koyvermeme gücünü hangi insafsız ve duygusuz bulabilir? İnsanları medeniyetleştiren, dünyaya ışık tutan, kutsallığı, felsefeyi güzel sanatları öğreten değerli yazılar imha ediliyor⁷⁴⁷.

Omiros'un, Aristotelis'in, Platon'un, Vissarion'un, altı asır evvel zorla durdurulan hümanist insancıl akımlarının devam ettirilmesi amacı ile Trabzon'a ve tüm tarihi Mikrasia yöresine geri dönme zamanları gelmiştir. Bu ayrıca Avrupa birliği entegrasyon sürecinde tekrar gündeme gelen bir konudur. Bu düşüncenin arkasında Anadolu'nun demokratikleşmesi, tekrar Avrupalılaşması fikri mevcuttur. Aynı zamanda fantamentalizme ve kültürlerin çatışma ve uyuşmasızlığına karşı da bir cevaptır.

Notlar

1. Marko Kanezi nin "Poleon ke Topu pedia" (Kent ve yerel eğitim) Stravon yayınevi.

2. Özellikle ilgi çekeceğine inandığım Konstantinopolisin üretim metodları ile ilgili incelemeler yok.

3. Vito Vetì, Il senso dei luoghi, Edizioni Donzelli.

4. "Ağrofilia" Mihalis Haralambidis Stravon yayınevi 4üncü baskı.

5. Pontus olayında kimlik tartışması "Günümüzde Pontus olayı, Pontus olayı Birleşmiş Milletlerde" Stravon yayınevi 6ıncı baskı.

6. "Pontusluların Özgeçmişlerini Bilme – Anma hakkı" M. Haralambidis K. Fotiadis.

6a. Trabzon şehrinin Ticaret odalarından alınan bilgilere istinaden 18-40 yaşları arasında %80e varan işsizlik oranı, genel olarak %46 oranında. Kişi başına düşen 1506 dolarlık gelir ile Trabzon, Anadolu'nun fakir bölgeleri arasında 45inci sırada yer alıyor. Buna karşın, bölgeyi korkutmak, bölge halkının kültürel, ulusal bilincinin yeniden doğmasını önlemek ve siyasi ortamı kontrol etmek amacı ile kurulan organizasyonların sayısı bir hayli arttı. Pontus ve çevresi son yıllarda Kürdistan'dan sonra değişik bir kemalist şiddet şeklinin uygulandığı ikinci bir odaya dönüştü.

6b. Tarihi Pontus'ta, en eski dönemlere ait antik yılların kimliği olan Pontus kimliği katlediliyor. Bu bir kültürün soykırımıdır. "Pontian question in the U.N" Mihalis haralambidis. LIDLIP Cenevre.

6c. Klasik yıllardan başlayarak, Türklerin yöreyi fethetmesinin ardından geçen yüzyıllar arasında Pontus'ta ve özellikle Trabzon'da, kuvvetli, birbirine bağlı devamlılığı olan, yılların eskitemediği, diyahronik bir Yunan kimliği mevcuttur. Charles Ring, Storia del mar Nero, ed. Donzelli.

7. W. Miller, The last Greek Empire of Byzantine Era, 1204-1461, Chicago 1969. M. Parankas'ın 1894 yılında Trabzonlu doktor Ç. Simvolidis'in finanse ettiği Konstantinopolis'te yayınlanan ve günümüzde Münih kralliyet kütüphanesinde bulu-

nan 1336 yılının Trabzon yıldız falı adlı kitap. “Neos Elinomnimon” (Yeni Yunan tarih düşünürü) 13 ü cilt Spiros Lambru.

8. “Vissarion Trabzon Övgüsü” S. Lambru 13 ü cilt, sayı B’ 30 haziran 1916 The-saloniki Kiriakidi yayınevi.

9. Ahilleas Kiru – Vissarion Yunanlı, Atina 1947.

10. II Miglione, Marco Polo.

11. Spiru Vrioni “Ortaçağda, Küçük Asya’da yaşayan Yunanlılarının gerileme süre-ci ve 11 - 15 inci yüzyıl arası islamlaştırma süreci”. MIET yayınevi 2000, Atina

12. 19 yüzyıl ve 20 yüzyılın başlangıcında, cemaat sisteminin geliştiği Pontus’ta okullar, Avrupa’ya kıyasla, nüfus oranına göre en yüksek orantıya sahipti. Pontus’taki cemmatlerle ilgili bilgiler, Nikolaos Pantazopoulos ve Diamanti Lazaridis’in Pontus ar-şivinde “EPM” bulunan Yunanlı Pontusluların eğitim cetvellerindeki istatistikler 1821 – 1922 “adlı kitabında mevcuttur.

13. 8 de olduğu gibi.

13a. Yavana’lar (İonyalılar), Tamillerin, millattan sonraki ilk yıllarda, antik zaman-lara dayanan şiirlerinde denizden gelen tüccarlar olarak yer alırlar. Sanskrit edebiyatı-nın, birinci asrın ikinci yarısındaki döneminde ise şarap, mücevher, ve mum tüccarları olarak söz edilirler. Özellikle sanatkar yapıları, el sanatları ve inanılmaz eserleri ger-çekleştiren kişilikleri ile tanınırlar. K. Karttunen, Greci, İndiani, İndrogrece. I Greci oltre la Grecia. Einaudi Torino.

Yunan üniversitelerinde malesef Yunanlıların bu milletlerle ilişkilerini araştıran ve inceleyen bölümler mevcut değildir. Bu tarihi ilişkiler araştırıldığı vakit, günümüzde her zamankinden daha fazla gündemde oldukları tespit edilecektir.

14. 11 de olduğu gibi.

15. Mastrih şehrinde, Dioskurlardan, Kastor ve Poldekis’i görüntüleyen Bizans dönemine ait ipek bir kumaş vardır. Hollanda ve Flandra’da, Bizans duvar halılarının etkileri “A. Muthesious Byzantine silk weaving – ad 400 to 1200 Wien” Luigi Tomaso Belgrano, Fratelli Frilli editörü A baskı 1875 ve yeni baskı 2003 Cenova.

Yazara göre bugün Cenova’da bulunan ve Cenova şehrinin kutsal azizi San Lorentzo’yu, Mihaıl Paleoloğos’u karşılarken görüntüleyen duvar halısı Konstanti-nopolis’in Pera semtinde yaşayan Cenovalılar’ın 1330 yılında ana vatanlarına yolladığı bir hediyedir. Luigi Tomaso’ya göre Emanuil Komninos ile Cenovalılar arasında imza-lanan bir anlaşma üç duvar halısının şehre ve bir duvar halısının Cenova Başepiskopo-suna hediye edilmesini öngörüyordu.

Konu ile ilgili ayrıca, Alizeri notizie dei professori del disegno “Bizans kapılarında olduğu gibi Bizans ipek duvakları (palio) hakkında da malesef imal edilen yeri olan Thiva şehrinde dahi belirtiler bulmak mümkün değil. Konstantinopolis, Nikea. Bu gün bu ürünleri görmek için ancak ihraç edilerek, hediye olarak veya çalınarak götürüldük-leri Batı’ya başvurmamız gerekiyor”. Maria Andalaro, Da Bisanzio al Mediterraneo, II Mediterraneo e l’arte nel Medioevo, Edizioni Jaca book.

16. 11 de olduğu gibi ve Charles Ring, Storia del mar Nero. Kültürün ve ticaretin sağladığı nimetlerle ünlenen özellikle Trabzon ve Karadeniz (Efksinos Pontos) yöresi Osmanlı fethinden sonra insan ticareti merkezine dönüştü. Dünyadaki en büyük beyaz ırk ticareti.

17. 11 de olduğu gibi. IEPALA ‘nın 1984 yılında Madrit’te düzenlediği Akdeniz barış konferansında Roze Garonti ile Osmanlı Türkleri İslamın yıkıcılığı ve özellikleri hakkında kurduğum diyalog sonucunda kendisinin bu konuyu hiç bilmediğini anladım.

Zaten müdafaa edilecek bir husus ta yoktu. Osmanlı Türkleri İslamının yıkıcı özelliği günümüze kadar özenle örtülen ve dolayısı ile saklı kalan bir konudur. Türkiye’de el altından yönetilen İslam’dan asırlarca hatta günümüzde bile çeşitli şekillerde faydalanılmaktadır.

17a. Pontus şarkılarının çoğunda özellikle Türk’lerin fethinden sonra tahrifata uğramamış şarkılarda, bakır ve altın kapı ve pencerelerden söz edilir. İl’ in Kastrom şarkısında olduğu gibi (güneşin kalesi). Her biri sanat yapıtı olan estetik güzelliğe sahip metal kapılara Bizans’ta yoğun bir talep vardı. Osmanlı döneminin yıkıcılığı ve geri kalmışlığından dolayı maalesef bu sanat eserlerinin prototip örneklerine imal yeri oldukları Konstantinopolis ve Trabzon’da değil sadece Batı’da rastlanır. Amalfi’de bulunan metropol Aziz Andrea kilisesinde (foto) Roma’da bulunan vasilika tarzı Aziz Pavlos kilisesinde 1076, Gargano Aziz Mikele 1076, Venedik vasilika tarzı San Marko kilisesinde San Klemente kapısı.

18. Ğeoryios Kandilaptu (Kaneos) Pontus’un başmadencileri A’ baskı Aleksandrupoli 1923, B’ baskı Thesaloniki Kiriakidi yayınevi 2000.

19. 11 de olduğu gibi.

20. Theodore Reinach, Mithridate Eupator ROİ DE PONT, Paris 1890. Periklis Rodakis, Mithridatis Pontus’un soylu kralı. Pontus Araştırma Merkezi Ğordios Yayınevi, Atina.

21. Greek Gold Hermitage – Amsterdam 2004.

22. Fedon Kukules “Bizans’ın yaşam tarzı ve kültürü “E’ baskı Papazisi yayınevi.

23. Şehir ve Memleket (yer) eğitimi, Mihalis Haralambidis.

23a. P. F. Davidson, Greek gold jewelry from the age of Alexander era, Boston Museum Fine Arts bölümünde fuar kataloğu.

24. Andrew Dalby Zirinia Dipna (Zirinia akşam yemeği) Yunanistan’da beslenmenin ve gastronominin (yemek pişirme) Tarihi Kriti yayınevi

25. Atineos “Dipnosofistes” (akşam yemeği sofistleri) Kaktos yayınevi Atina.

26. Aspasia Miha – Lambaki “Antik çağların komedi yazarlarına göre Eski Yunanlıların beslenme tarzı” Atina 1984.

26a. I Greci oltre la Grecia.

27. 25 de olduğu gibi.

28. Sula Bozi “Kapadokia – İonia – Pontos Tadlar ve Kùltürler.

29. T Kamburidu, “Pontus Mutfağı” Th. Savidis “Pontus’ta Beslenme” Kiriakidis Kardeşler.

30. Trabzon’da yaşayan birçok Cenevre’li Trabzon toplumunun bünyesine katılım sağladı ve şehrin seçkin tabakası ile birleşti. Una famiglia nobile del mondo coloniale Genovese, Di Negro “Baroni dei Grandi Commeni di Trebizonta” Serghei Pavlovic Karpon. Etkiler ile ilgili ayrıca George Drettas, Aspects Pontigues.

31. P. Karpof “L’ impero di trepizonte e I suoi rapporti con Venezia, Genova e Roma” Ed. Veltro.

32. Türk’lerin fethinden sonra Santra yöresinde yaşayan Pontus’lular öz kimliklerinde aşırı değişikliklere uğramadıkları için, eski Yunanca kelimelere rastlıyoruz. Mesela “kuros” Antimos Papadopoulos, Pontus Lehçesi Tarihi Sözlüğü, Pontus arşivi Atina. Santea’dan güçlùkle kaçıp Yunanistan’a gelen ilk nesil büyük annelerin çoğu torunlarına “kuros” diye hitap ederdi.

33. 4 de olduğu gibi.

34. 8 de olduğu gibi. O I Falmeraier Trabzon’da bulunan Ayia Sofia kilisesi kulesi-

nin 1841 yılına kadar korunan duvar resimlerini (fresk), Pikili Stoa ile kıyasladı. Pontus mimarisi için. Brayer Winfield, The Bizantine monuments and topography of the Pontos. D. Talbot Rice, The church of Hagia Sophia of Trebiznt, edinburgh 1968.

35. Evlerin içi, Cenova'da ginecco, androniti, ve caminate (fırın) için yer olarak, bölümlere ayrılır. Interno delle case, Luigi Tommaso. Pontus'ta caminate'ye "kamin", etrafına da "parakamin" denirdi.

36. 11 de olduğu gibi. Sicilya'nın Normandiya'lı kralı Rogiro 1147 yılında yeni bir üretim sistemi olan ipekçiliği zorla kabul ettirip yerleştirdi. Thiva ve Viotia'dan ipek ustalarını yöreye getirtti. Bizans'ın etkileri, zorla kabul ettirip yerleştirmek haricinde, sanatkar ve ustaların gönüllü olarak bilgi ve yer değiştirmeleri, ihracaat usulü veya imparatorların bağışları ile de gerçekleştiriliyordu.

37. Bizans'ın ve özellikle Konstantinopolis'in mimarisi ile ilgili bilgileri edinmek için, Haçlı seferlerini konu eden kaynaklardan faydalanırız. Haçlı seferlerine katılan, baronlar, derebeyleri kuzey batı Avrupa'da savaş ihtiyaçlarına yönelik olarak inşa edilen kalelere sahipti. Bundan dolayı da Konstantinopolis'teki kaleleri ve genel görünümü görünce gözlerine inanamadılar. "evlerin zerafetini, güzelliğini, klasik tarzdaki devamlılığı ve samimiyetini". Paolo Cesaretti, L'impero perduto, Edizioni Mondadori. Mimarlık ile ilgili yazıları Ioannis Zonarae Epitome Historia.

38. Enzo Concina, "La citta Bizantina" Ed. Mondadori, Bizans şehirleri ve sahaları Spiros Vrionis. 11 de olduğu gibi.

38a. Zamanın sanatsal coğrafyasında güney İtalya ve Sicilya'da Bizans merkezine rastlanır. Sicilya mozaikleri 1145-1189 Bizans ustalarının eseridir. Bu tarzlar İtalya ve Avrupa'ya burdan yayılır. Monte Kasino manastırı mozaiklerinde olduğu gibi 1072.

Bu tip sanat o yıllarda Roma'da yoktu. Hristiyanlığın ilk yıllarındaki vasilikaların da kalmıştı. Kiliselerin bölünmesine rağmen (itizal) sanatsal üretim alanında özellikle mozaik sektörü tartışmasız Bizans'ın etkisi ve öncülüğünde idi. Maria Adaloro, Da bisanzio al mediterraneo. Sanatsal Bizans mimarisi etkisinin görüldüğü başka odaklar ise Bithleem, Kudüs, Sina, Haçlıların Suriye, Antakya ve Edessa'da kurduğu krallıklar. Tania Velmans, La presenza dei crociati nell'oriente bisantino e le sue conseguenze.

39. Papadopulos Kerameas Aziz Petropolis (Sen Petesburg) 1897 Spiros Vrionis.

40. Konstantinopolis'ten elde edilen çoğu ganimetin Venediğe nakledilmesi, şehre Bizans'ın sürgünde bulunan müzesi görüntümünü verir. San Marko atları denilen Konstantinopolis ipodromundan alınan (at yarışları sahası) atlar (Yunan imalatı), Tetrarhes (dörtlü- dört heykel) vs gibi önemli sanat eserleri haricinde daha bir sürü eser. Paolo Cesaretti'nin yazdığı mükemmel kitabı L'impero perduto'da, Krzyzstof Pomian koleksiyonunun tarihi ile ilgili ciltte (dalle sacre reliquie all' arte moderna, Venezia - Chicago, dal VIII al XIII secolo Milano, Il Saggiatore),yazar "bütün bunlara rağmen sadece Venedik değil, sanat tarihi ve kolleksionlar açısından son derece önemli olan 1204 yılları olaylarına değinilmemiştir" der.

Venediğin hazinesi sadece Konstantinopolis'ten değil Trabzon'dan da getirilen eserlerle zenginleşti. Bunların arasında, Trabzon'dan getirilen Trabzon azizleri Evğeni-os ve yoldaşlarının naaşlarının bulunduğu süslenmiş gümüş kutu en seçkin örneği teşkil eder. Bu eserin, Türklerin fethinden sonra Trabzon'dan kaçan yerli bir aile tarafından veya Vissarion'un arabuluculuğu ile Venediğe vardığı varsayılır. Roberto Casanello, Furti d'Arte, il Tesoro di San Marco, da Bisanzio a Venezia. 1300 yılında Trabzon'da basılan "Aleksandros anlatımları - Sahte Kallisthenis" adlı kitap 1500 yılında buraya vardı Venedik Yunan enstitüsünde saklıdır.(resimlere bak).

41. Pontus'ta tarım alanları ve evler, Eleni Ğavra, Kiriakidis yayınevi.

42. Anna Komnini Bizans İzmiri ve küçük Asya sahillerinde bulunan diğer Bizans şehirlerinin imha edilmesinden söz eder "Barbarlar İzmir'in sahilinden Antalya'ya kadar olan yöreyi viraneye çevirdi" Tarihi açıdan İzmir'in Kemalist'ler tarafından yakılması bir ilk değildir. Bu olay sadece tarihi değil aynı zamanda uluslararası hukkuğu da ilgilendirir. Bu olaylar uluslararası hukuk tarafından suç olarak nitelendirilir. (Mihalıs Haralambidis'in George Washington üniversitesinde 1998 yılında İki kutupta mücadele Pontus Soykırımının tanınması adlı konuşması). (Nea Erithrea da "Pontos-İonia- Kapadokia - hangi stratejiler "temalı konuşması).

43. İspanya kralı büyükelçisi Rui Gonzales de Calvijo 1364 yılı ilkbaharında Trabzon'u ziyareti esnasında Trabzon sarayında giyim ile ilgili gördüğü ihtişam, güzellik ve zerafet karşısında şaşırıldı. Embassy to Tamerlane 1402-1406 London 1928. Viaggio in Samarcande 1403-1406 Roma 1999. Trabzon kadının giyimdeki üstün zerafeti tahrifata uğramamış şekli ile günümüzde de bile farkedilir.Trabzon kadın giysilerinin tahrifatı devletin uyguladığı kimliklere dönük dönüşüm siyasetinin bir parçasıdır.

Fota haricinde (resme bak) çizgili önlük, diğer kıyafetler Pontus'lulara değil başka etnik gruplara aittir. Bu konu üzerinde ciddi çalışmalar yapılması gerekir.

44. Türk fethinden sonra, Trabzon halkının islamlaştırılması ile ilgili Hewth W. Lowry'nin araştırması çok ilginçtir. Konstantinopolis'in Osmanlı arşivlerinde yaptığı araştırmada 1486-1583 yılları arasındaki kritik dönemde şehirde Allahın oğlu anlamına gelen Abdullah adının sıkça kullanılmasıdır. İslamlaştırılan Pontus'lulara bu isim verilirdi. Kitapta yer verilen şemadan kolayca anlaşılacağı gibi şehrin nüfusu ani bir değişikliğe uğruyor..The Islamization and Tourkification of city of Trabzon, 1486-1583 Boğaziçi üniversitesi, İstanbul. Bu araştırma Panaretos Topalidis'in Trabzon şehri ve geniş çevresinde oturan müslüman halkının Yunan asıllı olması görüşünü tasdik eder. OF Pontus'lularının müslümanlaştırılması ile ilgili plan da aynı oranda ilginç.

45. 8 de olduğu gibi.

45a. Türk'lerin yöreyi feth etmesi tarihte görülmemiş ilk olarak nitelendirilebilecek, bir medeniyeti simgeleyen unsurlarının imha edilmesi olayını yarattı Amma bunun yanısıra aynı zamanda bu medeniyeti belgeleyen yazılı unsurların kaçırılarak Avrupa'ya nakledilmesi de bir fenomendir. Bu olayın başrolü Trabzon'lu Vissarion'a aittir.

Kitapların kaçırılması olayı Gocoli'nin eserinde açıkça görüntülenmiştir. Silvia Ronkeye göre Floransa.

Bu kaçış Yunanistan sessizliğinin başlangıç noktası olarak niteledik ve kitabımızın kapağına bu resmi bastık. Aynen Vissarion'un öngördüğü gibi, bu durum hala günümüzde de devam ediyor.

46. Vissarion ile birlikte iki kilisenin birleşmesine taraftar olan Kiev'in Yunan'lı Kardinalı İsidoros'tan söz eder. Konstantinopolis'in kuşatılması ve düşmesi sürecinde savaştı, yaralandı, esir düştü ve sonunda Kriti'ye kaçmayı başardı. A. Pertusi, La caduta di Constatinopoli, edizioni Mondadori.

47. Yukarıda olduğu gibi.

PONTOS MESELESİ BİRLEŞMİŞ
MİLLETLERDE

NACIONES
UNIDAS

E

Consejo Económico
y Social

Distr.
GENERAL

E/CN.4/1998/NGO/24
24 de febrero de 1998

ESPAÑOL
Original: ESPAÑOL/FRANCÉS/
INGLÉS

COMISIÓN DE DERECHOS HUMANOS
54º período de sesiones
Tema 9 g) del programa provisional

INTENSIFICACIÓN DE LA PROMOCIÓN Y EL FOMENTO DE LOS DERECHOS HUMANOS
Y LAS LIBERTADES FUNDAMENTALES, EN PARTICULAR LA CUESTIÓN
DEL PROGRAMA Y LOS MÉTODOS DE TRABAJO DE LA COMISIÓN
DERECHO HUMANOS, ÉXODOS EN MASA Y PERSONAS DESPLAZADAS

Exposición presentada por escrito por la Liga Internacional por los
Derechos y la Liberación de los Pueblos, organización no
gubernamental reconocida como entidad consultiva especial

El Secretario General ha recibido la siguiente exposición por escrito que
se distribuye con arreglo a la resolución 1296 (XLIV) del Consejo Económico y
Social

[15 de febrero de 1998]

Un pueblo en éxodo continuo

- 1 El objetivo de esta comunicación es primeramente proporcionar a la Comisión de Derechos Humanos información sobre el caso de un pueblo que fue obligado a varios éxodos, los pontios. Su historia trágica es poco conocida. No se trata sólo de acontecimientos horribles y de un proceso de eliminación que sufren desde hace aproximadamente 70 años; en realidad se volvieron un pueblo de refugiados, desplazados de un país a otro.
2. La presencia de los pontios se señala hacia la mitad del siglo VIII antes de J.C. Sus primeros asentamientos griegos fueron mencionados por Jenofonte 1/, entre Trapezous (Trabzon, actualmente Trebisonda) y Sinope, antes del surgimiento del Reino Pontio que controlaba la costa norte del Asia menor y parte de las tierras interiores. Filósofos e historiadores como Diógenes, Diodoro y Strabon son parte del pasado de esta región. La influencia de este pueblo en la región y en el Ponto Buxino (mar Negro), su contribución al comercio, cultura y civilización durante los períodos helenístico y bizantino están bien documentados 2/.

LIGUE INTERNATIONALE POUR LES DROITS ET LA LIBERATION DES PEUPLES
 INTERNATIONAL LLAQUE FOR THE RIGHTS AND LIBERATION OF PEOPLES
 LIGA INTERNACIONAL POR LOS DERECHOS Y LA LIBERACION DE LOS PUEBLOS
 HAKLARIN HAKLARI VE KURTULUŞU İÇİN ULUSLARARASI BİRLİK
 ΔΙΓΩΝΗΖ ΕΝΩΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΩΝ ΛΛΩΝ
 (Name of the League in English and Greek)

Représentation permanente auprès de l'ONU / Permanent Representation at the United Nations

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER

Ekonomik ve Toplumsal Kurul

E/CN.4/1998/NGO/24

24 Şubat 1998

İspanyolca, Fransızca, İngilizce sunulmuştur.

İNSAN HAKLARI KOMİSYONU

54. dönem toplantısı

Program 9.Konusu

PROGRAM ÇERÇEVESİNDE İNSAN HAKLARININ VE TEMEL
 ÖZGÜRLÜKLERİN GELİŞTİRİLMESİ VE TEŞVİKİ. KOMİSYONUN
 ÇALIŞMA YÖNTEMLERİ.
 İNSAN HAKLARI, TOPLU GÖÇLER.

Hakların Özgürlüğü ve Hakları için Kurulan Uluslararası Birlik Tarafından sunulan yazılı rapor.

Özel danışmanın rolü ile tanınmış hükümet dışı örgüt.

19 Şubat 1998

SÜREKLİ GÖÇ HALİNDE BİR HALK

1. Bu yayılı müdahalemizin başlıca hedefi insan Hakları Komisyonu'nun birçok göçlere mecbur edilmiş bir halkın, Pontusluların, durumu hakkında bilgilendirilmesidir. Trajik tarih çok az bilinmektedir. Yalnızca trajik olaylar ve yok edilme işlemine 70 seneden beri maruz kalmış bir halk söz konusu değildir. Gerçekte ülkeden ülkeye nakledilen göçmen bir halka dönüştürülmüştür.

2. Pontusluların varlığı 8. y.y. ortalarında görülmektedir. Küçük Asya'nın kuzey kıyıları ve iç kesimlerin bir bölümünü kontrolü altında bulunduran Pontus Krallığının kurulmasından çok önce, Trabzon ve Sinop arasındaki ilk Yunan yerleşimleri ve şehirleri Ksenofonda'da¹ bahsedilmektedir. Dioğenis, Diodoros ve Stravon gibi filozoflar ve tarihçiler bu bölgenin tarihinin bir bölümünü oluşturmaktadırlar. Bu halkın bölgeye ve bütün Karadeniz'e etkisi, elenistik ve bizans dönemlerinde ticarete, eğitime, kültüre katkısı çok güçlüdür².

3. 14. y.y.'de Osmanlıların bölgeyi fethetmesinden sonra Pontusluların birliği ve etkisi tehdit altında kalmıştır. Yönetim tarzı müslüman olan ve olmayanların ayırımına dayanan Osmanlı İmparatorluğunun³ yönetimi altındaki bu halkın yaşam şartları ve toplumsal hayatları birçok ekonomik ve toplumsal mekanizmalar tarafından tehdit edilmiştir.

4. Pontusluların ilk göçleri Rus-Türk savaşlarına bağlıydı. Binlerce göçmen, fetihçilerin geri dönüşüyle maruz kalacakları göç olaylarından korkup Rus ordusunun geri çekilişini takip ettiler. İlk Yunan-Pontus toplulukların Kuzey Kafkasya'ya ve Gürcistan'a yerleşimi 1828-1878, 1853-1856, ve 1877-1878 Türk-Rus savaşlarına denk gelmektedir. Ancak Pontusluların vatanlarından tamamen sökülmesi 20. y.y. ilk çeyreğinde olmuştur.

Yoketme ve Dağıtma

5. Gençtürkler akımının oluşmasıyla Osmanlı İmparatorluğunda yeni bir milliyetçilik ve merkez milliyetçilik ideolojisi çıktı. 1908'de iktidarın elde edilmesinden sonra hristiyan azınlıkları yok etme isteği belirdi ve bu Birinci Dünya Savaşı sırasında ve sonrasında belirginleşti. 20. y.y. başlarında Pontusluların sayısı 750 bin olarak sayılabilir. Yok etme işlemi 1916'dan 1923'e kadar devam etmiştir.

6. 1916 yılında Ermeni soykırımı tamamlanırken Pontusluları yok etme işlemi başladı. Yöntemler aynıydı: katliamlar, kadın ve çocukların

tutuklanması, zorla İslâmlaştırma, insanlık dışı şartlar -açlık, sussuzluk, hastalık, kurak yörelere ölüm yolculukları, bütün bunlar toplu yok etme demektir. Bu tedbirler makamlar tarafından güvenlik nedenleriyle alınmış yer değişimleri olarak adlandırıldı. Bu olaylar hayatta kalanlar ve yabancı tanıklar tarafından anlatılmaktadır. Böylece Pontusluların bu şekildeki kararlaştırılmış yok edilişi onaylanmaktadır. Tanıklar yabancı diplomatlar, Osmanlıların Alman ve Avustralya'lı ittifakçıları⁴. Bu trajik olaylardan sonra binlerce Pontuslu Rus ordusunun geri çekilmesi sırasında Kafkasya ve Rusya'ya doğru memleketlerini terk etmişlerdir.

7. Pontusluların yok edilişi I. Dünya Savaşından sonra, sistematik olarak 1919 sonra devam etmiştir. Mustafa Kemal'in 1919'da Samsun'a gelişi tamamen yok ediliş döneminin başlangıcı olarak sayıldı. Toplu öldürmeler, yok etmekle eşdeğer yer değiştirmeler 1919 yılında daha geniş bir alana yayılarak yenilendi. Kendini savunma ve direnme hareketleri Türk ordusu tarafından bastırıldı. Birçok köy silahlı saldırılar sonucu boşaldı. Çok sayıda kilise harab oldu.

8. Özellikle I. Dünya Savaşından sonra 1919'da ve sonrasında yüzlerce kilometre uzakta Batı Anadolu'daki Yunan-Türk sürtüşmeleri dahil olmak üzere gerçekleşen bu suçları "anlatmak" için hiçbir strateji veya güvenlik nedeni bahane edilemez. Bu olaylar hayatta kalanlar ve yabancı tanıklar, özellikle bolşevik subaylar ve kemalizm yanlısı olanlar tarafından onaylanmaktadır⁵. Pontusluların %50sinin progranlanmış yok edilişi -ki 1916'dan sonra 6 seneden fazla devam etmiştir- Birleşmiş Milletlerin kriterlerine göre (soykırım sözleşmesinin 2 maddesinin a, b, c, d, ve e paragrafları) soykırım oluşturmaktadır.

9. Yaklaşık 350.000 Pontuslu 1916-1923 yılları arasında katliamlar, ölüm yolculukları sonucu yok oldu. Hayatta kalanlara göre yöneldi. Binlercesi göçmen olarak çeşitli ülkelere Fransa ve A.B.D. gibi kaçtı. 1923 yılından önce hayatta kalanlardan yaklaşık 190.000'ni Yunanistan'a vardı. 1923 yılında Türkiye ve Yunanistan arasında imzalanan antlaşmalar, ilk ülke arasındaki halkların mübadelesini de öngören Lozan Antlaşması, bölgede hayatta kalanlar ve çoğunluğu İslâmlaştırılmış olan Pontusluları kapsamamaktaydı. 1916-1923 yılları arasında toplam yaklaşık 200.000'ni Kafkasya'ya çoğunlukla Gürcistan ve Rusya'ya kaçtı.

10. Bu göçmenler için bu göçün sonu değildi. Stalin döneminde 1937 yılında Sibiry'a kadar varan toplu yer değişimleri yer aldı. Daha sonra 1945-1949 yılları arasında Pontusluların çoğunluğu Kazakistan, Türkmenistan, Özbekistan, Kırgızistan ve Sibiry'a yerleştirildi. Yakın zamanda, 1990-1996 yılları arasında 180.000 Pontuslu -ki

çoğunluğu vatanlarından gidenlerin nesliydi- Rusya, Kazakistan ve Gürcistan'dan ayrılıp Yunanistan'a göçmen olarak geldi.

Sonuçlar

11. Halkların özgürlüğü ve Hakları için kurulan Uluslararası Birliğin derlemeye başardığı bu bilgilere dayanarak Pontusluların çektiği dertlerin geçmişe ait bir şey olmadığı sonucu çıkmaktadır. Tabii ki Pontusluların büyük bir bölümü, bu son yıllarda SSCB'nin dağılmasıyla elde ettikleri altın fırsatı kullanarak Stalin döneminde yerleştirildikleri yerleri terk ettiler. Mevcut bilgi ülkelerindeki Pontusluların büyük bir bölümünün buldukları yerleri terketme isteğinde olup olmadığı hakkında bizi bilgilendirememektedir. Sonuç olarak Özgürlüğü ve Hakları için kurulan Uluslararası Birlik şunu uygun görmektedir: İnsan Hakları Komisyonu'nun Genel Sekreterin Temsilcisinden ülkelerinde bulunan ve iç sürtüşmelerden dolayı acı çekmiş Pontusluların durumu ve yaşam şartları hakkında hükümetlerin de yardımıyla daha fazla bilgi edinmeye çalışmasını istemesidir.

12. İlaveten, ülkelerindeki Pontusluların göç etmeyi istemesi durumunda -sürekli göçlerinin tarihinde bir defa da olsa- gitmek istedikleri ülkeyi seçebilme imkanına sahip olmaları gerekmektedir. Halkların Özgürlüğü ve Hakları için kurulan Uluslararası Birlik, Pontusluların -diğer imkanlar arasında- eğer şartlar uygun olsaydı, yani fiziksel, kültürel, toplumsal, ekonomik yaşam şartları uygun olsaydı, vatanlarına, bugünkü Türkiye'ye dönme imkanına sahip olmaları gerektiğini değerlendirmektedir.

Notlar

1. Ksenophon Anavasis (onbinlerin dönüşü).
2. Phalmerair: Trabzon İmparatorluğunun Tarihi. Kiryakidis Kardeşler yayınevi. Selanik.
3. B. Lewis The emergence of Modern Turkey. Londra, Newyork 1968 (ikinci bası).
4. Özellikle Samsundaki Avusturya ve Samsun başkonsolosları (Almanya ve Avusturya konsoloslukları arşivi).
5. Diğerlerinin yanı sıra C.N. Aralov'un anılarını bakınız. The memories of a Soviet Diplomat 1922-923.

LIGUE INTERNATIONALE POUR LES DROITS ET LA LIBERATION DES PEUPLES
INTERNATIONAL LEAGUE FOR THE RIGHTS AND LIBERATION OF PEOPLES
LIGA INTERNACIONAL POR LOS DERECHOS Y LA LIBERACION DE LOS PUEBLOS

Statut consultatif spécial/Special Consultative Status

Représentation permanente auprès de l'ONU / Permanent Representation at the United Nations

AVRUPA GÜVENLİK VE İŞBİRLİĞİ ÖRGÜTÜ

Verena Graf
Sekretaire generale/Sekretary General
C.P. 357
CH-1211 GENEVE 13
TEL. (41-22) 798 7707 FAX.(41-22) 788 0277
E-mail: lidlip@span.ch

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Örgütünün, insan hakları konulu toplantısına, uygulamaya alması için sunulan sözlü rapor.
Varşova Ekim1998

Konu: İnsan hakları, kendini özgürce ifade etme, inanç ve din özgürlükleri de dahil olmak üzere temel hak özgürlükler

PONTUSLULAR: KENDİNİ İFADE ETME ÖZGÜRLÜĞÜNÜN BASTIRILMASI

Halkların Hakları ve Kurtuluşu için Uluslararası Birlik adlı örgütümüz Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı'nı (AGİT) Trabzon'un doğusu ile Sinop ve Of bölgelerinde yaşayan tarihi halk Pontus'lular hakkında bilgi vermek için başvurmuştur. Türkiyede, belirttiğimiz bölgelerde yaşayan bu halk bugün kendini ifade etme özgürlüğünden yoksun bırakılmış olmasına rağmen, yıllık kültürel ve ulusal kimliğini hala muhafaza etmektedir.

Ülkesinde, yani kendi tarihi topraklarında kalabilmiş, Pontus halkından bahsediyoruz. Bugün, bu halkın büyük bir bölümü, başta Yunanistan olmak üzere eski Sovyetler Birliğinin Rusya, Gürcistan, Erme-

nistan, Ukranya ve Kazakistan bölgelerinde yaşamaktadırlar. Buralara 1916-1923 yılları arasındaki olaylar ve sürgünlerden sonra gitmiştir. Bunun yanı sıra Stalin döneminin 1943-1949 yılları arasındaki sürgünleri ile de Orta Asyaya sürülmüşlerdir. Bugün Pontus diasporasının büyük bölümü ise Amerika Birleşik Devletlerinde, Batı Almanya ve Avustralya'da bulunmaktadır.

Tarihi topraklarında kalabilen Pontuslu'lar Müslümandır. Bunlara 17. yüzyılda Osmanlılar tarafından zorunlu İslâmlaştırma politikası uygulanmıştır. Bilindiği gibi (1923 te yapılan Lozan antlaşması ile) karşılıklı nüfus değişimi ulusal kimlik temel alınarak değil de, dini kimlik temel alınarak yapılmıştır. Yine bilindiği gibi Hıristiyan Pontuslular Lozan antlaşması'nın imzalanmasından önce, toplu katliamlara tabi tutularak, etnik temizlik hareketinin kurbanı olmuşlardır.

Halkların Hakları ve Kurtuluşu için Uluslararası Birlik, Türkiyede yaşayan Pontuslularla ilgili yeterli bilgiyi toplamış ve bunları Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatına vermeyi amaçlamıştır.

Türk devletince, tarihi Pontus'un islamaşmış Pontusluların, Yunanistan'da ve eski Sovyetler Birliği'nde yaşayan Pontuslularla ilişki kurmaları onlarca yıl engellenmesine, sistemli olarak toplumsal yapısının tüm kurumlarının tahrip edilmesine, asimileye uğratılmasına rağmen, hala kendilerine has Pontus kimliğini muhafaza etmektedirler. Bunlar bugün, kendilerine sorulduğunda "Biz Pontusluyuz" diyorlar. Son onyıllarda kendilerine has ulusal duygu, belirgin bir hal olarak, gerek düşünsel gerekse de kültürel alanda daha da güçlenmiştir. Bu kültürün kökeni tarihin derinliklerinde bulunmaktadır, bunlar bugün kendi kültürlerine sahip olma ve kendilerini ifade etme çabaları içindedirler. Bu köken, özellikle Klasik dönem dediğimiz Hellenistik ve Bizans dönemine dayanmaktadır (tarihçi ve filozoflardan Diyojen ve Strabon ve diğerleri bunlara sadece birer örnektir). Pontuslu aydınların ve gençlerin çok dikkatlice –gerek yazılı ve gerekse sözlü olarak- bu halkın mirasını ve kimliğini dile getirme çabaları bile Türk yetkilileri tarafından şiddetle bastırılmaktadır. Bölgenin ve bölge halkının son 3000 yıllık tarihinin çarpıtılmasına karşı çıkmaya cesaret eden ve bu konuda görüş belirten Pontus'lu aydınların yaşam hakları bile tehdit altında bırakılmıştır. Bu bastırma hareketlerine, bölge halkının 3000 yıllık tarihinin çarpıtılmasını amaçlayan sözde bilimsel teoriler eşlik etmektedir. Ve bu çabalar devletin ödediği propagandacıları ve sözde profesörleri tarafından yapılmaktadır. Bu çarpıtmalar, hint-avrupa dili konuşan bu tarihi halkın, türk kökenli olduğunu ispatlama çabalarına dayanmaktadır.

Bunların dediklerine göre, güya Pontuslular Türk kökenli imiş. 1998 yılının Eylül ayında bir profesör ile emekli bir subayın Trabzon'da ortaklaşa olarak yaptıkları bir televizyon programı dizisinde bir yandan Pontusluların Türk kökenli oldukları yalanı vurgulanırken, öte yandan da, kendi haklarını savunan ve Yunanistan'daki Pontuslarla ilişki ve iletişim kurmak isteyen Pontuslulara tehdit savurulmuştur. Yunanistan'dan Türkiye'ye ziyarete giden Pontuslular da Türk yetkililerince sıkı kontrol ve takip altına alınmışlardır.

Halkların Hakları ve Kurtuluşu için Uluslararası Birlik Trabzon, Tonya, Of, Sürmene, Maçka bölgeleri ile İstanbul şehri civar bölgelerine yerleşmiş Pontusluların kendi toplumsal yapıları ile dillerini bugün de bütünüyle muhafaza ettikleri konusunda bilgilendirilmiştir. Böylece bu bölgelerde eski Yunancaya en yakın konuşma dili kurtarılmıştır. Fakat, gerek Pontus'ta ve gerekse de Türkiye'nin diğer bölgelerinde, bu dilin konuşulması yasaktır. Türkiye'deki Pontuslular okullarda kendi dillerini öğrenmeden ve geliştirmeden mahrum bırakılmıştır. Var olan okullar ise türkçedir. Özellikle iç bölgelerde hiç türkçe bilmeyen kız ve erkek çocuklar, ilk kez türkçe ile okullarda karşılaşmaktadır. Bunlar okullarda zorla türkçe eğitime tabi tutulmaktadır. Kaldı ki bunların aileleri de türk diline yabancıdır. Bu ilkokullarda sadece Pontusça bilip konuşan öğrencileri, öğretmenlere şikayet etmek için, diğer öğrencilerden oluşmuş, ajan-ağı mevcuttur. Pontus dilini konuşan bu öğrenciler, öğretmenleri ve polis tarafından dövülmektedir. Liselerde ise terörü estirme görevini, ırkçı-faşist Bozkurtlar gurubu üstlenmiştir. Bu eğitim sistemi Pontusluları yüksek öğrenim haklarından da mahrum etmektedir. Dergi aracılığı ile Pontus bilincini ve kültürünü vurgulamak isteyen Pontus kökenli öğrenciler de Türk yetkililerince hapis cezasına çarptırılmışlardır.

Bugünkü Türk devletinin despotça politikasından ve anayasasından kaynaklanan yapısı "Pontus ve Pontuslu" gibi kelimelerin kullanılmasına izin vermemektedir. Pontuslu'ların gerek bireysel gerekse gurupsal olarak, demokratik ve barışçıl yöntemlerle kendilerini ifade etmeleri yani Pontuslu olma bilinci ve kimliklerini vurgulamaları yasaklanmıştır.

Tereddütle ve bir dereceye kadar da çekinceli olarak tüm bunları ifade ederken, bugünkü Türkiye'deki Pontus toplumunu da bir dereceye kadar deşifre ettiğimizin farkındayız. Ama artık sorunun uluslararası kamuoyunca bilinmesi gerektiğini düşünüyoruz. Bugün ciddi baskı altında olan bu kültürün tanıtılması, artık bunların sorunlarıyla ilgilenilmesi de uluslararası kamuoyunun bir borcudur.

UNITED
NATIONS

E

Economic and Social
Council

Distr.
GENERAL

E/CN.4/2002/NGO/30
25 January 2002

ENGLISH ONLY

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER: ULUSLAR ARASI BİRLİĞİN İKİNCİ RAPORU – 2002

EKONOMİK VE TOPLUMSAL KONSEY E/CN.4/2002/NGO/30
25 ocak 2002

İNSAN HAKLARI KOMİSYONU

Elli sekizinci toplantı

Konu 11 (c) geçici gündem maddesi

(14 ocak 2002)

Yazılı rapor* Uzman danışma özelliği olan, Uluslar arası Halkların Kurtuluşu ve Hakları Birliği adlı sivil toplum örgütü tarafından arz edilmiştir.

Genel sekreter aşağıdaki yazılı raporu teslim aldı ve Ekonomik ve Toplumsal Konseyin 1996/31 sayılı kararı gereğince dağıttı.
(14 ocak 2002)

* Bu yazılı beyanname teslim alındığı gibi yayımlandı. Sivil toplum örgütünün veya örgütlerinin arz ettiği lisan veya lisanlarda hiç bir düzeltme yapılmadı.

İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ KONUSUNU İÇEREN MEDENİ HUKUK VE SİYASİ HAKLAR

Uluslar arası Halkların Kurtuluşu ve Hakları Birliği adlı sivil toplum örgütü bu gündem maddesi ile İnsan Hakları Komisyonuna bugün Türkiye’de bulunan ve Sinop’tan Trabzon’ a kadar uzanan tarihi Pontus yöresinde yaşayan Pontus halkının olayını konu etmeyi arzu ediyor. Binlerce yıl öncesine dayanan kültürel kimliklerinin bir göstergesi olan ifade tarzlarının özgürlüğünde uygulanan kısıtlamalardan endişe duyuyoruz.

Bu ileti tarihi Pontus yöresinde halen yaşayan ve Türkiye’nin diğer yörelerinde halen yaşayan Pontus’lular ile ilgilidir.

Tarihi geçmişe bakış

Pontus’luların, Mikra Asia’nın kuzey kıyılarındaki varlığı, Pontus krallığının kurulmasından çok daha öncelere M.Ö. 8 inci yüzyıla rastlar.

Pontus’luların tarihlerindeki kültürel özler özellikle klasik devirde (Diojen, Stravon,gibi filozof ve tarihçiler) Elinistik yıllarda ve Bizans döneminde bulunur.

Müslüman olanlar ve müslüman olmayanlar ayırımına dayanan bir idari yönetim şekli uygulayan Osmanlı imparatorluğunun 15. yüzyıl ortalarında gerçekleştirdiği fetihten sonra Pontus’luların birliği, yaşam koşulları ve Hristiyan cemaat tarzına dayanan düzenleri, Osmanlı imparatorluğunun bu sisteminden derin olarak etkilendi. Pontus’lular 19 uncu yüzyılda yaşanan Rus – Türk savaşlarından dolayı vatanlarından birkaç kez ayrılmak zorunda kaldı.

Hristiyan Pontus’luların toplu cinayet ve etnik temizleme şekilleri ile sistemli olarak yok edilmeleri 20 inci asrın ilk çeyreğinde özellikle 1916 ile 1923 yılları arasında gerçekleştirildi. Bu, Mikra Asia halklarının tümünün uzun vadede Türkleştirilmesi için uygulanan siyasetinin bir parçasıdır.

Pontus’ta, diaspora ve felaketten kurtulanlar sadece Müslümanlığı kabul eden veya zorla müslümanlaştırılan Pontus’lular oldu. Türkiye ile Yunanistan arasında 1923 yılında imzalanan Lozan anlaşmasına dayalı mübadele (halkların değiştirilmesi) olayı bilindiği gibi her iki ülkede yaşayan halkların etnik kimliği ile değil dini tercihleri üzerinden ger-

çekleştirildi. Rusya ve Kafkas'lara sığınan Pontus'lular Sovyetler Birliğinde sürgün hayatı yaşadı.

Bu gün Yunanistan haricinde Amerika Birleşik Devletleri'nde, Avrupa'da Avustralya'da ve değişik yerlerde çok sayıda Pontus'lu yaşamaktadır.

Tarihi bir Kültür Yok olma tehlikesinde

Pontus'ta yaşayan ve zorla müslümanlaştırılan Pontus'lular onlarca yıl Yunanistan'da ve eski Sovyetler Birliği ülkelerinde yaşayan Pontus'lular ile irtibat kurma hakkına sahip değillerdi. Toplumlarına sistemli ayırım ve dağılma siyasetleri uygulanmasına rağmen bu gün bile değişik özelliklere sahip Pontus kimliklerinde ısrarlılar.

"Bizler Pontus'luyuz" diyorlar. Son yıllarda bu özellikli kimliğe sahip olma hissi özellikle büyük artış kaydetmekte ayrıca kültürel ve düşünsel (entellektüel) eylemler ile de yüceltilmektedir. Türk devletinin yetkili makamları, Yeni Pontus aydınlarının, bu halkın tarihi ve kültürel kimliği ile ilgili gerçekleri sözlü veya yazılı metinlerle ifade etme çabalarına çok dikkatli dahi olsalar bile, sert tepkiler vermektedir. Güvenilir kaynaklardan edinilen bilgiler son dönemlerde kendi görüşlerini ifade eden yeni Pontus aydın ve düşünürlerinin hayatlarının ölümle bile tehdit edildiklerini gösteriyor.

Bu baskıları, kendilerine profesör süsü veren propagandacıların, halkın ve yörenin üç bin asırlık, zengin tarihi gerçeğini çarpıtma siyaseti olan sözde bilimsel - sahte çabaları izliyor. Devlet resmi açıklamasında bu tarihi halkın Türk ırkından geldiğini iddia ediyor. Devlet mensuplarının hareket tarzını gösteren tipik bir örnek vermek gerekirse bir kaç yıl önce televizyonda oynatılan ve Trabzon'u konu alan bir diziyi ele alalım. Dizide Türk ordusundan emekli bir subay ile sözde bir öğretmen Pontus'luların Türk kökenli olduğunu iddia ediyor ve Yunanistan'da yaşayan Pontus'lular ile irtibatı olanları tehdit ediyordu. Ayrıca şunu da belirtmek gerekir. Bu gün Pontus'u ziyaret eden Yunanlı turistler ilgili makamlar tarafından katı kontrollere tabi tutulduktan sonra yörede kaldıkları süre zarfında takip edilmektedirler.

Baskı metodları Pontus Lisanının yok olma tehlikesini artırıyor

Zorla müslümanlaştırılan Pontus'luların büyük bir kısmı, özellikle Trabzon, Tonia, Of, Sürmene ve Maçuka nahiyelerinde yaşayanlar ile,

İstanbul'un çevre belediyelerinde ikamet edenler, Pontus lisanını hiç bir değişikliğe uğratmadan aynen korumuşlardır. Antik Yunan'caya yakın benzerliği ile tanınan bu lisan, bu yörelerde canlı olarak muhafaza edilmiştir. Günümüzde, bu lisanın konuşulması, Pontus'ta ve genel olarak Türkiye'de yasaktır, Yasa dışıdır. Türkiye genelinde Pontus'luların dillerini öğrenmelerini ve geliştirmelerini sağlayacak herhangi bir okul pek tabii ki bulunmaz. Sadece Türk okulları mevcuttur. Ülkenin iç kesimlerinden okula gitmek için merkeze gelen genç Pontus nüfusu kız – erkek, ailelerinin ana dillerine olan bağlılığından dolayı Türkçe lisanını bilmez. Türkçe ile ilk kez okulda tanışır ve öğrenmeleri için kendilerine sert eğitim tarzları uygulanır. Sonunda Türkçe'yi öğrenmeye mecbur edilirler. Kaynaklardan edinilen bilgilere göre, ilk okullarda öğrenim gören küçük çocukların kendi aralarında bile Pontus'ça konuşması yasaktır. Öğrenciler arasında ihbarcı gruplar oluşturulur. Kendi aralarında Pontus'ça konuşanlar öğretmenlere ve bazı durumlarda polise ihbar edilir, maruz kaldıkları sert tepkiler neticesinde Türkçe konuşmaya ikna edilirler. Orta okul ve lise talebelerini terrörize etme eylemini ırkçı, faşist gruplar, ülkücüler (bozkurtlar) üstlenir. Bu eğitim sistemleri Pontus talebelerinin yüksek öğretim kurumlarına girmelerine mani olur. Pontus bilinci ve kültürünü mecmualar vasıtası ile ifade etmek isteyen Pontus kökenli talebeler bu hallerde Türk yetkili makamları tarafından verilen hapis cezalarına çarptırılmak tehlikesini yaşarlar.

Otoriter, despotça bir yapıya sahip Türk devleti anayasal ve hukuksal çerçevesi dahilinde yürüttüğü siyaseti ile Pontus - Pontus'lular kelimelerini yok etmekte, Pontus kimliğinin bilincini ve düşüncelerini kişisel veya toplu olarak barışçı yollarla ifade etme çabalarına baskı yapmaktadır.

Pontus Kültürünün ifade tarzı korunmalıdır

Durumun etraflıca betimlenmesi ve tasvir edilmesinden sonra, Uluslar arası Halkların Kurtuluşu ve Hakları Birliği örgütü Türkiye'de yaşayan belli bir halkın, Pontus'luların kendilerini ifade etme özgürlüğüne sahip olmadığı kanatında ısrarlı olmayı arzuluyor. Uluslar arası toplumlar bu gerçeği bilmek zorundadır. Ayrıca bu duruma son verilmesi yönünde yapılacak olan müdahaleler insanlığın zenginleşmesinde büyük katkısı olan ve halen yaşamakta olan bir kültürün korunması yönünde atılan bir adım olarak nitelenir.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER NEZDİNDE TÜRKİYE DAİMİ TEMSİLCİLİĞİ

New York, 16 Mayıs 2002

Bayan Mikaela Blajan
Başkan
Sivil Toplum Örgütleri Komisyonu
Birleşmiş Milletler

Sevgili bayan Blajan

Herşeyden önce Sivil Toplum Örgütleri Komisyonu Başkanlığına seçilmiş olmanızdan dolayı sizi tebrik etmek istiyorum. Zor olduğunu bildiğim ama önemli olduğuna inandığım vazifelerinizde başarılı olmanızı dilerim.

ECOSOC ile özel danışmanlık bağlantısı olan, Uluslar arası Halkların Kurtuluşu ve Hakları Birliği örgütünün (LIDLIP), İnsan Hakları Komisyonunun son toplantısında yayınladığı bir evraka, sizin şahsınızda, Sivil Toplum Örgütleri komisyonunun (NGO) dikkatini çekmek isterim. Bahsettiğim evrakın bir sureti yazımla birlikte ekte iliştilmiştir.

Bu evrak ülkeme karşı yöneltilen asılsız suçlamalar ihtiva ediyor. Evrak, ilk önce sözde tarihi “Pontus” yöresi tanımlaması ile başlıyor ve bu belli yörenin şimdi Türkiye’ye ait olduğu ifadesini kullanıyor (“... Pontus tarihi yöresi Sinopi’den (Sinop’tan) Trapezun’ta (Trabzon’a) kadar şimdi Türkiye’ye ait). Ayrıca üçüncü sayfada yer alan bir cümlede. (“gerçekte bu lisan (Pontus lisani) günümüz Türkiye’sinde yasaktır”) ifadesi kullanılıyor. Bu cümlelerde, Pontus olarak belirtilen yöre ile Türkiye’nin ayrı bir ülke olduğu ima ediliyor. Bu evrak Türkiye olarak bütünlüğünü küçümsüyen ifadeler içeriyor.

Türkiye devleti, Sivil Toplum Örgütlerinin, İnsan Hakları sahasında üstlendiği role ve katkılara saygılıdır. Sivil Toplum Örgütlerinin hedefleri ve amaçları Birleşmiş Milletler Haritasının ilke düşünce ve anlayışı ile uyumlu öngörülmektedir (Bu karar Ekonomik ve Sosyal Konseyin 1996 /31, kısım 1, paragraf 2 belirtilmiştir) ve, İnsan Hakları sahasındaki ilgilerinden dolayı özel danışman statüsü tanınmış olan Sivil Toplum Örgütleri, Birleşmiş Milletler Haritasının ilkeleri, İnsan Haklarının Ekümenik Bildirisi ve Viyana Faaliyet Programı (karar 1996 /31, kısım 3. paragraf 25) doğrultusunda insan haklarını korumak ve teşvik etme

zorundadır. Bundan başka Komisyon tarafından danışmanlık statüsü verilen Sivil Toplum Örgütleri, Konseyin danışmanlık ilişkilerinin yönetim ilkeleri ve doğası ile uyum kurmak zorundadır (karar 1996131, kısım 8 paragraf 55).

Bahsettiğimiz Sivil Toplum Örgütü, yukarıda belirtilen belgeyi yayınladığı vakit net bir şekilde mevcut düzenini ihlal etmiş ve Birleşmiş Milletler Haritası hedef ve ilkelerine aykırı düşen bir eyleme karışmıştır.

Yukarıda belirtilen belgeye olan itirazımız gayet net bir şekilde, Birleşmiş Milletlerin Cenevre’de bulunan Türkiye’nin Daimi Sekreterine, CHR Sekreteriyasına nota ile iletildi. CHR daha sonra belgeyi (E/CN 4/2002/152) 58inci oturumunda resmi evrak olarak yayınladı. Kolaylıkla erişmeniz için evrakın bir kopyasını ilişikte ekledik. Bu notada Sekreterya aracılığı ile bahsettiğimiz Sivil Toplum Örgütünden belgeyi geri çekmesini istedik.

Sekreteryanın, Cenevre’deki Türk Misyonuna yolladığı cevaplayıcı mektuptan anlaşılan şu ki, belgeyi geri çekme talebimiz Uluslar arası Halkların Kurtuluşu ve Hakları Birliği örgütünün (LIDLIP) dikkatine sunuldu. Bütün bunlara rağmen LIDLIP cevap vermeyi red etti ve konu ile ilgili hiç bir açıklamada bulunmadı.

Herşeyi açıklığa kavuşturduktan, sonra NGO Komisyonunun bu somut LIDLIP (Uluslar arası Halkların Kurtuluşu ve Hakları Birliği) örgütünün faaliyetlerini incelemesi ve bu somut LIDLIP in ECOSOC statüsünü ihlal etmesini önlemesi yönünde gereken önlemleri almasını takdir ederim. Bununla ilgili olarak ayrıca NGO Komisyonunun vasıtası ile bu somut LIDLIP tin bu sorumsuz hareketi için bir açıklamada bulunmanızı rica ediyoruz.

Samimi duygular ile

Altay Cengizer
Daimi Temsilci Yardımcısı

United Nations Nations Unies

ULUSLAR ARASI BİRLİK BAŞKANI
SAYIN FRANSOIA HOUTTART
BİRLEŞMİŞ MİLLETLER
NGO ŞUBESİ
EKONOMİ VE SOSYAL İŞLER BÖLÜMÜ

22 Mayıs 2002

Sayın Houtart beyefendi

2002 yılı dahilindeki düzenli oturumların onuncu toplantısında Sivil Toplum Örgütleri komisyonu (NGO), Türkiye'nin Uluslar arası Halkların Kurtuluşu ve Hakları Birliği örgütüne karşı öne sürdüğü itirazları ve organizasyonunuzun 58 inci dönem İnsan Hakları toplantısında arz edilen belgenin muhteva ettiği suçlamaları tekrar inceledi.

Türkiye Devletinin resmi temsilcisi, Komisyonu, Uluslar arası Halkların Kurtuluşu ve Hakları Birliği örgütünün 58 inci dönem İnsan Hakları toplantısında Türkiye'yi suçlayan özellikle toprak bütünlüğüne yönelik olan "İfade Özgürlüğü içeren Sivil ve Siyasi Haklar" başlıklı bir metin dağıttığını (E/CN, 4/2002/NGO/30) söyleyerek bilgilendirdi. Belgede, Pontus yöresi Türkiye'den ayrı bir varlık bir tüzellik olarak tanımlanmakta ("Tarihi Pontus yöresi.... şimdi Türkiye'de") ve üçüncü sayfada ihtiva edilen bir cümle ("bu lisan ("pontus lisanı") Türkiye ve Pontus'ta yasaktır") gibi cümleler Pontus'un ve Türkiye'nin ayrı bir devlet olduğunu ima etmektedir.

Türkiye hükümeti Cenevre'de merkezi olan İnsan Hakları Sekreteryası aracılığı ile arz ettiği itirazlarına ve belgeyi geri çekme isteğine hiç bir cevap alamadığı ve kendisine olay ile ilgili hiç bir açıklamada da bulunulmadığı için Sivil Toplum Örgütleri komisyonu, organizasyonunuzdan, gecikmeden, konu ile ilgili detaylı bir açıklamada bulunmanız kararını verdi.

Komisyonun faal olduğu dönemin 30 Mayıs 2002 tarihinde nihayetlendiğini lütfen nazarı itibara alarak, organizasyonunuzun 28 Mayıs 2002 tarihine kadar talep edilen açıklamaları iletmesini saygılarımızla rica ederiz

İçtenlikle

HANİFA MEZOUİ

NGO Şubesi / Ekonomi ve Sosyal İşler Bölümü
1 UN Plaza –room 1480

ULUSLAR ARASI BİRLİĞİN CEVABI FRANSOIA HOUTTART'IN YAZISI

LIGUE INTERNATIONALE POUR LES DROITS ET LA LIBERATION DES PEUPLES
INTERNATIONAL LEAGUE FOR THE RIGHTS AND LIBERATION OF PEOPLES
LIGA INTERNACIONAL POR LOS DERECHOS Y LA LIBERACION DE LOS PUEBLOS
HALKLARIN HAKLARI VE KURTULUŞU İÇİN ULUSLAR ARASI BİRLİK
ԱՐՄՈՆԻՒ ԴՆՈՒՄ ԻՆ ԱՅԿԱՅՈՒՄԱՏԻ ԿԱԻԹՆ ԱՌԲԱԿՅՈՒՄՈՒՄ ԹՈՆ ԱՌՈՆ
International League for the Rights and Liberation of Peoples

Représentation permanente auprès de l'ONU - Permanent Representation at the United Nations

Uluslar arası Halkların Kurtuluşu Hanifa Mezoui
ve Hakları Birliği örgütü NGO/ Ekonomi ve Sosyal İşler
Birleşmiş Milletler Bölümü
Daimi Temsilcisi
Başkan

Cenevre 21 Haziran 2002

Sayın Mezoui hanımefendi,

Organizasyonumuzun, 58 inci dönem İnsan Hakları (E/CN, 4/2002/ NGO/30) toplantısından önce sunduğu belge neticesinde kaynaklanan olayı, 22 Mayıs tarihinde yolladığınız yazıda özetlediniz. Türkiye'nin Daimi Misyonu, evrakın bazı kısımlarında asılsız olarak Türkiye'nin toprak bütünlüğünü kısmen ihlal ettiğimiz suçlamasında bulundu ve kasıtlı olarak Note verbale (E/CN, 4/2002/152) sundu.

Türkiye Daimi Sekreteri'nin, belge metninin bünyesinden tecrit ederek aldığı iki cümlede eleştirdiği noktaları tartışmadan önce mü-sadenizle tehlikenin ne olduğunu açıklığa kavuşturmak isterim. "İfade Özgürlüğü içeren Sivil ve Siyasi Haklar" konulu (E/CN, 4/2002/ NGO/30) belge, Türkiye'de yaşayan azınlıklardan biri olan Pontus'lulara uygulanan ifade özgürlüğünün kısıtlanmasına yönelik dikkat çekmekte.

1. Pontus azınlığı ile ilgili hazırlanan bir belgede, bir biçimde geçmiş zamandan ve haritadaki yerinden mutlak surette bahsetmek gerekir. Türkiye'de yaşayan bu azınlık hakkında uluslar arası toplumları bilgilendirmeyi yararlı bulduk zira Türk makamları bilindiği gibi bunu yapmaya henüz hazır değil. Bundan dolayı şimdi Türkiye sınırları içinde bulunan, eski zamanlardan beri ve şimdi halen Pontus'luların yaşadığı yöre olan Pontus'tan söz etmemiz kaçınılmaz. Pontus'lular ayrıca Türkiye'nin başka şehirlerinde de yaşamaktadır.

Bu izahımdan sonra anlaşıldığı gibi, Pontus'luların coğrafyası, tari-

hi ve kültürünü anlatan metnin geniş kapsamı haricinde tutularak belge çerçevesinden alınarak tecrit edilmiş her türlü ifade çok “hassas” olarak nitelendirdiğim okurlara toprak bütünlüğünün önemsenmediği “izlenimini” verebilir.

Kıyaslamak amacı ile müsaade ederseniz Sicilya hakkında olası yazılacak olan somut bir belgeyi ele alalım. Sicilya yöresinin kendisine ait namı değer bir mazisi vardır. Sicilya’nın tarihi, kültürü hakkında bir yazı yazmak durumu İtalyanlar tarafından toprak bütünlüğünün önemsenmediği anlamına mı gelecektir?

Maksat, bahsettiğimiz konu hakkında herhangi bir tartışmadan kaçınmak ise toprak bütünlüğü tezi, argümanı hiç de kalıcı ve dayanıklı değildir.-gerçekte bu bir bahanedir –

2. İki cümleye odaklanılıyor. Sayın Altay, belgedeki tüm yazılanları ve Pontus’luların ifade özgürlüğü durumunu kasıtlı olarak geçiştirmektedir. Bizler, bir iki cümlenin olası yaratabileceği itibaldan söz etmiyoruz, gerçeklere değiniyoruz. Fakat Türk delegeler, bu konuyu destekleyen kanıt ve şahitlerin varlığına aldırış etmeden ve hiç bir izahat veya mazeret ileri sürmeden suçlamaları asılsız olarak niteleyip geçiştirmek istiyorlar.

Belgemizin var oluş nedeni ifade özgürlüğüdür. Bunu göz önünde bulundurarak ortaya çıkan sorulara Türk hükümetinin Pontus’lular ile ilgili kültürel haklara karşı aldığı tavrın anlaşılması yönünde yardımcı olmak üzere yanıt vermek istiyoruz.

Türk Temsilcilerinin lideri ısrarla, Sivil Toplum örgütlerinin çalışma çerçevesinin, Birleşmiş Milletler Haritası, Uluslar arası İnsan Hakları Deklerasyonu, Viyana Manifestosu, ve Faaliyet Programı temelinde olması gerektiğini ileri sürmektedir.

Ulusların, insan hakları ve azınlıklarla olan ilişkileri alanlarında, bahsettiğimiz yazılı metinleri resmen kabul ettiklerini ve uyum sağladıklarını hatırlatmamıza gerek var mı?

3. Sonuç olarak, belgemiz Pontus lisanına ilgi çekmek amacını taşıyor. Bilindiği gibi Pontus’lular antik Yunancayı canlı tutmayı başarmışlardır. Kullandıkları lisan bütün dünya lisanları arasında antik Yunancaya en yakın olanıdır. Söz konusu olan kültürümüzü bu denli zenginleştiren bir lisanın ve bu lisana sahip kişilerin kendi vatanlarında konuşmalarının yasaklanması durumudur. Bu lisanın geleceği ile ilgili kaygılarımızı ifade etmemiz mantıksız mıdır?

Yazıma son verirken Pontus’luların ifade özgürlüğünün önemli olduğu görüşünde ısrarlı olduğumuzu belirtmek isterim. Bu amaçla or-

taya attığımız soru, --gerçekte belgenin tümü -- ülkelerinin toprak bütünlüğü ve birliği bahanesi ile Türk temsilcileri tarafından geçiştirildi. Sivil Toplum Örgütü olarak, ECOSOC 1996/31 kararında belirtilen hak ve yükümlülüklerimizi aynen uyguladığımızı inanıyoruz. Ayrıca kişisel ve toplu olarak İnsan Haklarını savunma ve yüceltmeye vakfolduğumuzu, Birleşmiş Milletlerin işlerine, yetkili olduğumuz bilgimiz dahilinde olan özel konularda her türlü yardımı, olanca kuvvetimiz ve irade gücümüzle destek vermeye ve sağlamaya da hazır olduğumuzu belirtmek isterim

Bütün açıklamaların yönelttiğiniz sorulara açıklık kazandırıp cevap getirdiğini ümit ediyoruz.

Samimi duygularıyla

FRANSOIA HOUTTART

Başkan

Birleşmiş Milletler ve Sivil Toplum Örgütü Komisyonuna
Türkiye'den cevap

15 Ocak 2003 NewYork

Türkiye; Sayın Başkana teşekkür ederim, herkesi selamlarım. Bu belli sivil toplum örgütünün (NGO) belgesi ile ilgili bir beyanatta bulunmak istiyorum. Söz konusu NGO nun, geçen yıl insan hakları komisyonunun 58 inci toplantısından evvel dağıttığı belge ile ilgili soruma yazılı olarak cevap verdiği için herşeyden önce Uluslar arası Halkların Kurtuluşu ve Hakları Birliği örgütüne (LIDLIP) teşekkür etmek isterim.

Kanımcı, verilen yazılı cevap daha nazik olabilirdi. Bu belli NGO nun iddia ettiği asılsız suçlamaları tartışmak niyetinde değiliz. Tek arzumuz bu NGO nun, üye devletlerin toprak bütünlüğünü inceleyecek faaliyetlerle bulunarak, ECOSOC statüsünü ihlal etmesini önlemeyi temin etmektir. Biz LIDLIP in yazısında NGO ya ifade edilen görüşü not ettik. NGO nun faaliyetlerini yakından takip edeceğiz ve ECOSOC statüsüne ters düşen faaliyetlerini tesbit ettiğimiz vakit gereken önlemleri alacağız. Bu beyanımın Komisyon tutanaklarında yer almasını rica ederim.

BİR AVRUPA MESELESİ OLARAK PONTOS MESELESİ*

Türk'lerin babası olarak tanımlanan Atatürk – Kemal paşa Pontus'luları keserek Pontus sorununa çözüm getireceğine inandı. Bundan dolayı tarihin en vahşi olarak nitelendirilebileceği, planlanmış bir soykırım siyaseti izledi. Mağdurların çoğu kadın ve çocuklardı. Bu bir kadın katliamıdır. 1916-1923 yılları arasında 353 000 Pontus'lu katledilmiştir. 19 ve 20 yüzyılda Pontus'u terk ederek Rusya'ya yerleşen büyük Pontus nüfusu eğer geri dönüş yapmış olsaydı bu rakkamlar çok daha fazla olacaktı. Osmanlı'ların savaşı kaybetmesinden sonra Pontus'lular haklı olarak yurtlarına geri dönme talebinde bulundular, amma bu talepleri zamanın sözü geçen güçleri ve özellikle ırkçı Kemalist rejimin yadsıması ile karşılandı. Bu redetme Rusya Pontus'lularının hayatını kurtardı. Tarih çoğu zaman bu tarzda bir gelişme gösterir.

Tarihin derinliklerinde ve insanlığın medeniyet alanındaki gelişmesinde derin köklere sahip bir nüfus katledilmekle tükenmez. Kemal işte burda yanıldı. Biz Pontus'lular bize uygulanan soykırımdan sonra arttık. Milyonlarca kişiyiz. Son yıllarda Pontus sorunu ile Yunan tarihinin en trajik parçası olan Pontus'lular geri geliyor. Neden?

Çünkü tarih, coğrafya ve Adalet bunu istiyor.

Bazı kişilerin iddia ettiği gibi bu istek bir iki kişinin arzusu değil, Tarihin bu gerçeği geri getirmek isteme arzusudur. Bu bir halkın, antik bir medeniyetin yaşamaya geri dönme arzusudur.

Ben 1985 yılının Eylül ayında Rusya'yı ziyaret ettikten sonra Atina'nın en çok okunulan bir gazetesinde 1986 yılında "Pontus'luların özgeçmişlerini tanıma Hakkı" başlıklı bir yazı yazdım. Yazdığım metinde orta asyada yaşayan Tuva halkının¹ sahip olduğu hakka neden Pontus'luların sahip olmadığını sordum.

Pontus sorunu bu gün bir sivil toplum örgütünün ve özellikle Ulus-

* Mihalis Haralambidis'in Rusya'da Yaptığı Konuşmalardan Derleme (2 Kasım 2009). Kransodar Üniversitesi'ndeki konuşması, Rusya, 2 Kasım 2009, İtalya'nın Puglia Bölgesi'nde, Brindisi Belediyesi tarafından 17 Ekim 2009 tarihli düzenlenen etkinlikte aynı konudan bahsetmişti.

lararası Halkların Hakları ve Kurtuluşu Birliğinin devamlı olarak düzenlediği tanıtımlardan Yunanistan'ın akademik ve siyasi çevrelerinde, Avrupa, A.B.D., Güney Amerika, Avustralya, Birleşmiş Milletlerde sık sık gündeme gelmektedir. Bu sivil toplum örgütü Birleşmiş Milletler tarafından kabul gören ve saygınlığı olan bir örgüttür.

Avrupa'nın Güvenliği ve İşbirliği Organizasyonunda Rusçaya da çevrilen "Birleşmiş Milletler'de Pontus Sorunu" adlı kitabımda bu organizasyona yapılan müdahaleden söz etmekteyim.

A.B.D.nin birçok eyaleti ile Avustralya Pontus Soykırımını tanıdı. Avrupa Parlamentosu 2006 yılında Strasburg'ta yayınladığı bir bildiri- de Pontus Soykırımına atıfta bulundu. Şimdi dostça bir konunun altını çizmek isterim. Yerel ve çevre ulusal Rus kurumlarının bu tip büyük tarihi önemi ve değeri olan konularda başrol oynaması gerekir. Tarih öyle diyor.

Pontus sorunu sadece Yunanistan'ın ulusal sorunu değildir. Aynı zamanda Uluslararası niteliğe sahip olan bir Avrupa sorunudur. Anadolu'nun Avrupa Birliğine katılmak istemesi, tarihin halkların, dinlerin, ulusların, farklı medeniyetlerin uyum içinde yaşama talebi Pontus sorununu sadece mazide kalmış bir olay olmaktan çıkarıp gündeme taşımaktadır. Bu sorun 21. asrın sorunudur. Pontus boyutu hangi noktada Avrupa ile kesişir?

Boyutun ilk etabı eğitim ve Kültürel alanda bulunur.

Anadolu ve Mikrasia'nın Avrupalılaşması diye kullanılan tabir tamamı ile yanlıştır. Siyasi şiddetin ve ırkçılığın katlettiği ve örttüğü Mikrasia'nın avrupa mozaiki tekrar yapılandırılmalı esas olarak alınmalıdır. İşte Pontus Avrupa mozaikinin bir parçasıdır. İstanbul Patriğini de Avrupa mozaikinin bir parçasıdır.

Pontus tarihinde Avrupanın büyük kültür babaları yer alır.

Coğrafyacı ve Tarihçi Stravon. Sinop'lu Diojen. Kosmopolis kelimesini ona borçluyuz.

Kanımcı Avrupa'nın büyük filizofu, Hümanisti, Siyasetçisi ve babası olan Trabzon'lu Vissarion. Avrupa, İtalya, ve hatta Rusya ona çok şey borçlu. Başka bir konuşmamda sizlere Trabzon'lu Vissarion'un halen günceliğini koruyan siyasi yönünden söz etmek isterim. Büyük bir siyaset adamı idi. Avrupalı siyasetçi. Dogmatik bir konudan söz etmiyorum.

İşte bu Avrupa mozaiki katledilmek yerine geriye dönüş yapmak zorundadır. Bu mozaikin elması yüzbinlerce kişinin konuştuğu Pon-

tus lisanıdır. Tarihi Pontus'ta yaşayanlar ile metropollerde bulunanlar. Bu lisan günümüzde Antik Yunan'caya yakın benzerliği ile tanınan tek lisandır. Türkiye' de hükümetler Pontus'çayı uluslararası lisan mirası olarak kabul edip koruma altına almak yerine bu lisanı yasaklamış ve silmek istemiştir. Ural dağlarından, Ateş hattına, Alaska'ya kadar uzanan Yunan'casız bir dünya Vavel olurdu.

Sivil toplum örgütü olarak Pontus lisanı ile ilgili 2002 yılında Birleşmiş Milletlere² yaptığımız müdahaleye Türkiye'nin gösterdiği tepki kendisini medeni ülkeler arasında görmemize mani olmaktadır. Konu ile ilgili, Avrupa'nın, Yunan hükümetinin, Kıbrıs hükümetinin, UNESCO'nun, Uluslararası ve kardeş alfabeyle sahip Rusya Akademistlerinin gösterdiği kayıtsızlık da kayda değerdir.

Boyutun ikinci etabı kurumsaldır.

Günümüzde yeniden yapılandırılan Avrupa bir şehir ve çevre düzene dayalıdır. Sadece Avrupa değil dünyanın bütün ülkeleri tek merkezlikten, Çok merkezli kurumsal mimarlığa yönelik projeler üretmektedir. Rusya çok merkezli bir tecrübeye sahiptir.

Anadolu'nun, Mikrasia'nın ve Türkiye'nin Avrupa Birliğine katılması için çok merkezli Demokratik Kurumsal Mimari uygulaması şartı konulmalıdır. Bu sürece Türkiye'nin "İspanyolaştırılması" adını koyuyorum. Yani, Mikrasia'da yaşayan yerli halkların yönetim, coğrafya, kültürel çerçeve dahilinde otonom olmaları, haklarını ifade edebilmeleri hakkı. Bu İspanya'da Franko döneminden sonra uygulandı. Mikrasia'da da Kemalizmden sonra demokratik kurumsal kültürel prototip olarak örnek teşkil edebilir.

İşte bu çerçeve dahilinde bugün Pontus'lular Pontus'ta Katalanların, Baskların ve Atlantikten Urallara kadar uzanan diğer Avrupa halklarının sahip olduğu hakları talep etmektedir. Pontus'ta yaşayan Pontus'luların nüfusu ne kadardır? Yüzbinlere mi yoksa bir iki milyona mı ulaşır? Bunu tarih belirleyecektir. Trabzon şehri Barselona, San Sebastian, Baskların Donostisinden daha fazla haklara sahip hakına sahiptir.

Trabzon asırlar boyu kültür merkezi teşkil etti. Dünyanın en eski şehirlerinden biridir Tarih kaynakları bunu açıklıkla ifade eder. "Parapasis shedon yis edoksazeto" (bütün dünya tanırdı).

Bu gün kültür merkezi olmaktan ziyade Kemalist – islam mekânizmalarının katil oluşturduğu ve eğitiği bir merkeze dönüşmüştür.

Katolik papaz Andrea Santoro'nun ve Ermeni gazeteci Hırant Dink'in katili bu yöreden.

Boyutun üçüncü etabı etiktir

27 Ocak gününün, Nazizm mağdurlarını anma günü olarak resmileştirmesi Uluslararası düzeyde ve Avrupa'da tarihin önemli bir anı olarak görüldü. 27 Ocak tarihinde bir çok Pontus'lunun da bulunduğu Sovyet ordusu Ausviçin kapısını kırdı. Berlin'nin tarihi binalarında Sovyet ordusuna ait birçok Pontus'lu askerlerin ismi yazılıdır.

Avrupanın coğrafik ve siyasi düzeyinde ve genel olarak toplumlar-da büyük siyasi ve etik bir boşluğa rastlanır. Balkanlarda yaşayan yerli halklarımız, nazizmin canavarlığını bir ölüm ideolojisi olarak yakından tanıdı. Mikrasianın yerli halkları ile Yunan halkı onlarca yıl başka bir ölüm ideolojisi olan kemalizmi tanıdılar. Kemalizm bir ölüm ideolojisidir. Kemal, Hitlerin öncüsü öğretmeni idi. Yunanistan'da Girit'te Kandano, Peloponez'de (Mora) Kalavrita, Rumeli'de Distomo, Hortiatis, Makedonia'da Mesovuno - Pirğos. Naziler bu yörelerin halkları öldürdü.

Mesovuno – Pirğos'ta Rus subayları ve askerlerini öldürdüler. Oraya dikilen anıtta isimleri yazılıdır. Amma daha önceleri, Tripoli, Kerasunta (Giresun), Merzifunta; Bafra, Santa, Devizlik yörelerinde bizlere yönelik yapılan katliamları vardı. Trabzon'nun güneyinde bulunan Devizlik, kemalizmin Pontus'luları katletmek için kurduğu bir ölüm kampı idi. Ausviçten daha vahşi. Bundan dolayı Uluslararası ve Avrupa kurumları insanlığa karşı olan bu büyük etik boşluğu kapatmak için

19 Mayıs gününü Kemalizm mağdurlarını anma günü olarak resmileştirmelidir

Yeniden yapılandırığımız Avrupa'nın temeli İnsan hayatına saygı duyulması ilkesine dayalıdır.

Bu gün bile Pontus'ta Mezomotamya'da, Kürdistan'da, Antiohia'da (Antakya) İstanbul'da, Ankara'da insan hayatına değer verilmemektedir.

Mikrasianın, Pontus'un Avrupa Birliği bünyesine dahil olması bu değerden geçmelidir. Asırlarca Pontus'ta ilk planda olan bu değeri bir Pontus şiri şu şekilde ifade ediyor

An kruğo ke skotono se ta leğ'ne m'en foneas

*Kı kruğo kı skotono se ta leğ'ne m'efoveten
Kalion ki skotono se kı as leğ'ne m'efoveten*

*Eğer döver, öldürürsem bana katılsın diyecekler
Eğer dövmezsem, öldürmezsem bana korkaksın diyecekler
En doğrusu seni öldürmemek, bana korkak demelerini tercih ederim.*

İstenilen nedir? Mikrasia'ya insanlığın geri dönmesidir. Yunan, Ortodoks yaşama tarzı olan bu değerın doğduğu yere geri dönmesi. Biz Ortodoksların Kiliselerinde güzel çehre ikonaları vardır. Bundan dolayı bizler şiddete ve soykırım vahşetine karşıyız. İnsanlığa, Filantropos - Filantropia (İnsana dost olan – İnsanlığı sevenler) ve bundan doğan “Ağapate Alilus” (yabancıları, farklı olanları sevin), “Ağapate ton Pli-sion” (Yanınızdakileri sevin) cümlesini, doğurduk ve sunduk.

Notlar

1. Pyoz Zubkov, *Republic in the Heart Of Asia – Tuva Autonomous Soviet Socialist Republic*. Novosti press agency. Publishing house. Moscow 1985
2. Michalis Charalambidis, *The Pontian Question in the U.N.*, Ed. International League for the Rights and Liberation of Peoples, Geneve – Athens.

PONTOS, AVRUPA KÜLTÜRÜNÜN BİR PARÇASI

Avrupa'nın babası olarak adlandırabileceğimiz ilk önemli bilim adamlarını tarihte aramaya kalkışırsak eminim ki öncelikle Pontus'un Amasya ilinde doğan büyük coğrafyacı ve tarihçi Stravon'dan söz etmemiz gerekecektir*. M.Ö 40 ile M. S 50 yıllarına ait olan Avrupa'nın ilk görüntüsü (ikonu), aynı dönemde yaşayan Stravon tarafından bizlere ulaştırılmıştır. Yalnız İtalyanlar değil bütün dünya, İtalya ve Avrupa rönesansının öncülerinden olan Filozof, Teolog (ilahiyatçı), ve bilahare Kardinal Trabzon asıllı Pontus'lu Vissarion'u tanımaktadır**. Vissarion, Avrupa'nın doğuşu olarak adlandıracağımız, Avrupa'nın dönüm noktası olan Rönesansa, kurduğu Akademi ve Çalışma Bilimi Merkezleri ile büyük katkıda bulunmuştur. Son yıllarda Roma'da, Terme di Caracala'ya yakın, yeniden restore edilen evini gördüğüm vakit çok duygulandım. Roma belediyesine üstlendiği restorasyon girişimi için teşekkür etmek istiyorum.

Birçok kişi belki kosmopolit kelimesinin manasının yine bir Pontus'ludan kaynaklandığını bilir. Kelimeyi, Laertli Diojen'in dediği gibi, Pontus'un Sinop şehrinde doğan başka bir Pontus'luya Diojen'e borçluyuz***. Korintos ve Atina'da kaldığı ve ders verdiği süre zarfında ona "sen kimsin" diye sorulduğu vakit: Dünya (kosmos) vatandaşı (politıs), Kosmopolitis diye cevap verirdi. Kimbilir belki o tarihlerde üstün zekası soydaşlarının kendi vatanları Pontus'tan zorla koparılacağını ve tüm dünyaya dağılıp ABD, Avrupa, Rusya, Kazakistan, Avustralya, Afrika'da Pontus diasporasını teşkil edeceğini öngörmüştü. Kosmopolit göçmen olacaklarını öngörmüştü...

Günümüzde bilinmeyen bir husus Avrupa ve genelde dünya kültürüne bu denli katkıda bulunan bu büyük insanların haleflerinin, çocuklarının 20 inci yüzyılın başında 1916 ile 1923 tarihleri arasında siyasi şiddette, kovulmaya, sürgüne, vahşete, katliama ve soykırımı maruz kaldığıdır.

Soykırım suçunu, soykırımı sessiz kalma suçu izledi.

* Stravon Coğrafya Yayınevi: Kaktos.

** Karpof, L'Impero di Trapizonte e i suoi rapporti Venezia, Genova e Roma, ediz Veltro...

*** Diojen Laertios Felosofların hayatı (Vii felesofon).

750.000 Pontus nüfusundan, Üçyüz elli üç bin Pontus'lu önceden tasarlanan siyasi bir soykırım planı neticesinde önce jön Türkler ve daha sonra Kemalistler tarafından katledildi. Mustafa Kemal'in bizzat kendisi 1919 yılında Samsun'a (Amisos) çıkarak Pontus'lulara uygulanan soykırım planını sistemleştirdi. Katledilenlerin çoğu Pontus'un sayıca çok ve aynı zamanda mimarisi de çok güzel olan şehirlerinde yaşayan halkı idi. Tripolis - Kotiora (Ordu) - Amisos - Trapezunta - Sinopi- Arğirupolis (Gümüşhane) – Atina – Kerasus (Giresun) Çoğunluğu kadın ve çocuklar dı. Bu bir kadın soykırımıdır.

Cinayetin sorumlusu olan ırkçı Kemalist rejimin cezalandırılmaması Hristiyan Pontus'luların, kültürel soykırıma uğramasını ve doğal olarak siyasi imhasına yol açtı. Şimdi mağdurlar Pontus'ta kalan müslüman Pontus'lulardır. Müslüman oldukları için Pontus'ta kalabilmişlerdir.

Türk kemalist rejimin sistemli türkleştirme siyasetine rağmen bu nüfus halen Pontus kimliğine sahip çıkmaktadır. Son yıllarda Pontus kimliğini talep etmeye ve ilgi duymaya başlayan kişilere karşı siyasi şiddet, ayrımcılık, kovma ve hapsedme siyaseti uygulanmaya başladı.

Pontus'ta yaşayan çok nüfuslu cemaat dahil Anadolu'nun metropollerine ve İstanbul'a göç eden Pontus'lular insan haklarından yoksundur. Baskı ve ayrımcılık Almanya'ya işçi giden yüzbinlerce göçmen Pontus'lulara da ulaşmaktadır. Türk devletinin özel mekanizmaları Avrupa'nın orta yerine ulaşarak, bu nüfusun orada çalışan Yunanistan' dan gitme Hristiyan Pontus'lular ile dostluk bağları kurmasını engellemek için onları terörize etmektedir. Almanya'nın bir şehrinde yaşayan Pontus'lu müslüman bir hocanın sözleri halen belleğimden silinmedi "çocuklarımla Yunanca öğrenmesini istiyorum".

Türk hükümeti, Birleşmiş Milletlere Pontus'ta yaşayan müslümanlaştırılmış Pontus'luların hakları için hazırladığımız yazıya* Pontus lisanı terimini kullandığımız için itirazda bulundu. Hedefi, bu gün konuşulan lisanlar arasında, antik Yunanca'ya en yakın olan bu lisanı bitirmek, kökünü kazımasıdır. Özellikle müslümanlaştırılmış Pontus'luların lisanını.

Türk hükümeti Avrupa ve dünya lisanlarının kültür zenginliğini teşkil eden bu lisanı korumak yerine onu bitirmek katletmek arzusunda.

Türk hükümeti insanların haricinde büyük sanatsal ve mimari değeri olan tarihi anıtları da hedefine almıştır. Soykırım döneminde yangınları,

* Birleşmiş Milletlerin, İnsan Hakları ile ilgili Komisyonunun 2002 yılı Cenevre toplantısı. LID LIP "CIVIL AND POLITICAL RIGHTS. INCLUDING THE QUESTION OF: FREEDOM OF EXPRESSION" Mihalis Haralambidis'in "THE PONTIAN QUESTION IN THE UNITED NATIONS" (Pontus sorusu) bu ciltte

kundaklamaları ve tahripleri tanıyan binalar, bu gün siyasi yapılanmalar ve mimari dönüşüm projeleri ile tahrif olmaya maruz kalıyorlar. Trabzon'un güneyinde, Hristiyanların ilk manastır merkezlerinden biri olan tarihi Sumela manastırı da bu tahrifatlara özellikle maruz bırakılmıştır.

Pontus'lular kendileri için facia niteliğini taşıyan geçen yüzyılda, ayrıca nazilerin ırkçı şiddetini de tanıdılar. Yunanistan Pontus'luları bu vahsete de maruz kaldı. Pontus köyleri kundaklandı ve imha edildi. Birçok Pontus'lu nazi kamplarına yollandı. Gürcistan, Rusya, Ukranya, Kırım Pontus'luları Stalinin sürgün siyaseti çerçevesinde Gulaklara sürüldü. Herşeyden çok halen günümüzde dahi kemalizmin ırkçı siyasetini yaşamaya devam ediyorlar*. Pontus'ta "Mathausen ve Ausviç in devamı" ölüm yürüyüşleri vardı. Gaz odaları, ölüm fırınları, gazla değil daha ilkel bir şekilde odunlarla idi.

Çağdaş tarihlerinin başlangıç noktası sayılan soykırımı, üstüste yaşanan sürgünler ve kovulmalar takip etti. Günümüzde Pontus'ta, bu cinayetın sorumluları, cezalandırılmak yerine saygı ile anılmak durumundalar. Acı çekmiş Giresun'un bir tepesine Mustafa Kemal'in yakın arkadaşı ve onunla işbirliği yapan Topal Osman'ın heykeli hakimdir. Pontus'un Aihmanı. Kışkırtıcı, kinik ve küstah. Yöreye kin ve ırkçılığın anıtları ile ölüm ideolojisi hakim.

Bu Pontus, bu Anadolu, Mikrasia ve Mezopotamyanın, tarihi otokton halklarına karşı ırkçılığı ve ayırıcılığı uygulayan bu Türkiye, Avrupa Birliğine nasıl katılacak? Bunun Avrupa ile ne ilgisi var? Avrupa'da yaşayan tüm halkların gururla koruyuculuğunu ettiği ilke, ülkü ve idealerin temelinde kurduğu Avrupa ile ne ilgisi var? Alman'lar, İsveç'liler, Fransız'lar, Çek'ler, Polonya'lılar? Bu katılım gerçekleşirse tarihe karşı küfür, Yunanca anlamı ile en büyük saygısızlık vuku bulacaktır.

Türk devleti ve Türk toplumu, şiddetin daimiliğini sürdüren psikolojik, kültürel kalıtsal, yıllardan beri oturmuş kurumsal yapılanmaları, ayırıcılığı, ırkçılığı bir kenara itip, tarihleri, coğrafyaları, diğer halklarla ve kendileri ile uyum sağlama yollarını aramalıdır. Türkiye'nin gün ve gün artarak gelişme gösteren ve gittikçe bu yönde temayülü olan toplumunun, ırkçılıktan kurtulup diğer halklara yaklaşmaya başlaması geleceğe dair ümitler doğurmaktadır. Milletler cemiyetinin en demokratik bölümü malesef Türk hapishanelerinin kemalist gulaklarında çü-

* Mihalis Haralambidis "SIMILARITIES BETWEEN NAZISM AND KEMALISM" (Kemalizm ile Nazizmin benzerlikleri) BU "THE PONTIAN QUESTION IN THE UNITED NATIONS" LID LIP yayını Cenevre, ve bu ciltte.

rümektedir. Avrupa'ya bunlar mı girecek? Hedef Avrupa'yı kemaleştirmek mi? Yoksa Türkiye ve Anadolu'ya demokrasiyi getirmek mi?

Anadolu ile Mikrasia tarihi açıdan Avrupa sürecinde kısım değil ana merkez durumundadır. Günümüz Avrupa'sının yeniden yapılanma ve oluşum sürecinden eksik kalamazlar. Bu yapılanma onların gıyabında gerçekleşemez. Bunun hayata geçirilmesi için herşeyden önce hükümet, kurumlar burda Türkiye'den söz ediyoruz geçen asrın başlarında yer alan Ermeni, Pontus, Süryani soykırımlarını tanımak zorundadır. Tarihi açıdan çok kültürlü ve çok dinli olan Anadolu, Mikrasia ve Mezopotamya halklarının yeniden canlanması için samimi, içten bir süreç geliştirmek gerekir.

Anadolu'nun demokratikleşme süreci orda mukim tarihi halkların haklarının tanınması ile örtüşür. Bu gruplar her zaman demokratikleşmenin öznesini teşkil etti. Bu geçen asrın başlangıcında oldu. Demokratikleşme yerine katledildiler, ortadan kaldırıldılar, yok oldular. Bu gün aynı vahşet, Kürt'lere, müslümanlaştırılmış Pontus'lulara ve diğer gruplara tekrar uygulanmamalıdır.

Avrupa tecrübesi, federal bir devlet şekli ve yapısının, özerk çevre yönetim tarzları ile birlikte, bir toplumun demokratikleşmesi sürecinde daimi ve düzenli bir temel oluşturduğunu, faşist ve ırkçı ideolojilere son verdiğini kanıtıyor. Nazizm döneminin sona ermesinden sonra İspanya ve Almanya emsalinde olduğu gibi. Bu emsal, Türkiye, Anadolu, Mikrasia halkları, Breht'in dediği gibi kemalizmin "yılan yumurtasını" yakından tanıyan halklar için de geçerlidir. Yalnız benim değil bütün çevre halklarının Türk'lerin, Kürt'lerin, Yunan'lıların, Ermeni'lerin, Süryani'lerin sevgili dostu, dostum merhum Kürt rejisör Yılmaz Güney filmlerinde bu gerçekleri görüntüledi. Nur içinde yatsın. Toprağı bol olsun.

Mikrasia'nın Avrupalılaştırılması ve demokratikleştirilmesi, Türkiye'nin Avrupa Birliğine katılması çok renkli Avrupa mozaikinin yüceltilmesi anlamına gelmelidir. Bu Avrupa mozaiklerini malesef totaliter rejimler, şiddet ve ölüm siyasetleri örtmüştür.

Bizler insan olarak yaşamı, hayat ideolojisini savunmamız gerekir. İşte demin bahsettiğim mozaiklerden biri olan, Stravon'un, Visarion'un, Diojen'in Pontus'u. Pontus bir metropoldür Avrupa'nın Babapolü (babası) Bu mozaikler çoktur*. Avrupa ve dünya tarihi yüz yıllarca örtülü kalan bu durumdan utanç duymalıdır.

Bütün halklar, birbirimizin gözünün içine sevgi, saygı ve karşılıklı dayanışma hisleri ile bakıp, açık alınla, tarihi tekrar yazma zamanının geldiğini görmeliyiz.

21 inci asır, geçen asra benzememeli.

Notlar

* Avrupa Birliği Komisyonunun, Türkiye'nin A.B. ği üyeliği katılım müzakereleri sürecine, sadece Ankara merkez idaresini değil, güçlü tarihi çevre gerçeklerini oluşturan Mikrasia, Mezopotamya, Kürdistan, Pontus, Antiohia (Antakya) halklarını da muhatab olarak müzakerelere dahil etmesini öneriyorum.

* Mihalis Haralambidis'in Brüksel'de 22/0972004 tarihinde düzenlenen basın toplantısında yaptığı konuşma. (Residence Palace – International Press Center).

Basın Toplantısında, Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliğine adaylığı ile ilgili nota (memorandum) Avrupa kurumlarına sunuldu.

Basın toplantısına katılanlar: Dr Tessa Hofman (presentation of the Memorandum) Prof. D. Yves Ternon (Fransa), Hülya Engin (Türkiye), Mihalis Haralambidis (Uluslararası Halkların Kurtulması ve Hakları Birliği örgütü Cenevre), Johny Messo (Süryani), Baroness Caroline Cox of Queensbury (İngiltere'nin A.B milletvekili).

Nota aşağıda belirtilen organizasyonlar tarafından alfabetik sıra ile imzalandı:

- ▶ AAE- Assembly of Armenians of Europe / Brussels
- ▶ CETİM – Centre Europe – Tiers – Monde / Geneva
- ▶ Föderations der Aramaer (Suryoye) in Deutschland (FASD) e.V.
- ▶ Society for threatened poples – Germany / Göttingen
- ▶ Society for threatened poples – Switzerland/ Bern
- ▶ Human Rights Without Frontiers / Belgium
- ▶ Informations –und Dokumentationszentrum Armenien / Berlin
- ▶ Institut für Armenische Fragen e. V. / Munich
- ▶ Interfaith İnternational / Oxford,UK
- ▶ International Association of Democratic Lawyers
- ▶ International Council of Jewish Women
- ▶ International Educational Development / Los Angeles
- ▶ LICRA – Ligue Internationale contre le Racisme et l'Antisemitisme / Geneva
- ▶ LIDLIP – International League for the Rights and Liberation of Peoples / Geneva
- ▶ SAA – Switzerland - Armenia Association / Bern
- ▶ TÜDAY – Menschenrechtsverein Türkei / Deutschland e.V. / Köln
- ▶ Verein der Völkermordgegner e. V. / Frankfurt a.M.
- ▶ WILPF – Women's International League for Peace and Freedom / Geneva
- ▶ Working Group Recognition – Against Genocide, for International Understanding / Munch, Berlin.

PONTOS SOYKIRIMINI TANITMA VE PONTUS SORUNUNUN ULUSLARARASI KURUMLARA SUNUŞ KRONOLOJİSİ

1921, 5 Eylül	Milletler cemiyeti	Genel Sekreterin memorandumı
1921, 11 Kasım	Birleşik Krallık-İngiltere	Meclisi Milletvekili gensoru verdi
1921, 9 Aralık	ABD – Senatosunda	Tartışma
1922, 7 Ocak	Belçika Senatosunda	Tartışma
1922, 21 Mart	Milletler cemiyeti	Rapor
1922, 3 Nisan	Birleşik Krallık-İngiltere	Meclisi Milletvekili gensoru verdi
1922, 16 Mayıs	Birleşik Krallık-İngiltere	Meclisi Milletvekili gensoru verdi
1922, 30 Mayıs	Birleşik Krallık-İngiltere	Meclisi Milletvekili gensoru verdi
1994, 24 Şubat	Yunanistan Parlamentosu	Tanıma
1994, 19 Mayıs	Kıbrıs Parlamentosu	Tanıma
1995, 19 Mayıs	Kürt Özgürlük Hareketi	Abdullah Öcalan Bildirisi
1998, 24 Şubat	B.M İnsan Hakları Komisyonu	Cenevre 54. Toplantısı Halkların Hakları ve Özgürlüğü Birliğinin verdiği yazılı müdahale
1998, Ekim	AGİT Varşova	Halkların Hakları ve Özgürlüğü Birliğinin sözlü müdahalesi
2002 ,Ocak	B.M. İnsan Hakları Komisyonu 58.Toplantısı	Halkların Hakları ve Özgürlüğü Birliğinin verdiği yazılı müdahale
2002, 19 Mayıs	Newyork eyaleti –ABD	Vali George Pattakisın verdiği Bildiri
2002, 21 Mayıs	Ontario Yasam Meclisi	Michael D. Prueningin müdahalesi
2002, 9 Eylül	New Jersey Eyaleti	Karar – Senato ve Genel Kurul
2002, 8 Aralık	Güney Karolina Eyaleti	Senato ve Valinin verdiği Bildiri
2002, 8 Aralık	Kolumbia şehri	Bildiri
2003, 17 Aralık	Pensilvanya Senatosu	Karar
2004 , Mart	B.M İnsan Hakları Komisyonu Cenevre	Halkların Hakları ve Özgürlüğü Birliğinin sözlü müdahalesi
2004, Nisan	Kanada Parlamentosu	Jimmy Kariyanninin konuşması
2004, 19 Mayıs	Kanton Şehri- Ohaio	Bildiri
2004, 23 Mayıs	Norçuolk Şehri- Konektikat	Bildiri
2004, Mayıs	ABD Kongresi	Kongre üyesi Carolyn B. Maloneyin konuşması

2004, 22 Eylül	Avrupa Parlamentosu	Halkların Hakları ve Özgürlüğü Birliğinin de katıldığı birçok Sivil Toplum örgütünün Röportaj- ve Memorandumları
2005, Nisan	Florida Eyaleti	Parlamento Kararı
2005, 20 Nisan	Florida Eyaleti	Senato Kararı
2005, 19 Mayıs	Kliveland Şehri	Bildiri
2005, 17/22 Mayıs	Newyork Eyaleti	Karar – Senato
2006, 15 Nisan	İllinois Eyaleti	Vali Bildirisi
2006, 25 Nisan	Newyork Eyaleti	Karar – Senato
2006, 12 Mayıs	Norguolk Şehri- Konektikat	Bildiri
2006, 13 Mayıs	Massachusett Eyaleti	Bildiri
2006, 16 Mayıs	Avustralya Viktoria Parlamentosu	Milletvekili Jenny Mikakos konuşması
2006, 19 Mayıs	ABD Kongresi	Kongre üyesi Carolyn B. Maloneyin 19 Mayıs gününü Pontus soykırımını anma günü olarak tanıması için yaptığı konuşma
2006, 19 Mayıs	Newyork Eyaleti	Parlamento Kararı
2006, 19 Mayıs	Newyork şehri	Bildiri
2006, 1 Haziran	İsveç Parlamentosu	Milletvekili Tassos Stafilidisin verdiği gensoru
2006, 27 Eylül	Avrupa Parlamentosu	Komisyon üyesi Kamiel Erlingin Türkiye raporu
2006, Ekim	İsveç Parlamentosu	Milletvekili Hans Lintin verdiği gensoru
2009, 30 Nisan	Güney Avustralya Parlamentosu	Tanıma
2010, 11 Mart	İsveç Parlamentosu	Tanıma

Proclamation

Whereas, the Empire State is home to many ethnic communities whose members benefit from the freedom and democracy upon which our Nation was founded; as a global leader in many areas of basic human and social rights, New York State has a prominent role in acknowledging events in history – many of them tragic and distressing – that teach valuable lessons from which our greater society benefits; one such event is the Genocide of the Greeks of Pontus and Asia Minor, a tragedy that took the lives of an estimated 353,000 Greek civilians during World War I; and

Whereas, these Greeks, whose ancestors had lived in communities along present-day northern Turkey near the Black Sea for three millennia, were singled out by the Turkish authorities for expulsion along with Armenians and Assyrians; from 1915-1923, Pontian Greeks endured immeasurable cruelty during a Turkish Government-sanctioned campaign to displace them; an estimated 353,000 Pontian Greeks died while being forcibly marched without provisions across the Anatolian plains to the Syrian border and those who survived were exiled from Turkey and today they and their descendants live throughout the Greek diaspora; and

Whereas, the Turkish perpetrators of genocide in Asia Minor were notably brutal when executing their campaign to displace Greeks, Armenians and Assyrians from their ancestral lands; the former's attack on the latter was widely noticed but largely unchecked by the world community; the celebrated book, "Not Even My Name," is one of the few English-language accounts of the Pontian Genocide; it is a touching story of perseverance, triumph and healing, and makes an important contribution to the treasury of works that clarify our understanding of this dark chapter in history; and

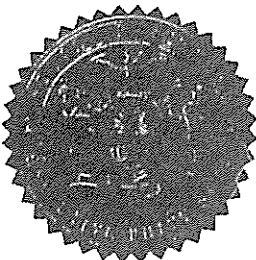
Whereas, it is believed by many that acknowledgment and awareness of this shameful event will not only teach future generations, but also will help mankind prevent such crimes from being repeated; this concept is particularly important as our State works to instill in youth, a universal respect for other cultures, races, religions and viewpoints; and

Whereas, it is fitting that all freedom-loving people worldwide and New Yorkers alike, share in the solemn commemoration of the Pontian Genocide of 1915-23, and join with the Greek-American community and its many religious, communal and philanthropic organizations as they honor the sacrifices and memory of their noble ancestors;

Now, Therefore, I, George E. Pataki, Governor of the State of New York, do hereby proclaim May 19, 2002 as

PONTIAN GREEK GENOCIDE REMEMBRANCE DAY

in the Empire State.

A handwritten signature in black ink, appearing to read "G. E. Pataki".

Governor

THE PONTIAN QUESTION IN THE SWEDISH PARLIAMENT

Skriftlig fråga 2005/06:1749

den 2 juni

Fråga 2005/06:1749 av Tasso Stafillidis (v) till utrikesminister Jan Eliasson (s)
Erkännande av folkmordet på pontierna

Med anledning av att Turkiets förhandlingar om EU-medlemskap aktualiserar ett spektrum av händelser som under årtionden tystats ned eller "glömts bort". En sådan händelse är den systematiska utrotningen av 350 000 (av totalt 750 000 invånare) grekiska pontier som levde i de historiska trakterna av Pontos Euxinos (södermera svartahavskusten i nuvarande Turkiet). Utrotningen påbörjades i Turkiet 1916 men sattes sedan i system av Kemal Atatürk under perioden 1919-1923. Det var 20:e seklets andra stora folk mord som under de senaste åren erkänts av bland annat flera länder i Europa och av USA. Jag anser självfallet att även Sverige ska erkänna folk mordet på pontierna.

Den politiska inriktningen med avsikt att utrota pontier fortsatte med det kulturella folk mordet av de muslimska pontier som stannat kvar i Pontos. Än i dag förtrycker den turkiska staten dessa pontier som saknar rätten att tala det pontiska språket. Pontiskan är den grekiska dialekt som är närmast besläktad med det antika grekiska språket av alla de dialekter som i dag talas i Grekland @ ett språk och en kultur som utgör ett grundläggande arv för alla europeiska språk och kulturer. År 2002 aktualiserades frågan inför det 58:e sammanträdet i FN:s kommission för mänskliga rättigheter år 2002.

Mot denna bakgrund vill jag fråga utrikesminister Jan Eliasson:

Vilka åtgärder avser ministern att vidta för att erkänna det ovan nämnda folk mordet och för att skydda den pontiska befolkningen som fortfarande förtrycks av den turkiska staten?

Inkom: 2006-06-02

Fördröjt svar: 2006-06-05

Besvarad: 2006-06-09

Läs

Skriftlig fråga 2006/07:24

den 13 oktober

Fråga

2006/07:24 Folk mordet på armenier, assyrier/syrianer, kaldéer och pontier i det ottomanska riket

av Hans Linde (v)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

Det var med stor glädje jag mottog nyheten att den turkiske författaren Orhan Pamuk fått Nobelpriset i litteratur. Det är särskilt glädjande eftersom han som turkisk författare tagit bladet från munnen och skrivit om folk mordet på armenierna i det ottomanska riket 1915 @ ett folk mord som för övrigt också drabbade landets assyrier/syrianer, kaldéer och pontier. Vänsterpartiet har vid flera tillfällen under årens lopp motionerat, interpellat och ställt frågor till utrikesministern som rör folk mordet 1915 på landets minoriteter. År 2000 förklarade den svenska riksdagen i ett betänkande att den turkiska staten måste erkänna folk mordet på armenierna och öppna de ottomanska arkiven för oberoende forskning. Den turkiska staten försöker undvika denna typ av självklara krav. I Turkiet har man försökt förbjuda att tala och skriva om vad som hände 1915 som ett folk mord, trots att det på alla punkter motsvarar definitionen av ett folk mord. Den franska nationalförsamlingen har nyligen antagit ett lagförslag som går ut på att det ska bli olagligt att förneka detta folk mord. Detta kommer att med stor sannolikhet att väcka mycket debatt och förhoppningsvis fungera som en påtryckning på Turkiet att erkänna den turkiska statsbildningens förhistoria.

Jag vill fråga utrikesministern:

Vilka Initiativ avser utrikesministern att ta för att Turkiet ska erkänna det folk mord som ägde rum i det ottomanska riket på armenier, assyrier/syrianer, kaldéer och pontier 1915?

Inkom: 2006-10-13

Fördröjt svar: 2006-10-13

Besvarad: 2006-10-20

MİHALİS HARALAMBİDİS'İN A.B.D. BÜYÜK ELÇİSİNE YOLLADIĞI MEKTUP

GLİFADA 9 MAYIS 2008

Amerikan gençliği, ikinci dünya harbi sürecinde hayatını kaybeden bir çok Yunan asıllı Amerikan genci, bunca fedakarlığınızdan sonra, Amerika'ya giriş müzadesinin, vizenin bu gün Nazi yandaşları ile aynı fikirde olan Ankara ırkçıları tarafından tayin edileceği herhalde hiç aklınıza gelmemiştir:

Sayın Büyük Elçi

Size, herkese açık olan bu mektubumla hitap etmeyi arzuladım. Bu ülke geçirdiği tüm zorluklara rağmen halen manevi ve entelektüel ruhunu taşıyor. Aristotelis'e göre yöre ruhunu. Halen Agora'nın, Kamu Kilisesinin, Tiyatro eğitiminin, Saydamlığın, Aydınlığın, yeri olmakta devam ediyor.

A.B.D.nin Filadelfiya şehrinde 9 Eylül 2006 tarihinde "Pontus Soykırımı Anıtının" açılış töreninde yaptığım konuşmanın ardından Atina'nın ve en çok da Ankara'nın bazı çevrelerinde tepki ve hoşnutsuzluk yaratacağımın bilincinde idim. Ankara'nın, anıtı protesto ettiğini öğrendim. Daha önce bana nazıkçe vermiş olduğunuz vize ile ilgili bu denli tepki göstermenizi ve vizemin sizin tarafınızdan iptal edileceği hususunu hiç düşünmemiştim. Bunu sizi küçük düşüren ve aşırılığa varan bir önlem olarak niteliyorum. Ayrıca Şikago kenti havalanındaki görevlilerinizin de aynı fikirde olduğu kanaatindeyim.

Bizzat kendinizin yirmi gün evvel bana verdiği vizeyi iptal etme kararınızdan beni haberdar etmeniz gerekirdi. Medeni ülkelerin ve vazifelerini kusursuz bir şekilde yerine getiren büyük elçilerinin düzgün hareket tarzı budur. Bayağı, değersiz niyet ve düşüncelerin hakim olması haricinde.

Filadelfiya'da "Pontus Soykırımı Anıtının" açılış töreninde yaptığım konuşmada bu denli tepkilere yol açacak neler söyledim? (The Pontian Question in the United Nations adlı kitabım, Amerika Birleşik

Devletlerinde yaşayan Pontus asıllı, yoldaşlarım ve dostlarımın duygulu çabaları neticesinde, Anıtın önünde yapmış olduğum konuşma ile birlikte, senatörlere ve Başkan adayı olma hakkını kazanmış Kongre üyelerine ulaştı).

Konuşmamda, Amerika merkez yönetiminin, hükümetlerinin Kemalizmin temsil ettiği ölüm ideolojisine sahip, Kemalist Gulak'lar ile neden özdeşleştiğini anlayamadığımı söyledim. Çünkü Kemalizm bir ölüm ideolojisidir.

Daha sonra insancıl, etik, ekol diye adlandırabileceğim bir diplomasi geleneğine unutulmaz, merhum Horton ve Morgenthau'a deyindim. A.B.D. eğer işlenen cinayetlere suç ortağı olup kirlenmek istemiyorsa bu gün bu diplomatları örnek almalıdır. Ayrıca gerek Amerika'da ve gerek Atina'nın Kesariani, Nikea ve Kokinia semtlerine heykellerinin dikilmesini önerdim. Yunanistan'ın proleterya, işçi sınıfı kapitalizmin birikiminden değil göçmencilikten, sığınmacılıktan doğmuştur.

Konuşmamda Türk sorunu ile Yeni Anadolu, Doğu sorununun çözümünü Kemalizmin Skila'sında (efsanevi su canavarları) veya Harivdi diye adlandıracağım şiddet içeren bir çeşit kendine özgü Türk islamında, veya her ikisinin suçluluk ve cinayet dolu sentezinde aramak yerine, Anadolu ve Mikrasia'nın çok merkezliliğinde gördüğümü söyledim. A.B.D. uluslararası düzeyde çok merkezli federasyon deneyiminin kalbi olan bir ülkedir. Bu gayet net ve anlaşılır bir durumdur. Bu zaten Avrupa'da da örnek teşkil eder. İspanya'nın Franko ve Almanya'nın Nazi döneminden sonraki durumu. Daha önce de vurguladığım gibi sorun Pontus'un (veya Patrikhanenin) Avrupa'lılaştırılması değildir. Çünkü Pontus zaten Avrupa'nın ta kendisidir. Avrupa'nın ve daha sonra sizlerin bazı "babaları" Pontus'ta doğdu. Burda arzu edilen Avrupa tarihinin kültür mozaiklerinden biri olan Pontus'un katledilmesi yerine tekrar canlandırılması talebidir. Özellikle bu gün konuşulan lisanlar arasında eski Yunan'caya en yakın olarak bilinen ve bu gün Pontus nüfusun büyük bir kısmının halen konuştuğu Pontus lisanını korumak gerekir. Birleşmiş Milletler'in insan hakları ile ilgili Konseyinde Türk hükümetlerinin bu lisanı katletmek yerine uluslar arası kültür mirasının bir parçası sayıp koruma altına alması gerektiğini vurguladık.

"Pontus Soykırımı Anıtının" açılış töreninde örtünün kaldırılması anı kutsal ve duygu dolu idi. Siyasi şiddete maruz kalan her halkın, ölümlerine atfetmek için "ANIT" dikmeye hakkı ve hatta yükümlülüğü vardır. Amerika'ya, Pontus'tan koparılarak sürülen, Yunanistan'dan ara

durak olarak bile geçmeyen onlarca yıl göç eden Pontus'lular ölümlerini hatırlatan bir Anıttan yoksundular.

İşte ben Filadelfiya'daki konuşmamı, siyasi düzeyde demokrasiye dayalı, etik, ifade özgürlüğü, kültür ve değerler çerçevesinde yaptım. Halbuki siz şiddet içeren bir harekette bulundunuz. Yunanistan'ın antik yıllarında bu hareketler "jandarmacı" olarak nitelenirdi. Misafir olarak davet edildiğim, Şikago şehrinin merkezi bir otelinde düzenlenen sim-bosiyoma, katılma ve düşüncelerimi özgürce ifade etme hakkımı benden esirgediniz. Aynı tutumu daha önce demokrat düşüncelere sahip Türk yazar Taner Aksam'a da uygulamaya kalkıştığınızı öğrendim. En çok ağrıma giden, benden bu kutsal anları esirgemenizdir. Pontus Soykırımı kurbanlarınının 89 uncu yıldönümü için New York'ta düzenlenen dini, siyasi mevluta katılmamı engellediniz. 11 Eylül kurbanlarınının anısı ile olan ilişkileriniz de acaba bu tarzda mıdır?

Pontus boyutuna, Pontus'lulara, Pontus'un tarih ve coğrafyadaki yerine dönmesi için bir avuç insan hatta bir - iki diyebileceğim kadar az kişinin uğraştığı herkesçe malum. Onlarca yıl Pontus kelimesi ortadan kalkmış, kaybolmuştu. Bizlerle güç birliği eden el ele veren kimse yok, aksine devlet mekanizmaları hatta "Atina" "Hükümeti" mekanizmaları da dahil olmak üzere herkes bizlere rakip ve düşman durumunda.

Tek silahımız ahlak kuralları, ideolojimiz ve ruhumuzdu. Yalın ama gerçek. Tarih başarı sağladığımızı kanıtladı.

Bu yolda bir hayli devir katettik. Şimdi Pontus sorununun uluslar arası siyasi düzeyde Milli – Avrupa ve Uluslararası bir sorun olarak gündeme geldiği dönemdeyiz. Aklıbaşında olan her kişi ve ciddi olan her devlet artık bundan vazgeçmeyeceğimizi, geri dönüş olmadığını anlamış bulunuyor. Neden mi? Bizler yarı tanrı mıyız? Kahraman mıyız? Hayır, bu soruların cevabı çok basit. Tarih bunu istiyor.

Bazı kişiler Pontus Soykırımı ifadesini her 19 Mayıs tarihinde, New York'un Astoria semtinde düzenlenecek riyakar rutin mevlutlar seviyesine indirgemeyi, sahte – Akademik ve sahte – bilimcilik ile hak elde etme çabasında olan değişken toplu bir çalışma sergileyen (sendikal) gruplar kurup Pontus sorununu sabitleştirmeyi arzu ediyor. Bunu sadece onların hüsnü kuruntusu olarak niteleyebilirim.

Sizler, Ankara'nın üniformalı, kılıçlarında hilal amblemi taşıyan pehlivanları, kabadayıları (tarihin yarattığı en vahşi kişiler) ile birlikte, gerek rica üzerine, müttefik dayanışma veya alış- veriş müzakereleri çerçevesinde bu gelişmenin önünü kesmeyi, kısıtlamayı, engellemeyi, tarihin gidişatını durdurmayı başaracağınıza mı inanıyorsunuz?

Bu tip hareketleriniz sizleri ölüm ideolojisinin temsilcisi olan Kemalizmin koruyucusu ve savunucusu durumuna sokuyor. Horton, Morgenthau ve Pontus Soykırımını resmen tanıyan eski New –York valisi George Pattaki'nin de aynı fikirde olacağına inandığım bir deyim kullanmayı istiyorum. Sizler bu ideolojinin “kapo” su (tutukluların gardiyanları) daha doğrusu öncüsü olma tehlikesi ile karşı karşıyasınız. Nazizmin ölüm mekanizmalarını araştırırsanız bu “ünvan” in ne anlama geldiğini öğrenirsiniz.

Ben Amerika devletinin ilk başkenti olan Filadelfia'nın, Liberty Bell'in ve Amerika Anayasası ruhunun bu görüşte olduğuna inanmıyorum. İkinci dünya harbi sürecinde Avrupa ve Asya'da savaşan Amerikan gençliği, Yunan asıllı Amerikalılar bu durumlar için hayatlarını vermedi. Bunca fedakarlıklarından sonra, Amerika'ya giriş müsadeseinin, vizenin bu gün Nazi yandaşları ile aynı fikirde olan Ankara ırkçıları tarafından tayin edileceğini düşünmediler.

Bu davranışınız sizi başka bir konu ile ilgili de suçlamaktadır.

Ankara'nın resmi ölüm mekanizmalarının, Anadolu ve Mezopotamya'da yaşayan halkların ve kişilerin haklarını savunmak ile ilgili sivil toplum örgütleri düzeyindeki gönüllü faaliyetlerimden dolayı ölümümü plandığı herkes tarafından bilinen bir gerçektir. Bu bilgiyi bana 1994 yılında eski başbakan Andreas Papandreu vermişti. Bunu bilen kişiler halen yaşıyor. Benim halklara karşı duyduğum sevgi ve insan yaşamına saygı duyulması ilkesini temel değer olarak kabul eden soylu faaliyetlerim devam etti ve tüm dünyada devam edecek. Geleneğim icabı her zaman hürriyet çerçevesi dahilinde hareket ettim. En çok de Albaylar cuntası (diktatörlük yılları) tarafından kovulduğum ve İonio denizini aşarak İtalya'ya sığındığım dönemde.

Siz hangi diktatörlükten söz ettiğimi gayet iyi biliyorsunuz.

Ankara'da konuşlanan ölüm mekanizmaları, derin devlet, ve Askeri kurmayların sizden istedikleri eylem, benim faaliyetlerimin kısıtlaması veya men edilmesi durumudur. Ama bununla yetinmezler. Onlar benim hayatımın kısıtlamasını, men edilmesini ister. İşte sizin bu eyleminiz, onların vahşi arzularını ve şiddet içeren içgüdülerini ikmal etmektedir. Eğer hayatıma kastedilirse bizzat sizin ve hükümetinizin buna suç ortağı olduğunuzu alenen beyan etmek istiyorum.

Güçlü bir imparatorluk kanımca benden özür dilerdi. Zeki bir imparatorluk da kanımca benden özür dilerdi. Özür dilenmediği takdirde sizlere yönelttiğim, ölüm ideolojisinin temsilcisi olan Kemalizmin koruyucusu ve savunucusu, suçlamasında etik ve siyasi olarak pek tabii ki ben hak-

lıyım. Bu suçlama önümüzdeki yıllarda sizler için dayanılması zor bir görünüm ve kimlik yaratacaktır. Amerika, Avrupa ve bütün dünyada iyi niyetli, kişiler arasında uyum ve yaşam ideolojisi hayranı olan insanlar başka bir boyutta hareket etmektedir. Bu hareket 19 Mayıs gününün sadece Pontus Soykırımını anma günü olarak değil Kemalizin tüm kurbanlarını ortaklaşa anma günü olarak saptanması yönündedir. 27 Ocak'ın Nazi katliamı kurbanlarını anma günü olarak belirlendiği gibi.

Size karşı yaptığım bu suçlama bundan böyle size hep refakat edecektir. Nemea'da, Delfi'de, Olimpia'da, Atina Agora'sında, Kolejlerde ve özellikle Selaniğin Anatolia Kolejinde. Bu kolej Pontos'un Merzifon şehrinde koparılıp Selaniğe yerleştirildi. Bundan dolayı Pontos yöresi, bilim adamı yetiştirmek yerine, Katolik İtalyan din adamı Andrea Santoro ve Ermeni gazeteci Hırant Dink'in katilleri gibi cani yetiştirmeye başladı. Merzifon'da bulunan Anatolia kolejinde tahsil gören Simeon Ananiadis adında bir talebe 1921 yılında Kemalistler tarafından asıldı. Bu vahşet binlerce çocuğa uygulandı. Siz bu gün Anatolia kolejinde tahsil gören talebelere ne diyebilirsiniz? Ona saygı duyduğunuz mu? yoksa anısını katlettiğinizi mi?

Mişingon'un İpsilanti şehri yurttaşlarına ne diyeceksiniz? Bir zamanlar Washington, Kolokotroni, Makriyani ve İpsilanti'yi muhatap almıştı halbuki siz Dramalı ve onu idame ettiren paşalarla muhatapsınız. Sadece konuşmak değil onların emirlerini de yerine getiriyorsunuz. Size bir soru sormak istiyorum. Sizden, beni tutuklayıp Trabzon'un güneyinde bulunan Pontos'luların imha edildiği, öldürüldüğü Cevişlik kampına yolamanızı da istediler mi? Bu Ausviç ölüm kampından daha beter bir kamp idi. Mikra Asia ile ilgili görüş açınız bu mudur? Bunun çirkin bir kabus olduğunu düşünüyor aynı zamanda sizin ne kadar alçaldığınızı görüp hüzünleniyorum.

Sayın Büyük Elçi, Allahtan Amerika çoğulcu bir ülke. Ülkede Şikago'da vuku bulan hadise gibi sadece karanlık eylemler yaşanmıyor. Amerika'nın birçok eyaleti ve şehri Pontus Soykırımını tanıyarak aydınlık ve ümit dolu eylemlere de yer veren bir ülke olduğunu gösteriyor.

Selamlar

MİHALİS HARALAMBİDİS

Hamiş: Siz malesef Yunanistan'a sol ayağınıza basarak girdiniz. Dikkat etmeniz gerekirdi. Elefterios Venizelos Hava limanına sağ ayağınıza basarak girmeniz gerekirdi.

TRABZONLU VESARİON, AVRUPANIN ATASI

Bu günkü Şartlarda, her ülkenin kreseleŐmiŐ dünya okyanuslarında rahatça dolaŐabilmesi için ulusal elitin ulusal sistemler dahilinde yüksek bir eēitim almış olması gerekir. Yunanlı denizcilerin seyahat etmeyi bilmesi gibi. Yunanlı denizcilerde yolculuēa çıkma ve dönme ufkunun duyusu son derece gelişmiştir. Bunu çok iyi bilirler, bu konuda uluslararası düzeyde baŐroldeler, yreseli evrenselle iliŐkilendirir, İnusesi okyanuslarla bir yaparlar.

Günümüz gereēinde, bizim elit tabakanın düşünce ve eēitimi dünya çapında yeniden yapılandırılan sistemler ile ve Yunan sistemleri ile kıyaslandırılacak olursa yetersiz kalır. Dünya çapında usta olarak bilinen aynı zamanda oēu Őair olan denizcilerimizin baŐrollerini kaybetmemeleri için bu yeni stratejileri çalışmaları gerekir.

Ülkenin içinde küreselleŐmeden tedirgin olanlar, yabancılardan korkanlar veya tam aksine yabancılara tapanlar, yabancı hayranları, taŐralılık, aynı neticeye varan sorunun iki yüzünü teşkil eder ve aynı sonucu verir. Yunanistan tüm dünyaya, halklara, kültürlere, haklara küreselleşmeyi ēretme, evrensel bir yol gösterme yerine pasif bir vaziyette küreselleşmeyi kabul ediyor (1).

oēu kez kökten dincilik, fundamentalizmden kaynaklanan inkar etme duruŐu ile yine fundamentalizme dayanan ve basit, saf sıradan denilebilecek ibadetin plan hedef gibi hiçbir uzantısı yoktur. Bu durum Afrikada veya Amerikada vuku bulsaydı hem anlaşılır hem de yorumlanabilirdi. Tabii ki ulus olarak, eēitim, dil, sanat, bilim, tiyatro, mimari, kültür açısından tüm dünyayı kreselleŐtirdiēinin bilincinde deēilsen. Hele hele tüm dünyanın senin büyük mirasından faydalanarak yarattıēını, yeni reformlara gebe olduēu dönemlerde bile senin mirasına dönüş yaptıēını bilmiyorsan. Bunun sadece bir patolojik izahı olabilir.

Ben Őahsen özgürlükleri için mücadele eden Afrika, güney Amerika ve Asya halklarının en üst mevkilerinde bulunan liderleri ile görüŐmelerde bulundum. Yunan toplumsal sınıfının sözde elit tabakasında grdēm kadar hiç birinde kendi tarih ve kültürlere vakıf olmama durumunu göremedim. Bu cehaletin ve vakıf olmama durumunun üreticileri siyasal deēiŐiklikten sonra aıklıēa kavuŐan, billurlaŐan ideo-

lojilerdir. Siyasal değişiklikten sonra yapılan nihai hesaplaşmada Stalinizmin, eski ve yeni milliyetçiliğin, “ülkücülüğün”, neoliberalizmin, düzmece –sahte çağdaşlaşmanın bilim düşmanı oluşumlar olduğu tesbit edildi. Bu oluşum, Yunan ulusal bilincini, kendini bilme ve tanınmasını, kendine saygınlığını, özgüvenini ve yaratıcılığını değişikliğe ve asgarileştirmeye uğrattı. Bunlar bizim kozmopolit ve otokton yapımıza karşı olan yabancı ve biçimsizlik deformasyon yaratan öğelerdir. Başka yazı-larımda bu sahte bilincin hakimiyet nedenlerini açıkladım.

Bir ülkeyi yöneten gruplar periyodik (devresel) olarak aşağı yukarı her yirmi yılda bir uluslararası sistemlerde hareket stratejilerini tekrar gözden geçirmelidirler. Fakat dünyamızın tekamülünü asırlar boyu etkileyecek ve belirleyecek olan, tarihi adlandırılabilenlerimiz değişiklik-lerde ve devrilmelerde ülkeyi yöneten grupların soru ve cevapları da aynı düzeyde olmalıdır. Yunanistanın göçüşatını asırlar boyu etkileyen tarihi olarak adlandırılabilenlerimiz geçiş dönemi geçen yüzyılın ilk se-neleridir. Yunan dünyası batıdan ticari, ekonomik, sömürme (2) ve soy-gunculuk birikimi ile karşılaştı. Bahsettiğim sonuncunun doruk noktası Konstantinopolisin 1204 yılında soyulması oldu. Haçlı seferlerine katı-lanlarının kendi itiraflarına göre zamanın var olan uluslararası zengin-liğinin üçte ikisini tekabül eden servet Konstantinopoliste bulunuyordu (3). İşte bu serveti çaldılar.

Türk İslam Sultanlığı doğudan düzenlediği akınlarla rönesansa ha-zırlık döneminde olan filizleri gerek soygunculuk ve gerek imha etmek-le yok etmiş ve insanlık tarihinin tanıdığı asırlar boyu sürecek olan en vahşi iktidarı yöreye yerleştirmiştir (4).

Antik tarihi Rumeli ve Anatolianın toprakları bu vahşi ve barbarca düzenlenen akınların uğrattığı tahrifat ve felaketlerden halen kendini toparlayamamıştır. Yörenin aydın insanları, bu insanlığa ve insanlık kültürüne karşı işlenmiş sürekli cinayet dönemini, bu tarihi imha, fe-laket, geri kalmışlığı bin yıl sonra daha olgun ve hür bir şekilde de-ğerlendirme gücüne sahiptirlere .Türkiye devletinin geopolitik, ve dini çıkmazlarına rağmen Türk kimliğinin bir krizi olarak ifade edilen bu tartışmalara başlanmıştır.

Yunanlıların geleceği için sorular, cevaplar, araştırmalar ve strateji-ler ortaya koyan o dönem hasbelkader büyük Yunanlı ve Avrupalı olan Trabzonlu Vissarionun dönemi ile rastlaşır (5).

Birçok kişi tarafından bilinmeyen büyük Yunanlının hayattaki varlı-ğı ve yaşam süreci.

Yunanistanın kurtulma ümidi olduğu ilk başlarda sadece soruları öne çıkarma ve reform yolları arayışında bulunmaktı.

Bizlerin onunla ilk çağdaş karşılaşma sahamız şehirler olmuştur. Asrımız şehirler asrıdır. Vissarion, şehirlerde, dönemin şekillendirilen Avrupa ve uluslararası haritasında yenilikçi yeni Yunan varlığının karakterini gördü. Bu dönem imparatorluklardan şehirlere geçiş dönemi idi ve kendisi klasik eğitim almış olduğundan dolayı şehirlerin oynayacağı rolü öngörme yeteneğine sahipti. Bu düşüncesini ilk kez "Trapezuntos Engomio" (Trabzona Övgü) adlı kitabında geliştirmiştir (6). Doğduğu şehir olan Trabzonu övmüştür. Aslı Yunan olan, sınırsız, uçsuz bucaksız dünya şehri Trabzon.

Şehir fikri daha sonraları Mora Despotu (derebeyi) olan Konstantinos Paleoloğosa, Korintosun Eksamiliyasında yeni bir şehire temel atması için teşvik ettiği yıllarda tekrar gündeme gelir (7). Osmanlıların Bizans şehirlerinin imha ve yıkımını tamamladıkları yıllarda bu temel atma işlemi, Osmanlı vahşetine karşı bayındırlık sistemi ile direniş olarak yorumlanabilir. Profesör Hrisa Maltezu (8) hanımefendinin bana Vissarionun ve Anna Notara- Paleologinanın, Toskana Monteautosunda bir şehir yaratma fikrini açıkladığı gün hayatımın en duygulu anlarını yaşadım. Benim Trakyada Romania adında yeni bir şehir kurma mücadelemın başlangıç tarihinden yirmi yıl geçmişti. Monteauto, Yunanistanda diktatörlük dönemi yıllarında Floransaya sığındığım, yüksek tahsilime başladığım Pizanın birkaç kilometre yakınındadır. Yerel yönetim ile yönetilecek olan Monteauto şehrinin devlet idaresinde kullanılacak tüzüğü yazan kişi Vissariondur.

Vissarionun güncelliğinin ikinci bir sahası da kitabımda söz konusu olan çağdaş Yunan çok merkezliliği, bölgesellik ve devleti yeniden yapılandırma, temel atmadır.

Vissarion zamanının uyum bozulma ve yeniden biçimlendirme süreçlerinin merkezleri zayıflatığını ve ağırlığı çevre bölgelere taşıdığı olgusunu kavradı, idrak etti. Bu tip konular üzerine düşünmek ve önceden belirlenen plan ve program yürütme durumları Nikea'nın Vatacideslerinde (9), Trabzonun Komninoslarında, ve İpiros'ta gelişmiştir. Fakat bu tip düşünce ve fikirlerin en çok çalışıldığı yer Platonun Akademisinin geri dönmesi fikri Plitonasin Mistrası idi (10). Avrupa rönesansının doğduğu yer. Bizans ve Roma rönesansların periyodik olarak hayata geçirildiği dönemden daha önceleri planlanmıştı (10a).

Günümüz de kurumsal, ekonomik, sosyal değişiklikler ve reformlar diyebileceğimiz bölgesel boyutun önemi Konstantinis Paleologosa yaz-

dığı nota gibi olan mektubunda da öne çıkmaktadır. Vissarion merkezde Konstantinopoliste direnişçi güçler ve yeni oluşumlar tesbit etmedi. Gerçeği bilen bir kişi idi. Yeniden yapılandırma ve temel atma durumunu, yeni bir devlet mevcudiyetini çevre bölgelerde Pelponezde (Mora yarımadası) gördü. (11) Konstantinis Paleologosun hatası Pelponezi bırakmak ve Konstantinopolise gitmekti. Daha önceleri Nikeayı bırakıp payitahta İstanbul gittikleri gibi. Surlar şehrin savunması için yetersizdi. Toplar keşfedilmiş İmparatorluğun da içten yıkımı başlamıştı.

Vissarion bölgesellik ile ilgili Paleologosa yazdığı metinde entelektüel ve nasihatkar bir girişimde bulundu fakat birkaç yıl sonra bu pratiğe dönüştü. Vissarion Bolognianın valisi oldu. Yakın zamanda son on yılda uluslararası düzeyde ilgiyi çeken, Emilia Romanianın yazdığı, Bolognia bölgesel idari şekli modeli adlı kitabının başlangıç noktası Vissarionun çok iyi bir Bolognia valisi olduğundan başlar. (Romanianın Ravenna şehrinde 17 Kasım 1472 yılında son nefesini verdi. Tam 540 sene evvel).

Vissarion ile üçüncü bir kez verimli ve çağdaş olan yeni teknolojiler alanında buluşuruz. Bizler bu gün bilgisayar ortamında yaşıyoruz. O yeni bir teknoloji olan matbaacılığın keşfedilmesi ile birlikte birçok bilimsel ve teknolojik buluşların hayata geçirildiği yıllarda yaşadı (12). Yeni bir keşif olan Matbaacılığın, insanlığın ahlaki gelişmesinde çok gerekli gördüğü klasik eğitim fikirlerinin yayılmasında önemli rol oynayacağını derhal kavradı. İnsanlığın şehre, şehrin meclisine, vatandaşlara ve doğru düşünmeye ihtiyacı olduğu yıllarda. Bu gün de insanlar aynı ihtiyacı hissediyorlar.

Matbaacılık Vissarionun Venedik ve İtalyaya yaptığı hediyelerden sadece biriydi. Ayrıca her ikiside matbaanın ülkeye girişini ona borçlular. Vissarion daha önceleri Nürenberg matbaacıları grubu ile yakın ilişkilerde bulunmuştu. Fakat Venediğe yaptığı en büyük hediye çok zengin kütüphanesini bağışlaması oldu (13).

Akademileri başlatan kişi Vissariondu. Bizansta olduğu gibi kendisini “Klasik Yunan yılları kütüphanecilerinin” devamı olarak gördü ve gerek İtalyada ve gerekse batı Avrupada kütüphaneler kurdu. Şahsi kütüphanesi o dönemde Avrupanın ve Vatikanın en büyük Kütüphanesi idi. Vatikanın kütüphanesi o yıllarda önemsiz denecek kadar küçüktü. Günümüzde İtalya ve Vatikan Vissarionun başlattığı projeyi devam ettirdi ve böylece dünya çapında en eski ve değerli kitaplara sahip oldu.

Venediğin merkezinde Bizans uslubu tarzında Konstantinopolisin Ağion Apostolon kilisesinin aynısı gibi inşa edilen Venedik Aziz Mar-

kos kilisesinin hemen yanında bulunan Markiani Kütüphanesini (resme bak) dünyada eşsiz kılan işte bu kitaplardır.

İtalya Vissarion ve Yunanlı bilginlerle buluştuktan sonra Yunan tarzını izledi. “Yunanistan düşmedi İtalyaya geçti” söylemini kullanmak yerinde olur.

Yunanlılığın İtalyalılıkla buluşması, kompozisyonu, hatta özdeşleşmesi bu geçiş haricinde Büyük Yunanistanın Magna Grecia'nın aracılığı ile de gerçekleşmiştir (14). Yunansız bir İtalyacılık çok fakir kalırdı hatta İtalyacılık bile olamazdı (15). Bütün bunları dikkatle izlersek Yunanlılık ile İtalyalığın sadece kültür alanında değil ilaveten kan bağı da olduğu sonucuna varırız.

Vissarion, Venedikten sonra Paris şehrine de yeni teknolojinin eseri olan matbaayı hediye etti. İş arkadaşı ve yakın dostu olan Sorbon üniversitesi dekanı Guillaume Fichetin (resme bak) daveti üzerine ilk üç matbaacı Parise geldi. Dekanın yayınladığı birinci yapıt Vissarionun Türklere karşı yazdığı (1471) yazılar ile Yunanlı klasik düşünürlerin kitapları idi.

Hediyelerin miras denecek boyutta olan en büyüğü Yunanlılarla ilgili idi. Osmanlı akınları sadece insanları değil kitap ve düşünceleri de katlediyordu. Bu gün bile tipik Yunan özelliği olan suskunluğu öngördü ve Yunanlıların “Bir gün sesini bulması” için Venediği seçti ve kitaplarını oraya hediye etti Bu deyiş Vissariona aittir.

İlk etapta Demokrasi Üniversitelerinin merkezi olan Padova üniversitesinde.

Dimitrios Halkokondilisin öncülüğünde Yunan dili ve tarihi çalışmaları bölümünü kurdu. Ölümünden birkaç yıl sonra seçim ve tasarımlarında ne denli haklı olduğu kanıtlandı. Önemli ölçüde Yunanlıların da bulunduğu yüzbinlerce nüfusa sahip Venedikte Markos Musuros, Yunanlı düşünür Athineosun (16) “Dipnosofistes” adlı kitabı ile Vissarionun çok sevdiği ve aynı aynı kökenden geldiği Trabzonlu Stravonun “Coğrafya” adlı eserini yayınlayacak (17). Bunlar 1515 yılında gerçekleşti.

Matematik ve Astronomi bilim dalları ile olan ilgisi bu konularda asırlar boyu yapılan çalışmaların merkezi olan, doğup büyüdüğü şehir Trabzonda başlar. Öğrenimine İstanbulda ve Mistra da devam eder ve tamamlar. Aldığı eğitim ve bilgi sayesinde Viyanada yaşadığı 1460-1461 yılları arasında seçkin astronom ve hümanist Georg Aunpeck di Peuerbach ve talebesi Giovvani Regiomontano olarak tanınan Johannes Muller ile yakın dostluk kurar. Giovvani, Vissarionun ardı sıra Romaya gelir ve birlikte kalırlar. Daha ileriki yıllarda bugün Londrada bulunan

ve bilinen, gök cisimlerinin yüksekliğini ölçmekte kullanılan bir alet olan usturlapı Vissariona ithaf eder. Kopernikin öncüleri idiler.

O dönemde üretimi ve gelişmeyi sağlayan süreçleri etkileyen her türlü yeni teknolojiler ile doğrudan ilişkili idi. Bu alanlarda söz ve eylemleri sade bir düşünürün, bir episkoposun veya bir kardinalin değil bir idarecinin bir devlet adamının gibi idi. Pratik düşünürlüğü, Konstantinos Paleoloğosu “gerekli sanatları öğrenmeleri için seçilmiş gençleri İtalyaya yolla diye teşvik ettiği söylemlerinde de tesbit ederiz”. “İyi yaşamak isteyenler için gerekli ve faydalı” olarak Teknisiyen, demircilik, silah ve gemi yapımı (18) sanatlarını öneriyordu.

Vissarion ile olan çağdaş söyleyişimizin dördüncü bir yanı da Avrupanın siyaseti ile ilgilidir. Ferara ve Floransada tartışılan dogmatik konularla yakından meşgul oldu (19). Ama Yunanistanın kurtulması ilk önceliği idi. Kişiliği episkopos, kardinal, düşünür, filozof yanı ile sınırlı kalmaz onu son derece etkileyen bu öncelikten dolayı siyasi boyuta ulaşırdı. Soyu Trabzonun Komninoslar (20) ailesinden olması itibarı ile siyasi bir ortamda yetişti. Tahsiline başladığı ilk yıllarda siyasi yetenekleri ortaya çıktı. Genç yaşta Konstantinopolisin Paleologları ile Trabzonun Komninosları arasında arabuluculuk yaptı. Bu amaçla 1428 yılının Eylül ayında Trabzonu ziyaret etti - dönüş yaptı -. Ziyaretinin neticesinde kurulan ittifak İmparator İoannis Paleologos ile Aleksios ve Teodora Katakuzinu nun kızı Trabzon prensesi Maria Komninin düğünü ile onaylandı. Prens zamanın en güzel kadınlarından biri idi (21). Resmi Veronada bulunan Azize Anastasia kilisesinden alınmıştır (resme bak).

Siyasetçi kimliği haricinde, siyasi rolüne neden olan Yunanlılığı ile gurur duyar, tarih duygusu ile Yunanlılara karşı kendisini sorumlu hissedirdi.

Tecrübeli bir Bizans siyasetçisi olarak o günlerin şartlarında Yunanistanın kurtulmasının iyi organize edilmiş devletler arası ittifaklar gerektirdiğinin bilincinde idi. Emmanuil Komninosun torunuydu. Şahsi kanaatim İstanbulu terketmesinin bir nedeni de bu olduğudur. İstanbulda ümit yok olmuştu. Avrupada hayatı boyunca ömrünün sonuna kadar, gücü ve kuvvetini kaybetikten sonra bile hedefinden asla şaşmadı. Avrupa ve Mesopotamiada ittifaklar aramak ve tasarlamak için çok çetin çalışmalar yürüttü. Konstantinopolisin kurtulması için verdiği mücadeleden yüreklendirdiği yakın dostları, talebeleri, birlikte çalıştığı kişilerden bir çoğu hayatlarını kaybetti. Giuliano Cesarini gibi (10 kasım 1444 yılında Varna savaşında öldü).

Yunanlılığı kurtarma için sürdürdüğü ittifak yaratma siyaseti dahi-

linde Tomas Paleologosun kızı Zoi Paleologinasın, Ortodoks Rusyanın İvanı ile evlenmesini düzenledi (21a) Bütün bunlar Vissarionun ileri görüşlülüğünün, stratejik düşünme kabiliyetinin üstünlüğünün , hatta bilimsel siyasi evlilikler yaratan çok yönlü Bizanslılığının bir kanıtıdır.

Tarihi olarak nitelendireceğim geopolitik, geoekonomik, geokültürel değişimlerin olduğu bir çağda Avrupanın bölünerek değersiz küçük liderlerle dolu olduğu ortamda yaşayan ve faaliyet gösteren Vissarion çağdaşlarına kıyasla herkesten çok daha fazla Osmanlı akınlarnın sadece Balkan dünyasını ve Mikrasia yöresini değil aynı zamanda Avrpanın ta kendisini karanlığa, bilgisizliğe ortaçağa yönlendireceğini anlamıştı. Sadece günün Avrupasını değil, Avrupayı rönesans ve reformlarla geliştirme hülyasında olan Avrupalı hümanist ve aydınlar ağının düşünce ve hedeflerini de. Kendisi Mistra hiziplerinin devamı ve Avrupalı aydınlarla bağlayıcı ilişkiyi sağlayan kişi idi.

Vissarion yalnız Yunanistanı değil, bir düşünce tarzını, kıymetli ilke ve yüksek değerleri, ülküleri, insan hayatına saygınlığı, hakları savundu. Klasik Yunan yılları ile olan ilişkisinden kaynaklanan yenilenmiş bir dünya. Bu dönemde yenilikçi reformist eğitimi ile Avrupa idealini biçimlendirdi. Avrupa Vissarionun aydın ve siyasetçi kişiliği ile kendini ifade etti. Bu dönem günümüz çağdaş Avrupanın temelini atıldığı yıllardı. Avrupa aynı zamanda Osmanlılar ile olan mücadelesi ile de yeniden doğdu. Daha sonraki yıllarda ancien regime de karşı olan mücadelesi gibi.

Çağdaş Avrupalıların düşünemediği, yetersiz kaldığı, anlayamadığı ,öngöremediği siyaset, eğitim ve kültürel yakınsamalar arayışında idi. Kendi açısından yalnızlık çekiyordu.

Avrupanın birleşmesi sürecinde geçen her gün Vissarionun Avrupa idealinin doğmasına olan büyük katkısını ve üstün kişiliğini öne çıkarılmaktadır.

Bu büyük Avrupalının, Avrupanın kurumsal, siyasi, entellektüel ve eğitim hayatına girmesi bir diğer Avrupalıya Erasmosa yapılan öğrenim eğitim programlarını aşmalıdır (Yunan devleti hatta kilise bu çerçevede dahilinde Avrupa Vissarion eğitim programları teklifini sunmalıdır).

Günümüz de geopolitik, geoekonomik, geokültürel değişimlerin olduğu bir çağda Vissarion her zamankinden daha günceldir. Yaşadığı dönem ipek yolunun kapatılması ile karakterize edildi. Bu gün ise Avrasya, Hindistan, Çin ile iletişim kurma irtibat sağlama yani açılım (22) yıllarıdır. Vissarion, Avrupanın fundametalizm kökten dinci islam ile olan ilişkisini anlamakta da günceldir. Avrupa – Yunanlılık ve İslam.

Avrupanın birleşmesi ve doğu istikametine doğru genişlemesi yeni Avrupa yakınlaşmalarını öngörmektedir. Avrupa kimliğinin, Bizans ve Romania ile olan bağlantısı yeniden saptanmalı ve ilişkilendirilmelidir. Ortak Avrupa mirasına temel atan büyük yaratıcı güç.

Patrikhane ile ilgili küçümseyici ve tarih bilgisinden yoksun ideolojilerin (23) söylendiği 1988 yılında, gelecek yılların yeni Avrupasının osmosunu ikmal etmek ve desteklemek için Romania isminde yeni bir şehir kurma teklifinde bulundum (24). Ülkedeki aydın çevreler Avrupa dostluğu ve karşıtlığı ile ilgili entellektüel açıdan tembel, kısır saplantılara sahiptiler. Tarihin dogma aracılığı ile yorumlanması.

Fakat diğer, özellikle siyasi Avrupa için Romania kuşağı düne kadar bilinmeyen bir zemindi.

Bu gün Avrupada yetişen yeni nesil Bizans bilimcileri (25) Bizanslılığa karşı ön yargılardan arınmış, sömürge hesaplarını bir yana bırakmış, kendilerinden önce var olan zengin bir geleneğin bilimsel devamını sürdürmeye ve Romanianın Bizans boyutunun geri gelmesi çalışmalarına başlamıştır.

Bu gün bütün Avrupa bu tip yeni bir osmos sürecine girmek için daha olgun daha kültürlü ve daha özgürdür. Yunanistanda Bizans öğrenimi ve Yunanlı Bizans bilimcileri için vakit gelmiştir. Bu konularda gerici olanlar resmi siyasetle uğraşan politikacılar.

Avrupa, genel olarak tüm batı dünyası günümüzde tarihin intikam alma devresini yaşıyor. Tarih, Avrupanın, Konstantinopolisten 1204 yılında çaldığı hazinelerle ve 1922 yılında yeni sömürgecilik sevdası ile doğu istikametine doğru tekrarladığı çıkış ve yayılma, için intikamını alıyor. Bu suç Ademin günahı boyutunda işlenen bir suçtur (26). Yunanlıların, Mikrasia ve Mezopotamia yerleşik otokton halklarının ilk Yaltası.

Tarih ve hatta coğrafya halkların, insanların, vatandaşların özgürlük, talep, hak ve istekleri yönünde geriye dönüyor (27).

Avrupanın İslamla değişik bir ilişkiye sahip olabilmesinin kilit noktası Mikrasia ve İstanbul'dur. İşte medeniyetlerin çatışması sorunu ancak burda çözümlenebilir.

Fundamentalist, kökten dinci, kendine özel, kolaylıkla manipüle edilen, siyasi askeri Türk –İslam yapılanmasının halklara kültürlere ve insanlara karşı uyguladığı imhanın, cinayetlerin, harabelerin, viranelerin aynası da bu yörededir. Bağdat ve Kordobada bir ilk kültürel büyük gelişmeyi ikmal eden Yunan düşünce ve eğitim tarzı ilişkisinden uzaklaşan yer (28).

Osmanlı döneminde (29) İstanbul, İzmir, Trabzon, Thesaloniki (Selanik), Rodos Kordoba değıildi.

Günümüzde tüm dünya, insanlar her türlü kökten dinci anlayışlardan uzak, özgürlük arayışı içindedir ve şehir, vatandaş anlamına dönüş yapmak arzusundadır (30).

Ekumenik, evrensel bir tarz olan Yunan düşünce ve eğitim tarzını tekrar geri alarak özgürlüğüne kavuşma arayışı içindedir. Vissarion ve çağdaş dostlarının rönesans ruhu ve düşüncesi ile yarattığı Yeni Atina, yeni Aleksandria (İskenderiye), yeni Efesos, yeni Floransa gibi yeni ideal bir kent arayışı içindedir.

Anatolianın çeşitli İslamı, çok uluslu İslamı, Kürt, Pontus, Arap, Laz ve Girit sorunlarında özgürlükçü bir diyalog elde etmenin yegane yolu, kendi mirasının bir unsuru olan klasik Yunan öğelerine tekrar yeniden kavuşmaktır.

Yerleşik halkın düşünceleri, gönlü ve zamanı bu yeni tarihi diyalog ve tarihi buluşma için olgunlaştı. Mikrasia yıllarca süregelen deformasyona, özünün bozulmasına, çarpıtılmasına ve asırlarca süregelen vahşet uygulamalarına tabi tutulmasına karşı gelmek arzusundadır. Artık kendisi ile, tarihi, coğrafyası, kendi gerçeğı ile barışı, uyumu aramaktadır. Dünyanın hiç bir köşesinde asırlar boyu toplanmış bu denli şiddet – vahşet görülmemiştir.

Yunanlıların aforoz ettiği, lanetlediğı Vissarion yeniden doğuş için yapılan mücadele döneminde kendileri ile buluşmaktadır.

Tarih, Osmanlı barbarlığına ve geri kalmışlığına (Batıda yaşanan ortaçağ kıyaslandığında cennet kalır) karşı yeniden doğma uğraşısında ereğine ulaşmaya çalışan, birlikte mücadele eden , bu uğraşıda başrolü oynayan iki büyük simayı öne çıkarır. Teodoros Kolokotronis ve Dimitrios İpsilantis. Bu dönem Avrupa halklarının feodal iktidarlara karşı baş kaldırdığı, baharı yaşadığı dönemdi. Osmanlı işgaline karşı Yunan direnişinin öncüleri olan Trabzonlu Vissarion ile Tomas Paleologosun, bu iki büyük simanın mücadeleye olan katkılarını, kattıkları zenginliği, etraflarındaki ışıklı nesnelere çevreleyen aydınlık çemberi, haleyi bizden esirgediler. Profesör bayan Silvia Roncheye göre ressam Piero de la Franceska (31) Urbino galerisindeki bir eserinde bu iki büyük simayı görüntüledi.

Tarihin bir cilvesi desek yerinde olur Yeniden doğuş mücadelesini veren gerek öncülük eden ve gerekse başrol oynayanlardan Vissarion ile İpsilantis Trabzon kökenli idiler (31a).

Notlar

1. Düzmece çağdaşlaşma ve Küreselleşme. Mihalis Haralambidis'in Demokrasi, Kalkınma, Küreselleşme adlı kitabında 2002 Gordios yayınevi.

2. 1204-2004 Mihalis Haralambidis'in "Ulusal Sorunlar" adlı kitabında sekizinci yüzyıl Ğordios yayınları Michalis Charalambidis Aspects of the new Eastern Questions, ed. Geneve LIDLIP S.Ransiman'ın Haçlı Seferleri. S.Ransiman İstanbul'un Haçlı seferleri tarafından işgal edilmesi ve soyulması olayını "insanlığa karşı işlenmiş bir suç" olarak değerlendiriyor. Şahsi kanaatim, İstanbul'da yaşayan Rumlara 1955 yılında uygulanan pogrom devam eden bu vahşetin sondan bir evvelki perdesidir. Vahşetin son perdesi de yörenin ölümüne neden olan kent düzenlemesi ve bayındırlık vahşetidir.

3. Robert de Clari La conquete de Constantinople 1924 Paris – Genova.

4. Karl Marx, Doğu Sorunu. Ulusal sorunlarda Türk toplumu oluşumunun soygunculuk rolü. Mihalis Haralambidis Ğordios yayınları, ayrıca Günümüzde Pontus Sorunu – Birleşmiş Milletlerde Pontus Sorunu 6. baskı 2006 Stravon yayınevi.

5. Vissarion Yunan'lı Ahileas Kiru AETOS yayınevi 1947. Henri Vast Le Cardinal Bessarion 1400-1472, ed. Slotkin Megariotis Reprints Geneve 1977, Ludving Mohler, Cardilal Bessarion als Teologe, Humanist und Staatsmann, Sientia Verlag Aalen Ferdinand Schoenihgh Paderborn, II Cardinale Bessarione nel V centenario della sua morte 1472-1972 , Roma 1974 Convento dei ss XII , Bessarione e l'umanesimo, Istituto italiano per gli studi filosofici – Biblioteca Nazionale Marciana, IVARIUM.

Bu günkü zamanın geoekonomik geopolitik alana geçiş dönemi, yeni cevap ve stratejiler gerektiren kurumsal, çalışma ve üretim haritası Vissarionun güncelliğini ve özellikle çağdaşlığını daha da netleştirir.

6. S. Lambrou Neos Elinimnimon (Yeni Yunan Düşünürü), cilt 13' nüsha B'30 Haziran 1916, Kiriakidi yayınevi, Selanik.

7. Neos Elinimnimon (Yeni Yunan Düşünürü) cilt C 1906.

8. Hrisa Maltezu, Anna Paleoloyina – Notara, Venediğin Yunan Bizans ve Bizans sonrası öğrenim enstitüsü.

9. Michael Angold, A Byzantine Government in exile, Oxford University Press 1975.

10. F. Masai Plethon et le Platonism de Mystra, Paris 1956.

10a. W.T Treadgold, Renissances before the renaissance, Stanfert 1984.

11. Leonidas Mavromatis, Peloponezin (Mora) çağdaşlaşması ve Vissarion.

12. Marino Zorzi, Bessarione e Venezia, Bessarione e l' Umanesimo da.

13. 12 de olduğu gibi.

14. Leonzio Pilato fra Bocaccio e petrarca, Agostino Petrusi 1964 Ve –Roma. Vokakios, Petrarhi'yi Platon'un (Eflatun) Kanun şifrelerine sahip olmasından dolayı kısıkanıyordu. Petrarhi'sin Platon'a olan hayranlığı Kalavrita'da yaşayan İtalya'lı Yunan arkadaşı Vaplaam'la olan ilişkisinden kaynaklanıyordu. Weis, Medieval and humanist Greek, Padua, 1977.

15. "But they (bizans'lılar) were the teachers of the İtalian", K.M. Setton, The Bizantine background to the İtalian Renaissance.

16. Atina'lı Dipnosofistes Kaktos yayınevi.

17. Coğrafya - Stravon'un Kaktos yayınevi.

18. Peloponez'de yaşanan gemi yapımı sanatının krizi başarılı Yunan denizcilerini etkilemedi. Bundan dolayı Alvar Nunez Cabera'nın günlüğü, Florida'nın ve Teksas'ın 1527-1536 yılları keşifi sürecinde gönderilen gemilerin batmaması için özel bir teknik

geliştiren Yunan'lı gemi yapımcısı Don Teodoro'dan söz eder. Alvar Nunez Cabera de Vaca, *Chronicle of the Norvaez expedition*.

19. Bessarion di Nicea, *Orazione dogmatica a cura di Gian Francesko Lusini*, Istituto Italiano per gli studi filosofici 2001. Dogmatik konularda Yunan bibliografyası zengindir.

20. T. Braccini, *Bessarione Comneno? La tradizione indiretta di una misconosciuta opera storica di Lascaris come fonte biografico geneologica* "Quaderni di storia 2006" Silvia ronchey de, *L'enigma di Piero*, Rizzoli 2006, Yunan'ca yayını hazırlanıyor.

21. 20 de olduğu gibi.

21a. İstanbul'lu resam Yunan'lı Teofanis aynı dönemde, bir süre sonra Dionisios büyük Rus ikonografi ekolünü yarattı. Andrei Rublev devam ettirdi. *Early Russian Icon Painting*. MV Alpatov 1984 Moscow.

22. İpeğin yolları Mihalis Haralambidis, *Ulusal Sorunlar 2* de olduğu gibi.

23. Patrikhanenin, Cenevre'ye, Patmos adasına, Evros'un Ferres mıntıkasına taşınması fikirlerinden söz ediyoruz. İki kutuplu dönemde Yunan hükümetleri Patrikhaneye bölge kilisesi muamelesi yaptı.

24. Roma'nın benimsenmesi, Avrupa'nın, Batı ve Batı Avrupa ile özdeşleşmesine aracılık etti. Bu tarihe karşı kalpazanlık yapmaktır. Asırlarca devam eden bu gaspeme ve sahtekarlık Romania projesi boyutunda Yunan içeriğini Avrupa'yı doğuran bir içerik olarak tekrar Avrupa sürecine getirmek istedik. Bu konu son zamanlarda Kuzey Avrupa'da Dirozel tarafından ifade edildi. Yunanistan'da ise Tarih bilgisizliği ve siyasetçilerin yetersizliğinden dolayı, Yunan'lı ve Rum olarak ayrımcılığa dönüştü, bölünme şeklini aldı.

Tarihte iki medeniyetin ve iki halkın, Yunan ve Roma halklarında olduğu gibi, eriştiği yüksek mertebedeki özdeşleşmeye asla rastlanmaz. Bu özdeşleşme Yunan'lı aydınların eseri idi ve Plutarhos'un "Vii Paralili" (paralel ömürler) inden daha da ileri gitmişti. İstanbul'un M. S. 4.üncü asırda yaratılması (Roma şehri olduğu gibi nakledildi kasap havası ile - makelariko) asırlar önce başlayan faaliyetlerin ürünü idi.

Roma'nın Yunan medeniyeti ile ilişkisi bazı dönemlerle nitelendirilebilir. İlk aşamada fetih ve yağmalama başlar. Daha sonraki aşamada "Roma'lı olarak kabul görmek için Yunanlı gibi yaşamak gerekir" tarzına, asimilasyona karşı gelme dönemi yaşanır. Özdeşleşmenin ve kültürel asimilasyonun son aşamasına varılır Büyük Adrianos'u bile küçük yaştan itibaren "Yunanlılık" olarak tanımlarlar.

Klasik Roma bir Yunan şehri gibi İraklidis'e, Aristotelis'e, Kalimahos'a hazırdır.

G. Pasquali, *Roma in Callimaco*, in *Studi İtaliani di filologia classica*. XVI 1939, sayfa 70-78.

Nikiforos Fokas 968 yılında Kremona Episkoposu Liutprando'ya, Milano Prensini Bizans Prensesine izdivaç teklifini getirmesi dolayısı ile Prens Roma kökenli olduğunu söylemesi üzerine "Sizler Romalı değil Logovardisiniz" demişti.

Kuzey İtalya'da, Logovardiki ve Kelt kimliğinin talep edilmesi asırlar sonra Fokas'ın haklı olduğunu kanıtladı. Özellikle Avrupa'nın yeniden yapılanma ve yeni bağlar kurma sürecinde, Yunan'luların Roma'yı ve mirasını talep etmemeleri tarihi bir paradokstur, tuhafıktır. Bu sorunun bir diğer yaratıcı ve çağdaş uzantısı daha mevcuttur. Avrupa bu küreselleşme sürecinde durabilmek, kimliğini ve Avrupalı vizyonunu tamamlamak, yeniden yapılandırmak, müdafa etmek istiyorsa eski Yunan'ca ve Latince dilini eğitim sistemine dahil etmesi gerekir. Bu önerimi 2003 yılında Yunanistan'ın Avrupa Birliği başkanlığı döneminde ifade etmiştim. Avrupa Birliği başkanlığımı tarihin

çilvesi Yunanistan'dan sonra İtalya devr aldı. Avrupa Birliğinde bu konu ile ilgili pek tabii ki bir Yunan-İtalyan bayrak yarışı yapılmadı. Geleceğin Avrupa Birliğinin bu bayrak yarışına ihtiyacı vardır. Yunanistan'ın ve İtalya'nın aydın kişileri ile idarecilerinin yakın zamanda müşterek bir kültür sekreteryası oluşturacaklarına inanıyorum. Ayrıca Avrupa'nın, Akdeniz'de bulunan bütün klasik, antik açık hava tiyatrolarını restore etmek için girişimde bulunması gerekir. Kemalizmin soykırım uygulayan sınıflı çöküşe geçip geri çekildiği vakit ortak bir Yunan – Anadolu oluşturmak gerekir. Bu yörenin antik ve kutsal toprakları ekumenik kültürel yönetim talep eder.

25. Paolo Cesareti, *L' impero perduto*, Mondadori.

26. Günümüzde Pontus Sorunu – Birleşmiş Milletlerde Pontus Sorunu 6. baskı 2006 Stravon yayınevi.

27. Avrupa ve Yunan doğu siyaseti Mikrasia'nın halkları ve vatandaşları ile müzakere etmek ve onları yüceltmek zorundadır. Yunan hükümetleri son on yılda Kemalizm rejimi ile müzakere etti ve onu yüceltti.

28. Bassan Tibi, *Il fontamentalismo religioso ed. Bollati Boringheri*.

29. Yörede Yunan merkezli bir medeniyetin büyük gelişme gösterdiği Bağdat, Türk ve Mogolların mahfettiği ilk şehir oldu. Şehir bu talandan sonra bir daha kendine gelemedi. Bilindiği gibi Bağdat'ta Yunan bilim ve edebiyatının çevirilerini yapan bir Akademi vardı. Buna karşın Türk İslamı her şeyi tahrip etti. Kordoba'da Yunan klasikleri çevirildiği dönemde Türk'ler Mikrasia ve Yunanistan'da her şeyi yakıp yıkıp yağmıyorlardı. Ülkemizde bu konular ile ilgili özlü öğrenim ne kamu ne de özel okullarda verilmemektedir. Siyaset adamlarının da bu denli önemli ve güncel bir konu hakkında bilgisizliği görüldür. "Üretim Bilinci Miras kalan Bilim Pontus Kimliği ve gelişmesi" bak. Bu ciltte.

30. Ne Skila ne Harivdi; (efsanevi su canavarları) (iki ateş arasında anlamında kullanılır) Çok merkezli Anadolu Mihalıs Haralambidis. Amerika'nın Filadelfia şehrinde 10 Eylül 2006 yılında Pontus Soykırımı anıtı için düzenlenen açılış töreninde yaptığı konuşma.

31. Piero della Francesca 1416/ 17 – 1492 Conemann coln 1998, Günümüzde Pontus Sorunu kitabının kapağındaki resim. 26 da olduğu gibi.

31a. Vissarion 1400 yılında Roma'da kitaplarla eşleşmişti. Herkes "Niceno'yu elinde kitap olmadan gören var mı?" diye birbirine sorar olmuştu. Dimitrios İpsilantis asırlar sonra Teryeste'den Yunanistan'a vardığı zaman matbaayı da birlikte getirdi İlk etapta Vervena'da daha sonra da Kalamata'da basımevi tesisini kurdu. Nik. Fluda, Vereniotika, 1982, Atina.

** Vesarion İsimli Avrupa Ötüdler Programı*

Avrupa'nın güney doğu ve Mikrasia istikametine doğru genişlemesi Bizans ve Romania ile ilişkili olan bir Avrupa kimliği sorunu ortaya koymaktadır.

1980 yılından sonraki gelişmeleri ve osmosları (geçişme - etki altında kalma) öngörmem itibarı ile yeni şehire ROMANİA adını verdim. Bu, Avrupa medeniyetinin kaynağını, Yunan – Bizans bilimsel temeline ve kaynağına dayanan İtalya ile Avrupa rönesansının temeli sorununu ortaya koyuyor.

Hümanist düşüncelerin, Avrupa ideasını, kimliğini, doğuran ve yönlendiren süreçte başrol oynayanların, Avrupa'nın ataları sorununu ortaya koyuyor.

Trabzonlu Vissarion Avrupa'nın ilk ve büyük atalarından biridir.

Erasmus, Akademi, Kütüphane, İnsancılığı temel alan büyük Hümanist akım gibi projelere yol açan işlemleri yaratan kişidir.

Bu günkü Avrupa'nın tahrif olan kültürel kimliğini yeniden kazanması ve tamamlaması için gereken ilk adım, talebesi Erasmus'a yakışır bir şekilde büyük öğretmen Vissarion'un adını taşıyan bir Avrupa öğrenim programı hazırlamasıdır.

Bu programın çeşitli hedefleri arasında öncelikle, Pontus ve Trabzon çevresinde yaşayan Pontus gençlerine, Pontus dilini öğrenme ve geliştirme imkanı sağlamak için özel burs verilmesi sağlanmalıdır. Vissarion, doğduğu şehir Trabzon 'a tanınan eseri "ENGOMİO" yu ithaf etmiştir.

Bu gün Pontus'ta yaşayan islamlaştırılmış Pontus'luların konuştuğu lisan Antik Yunancaya en yakın olan lisandır. Ankara'nın Askeri, Siyasi ve Dini otoriteleri tarafından katledilmeye, yok edilmeye mahkum edilen bu lisanın korunma altına alınması gerekir.

Bu lisan inşa etmeye çalıştığımız Avrupa mozaikinin yapılanma süreci dahilinde bulunan en parlak ve tarihi parçalardan biridir.

Tarih, bu büyük Yunanlı ve Avrupalı Hümanistin günümüz çağdaş Avrupasına geri dönüş vazifesini üstlenme görevini İtalya'ya verdi İtalya Vissarion'a çok şey borçlu.

Yunanistan Vissarion'a çok şey borçlu olmasına rağmen maalesef bunu bilmiyor.

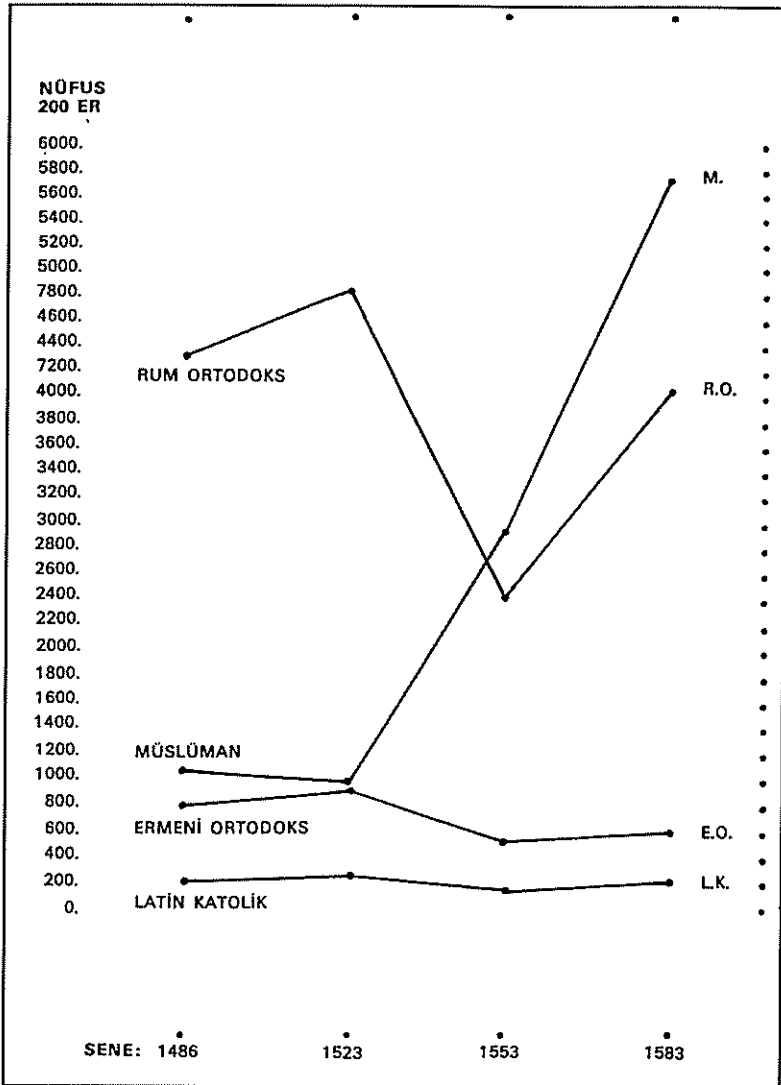
Uygulamanın ilk safhasında, Roma'nın merkezinde bulunan Ağion Apostolon meydanına Ağion Apostolon – Vissarion adının verilmesi ile başlanmalıdır.

Vissarion'un Meydan ile ilgili çağdaş taslakları ile sonradan tasarlanan krokiler, meydanı Antik Yunanca'dan alınan ve asırlarca Pontos'ta kullanılan PLATEA adı ile anar.

Bu gün bile Trabzon'da yaşayan Pontos'lular, Πάμε στην Πλατέαν "Hadi PLATEA'ya gidelim" der. Vissarion'un tasvir ettiği güzelliklerle dolu sanatsever Trabzon.

Ο ΕΞΙΣΛΑΜΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Ο ΕΚΤΟΥΡΚΙΣΜΟΣ
 ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΑΣ
 THE ISLAMIZATION AND TURKIFIZATION
 OF THE CITY OF TRABZON

GRAFİK : I
 1486 - 1583'DE TRABZON ŞEHRİNDE (DİN GRUPLARINA GÖRE)
 NÜFUS DEĞİŞİKLİKLERİ

Η εξέλιξη του εξισλαμισμού των κατοίκων της Τραπεζούντας

Πηγή: Heath W. Lowry, *The Islamization and Turkification of the city of Trabzon 1461-1583*

Ο ΕΞΙΣΛΑΜΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΤΟΥ ΟΦΗ
THE ISLAMISATION OF THE PROVINCE OF OFI

Of'ta Hıristiyan ve Müslüman Sayısı:			
<u>Yıllar:</u>	<u>1515</u>	<u>1554</u>	<u>1583 yılı</u>
Hıristiyan	2352	2729	3115
Müslüman	50	359	976

Of'ta Ev Sayıları:			
<u>Yıllar:</u>	<u>1515</u>	<u>1554</u>	<u>1583</u>
Müslüman Evleri Toplamı Yüzdesi	2	12	24
Hıristiyan Evleri Toplamın Yüzdesi	98	88	76

7) Hasan Umur, *Of Tarihi*, 1951, İstanbul, s. 5-62.

ΠΛΥΘΗΣΜΟΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ ΚΑΙ ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΩΝ ΣΤΟΝ ΟΦΗ			
Έτη:	1515	1554	1583
Χριστιανοί:	2352	2729	3115
Μουσουλμάνοι:	50	359	976

ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ ΣΤΟΝ ΟΦΗ			
Έτη:	1515	1554	1583
Ποσοστά επί % Μουσουλμανικά:	2	12	24
Ποσοστά επί % Χριστιανικά:	98	88	76

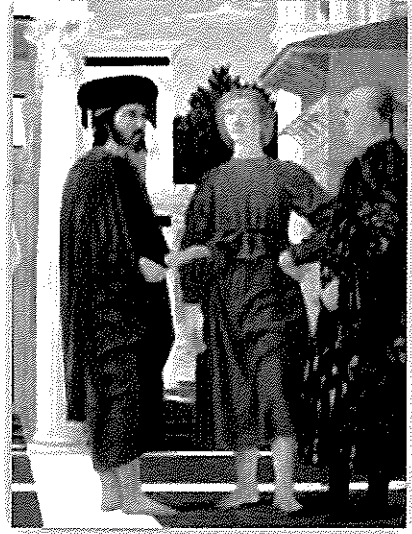
Η Ακαδημία τη Τραπεζούντας - Trabzon Dershanesi. Rönesans tablosu.

Osmanlı akınları döneminde Kitapların, Trabzon, Konstantinoupoli ve Thesalonikiden Avrupa'ya kaçırılması. Gozzolinin tablosu. Palazzo Medici Riccardi - Floransa.

*İmparator İoannis Paleoloğos VIII.
Maria Komnininin eşi. (kapak resmi).
Gozzolinin aynı tablosu.*

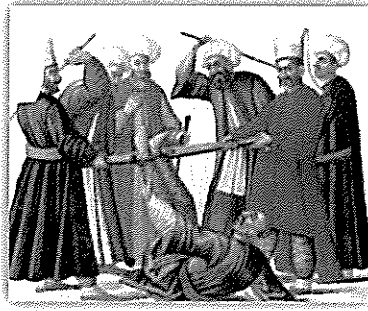

*Vissarion ve Thomas Paleoloğos.
Piero Della Francescanın tablosu.
Galeri Urbino – İtalia.*

TÜRKÇÜLÜK : SULTANLARIN ARDA ARDA SERGİLEDİĞİ YIKICILIK VE İMHA SİYASETİ

Fatih Sultan Mehmet

*Mustafa Kemal
yeniçeri kıyafeti ile.*

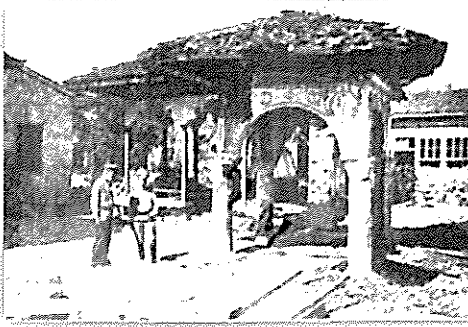
Η ΤΟΠΟΦΑΓΙΑ - ΤΟΡΟΦΑΓΙΑ

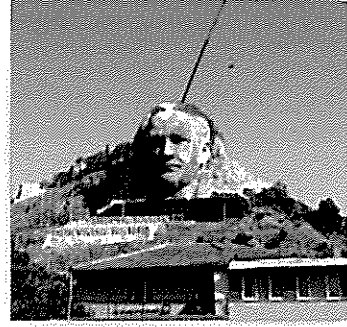
Pontus

Eski İzmir

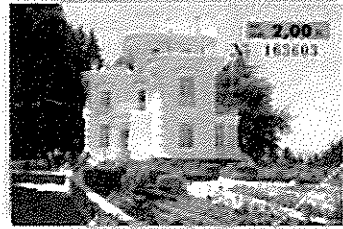
Türkler tarafından tahrip edilen İmparator Alek-siosun mezarı.

Ασα έμπορα τὰ τόπια σου Δράκον.

Pontuslu öğrenci Fethi Gültepenin serbest bırakılması için Pontusluların Thesalonikide bulunan Türk Konsolosluğunun önünde düzenlediği gösteri.

*Karayiannidisin evi.
Bugün ölüm Müzesi.*

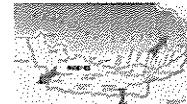

Pontus soykırımı troykası. Ke-mal – İnönü – Topal Osman

**ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ
Α/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΛΛΕΣΣΑΣ**
ΕΚΑΘΑΡΣΗ - ΟΜΙΛΙΑ
ΔΕΥΤΕΡΑ 16-05-05 ΚΑΙ ΟΡΑ 6:00 μ.μ.
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΓΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗΣ
(ΦΙΛΟΣ ΣΤΑΧΟΣ)
ΘΜΟΙΟΤΗΤΕΣ ΝΑΖΙΣΜΟΥ - ΚΕΜΑΛΙΣΜΟΥ
Εκτύπησε ο Κομμουνιστής Διαφωτιστής και Παιδαγωγός, Βραβειωμένος Μεγίστος.

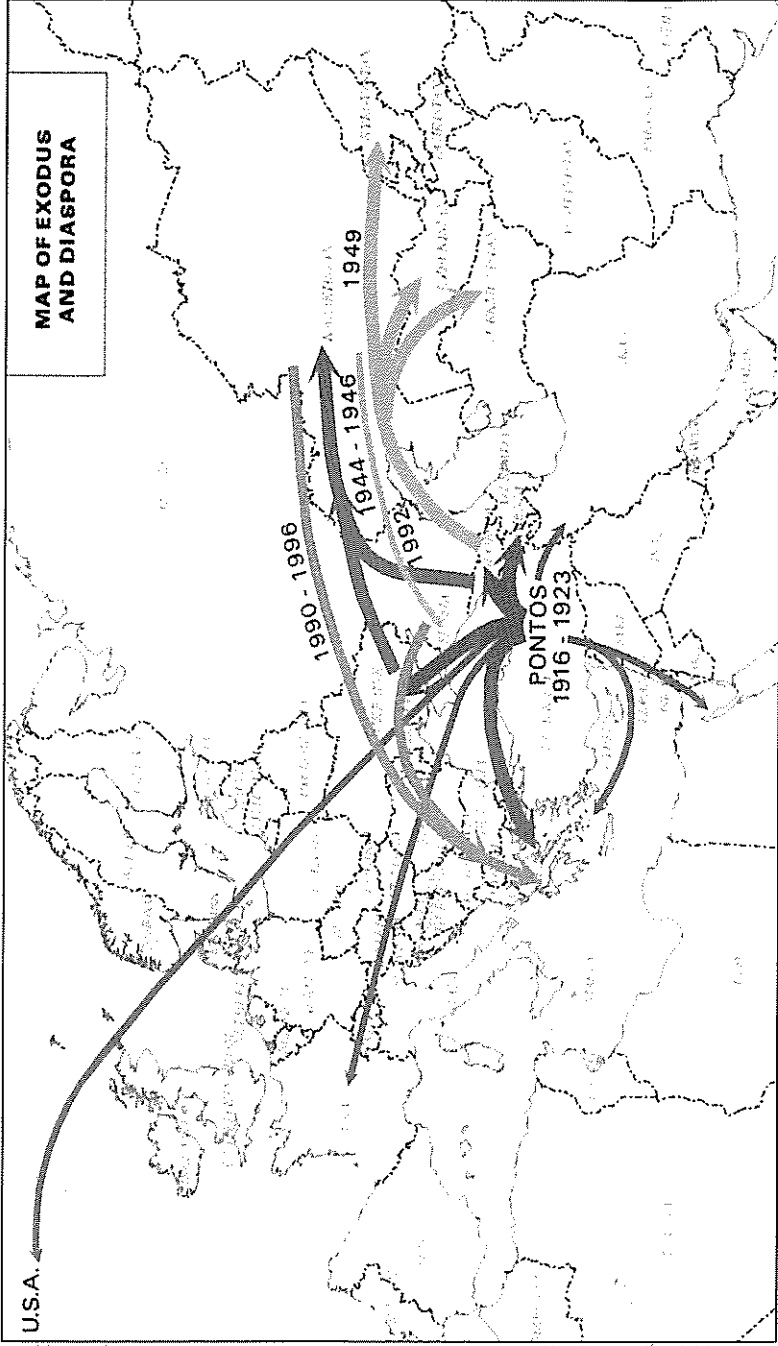

**19 ΜΑΪΟΥ, ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ
ΤΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΚΕΜΑΛΙΣΜΟΥ**

1908 - 1923
**Η ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΤΟΥ
ΚΑΛΗΝΙΣΜΟΥ
ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ**

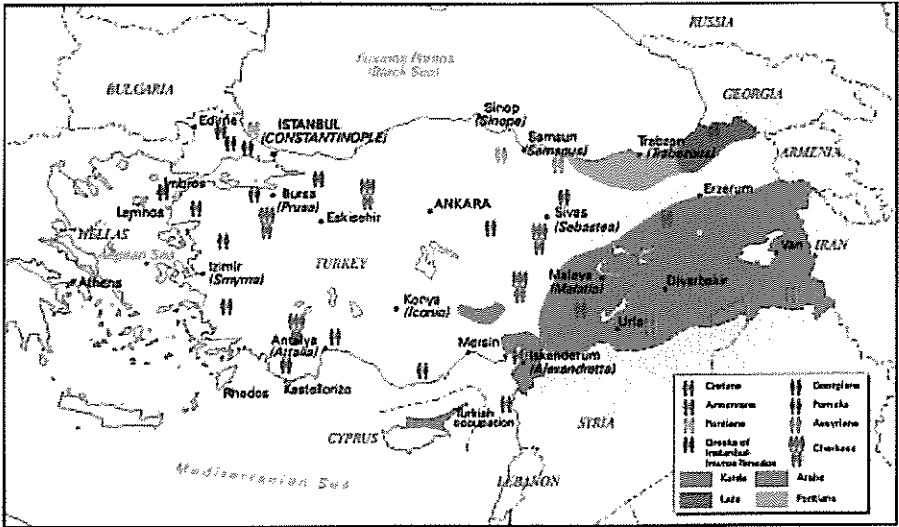
Κεμάλιζμ ve Ναζιζμ arasındaki Benzerlikler. Mihalis Haralambidis'in konuşma metni.

Pontuslular. Devamlı göç halinde olan bir halk.

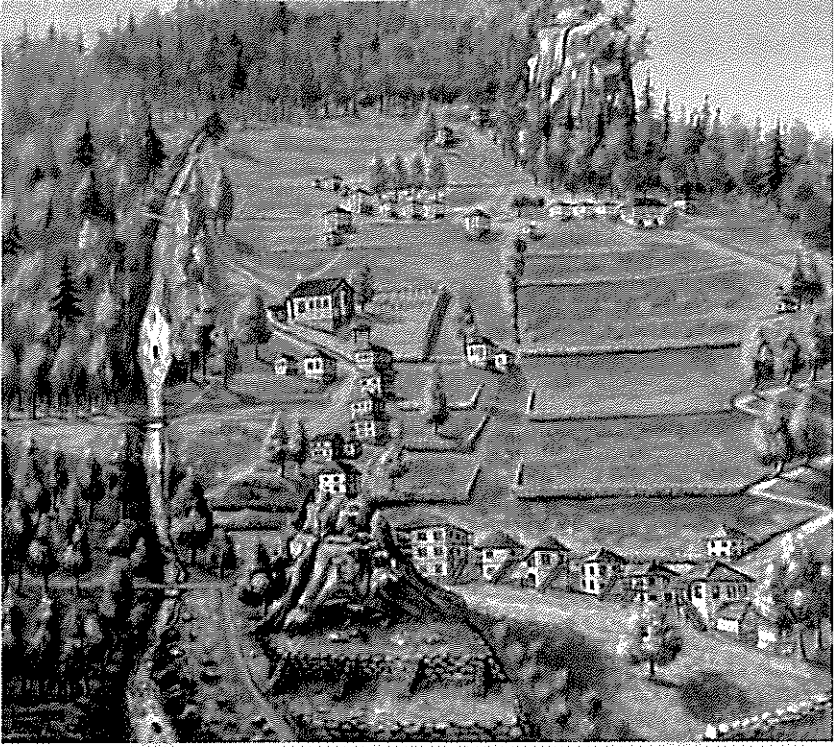
Stalin tarafından Türklerin vatani Kazakistana sürülen Pontus Ailesi.

Mikrasia Uslar Haritasi. Haritanın editörü Mihalis Haralambidis.

ΠΟΛΥΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ - ANATOLIA
 POLICENTRIC ASIA MINOR - ANATOLIA

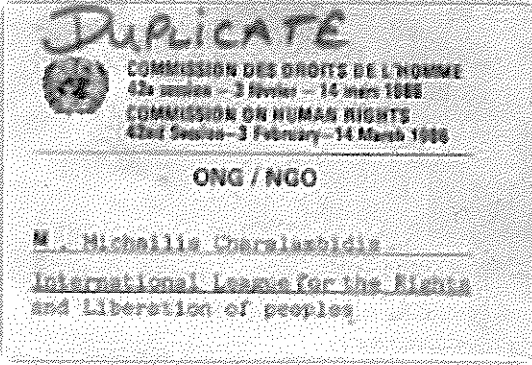
Σάντα, το κάθενο το χωριόν - Pontos, Santa. Soldan dördüncü ve yedinci ev atalarım aittir.

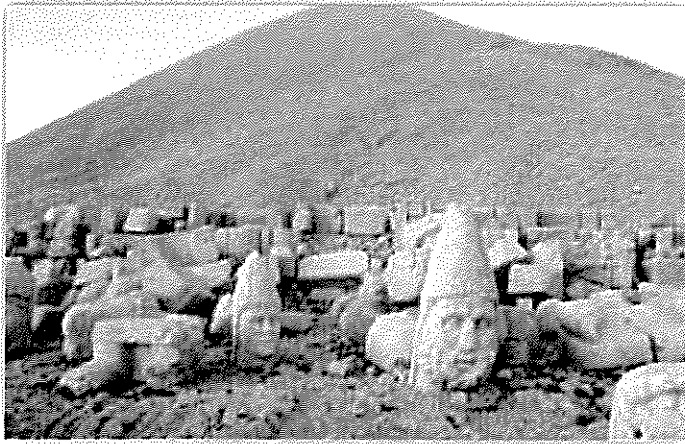
Mihalis Haralambidis, Atina Üniversitesinde, Güney Amerika, Kürdia, Mikrasia ve Kıbrısta kayıp olanların kadınları ile birlikte. Resimde Sara Solaris Arjantin 1998 Mart

Suriyede islamlaştırılan Giritli-ler ile birlikte. Orada Yunanca (Giritçe) ve Arapça lisanında konuşurlar. Mikrasia – Ege – Akdenizde Yunanca ve Türkçe.

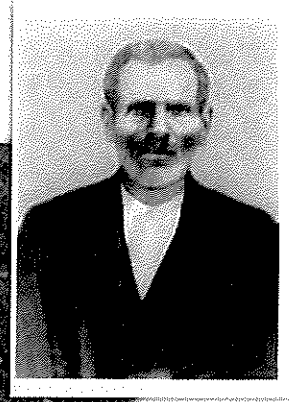
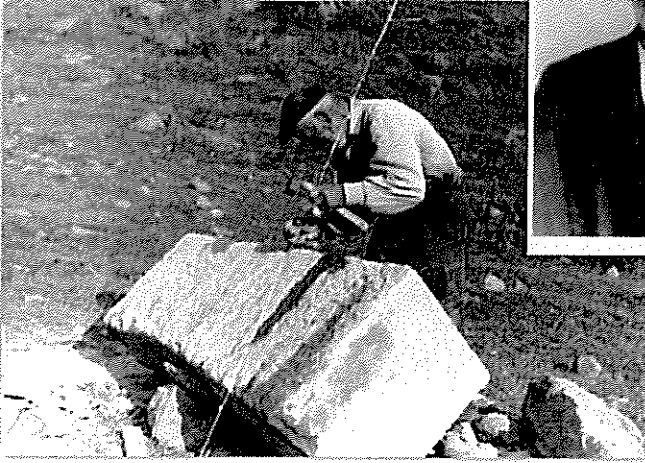
Kürtlerle ilgili Birleşmiş Milletlere yapılan ilk müdahale, 1986 yılında Cenevrede Mihalis Haralambidis tarafından gerçekleştirilmiştir.

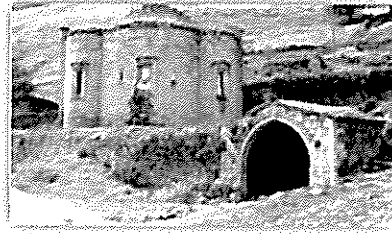
I Antiohosun Ellen ile Doğu kompozisyonu. Ellinoanatoliki synthesis. Nemrut dağı – Kürdia. Urfa (Edessa)

YARATICILIK İTİBARI İLE PONTUSLULUK - USTALAR

*Dedem Spiridon Haralambidis . Pontus , Santa ,
Marsilya, Trakya . Pontusun özerkliği için müca-
dele etti . Trabzonda hapsedildi . Fransaya kaçtı .
Daha sonra Yunanistana yerleşti*

Gürcistan 20. asır Pontuslu Ustalar

Santa. Pontus Kırsal Mimarisi.

*Ελληνικόν χτίσιμον σην Τραπεζούνταν.
Ellenikon xtisimon sin Trapezountan.*

Trakya'da bir okul. Santa asıllı Usta Spiridon Haralambidis'in eseri. 1925.

Pontuslu gemi inşa mihendisteri.

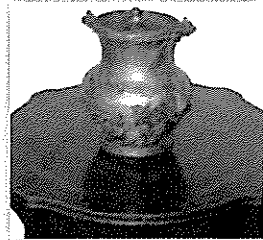

Amalfide bulunan Aziz Andrea kilisesinin kapısı. 11. asır. Bu kapılar Trabzonda imal ediliyordu. İtalyada halen mevcut olanlar var amma Pontusta tek bir tane dahi yok.

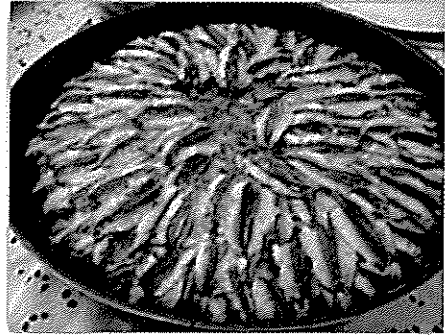
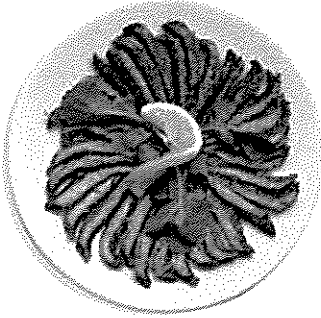
TA XAAKA - TA XALKA

Bakırlar: Pontus bakırlarında antik Yunan şekilleri vardı: Türklerin bakırlarına Arap şekilleri hakindir.

GASTRONOMÍ KÍMLIČÍ

Τα ποντιακά οψάρια του Αθηνάιου (2ος-3ος αι. μ.Χ.) - Τα pontiaka opsaria ti Athineou

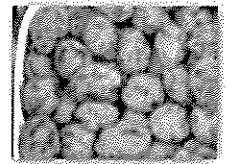
*Κυντέατα - Kynteata
Η κνίδη του Ησιόδου (8ος-7ος αι. π.Χ.)
Knidi ti Isiodou*

*Pontusça - Bizansça "Koftades".
Arapsada Dolma*

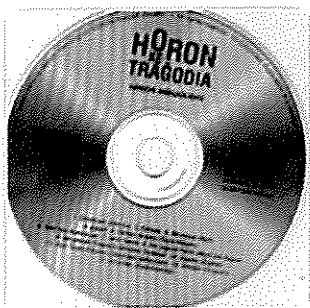

*Τα φυλλωτά - Η Μακαρίνα
Filota - Makarina*

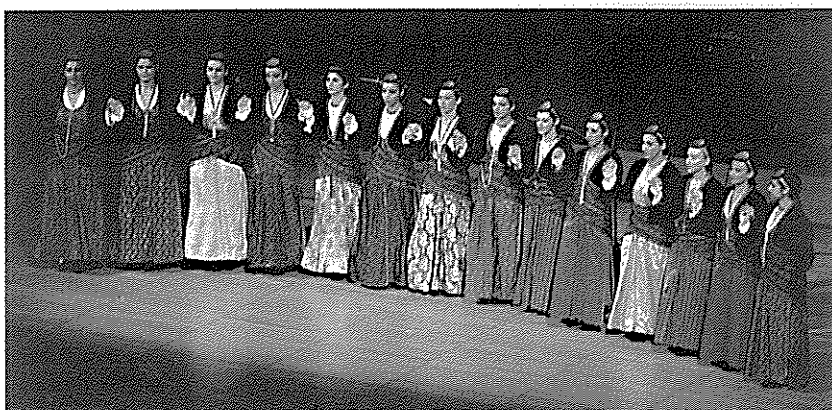

*Τα κοκκόμελα του Αριστοφάνη
(4ος-5ος αι. π.Χ.)
Kokimela ti Aristofani*

ΜΥΣΙΚ ΚΙΜΛΙΓΪ

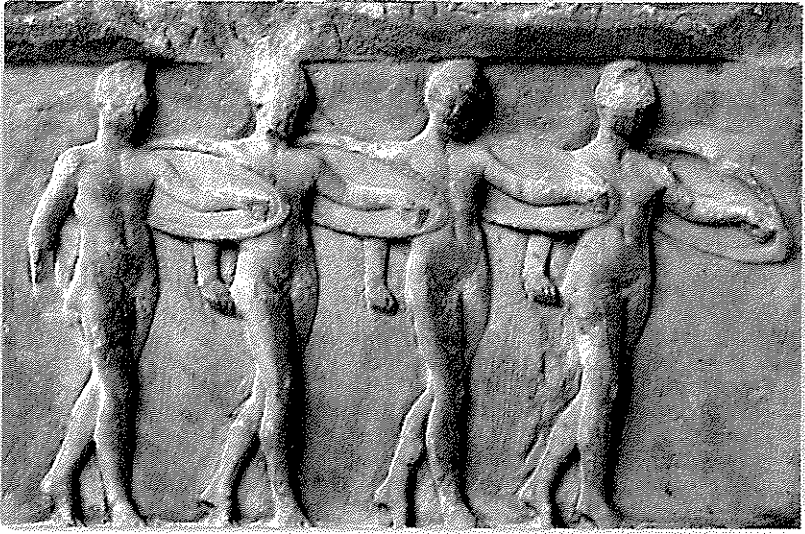
*Pontos kadınlarının önlüklerindeki Şekiller
ve Renkler: Trabzonspor*

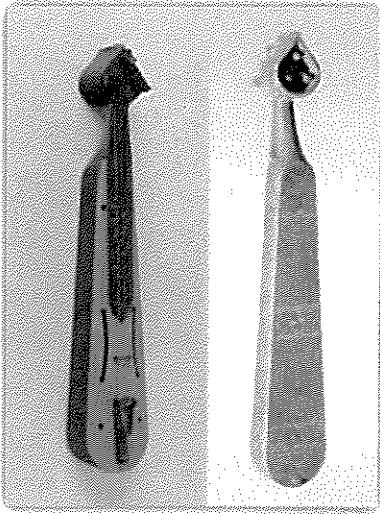
Χορόν στην Αθήναν.

*Χορόν στην Τραπεζούνταν
2011*

Pirihios (silahlı) Antik Yunan dansı. Pontus danslarının kökeni.

*Ta λύρας τη Ορφέα.
Orfeasın Lirası. Liranın geopolitiği ve
coğrafyası. Pontos - Kapadokya - Kons-
tantinupolis - Trakya - Onikiada - Girit
- Kalavria (Italia).*

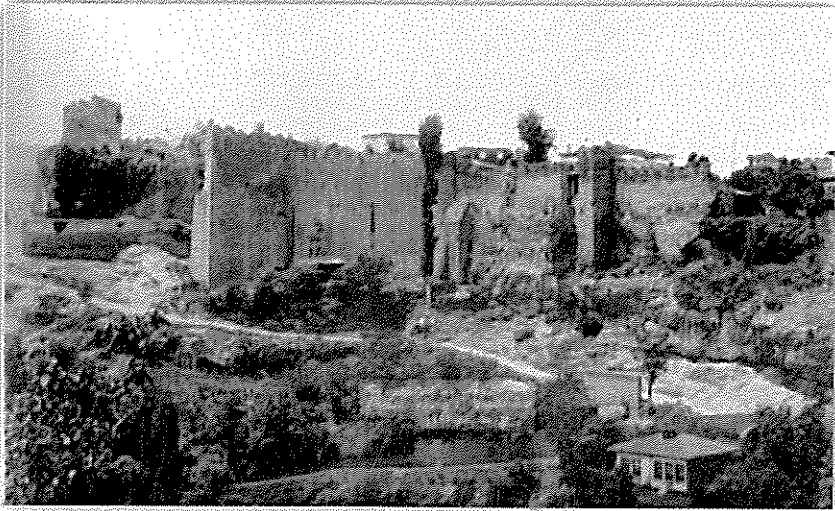
*Pontos ve Yunanistan'dan Pontus-
luların Almanya'da toplantısı.
Ποντιακόν φαγοπότ
"Pontiakon Fağopot".*

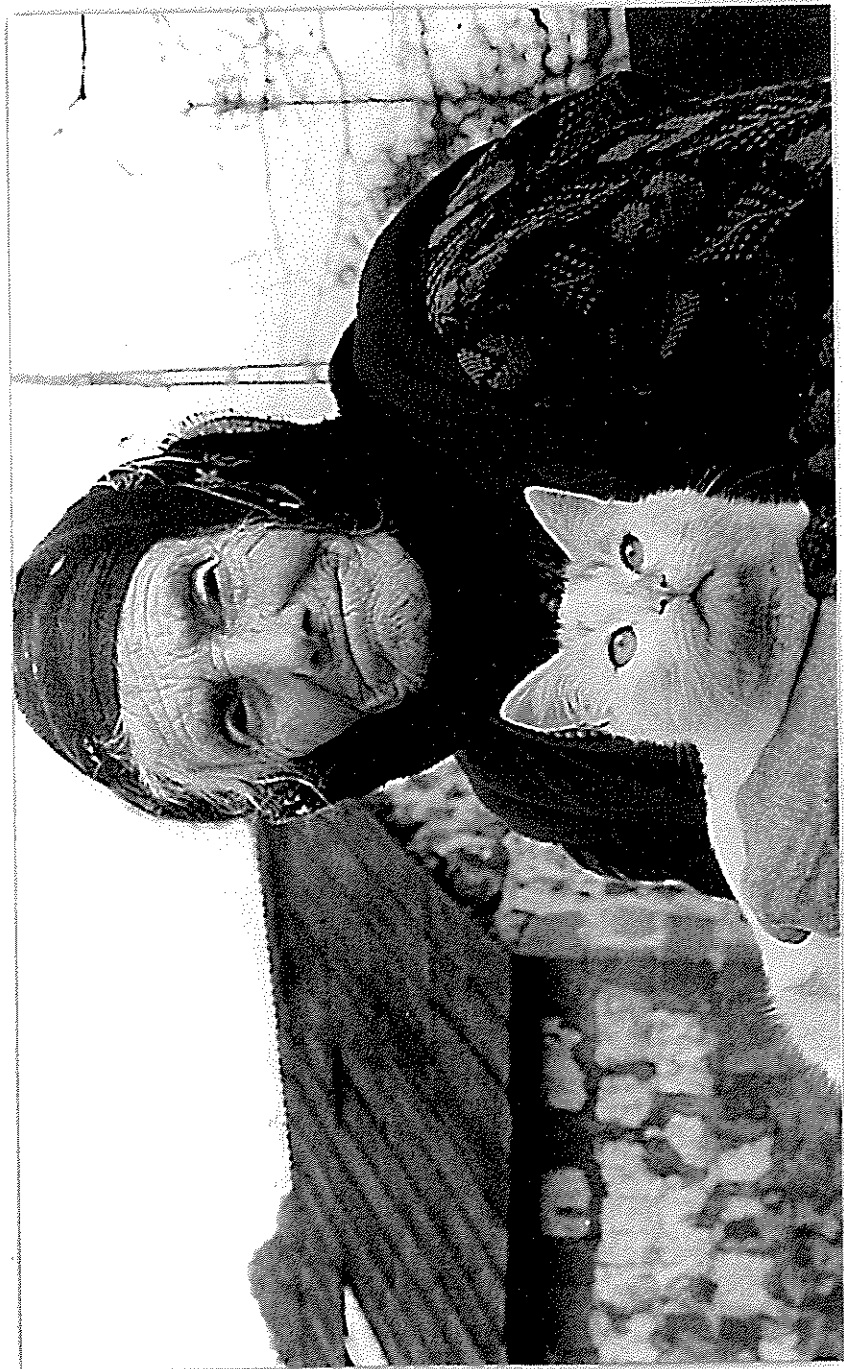

*Τεμέτερον Παιδόπα
σην Γερμανίαν.
Temeteron Pedopa sin
Germanian
19 Mayıs Pontos Soy-
kurummi anna günü*

*Τεμέτερον Παιδόπα
σον Πόντον.
Temeteron Pedopa
son Ponton.*

Trabzon Akropolüünün surları. Pontusun Kutsal kale duvarları.

Karakteristik Pontustu kadın Pontus 'ta bigün. Aktüel dergisinin, kimliği hakkındaki sorusuna verdiği cevap.

Εγώ αδιά εγενέθα, τουρκικά κι ξέρω, και τα ρωμαίικα άσον ουρανόν κ' εμάθιατα

Ego ada egenetha, turkika ki xero, ke ta romeika ason uranon k' emathata

PONTOS

Osmanlı istilası, kitaplar ve kütüphaneler ile donanmış bu tarihi yerlerin ve şehirlerin Pontos, Küçük Asya, Mezopotamyanın sonu, imha, kitap yakma ve katliam döneminin başlangıcı oldu. Asya Bozkırlarının soyguncu Osmanlı grupları sadece şehirleri talan ve tahrip etmekle yetinmedi, kitapları da katletti. İşte o tarihte kitaplar Trabzon, İstanbul, Selanik, Mystras ve Yunanistanın diğer şehirlerinden Avrupa'ya kaçırıldı.

İslam aydınlarının Bağdat'ın kütüphanelerinde yıllarca barındırdıkları Yunan mirası olan Aristoteles, Galinosun kitapları da imha edildi.

Trabzonlu Vissarion Girtililer ile birlikte olabildiğince birçok kitabı katliamdan kurtarmaya çalıştı ve daha sonra Roma ve Venedikten Paris'e kadar İtalya ve Avrupa'daki kütüphanelerin kurucusu oldu.

İtalyanın Rönesans ressamlarından Gkotcholinin (resimde) tablosundaki bir parça 1400 yıllarında yaşanan bu kitap kaçışını belirgin bir şekilde resmediyor. Tabloda aynı zamanda o dönemde İtalya'ya kaçan diğer Yunanlı bilginler, filozoflar ve Vissarion da yer almaktadır.

Pontos ve Trabzon yöresindeki yeni neslin, gençlerin, zengin tarihi mirasları ile bağlantılı olan bu şehirleri ziyaret etmeleri hem gerekli hem de yararlıdır.

Mihalis Haralambidis. Roma Üniversitesi'nde Siyasal Ekonomik Bilimler ve Sosyoloji eğitimi gördü. Halkların Özgürlüğü ve Hakları için kurulan Uluslararası Birliğin İcra Kurulu üyesidir. İnsan Hakları için kurulan ve BM tarafından tanınan Uluslararası sivil toplum örgütü. PASOK'un kuruluşunu gerçekleştiren tarihi ekibin üyelerindendir. 1999 senesinde PASOK'tan ayrıldı. Kitaplarından bazıları: "Ağrofilia", "Poleon ke Topou Pedia", "Elliniki Politiki Pedia", "Aspects of the new eastern Question", "The Pontian Question in the United Nations".

ISBN: 978-618-80247-1-7